Kántorjánosi Község Településrendezési Tervének készítéséhez

Megalapozó vizsgálatok

Helyzetfeltáró dokumentum

Tervező:

Art Vital Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft.
(C-15-1062)

2016.

Külzetlap

Település tervező/ Építész vezető tervező

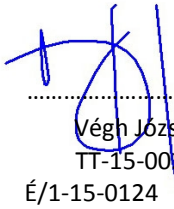

Végh József
TT-15-0023
É/1-15-0124

Település tervező / projektvezető:

Labbancz András
TT-15-0378

Tervező munkatárs:

Ugochukwu Georgina

Szerkesztő:

Barkaszi Richard

Társadalompolitikai szakértő:

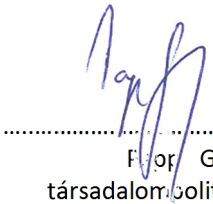

Fülöp György
társadalompolitikai szakértő

Szalai Sándor
környezetmérnök,
környezetvédelmi-ökológus,
vízellátás-csatornázás szakmérnök,
SZKV-hu; SZKV-le;
SZKV-vf; SZKV-zr
mksz: 15/0640.
njsz: 939/2004.

Környezetmérnök

Közmű tervező:

.....
Gellén László
tervező
mksz: 15-0164; nj.sz.:BSZFG
nj.sz.: TV;

Közlekedés vezető-tervező:

.....
Kulcsár Gusztáv
vezető-tervező
mksz.:15-0300
nj.sz.: TKö

Régészeti szakértő:

.....
Dr. Bálint Marianna
régészeti szakértő

Településtervezési zöldfelületi és
tájrendezési szakterületi tervező:

.....
Czernyinyák Attila
TK-15-0357

Elektromos tervező:

.....
Verba József
Vezető tervező
TE-15-0076

Ügyvezető igazgató:

.....
Végh József

Tartalomjegyzék

Külzetlap
Tartalomjegyzék
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 1
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Településfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata 4
1.2.1. EU 2020 stratégia 5
1.2.2. Országos Fejlesztési és Településfejlesztési Koncepció (OFTK) 6
1.2.3. Szabolcs-Szatmár Bereg megye területfejlesztési koncepciója 9
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 15
1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT) 16
1.3.2. Szabolcs-Szatmár Bereg megye Területrendezési Terve (MTrT) 17
1.3.2.1. MTrT térségi övezetek érintettsége, a város közigazgatási területre 18
1.3.2.2. Megyei terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó irányelvek, ajánlások 21
1.3.2.3. Az MTrT ajánlásaiban szereplő övezetek érintettsége a település közigazgatási területére 30
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai 32
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása 40
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált területfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai 41
1.5.1.1. Településfejlesztési koncepció 41
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések 44
1.5.2.1. Integrált Városfejlesztési stratégia 44
1.6. A település településrendezési előzményeinek vizsgálata 45
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök 46
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei 46
1.7. A település társadalma 49
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 50
1.7.2. Térbeli- társadalmi rétegződés, konfliktusok, életviszonyok 65
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.) 66
1.8. A település humán infrastruktúrája 71
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.) 72
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása 77
1.9. A település gazdasága 81
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre 82
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői 85
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelései 86
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képezettsége, K+F stb.) 87
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 89
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 90
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 91
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 93
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység 95
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika 95

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás 96
1.10.6. Energiagazdálkodás 96
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások 97
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata 100
1.12.1. Természeti adottságok 101
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet 102
1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat 102
1.12.2.2. Tájhasználat értékelése 105
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek 111
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek 111
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték 111
1.12.3.3. Ökológiai hálózat 113
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése 114
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata 116
1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei 117
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek 117
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése 121
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 123
1.14. Az épített környezet vizsgálata 124
1.14.1. Terület-felhasználás vizsgálata 125
1.14.1.1. A település szerkezete, helyi sajátosságok vizsgálata 125
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és minőségi osztályok 132
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek 134
1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolat) 135
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek 139
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület 140
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata 141
1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat 141
1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat 143
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter 143
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 145
1.14.5. Az építmények vizsgálata 148
1.14.5.1. Funkció, kapacitás 148
1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség) 148
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom 150
1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok 151
1.14.6. Az épített környezet értékei 152
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag 152
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület 155
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők 160
1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület 162
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes 162
1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai, történeti kert, temető és temetkezési emlékhely 162
1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet 162
1.14.6.8. Nemzeti emlékhely 163
1.14.6.9. Helyi védelem 163

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái 163
1.15. Közlekedés 165
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok 166
1.15.2. Közúti közlekedés 166
1.15.3. Közösségi közlekedés 167
1.15.3.1. Közúti 167
1.15.3.2. Kötöttpályás 168
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés 168
1.15.5. Parkolás 168
1.16. Közművesítés 171
1.16.1. Vízi közművek 172
1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás) 172
1.16.1.2. Szennyvízelvezetés 173
1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés 175
1.16.2. Energia 178
1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek) 178
1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei 183
1.16.2.3. Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése 183
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények) 183
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) 185
1.17.1. Talaj 186
1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek 187
1.17.2.1. Felszíni vizek 187
1.17.2.2. Felszín alatti vizek 187
1.17.2.3. Belvíz 187
1.17.2.4. Belvízcsatornák 188
1.17.2.5. Mélyfekvésű területek 188
1.17.2.6. Vízbázis-védelem 188
1.17.2.7. Közművek kialakítása a településen 190
1.17.3. Levegőtisztaság és védelem 192
1.17.4. Zaj és rezgésterhelés 194
1.17.4.1. Zajterhelés hatásai 194
1.17.4.2. Zajforrások 195
1.17.4.3. Község zajhelyzete 195
1.17.5. Sugárzás védelem 196
1.17.6. Hulladékkezelés 197
1.17.6.1. Az egyes hulladéktípusokra vonatkozó speciális intézkedések 198
1.17.6.2. Egyéb kapcsolódó rendeletek 198
1.17.7. Vizuális környezetterhelés 198
1.17.7.1. A magasabb fekvő területek tájidegen beépítései, elhanyagolt, gazdátlan területek 198
1.17.7.2. A légkábelek kusza hálózata 198
1.17.8. Árvízvédelem 199
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 199
1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 200
1.18.1. Építésföldtani korlátok 201
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei 201
1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek 201
1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei 201
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség 202

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek 202
1.18.2.2. Belvízveszélyes területek 202
1.18.2.3. Mélyfekvésű területek 203
1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem 203
1.18.3. Egyéb 204
1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, felszakadás) 204
1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások 204
1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások 204
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely 205
1.20. Települési klíma 207
1.20.1. A települési klíma kialakulása 208
1.20.2. Kántorjánosi települési klímáját befolyásoló tényezők 209
1.20.3. A klímabarát település kialakulásának alapvetései, ajánlása 212

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

A község az 1860-as években közigazgatásilag a Nyíri, az 1870-es évektől a Mátészalkai járáshoz tartozott, majd Mátészalka városkörnyékének része lett. Az 1920-as években körjegyzőségi székhely volt, hozzátartozott Nyírderzs. 1970-től nagyközségi közös tanács társközsége, tanácsának székhelye Hodász, társközsége Nyírkáta volt. Jelenleg önálló. Kántorjánosi az Alföldön, az Északkelet- Alföldi Régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Nyírség keleti részén, a 41-es és a 471-es számú főútvonalak között található.

Az M3-as autópálya a település északi külterületén halad át. A 41-es fűútvonal a településtől északnyugatra, a 49-es főútvonal a településtől északkeletre, míg a 471-es fűútvonal a településtől délkeletre húzódik. Ezek az utak biztosítják a legfőbb kapcsolatot a 274 kilométerre lévő főváros, a 36,7 kilométerre lévő megyeszékhely, valamint a 17,1 kilométerre fekvő járási székhellyel.
A település vasúton közvetlenül nem közelíthető meg. A hozzá legközelebbi vasút állomás 7,2km-re, a szomszédos település, Hodásztól délre található.

A Mátészalkai járás Szabolcs - Szatmár- Bereg megyéhez tartozó járás Magyarországos. 2013-tól, székhelye Mátészalka. 2013. július 15-én három város – Mátészalka, Nagyecsed és Vaja – és 23 község tartott hozzá.
Települései: Mátészalka, Nagyecsed, Vaja, Hodász, Mérk, Ököritófülpös, Fábiánháza, Fülpösdaróc, Géberjén, Győrtelek, Jármi, **Kántorjánosi**, Kocsord, Nagydobos, Nyírcsaholy, Nyírkáta, Nyírmeggyes, Nyírparasznya, Ópályi, Őr, Papos, Rápolt, Szamoskér, Szamosszeg, Tiborszállás, Vállaj)

Az Észak Alföldi régióban a külső városgyűrű része az agglomeráció két meghatározó városa, Debrecen és Nyíregyháza. Ezen városok feladata: a tőkevonzó képesség növelése, a logisztikai adottságok erősítése, a magas hozzáadott értéket képviselő és magasan kvalifikált munkaerőt foglalkoztató versenyképes gazdaság fejlesztése a szolgáltatási választék bővítése.

A térség fontosabb centruma Nyíregyháza, mint megyeszékhely, amelytől Kántorjánosi 50 km-re helyezkedik el. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye megyei jogú városa, Magyarország 6. legnagyobb települése kiterjedt vonzáskörzettel. Nyíregyháza vonzásterülete a Nyírség jelentős részére kiterjed, elsősorban a Közép-Nyírség és a Dél-Nyírség nagy részére. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül centrumpozíciót tölt be, egyértelműen a megye gazdasági, foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közigazgatási, közszolgáltatási centruma. Ezek a pozíciói az elmúlt évtizedben tovább erősödtek. Intenzív vonzást a város körüli agglomerálódó térségre fejt ki. Az elmúlt évtizedben Debrecen és Nyíregyháza között fokozatosan egy agglomerálódó térség van kialakulóban, amely továbbra is meg fogja határozni a két nagyváros körüli településhálózat fejlődését. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belüli pozícióit erősíti, hogy a megyét meghatározó növekedési tengelyek csomópontjában található (Nyíregyháza Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2014). Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (Nemzeti Fejlesztés 2030), Nyíregyházát egy úgynevezett külső nagyvárosi körgyűrű (Győr – Pécs – Szeged – Békéscsaba – Debrecen – Nyíregyháza – Miskolc) részeként említi. A külső nagyvárosi gyűrű városai fontos szerepet töltenek be a gyűrűn belüli térkapcsolatok fenntartásában és megyéjükön belüli térszervezésükkel.

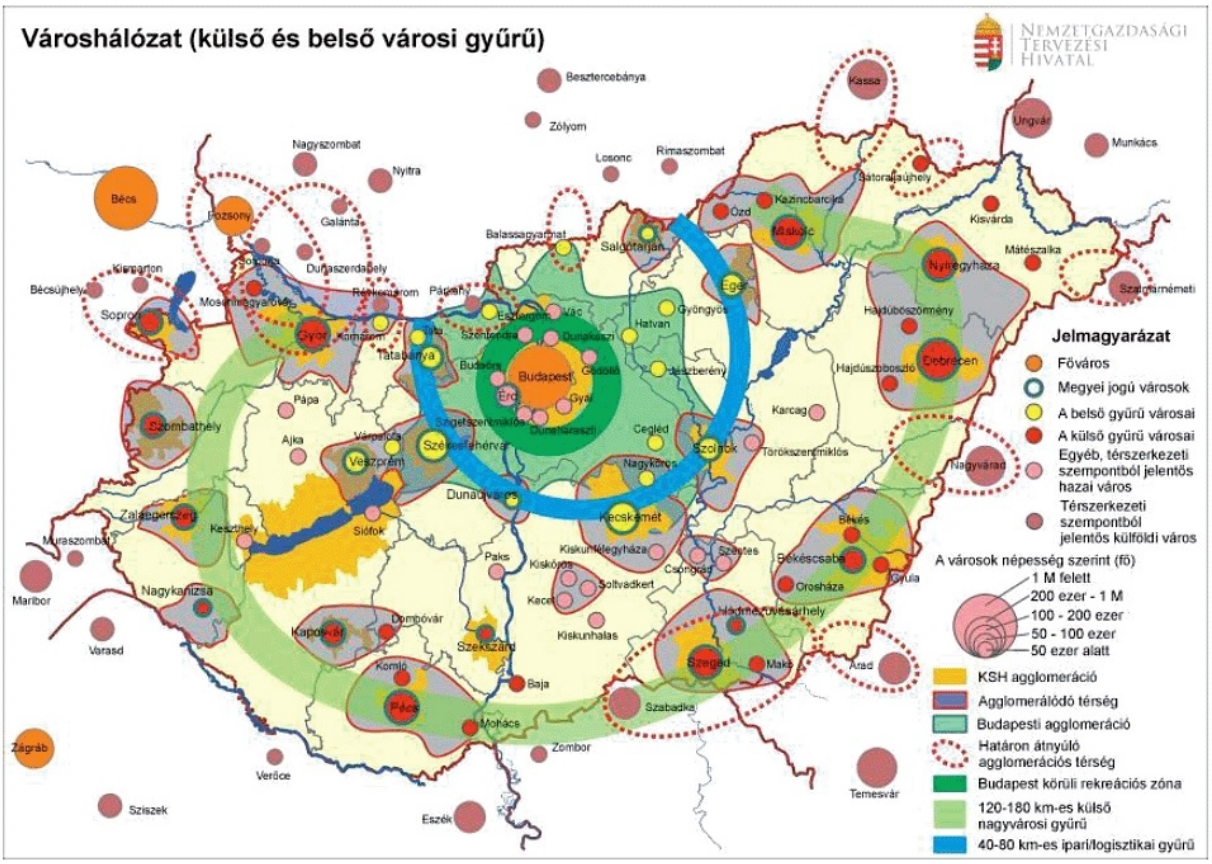

(Forrás: 1/2014. (I.3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról)

A külső nagyvárosi gyűrű városai fontos termelési-szolgáltatási funkciókat és markáns gazdasági, esetleg innovációs profilokat már most is megjelenítenek, és ezek a jövőben tovább fognak erősödni. A külső nagyvárosi gyűrű városaiban a határon átnyúló nemzetközi foglalkoztatási és gazdasági együttműködés a városfejlesztések fontos iránya lehet. A külső gyűrű nagyvárosi vonzáskörzetének kialakításához és a gyűrű kis- és nagyvárosai közötti funkciómegosztásához elengedhetetlen a városok közötti közlekedési kapcsolatok jelentős javítása, mely a közösségi közlekedésszervezés mellett jelentős közúti és vasúti infrastrukturális fejlesztéseket is igényel. (Nemzeti Fejlesztés 2030).

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció szerint a külső nagyvárosi gyűrű és a külső gyűrű városai körül egy agglomerációs térség van kialakulóban. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében ez a Nyíregyháza-Debrecen közötti területeken figyelhető meg, de Nyíregyháza – Nagykálló - Nyírbátor irányában is láthatóak a jelei. Kántorjánosi ennek az agglomerálódó térségnek a peremén, a megye külső gyűrű városai közötti belső, perifériku területen jelenik meg az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban.

1.2. TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUKOKKAL (ORSZÁGOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL ÉS A TERÜLETILEG RELEVÁNS MEGYEI, VALAMINT TÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓKKAL ÉS PROGRAMOKKAL) VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1. EU stratégia

Az EU 2020 stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált várospolitika ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapelvként fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését.

Az elv jelentése kétszeres: egyrészt kimondja, hogy a forrásokat integrált módon kell koncentrálni a városfejlesztési kihívásokkal küzdő területekre, másrészt, hogy az ERFA által támogatott városfejlesztési projekteket integrálni kell az operatív programok tágabb céljai közé.

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó EU stratégiához, illetve az egyes alapok célkitűzéseihez, többek között a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz történő hozzájárulás érdekében minden egyes európai strukturális és beruházási alap a következő **tematikus célkitűzéseket** támogatja:

(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

Hangsúlyos uniós elvárás, mely összhangban áll a hazai városfejlesztési prioritásokkal és hazai elvárás a fenti tematikus célokon belül az alábbi négy beruházási alcélhoz kapcsolódó beavatkozások vizsgálata és megjelenítése:

- kiemelten az alacsony szén-dioxid kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása (helyi zöld gazdaság fejlesztése, a város gazdaságszervező szerepének elősegítése a helyi foglalkoztatás ösztönzése érdekében);

- a városi környezet javítása, beleértve a barnamezős területek rehabilitációja és a levegőszennyezés mérséklése;
- a fenntartható városi közlekedés elősegítése;
- a hátrányos helyzetű városi és vidéki területek fizikai és gazdasági megújítása.

1.2.2. Országos Fejlesztési és Településfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg Magyarország legfontosabb fejlesztéspolitikai céljait és elveit. A Koncepció a nemzeti fejlesztéspolitika és azzal egyenrangúan a területfejlesztési politika egészét foglalja keretbe. Két fő tematikai részből áll, amelyek egymással összhangban vannak:

- *ágazati fejlesztéspolitikai koncepció*: a szakpolitikai fejlesztési irányokat, prioritásokat rögzíti, megalapozva a 2014-2020 közötti szakterületi operatív programokat, országos fejlesztési szempontokat adva az ágazati stratégiák számára.
- *területi fejlesztéspolitikai koncepció*: az átfogó területpolitikai és területfejlesztési, vidékfejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat, a beavatkozási térségtípusokat és azok fejlesztési irányait rögzíti, megalapozva a 2014-2020 közötti operatív programok térségi beavatkozásait és tartalmát, a területi fejlesztésekre irányuló operatív programokat, illetve a területi stratégiákat.

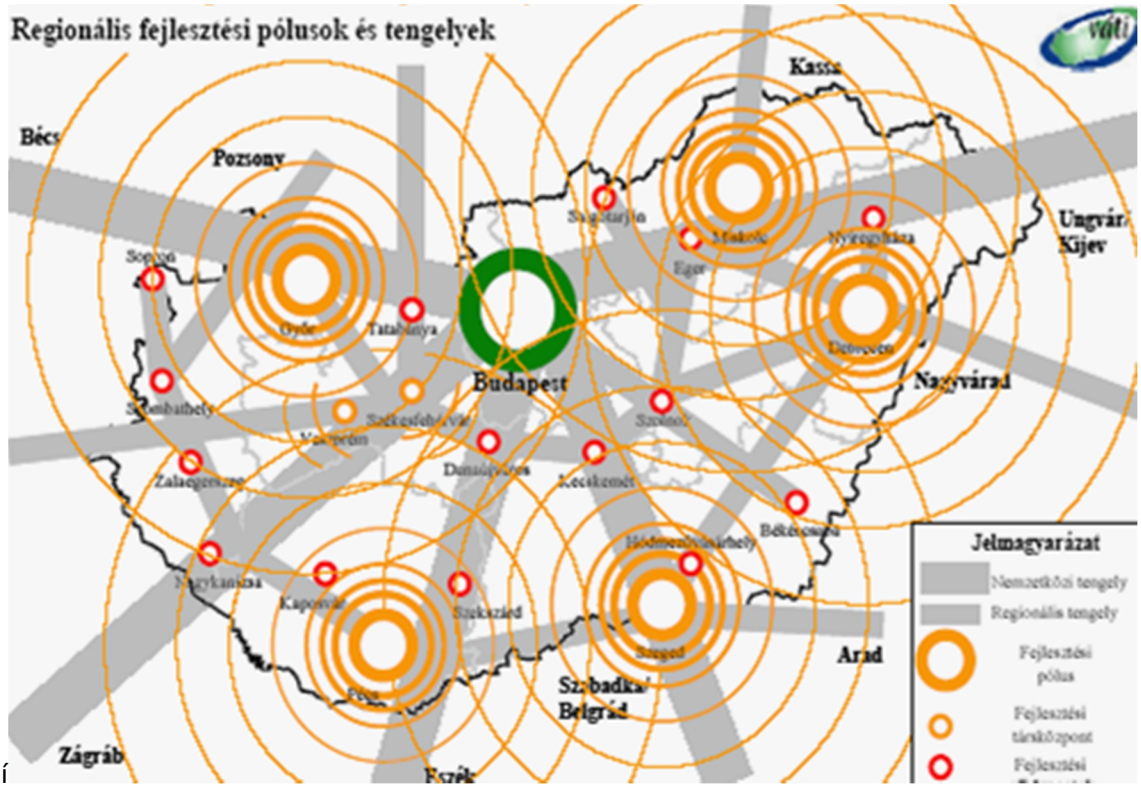

(Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció)

A Koncepció kialakítása nemzetstratégiai céljainkból indul ki, de mozgásterét a forrásokon és az EU szintű célokon keresztül meghatározzák az Európai Unió fejlesztés- és támogatáspolitikai keretét jelentő közösségi politikák. Ennek EU szintű stratégiai keretét az Európa 2020 stratégia képezi. A Koncepció jövőképében és célrendszerében illeszkedik a kiemelt nemzeti és nemzetgazdasági stratégiai tervdokumentumokhoz és kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz. Az OFTK országos célrendszerét és fejlesztéspolitikai feladatait szervesen kiegészítik a megyék területfejlesztési koncepciói és területfejlesztési programjai, melyeket az OFTK célkitűzéseihez igazodva, a helyi, térségi fejlesztési igényeket és specifikumokat megjelenítve a megyei önkormányzatok állítanak össze.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

- *Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés:* A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszt. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, önfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.
- *Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom:* A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó- közép-osztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezettünk védelme:* természeti erőforrásainkkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet:* Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önellátó és önfenntartó képesség erősítése. Az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenkét, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű specifikus célt tűz ki. E specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel:

- *Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság:* A magyar gazdaság újra-pozicionálása, külpiaci és belpiaci pozícióinak visszaszerzése, erősítése. A nemzetstratégiai ágazatokra és erőforrásaink, értékeink fenntartható használatára alapozva gazdasági versenyképességünk növelése. Az importkiváltó gazdasági termelés ösztönzése.
- *Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság):* A gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével
- *Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás:* A vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmezési és élelmiszerbiztonság, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.
- *Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I:* A nemzeti kreatív képességeinkre, tudástőkénkre és tudáserőforrásainkra építő értékteremtés. Ennek érdekében az infó-kommunikációs háttér javítása, a gazdasági és társadalmi megújulást és a megélhetést biztosító képzési rendszer kialakítása, a fejlesztéseknek kedvező szellemi, innovációs környezet biztosítása, piacképes, szükség esetén mobil, egész életen át tartó tanulásra képes, kreatív, kezdeményező, fejlett munkakultúrájú munkaerő-piaci kínálat megteremtése.
- *Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció:* a gyarapodó, szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő, értéktudatos társadalom és helyi közösségek kialakítása.
- *Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság:* A magyar közszféra hatékonyabb szerepvállalása a közjó, a munka, a rend, a biztonság, a tudás és a munka szolgálatában.
- *Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme:* A természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, a fenntartható energiagazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés. A stratégiai természeti erőforrások, a víz, a talaj, az ásványkincsek fenntartható használata. A biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, környezetbiztonság erősítése, a fenntartható életmód, fogyasztás és termelés elterjesztése, a környezettudatosság erősítése.
- *Az ország makroregionális gazdasági és térszerkezeti csomópont:* Az ország központi fekvéséből (Európa közepe) adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális csomóponti funkcióinak erősítése, a fenntarthatóság figyelembevételével.
- *Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek:* A településhálózat egységes elvek alapján történő fejlesztése, a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, korszerű várospolitika és városfejlesztés, városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet funkcionális fejlesztése
- *Vidéki térségek értékalapú felemelése*: A vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, épített örökségi értékeire alapozott fejlesztése, a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása,

a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.

- *Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság és egyenlő létfeltételek az ország egész területén*: A leszakadó, hátrányos helyzetű térségek, külső és belső perifériák fejlesztése, az eddigieknél sokszínűbb eszközök alkalmazásával, például speciális gazdaságpolitikai eszközökkel, saját meglévő társadalmi és gazdasági erőforrásaik kibontakoztatásával, valamint a közszolgáltatásokhoz, a tudáshoz, a közművelődéshez, az értékekhez való hozzáférés biztosítása, elérhetővé tételével
- *Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere:* Helyi szinten a hatékony és fenntartható városon belüli, illetve a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, térségi szinten a foglalkoztatási központok elérhetőségének biztosítása, országos szinten a többközpontú fejlődés elve alapján a centralizáltság oldása, a transzverzális kapcsolatok erősítése, hazánk erősen differenciált településhálózatának figyelembe vétele a hagyományostól eltérő megoldások alkalmazásával.

1.2.3. Szabolcs-Szatmár Bereg megye területfejlesztési koncepciója

Az aktív megye - *Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése*

A megye jövője és fejlődése szempontjából kritikus, hogy minél többen végezzenek értékteremtő, hasznos munkát és jussanak tisztességes munkajövedelemhez – ennek érdekében már középtávon is új munkahelyekre van szükség. A foglalkoztatás előremozdításának másik fontos eleme az aktivitási ráta növelése. Magyarország aktivitási rátája az egyik legalacsonyabb az egész Európai Unióban, Magyarországon belül pedig itt Szabolcs-Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legalacsonyabb a munkaerő piaci aktivitás. Az elkövetkező évek egyik kiemelt fejlesztéspolitikai célja a munkaerőpiacról kiszakadt emberek visszavezetése a munka világába. Fontos, hogy azok közül is minél többen juthassanak munkához, akik a nyílt munkaerőpiacon nem versenyképesek – ennek érdekében meg kell erősíteni az értékteremtő szociális gazdaságot. A szociális gazdaságon belül azonban a közmunka helyett, olyan közfoglalkoztatást kell elősegíti, amely tartós munkahelyeket hoz létre, és hasznos munkát ad az embereknek.

Új munkahelyek létrehozásához versenyképes gazdaságra és nemzetközi szinten is versenyképes vállalkozásokra van szükség. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében erősebb, magabiztosabb kis- és középvállalkozói szektorra van szükség, ehhez erősíteni szükséges megyei szinten a vállalkozási hajlandóságot és a vállalkozói kultúrát. Az új munkahelyek mellett kiemelt figyelmet kell fordítani a meglévő munkahelyek megtartására.

A gazdaság fejlesztését és a munkaerőpiac bővítését elsősorban a megyei gazdaság jövedelmező ágazatainak fejlesztésével szükséges segíteni (élelmiszergazdaság, optomechatronika, gumiipar, műanyagipar, logisztika, csomagolóipar, zöldgazdaság, turizmus), ebben kiemelt szerepet játszhatnak a Nyíregyházi agglomeráció és a megye gazdasági decentrumai. A szociális gazdaságban is elsősorban a jövedelmező területekre kell fókuszálni, ezzel stabil munkahelyek jönnek létre. A megye rurális térségeiben a foglalkoztatáspolitika és gazdaságfejlesztés legfontosabb területe az élelmiszergazdaság, amely kiemelt fókusza a megye vidékfejlesztési politikájának.

A szolidáris megye - *A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása*

A megyében komoly, és folyamatosan növekvő problémát jelent a mélyszegénységben élők helyzete, akik körében jelentős arányt képviselnek a roma emberek. Ezek a súlyos társadalmi, szociális problémák a megye bizonyos részeinek szegregálódását indították el, jelentős területekre kiterjedve. A társadalom bizonyos rétegeinek leszakadása területi válsággócokat hozott létre, ebből eredően ezeknek a területeknek a felzárkóztatása szorosan összekapcsolódik a helyi társadalom felzárkóztatásával. Ez egy komplex, foglalkoztatási, lakhatási, oktatási, szociális és integrációs kérdés, melyre ennek megfelelően integrált választ kell adni. Noha a leszakadó rétegek helyzetének kezelése nem csak megyei kompetencia (állami támogatás nélkül ezeket a szociális problémákat nem lehet megoldani), Szabolcs-Szatmár-Bereg megyének egyrészt egyértelmű érdeke, hogy megfelelő megoldás szülessen, másrészt számos olyan kapcsolódó beavatkozás van, amely megyei szinten végezhető el leghatékonyabban. A mélyszegénység felszámolása csak jövedelemmel lehetséges, vagyis munkahelyek teremtésére van szükség ezekben a térségekben. A társadalom alulképzettsége és alacsony munkaerő piaci aktivitása miatt ezeken a területeken az emberek jelentős része nem tud elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon. Elsősorban aktív állami szerepvállalással megvalósuló értékteremtő szociális közfoglalkoztatásra van szükség, amíg nincs piacképes jövedelem. Ezzel a szociális háló építése a szociálisgazdaság fejlesztésével történik. Ebben az értelmezésben a szociális gazdaság az a szektor, amely a kirekesztettség által veszélyeztetettek számára biztosít munkalehetőséget, a szociális szektorban pedig segítséget nyújt új, független üzleti tevékenységek létrehozásához.
A társadalmi felzárkóztatást társadalmi partnerség elve szerint, konzorcionális együttműködések, társadalmi paktumok keretében szükséges végezni, amelyben fontos szerepet játszik a civil szféra és az önkéntesség. A társadalmi felzárkóztatás érdekében szemléletváltás szükséges a települések, különösen a falvak fejlesztésében, amelyben hangsúlyos szerepet kap a szegregált lakóterületek fokozatos felszámolása.

A vonzó megye - *Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése*

A megye jövőképének középpontjában az életminőség javítása áll – melynek a jövedelem mellett számos egyéb fontos összetevője van. Ahhoz, hogy a megyében élők jól érezzék magukat, alapvető feltétel a vonzó, tiszta természeti környezet. Kiemelt feladatunk a térség ökológiai értékének, természeti környezetének megőrzése és javítása, valamint a megye környezetkímélő energiaellátásának biztosítása.

Meghatározó jelentőséggel bír továbbá egy olyan társadalmi közeg megteremtése, amely fontos összetevője mind a vonzó vidéki, mind pedig az élhető városi környezetnek. Ennek a közegnek kiemelt eleme a közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára, valamint a külső és belső mobilitás feltételeinek megteremtés.

A megye kulturális élettereinek tudatos fejlesztése szintén fontos elemét képezi az elkövetkező évek fejlesztéspolitikájának – a pezsgő megyei kulturális élet megteremtése

érdekében. Erre építve szükséges fókuszálni a térség kulturális imázsának tudatos javítására, amelynek egyik preferált területe a megye turizmusának fejlesztése.
A vonzó gazdasági környezet megteremtése mellett szükséges egy koncentrált és szervezett befektetés-ösztönzési tevékenység, amely elsősorban a centrumtérségre és a decentrumokra összpontosít. Kiemelt feladat a meglévő helyi, értékteremtő és foglalkoztató kis- és középvállalkozások valamint a jelentős foglalkoztató vállalatok megtartása.

A vonzó megye környezeti elemeinek fejlesztési eredményeire alapozható a megyei imázs tudatos kiépítése, amely a helyi lakosságban identitáserősítő mechanizmusokat indít el. A vonzó megyei imázs hozzájárul ahhoz is, hogy a meglévő és a potenciális befektetőkben, illetve a turistákban is pozitív attitűdök alakuljanak ki.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye fejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a megye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát. A három átfogó cél elérése érdekében hét stratégiai cél került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél. A kitűzött célok elérése az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés (mint horizontális célokra) jegyében történik.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye célrendszere

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai programja)

1. Versenyképes élelmiszergazdaság - *az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon*

A megyei agrárgazdaság erős hagyományokkal és bizonyos termékek tekintetében kedvező adottságokkal rendelkezik. A néhány meglévő, kedvező mezőgazdasági adottságra építve az agrárgazdaság komplex fejlesztése a cél: ide tartozik az élelmiszer-feldolgozó kapacitások fejlesztésének ösztönzése, a helyi feldolgozás erősítése, de ide sorolható a specializált mezőgazdasági gépgyártás fejlesztése is. Az élelmiszer-feldolgozás erősítésének két fontos

eleme van: (i) egyrészt a kisebb térségek, településcsoportok ellátását szolgáló helyi feldolgozó kapacitások megerősítése, (ii) másrészt a nagyobb, exportképes feldolgozó kapacitások erősítése, amelyek:
– a megyében megtermelt mezőgazdasági termékekre támaszkodnak;
– jelentős hozzáadott értéket generálnak, új értéket, új termékeket állítanak elő;
– innováción, innovatív megoldásokon alapulnak.

2. Zöld megye - *Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás*

A megye hosszú távú fejlődése, a vonzó megyei környezet megteremtése érdekében fontos a megye energiaellátásának fokozatos átállítása megújuló, illetve alternatív forrásokra. Ez egyrészt csökkentheti a megye külső energiafüggőségét és az önfenntartás megerősödését energetikai szempontból, a megye közvetett és közvetlen széndioxid-kibocsátását, másrészt ösztönözheti a zöldgazdaság megerősödését is. Ez utóbbi kiemelten fontos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára, ugyanis a zöldgazdaság a szociális gazdaságban fontos szerepet játszhat, mivel alacsonyabb képzettségű embereket foglalkoztat (a zöldgazdaság és a szociális gazdaság integrálása).

A megye sajátos helyzetéből fakadóan kiemelten kell kezelni a vízgazdálkodást (ár- és belvízvédelem, aszály) és alkalmazni kell egy tudatos klímastratégiát. A fizikai környezet energetikai megújítása mellett, az elkövetkező években, kiemelt feladat lesz a környezettudatosság erősítése a lakosság, vállalkozások és települések körében.

3. Proaktív megye - *A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása*

A megye ambíciózus célokat határozott meg, ezek megvalósítása csak akkor lehetséges, ha "saját kezébe veszi sorsát" és biztosítja a különböző megyei szereplők fejlesztési tevékenységének proaktív összehangolását, koordinációját. Számos olyan terület van, ahol nem lehet megfelelő megyei szintű koordináció és az érintettek összefogása nélkül eredményeket elérni: ilyenek többek között a turisztikai termékek fejlesztése és értékesítése, a befektetés-ösztönzés, a megyei image építés, a kisvállalkozások segítése, az agrármarketing tevékenység vagy a szociális gazdaság megerősítése. Megfelelő szervezeti háttér, eszközrendszer, humán erőforrás háttér nélkül ezek a megyei menedzsment tevékenységek nem tudnak eredményt elérni.

4. *Képzett megye* - *rugalmas szakképzési, felsőoktatás és innovációs környezet kialakítása*

A megye gazdaság és területfejlesztésével harmonizáló, piaci igényeket kielégítő K+F tevékenység kialakítása szükséges, amelyet egy egyedi kínálaton alapuló élet és piacképes felnőttoktatás támogat. Fontos továbbá az élethosszig tartó képzés feltételeinek kialakítása és fontosságának tudatosítása az emberekben. Különösen sajátos az a paradox helyzet a megyében, hogy egyszerre van jelen munkanélküliség és munkaerőhiány, megfelelő, szakképzett munkaerőre van szükséges a helyi gazdaságnak. Kiemelt feladat a leszakadó

térségekben az oktatáshoz, képzéshez és a szakképzéshez valós hozzáférés biztosítása és hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási integrációja.

5. *Fejlett centrum* - *a nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése*

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztésben a Nyíregyházi agglomeráció fejlesztése tekinthető területi jellegű stratégiai célok egyik pólusának. Az elkövetkező időszakban a tágan vett agglomeráció fejlesztését sokkal komplexebben kell kezelni, az agglomerációs hatások kihasználása érdekében. Ennek érdekében fontos (i) a befektetés-ösztönzés, további nagy foglalkoztatók letelepítése, (ii) az egész megyére kisugárzó nemzetközi turisztikai vonzerő feltételeinek erősítése, (iii) a korszerű, klímabarát (közösségi és kerékpáros) közlekedés feltételeinek megteremtése mind a városon belül, mind pedig az agglomerációs településekkel, mind pedig más hazai és európai centrumtelepülésekkel a kapcsolatokat megteremtve, valamint (iv) vonzó városi életterek kialakítása és (v) az aktív nemzetközi kapcsolatrendszer további erősítése.

A Nyíregyházi agglomeráció fejlesztésében egy másik területi aspektusát is figyelembe kell venni. Az elmúlt évtizedekben Nyíregyháza és Debrecen között kialakuló urbanizációs tengelyben rejlő lehetőségeket sokkal intenzívebben ki kell használni. A két nagyváros közötti kapcsolatok erősítése érdekében fókuszált beavatkozásokra van szükség, amelyek elsősorban az urbanizációs tengely gazdasági (ebben kiemelt helyen szerepel a K+F tevékenység és az innováció), foglalkoztatási és közlekedési funkcióit erősítik.

6. Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok- *a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése*

A nyíregyházi agglomeráció, mint centrum mellett a megye egészének fejlesztésében fontos szerepet játszanak a megyei gazdasági decentrumok. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye decentrumai Mátészalka, Nyírbátor, Kisvárda-Záhony. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gazdasági decentrumai elsősorban ipari központok:
– a Kisvárda-Záhony decentrum egy nemzetközi logisztikai központ, amely felértékeli a megyében és az országban betöltött stratégiai szerepkörét. Kisvárda kulturális és turisztikai funkciói is meghatározóak.
– Mátészalka kiemelten az optomechatronika, bútorgyártás és az élelmiszeripar területén tölt be gazdasági centrum szerepkört.
– Nyírbátor a műanyag ipar, élelmiszer feldolgozás és turizmus tekintetében rendelkezik centrális funkciókkal.

A decentrumok dinamizálása, integrált fejlesztése pozitív hatást gyakorolhat a környező térségek fejlődésére. A decentrumokban a meglévő infrastruktúrára támaszkodva ösztönözni kell a meglévő vállalkozások fejlődését és újak letelepülését (elsősorban ipari jellegű vállalatok letelepítését), fejleszteni kell a városi és központ funkciókat, bővíteni a közszolgáltatások rendszerét. A decentrumok nem csak gazdasági, hanem kulturális decentrumok is a megyében, ebből eredően erősíteni szükséges a kulturális és turisztikai vonzerejüket. A pozitív hatások kiterjesztése érdekében javítani kell továbbá a decentrumok

(klímabarát) elérhetőségét a környező településekről a lakosság kiszolgálása érdekében. A decentrumok az üzleti infrastruktúra fejlesztés kiemelt területei.

A decentrumok mellett kiemelt jelentőségűek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járási központjai, amelyek fontos szerepet játszanak a városi javak és szolgáltatások koncentrációjában, illetve a vidéki térségek városi funkciókkal történő ellátásában. A megye fejlesztési stratégiájában a járásközpontok fejlesztésének orientációja elsősorban a minőségi szolgáltatások fejlesztése és ezzel cél egy minőségi szolgáltatásokat nyújtó járáshálózat alapjainak megteremtése. Külön figyelmet kell koncentrálni azokra a térségekre, ahol gyengék decentrumok (pl. Nyíri Mezőség, Szatmár-Beregi térség), ezeken a területeken a városoknak a gazdaságfejlesztő szerepét szintén erősíteni kell (Tiszavasvári, Fehérgyarmat, Vásárosnamény).

7. Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák - *a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése*

A stratégiai cél szintén egy kétpólusú területi célt fogalmaz meg, amelyben egyben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legfontosabb vidékfejlesztési orientációja is a 2014-2020 közötti periódusban. Egyrészt a határmenti térségek komplex fejlesztését, másrészt a rurális térségek fejlesztését, amelyek a legkritikusabb pontjai a megyei fejlesztéspolitikának.

A megye határmenti területei – kiemelten a Szatmár-Beregi térség – hátrányos helyzetű, fokozatosan leszakadó térségek. Egyértelműen ezek a térségek tekinthetőek a megye és az ország külső perifériáinak. A Szatmár-Beregi térség egy jól körülhatárolható válságterület, amelynek a fejlesztésére elsősorban egy komplex, integrált felzárkóztatási programra, célzott, komplex beavatkozásokra van szükség annak érdekében, hogy a megye megakadályozza a külső perifériák végleges leszakadását.

A megye nem külső perifériás vidéki térségeinek többsége szintén nehéz helyzetben van – fejlődésüket a centrumok és decentrumok kisugárzó hatása önmagában nem képes biztosítani.
Közös jellemzőjük ezeknek a térségeknek, hogy kiemelten fontos a fizikai és virtuális elérhetőség biztosítása, illetve a súlyos foglalkoztatási gondok miatt a szociális gazdaság erősítése. A közösségi kohézió (közösségfejlesztési politikák gyakorlati alkalmazása) és a társadalmi versenyképesség javítása szintén lényeges eleme a megyei vidékfejlesztési politikának, amely magában foglalja a rurális térségek értékőrző megújítását.

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)

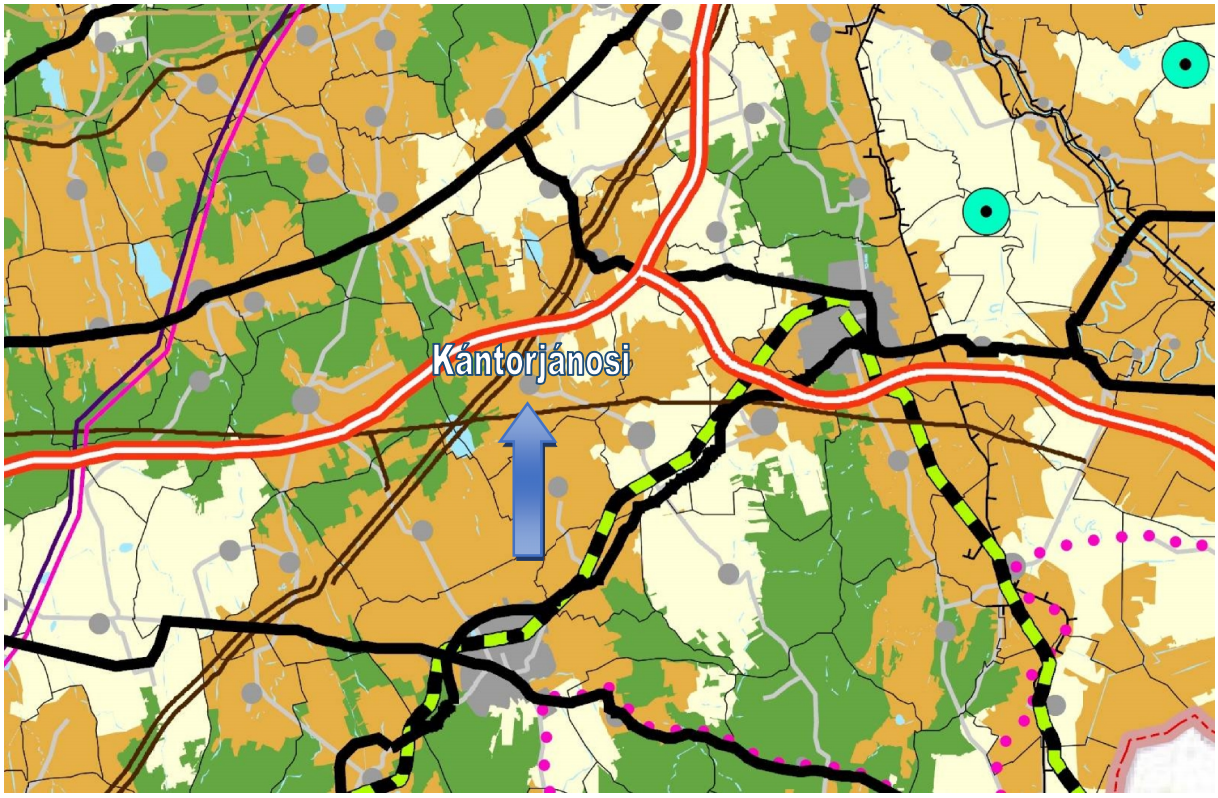

(Forrás: OTrT- Országos Szerkezeti Terv)

1.3.2. Szabolcs-Szatmár Bereg megye Területrendezési Terve (MTrT)

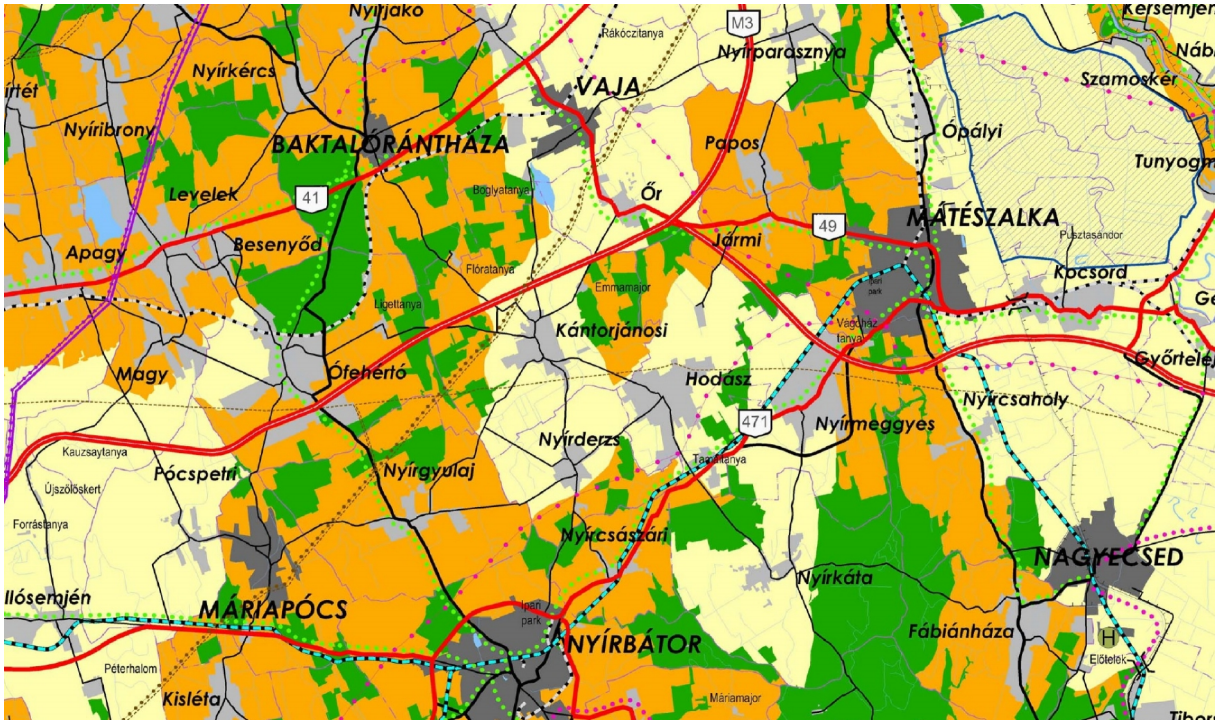

TERÜLETFELHASZNÁLÁS RENDSZERE

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vegyes területfelhasználású térség
- Vízgazdálkodási térség
- Városias települési térség
- Hagyományosan vidéki települési térség

MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZATOK ÉS EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK

Energia hálózatok

- Erőmű
- Kiserőmű
- 750 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- Átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat
- Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító-vezeték
- Térségi szénhidrogén szállítóvezeték

Hulladék kezelés

- Térségi hulladéklerakó hely

Közlekedési hálózatok és létesítményeik*

- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Térségi mellékút
- Nagysebességű vasútvonal
- A transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
- Egyéb országos törzshálózati vasútvonal, az országos vasúti törzshálózat tervezett eleme
- Vasúti mellékvonal
- Keskeny nyomtávú vasútvonal
- Országos kerékpárút törzshálózat eleme
- Térségi kerékpárút-hálózat eleme
- Gyorsforgalmi úton, főúton és vasúti törzshálózaton tervezett nagy híd
- Térségi mellékúton és vasúti mellékvonalon lévő híd
- Gyorsforgalmi- és főúthálózaton lévő határátkelő/ határátlépési pont
- Térségi határátkelő
- Térségi határátlépési pont
- Vasúti törzshálózaton lévő határátkelő/ határátlépési pont
- Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérré fejleszthető repülőtér
- Egyéb nyilvános és nem nyilvános polgári célú repülőtér
- Határkikötő
- Térségi közforgalmú kikötő
- Személyforgalmi kikötő
- Kompátkelőhely

Vízgazdálkodás létesítményei

- Folyami nagyműtárgy
- A VTT I. ütemében megvalósuló árvízi tározó
- Elsőrendű árvízvédelmi fővonal
- 10 millió m^3-t meghaladó térfogattal tervezhető tározási lehetőség
- 1 millió m^3-t meghaladó és 10 millió m^3-nél kisebb tározási lehetőség

Egyéb

- Térségi jelentőségű logisztikai központ

Alaptérképi jelek

- Országhatár
- Megyehatár
- Települési közigazgatási határ
- Egyéb burkolt út

*A megyével szomszédos területeken jelölt közlekedési hálózat elemei tájékoztató jellegűek.

(Forrás: MTrT - Térségi Szerkezeti Terv részlet)

1.3.2.1. MTrT térségi övezetek érintettsége, a város közigazgatási területére

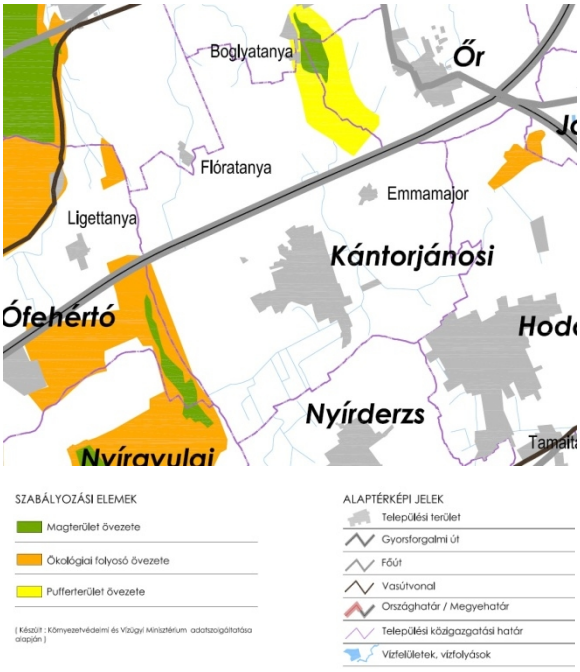

Ökológiai hálózat térségi övezete

A település közigazgatási területe érintett az országos ökológiai hálózat magterület, pufferterület, valamint az ökológiai folyosó övezeteivel. Magterület 0,43 %-a, a puffer treület övezete 3,09 %-a, az ökológiai folyosó 1,15 %-a a közigazgatási területnek. A magterület és a pufferterület övezete a település észak-keleti részét (Vajai-tó és környezete) érinti az ökológiai folyosó övezete a település nyugati részét.

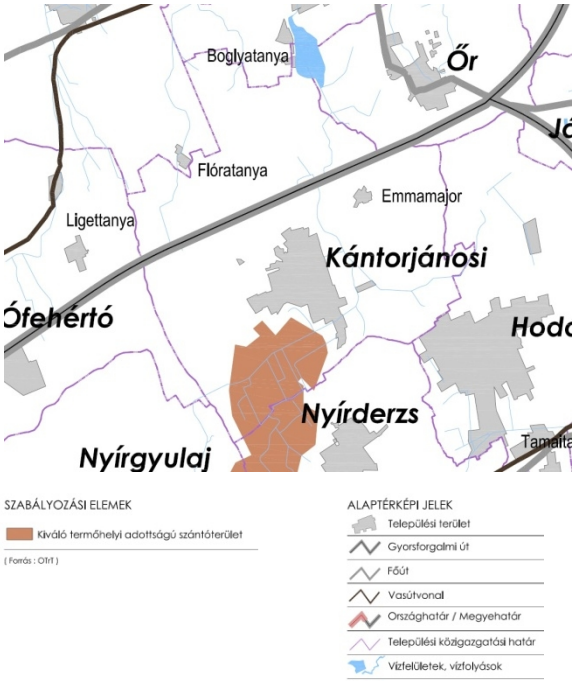

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

A település déli részét érinti a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete, mely a közigazgatási terület 8,88%-a.

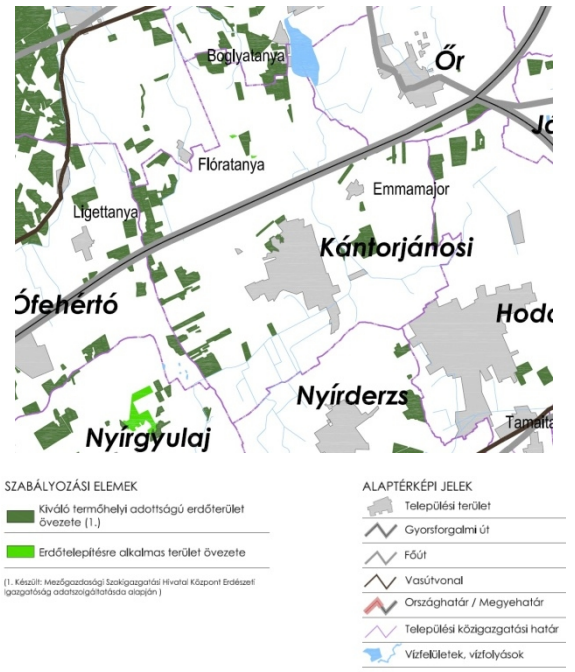

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete

A település közigazgatási területe érintett a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetével és az erdőtelepítésre alkalmas terület övezetével egyaránt. A megyei területrendezési terv alapján a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület a település 7 %-a (293 ha), az erdőtelepítésre alkalmas terület övezete a közigazgatási terület 0,03%-a (1,38 ha).

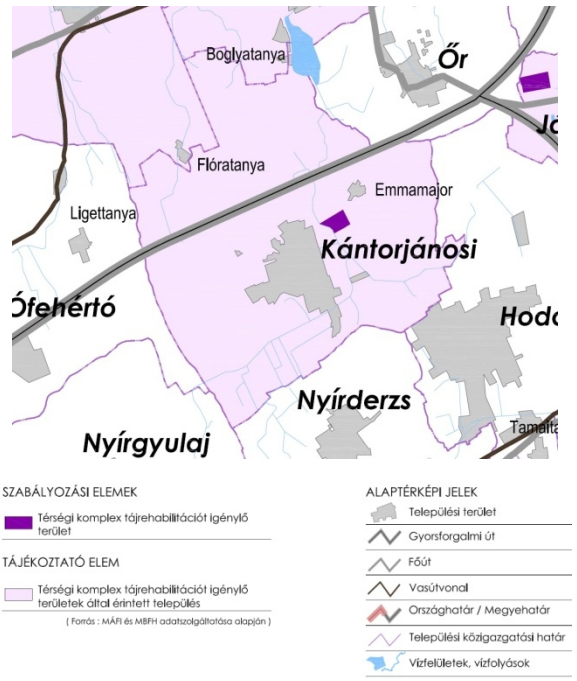

Térségi komplex táj rehabilitációt igénylő terület

A település közigazgatási területe érintett a térségi komplex táj rehabilitációt igénylő terület övezetével, amely a külterületen elhelyezkedő „homokbánya” területével egyezik meg.

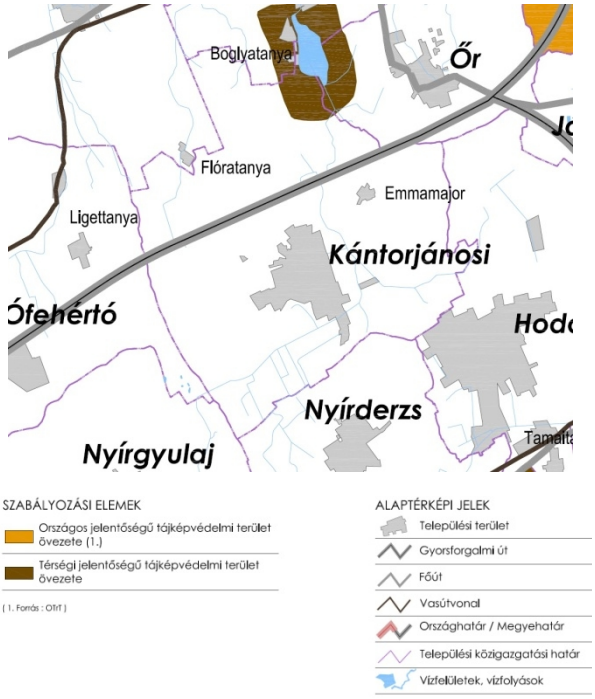

Országos jelentőségű tájvédelmi terület övezete

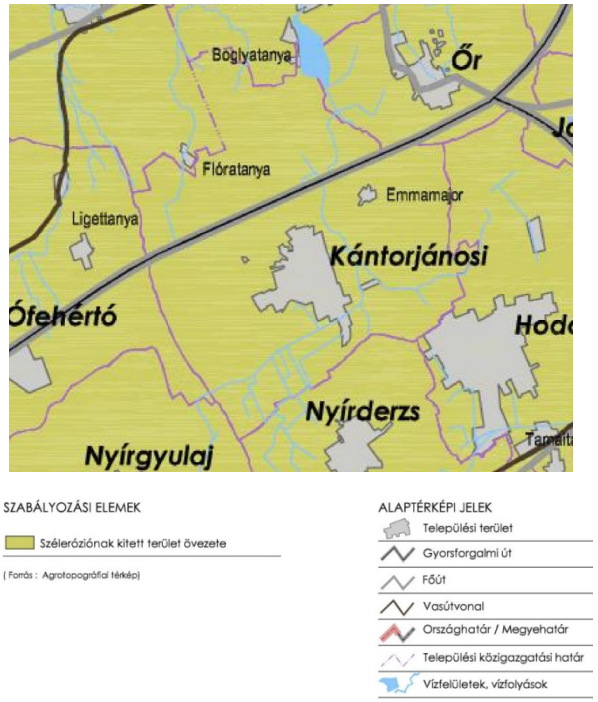

Széleróziónak kitett terület övezete

A település északi része érintett a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetével (Vajai-tó és környezete), mely a közigazgatási terület 2,30%-a.

A széleróziónak kitett terület övezetével érintett az egész közigazgatási terület, ami a megye minden településére jellemző tekintetve az altalaji adottságokra (homok).

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

1.3.2.2. Megyei terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó irányelvek, ajánlások

A szerkezetalakításra, a térségi terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó ajánlások

A szerkezetalakításra vonatkozó általános ajánlások

A rendeltetésszerű használatot, építést korlátozó, védőövezet-igényű tevékenység számára csak ott biztosítson a településrendezési terv területet, ahol a védőövezet nem nyúlik át a szomszéd település közigazgatási területére, kivéve, ha a terület-felhasználási egység térségi jelentőségű településüzemeltetést szolgáló létesítmény elhelyezésére szolgál és elhelyezéséhez az érintett települések önkormányzatai hozzájárulnak.

Kerülendő a meglévő településtesttől elszakadó, más terület-felhasználási egységekbe ékelődő és ezért környezeti/területhasználati konfliktusok kialakulásának veszélyét hordozó, új beépítésre szánt területek kijelölése

A települések külterületi terület-felhasználási rendszerében törekedni kell a magas ökológiai értékű zöldfelületi elemek zöldfelületi rendszerben történő összekapcsolására.

Bokortanyák, valamint egyéb (nem központi) belterületek és külterületi lakott helyek beépítésre szánt területének bővítése, illetve beépítési intenzitásának növelésekor javasolt vizsgálni a várható településüzemeltetési költségeket, ezek finanszírozási feltételeit és környezetvédelmi szempontjait. E területeken, továbbá az aprófalvas térségekben – a jogszabályok szabta kereteken belül és a – várhatóan növekvő számú – pályázati lehetőségeket kihasználva indokolt ösztönözni a nagyrendszerekhez való költséges csatlakozást kiváltó alternatív energiaellátó és szennyvíztisztító rendszerek alkalmazását a közösségi és egyéni költségek csökkentésére és a környezetterhelés mérséklésére is tekintettel.

Mezőgazdasági térség

A védett természeti területeken, Natura 2000 területeken, az ökológiai hálózat területén és a belvíz által rendszeresen veszélyeztetett területen lévő mezőgazdasági területeket a településrendezés eszközeiben olyan korlátozott használatú mezőgazdasági terület-felhasználási egységbe célszerű sorolni, ahol épület nem létesíthető, vagy az épületek kialakítása a védelmi célokkal összhangban a természeti területek fenntartása, a természetvédelmi célú tájgazdálkodás, ismeretterjesztés, bemutatás, génmegőrzés és ehhez kapcsolódó ökoturisztikai fejlesztés érdekében történik.

Általános mezőgazdasági területként célszerű szabályozni az árutermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területeket, ahol a településrendezés eszközeivel is javasolt a legalább egy családot eltartani képes földbirtokok megtartása, kialakítása.

Biztosítani célszerű a mezőgazdasági majorok, üzemközpontok hagyományos funkciójuknak megfelelő fejlesztési lehetőségét, új birtokközpontok kialakításának településrendezési feltételeit.

Általános mezőgazdasági területen a termőföldek felaprózódását a településrendezés eszközeivel is indokolt megakadályozni.

A belvízelvezető csatornák rendszeres karbantartásával biztosítandó a belvíz által veszélyeztetett területek rendeltetésszerű használata. A belvíz által rendszeresen veszélyeztetett területek racionális tájhasználata érdekében támogatandó a gyepterületek, vizes élőhelyek rehabilitációja, a belvizes területek erdősítése, állóvizek kialakítása, amelyek növelik a megye természeti, tájképi értékekben való gazdagságát is.

A nagy összefüggő mezőgazdasági szántóterületek tájképi tagolása érdekében a mezővédő erdősávok, külterületi fasorok védelmét és további fasorok, véderdősávok, mezsgyék telepítését ösztönözni kell.

Vegyes terület-felhasználási térség és erdőgazdálkodási térség

A biológiai sokféleség növelése, a táj változatosabbá tétele érdekében növelni célszerű az erdőterületek arányát.

Az erdőterületek növelésével, környezetkímélő tájgazdálkodással is célszerű biztosítani a jó környezetminőség megőrzését és javítását. A meglévő erdőterületek fokozott védelmét indokolt biztosítani.

Az ökológiai hálózat területén javasolt a termőhelyi adottságoknak megfelelő őshonos erdőállományok fenntartása, a tájidegen erdőállományok fokozatos lecserélése őshonos állományokra, valamint a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása.

A megye egyéb területein az erdőterületek fejlesztése során a gazdasági szempontok mellett az adott terület természetvédelmi, ökológiai, tájképvédelmi, környezetvédelmi jelentőségét is célszerű figyelembe venni.

Települési térség

Új hétvégi házas üdülőterület kijelölése a megyében nem indokolt, a településrendezési eszközökkel az üdülésnek és rekreációnak a helyi népesség számára jövedelemtermelő formáit szükséges ösztönözni. Stratégiát javasolt kidolgozni a meglévő üdülőterületek és egyéb, üdülési-turisztikai céllal használt területek korszerűsítésére a 21. századi turisztikai-idegenforgalmi igényekre és az ebből származó helyi jövedelmek növelésére, illetve a helyi természeti, környezeti értékek megóvására, megőrzésére tekintettel.

Belvíz által rendszeresen vagy alkalmanként veszélyeztetett területen már korábban kijelölt, de még nem beépült beépítésre szánt terület terület-felhasználási egységbe sorolásának felülvizsgálata javasolt, megfontolandó a beépítésre nem szánt területté történő átminősítése.

A gazdasági területek kínálatát kistérségi szinten szükséges összehangolni olyan módon, hogy új gazdasági terület kijelölésére csak akkor és olyan mértékben kerüljön sor, hogy a kistérség összes kínálata ne haladja meg a már betelepült, működő gazdasági területek nagyságának kétszeresét. A legalább hét éve kijelölt, de nem betelepült gazdasági területek terület-felhasználási egységbe sorolásának felülvizsgálata indokolt.

Ne jelöljenek ki a települések olyan új gazdasági és egyéb nagy forgalmat vonzó beépítésre szánt területeket, melyeket meglévő, vagy a magasabb szintű tervekben rövidtávon megvalósítani tervezett közlekedési infrastruktúra nem tud kiszolgálni. Elsősorban a közlekedési hálózatokkal jól feltárt barnamezős területek (újra) hasznosításának (pl. bónuszokkal való) ösztönzése, zöldmezős fejlesztések visszafogása, megyei-térségi szintű gazdasági területkínálat kialakítása a cél.

Új gazdasági terület kijelölésének szükségessége és a legmegfelelőbb helyszín kiválasztása a településrendezési tervek alátámasztó munkarészében, a térségi és fejlesztési feltételek összefüggéseinek bemutatásával igazolandó.

Települési térség hasznosítása során ajánlott a Nemzeti Környezetvédelmi Program intézkedéseit figyelembe venni, azok érvényesülését a tervezés során igazolni.

<u>Hagyományos vidéki települési térség</u>

Az ökológiai hálózat településein elsősorban a komplex tájgazdálkodáshoz és a helyi ellátáshoz szükséges szolgáltatások megtelepedésének területi feltételeit szükséges megteremteni.

Az ökológiai hálózat területén, továbbá a világörökségi területek által érintett településeken a településrendezés eszközrendszerével meg kell előzni minden olyan tevékenység megtelepedését, mellyel a terület természeti, táji értékeinek megőrzését és turisztikai célú hasznosítását veszélyeztetheti, illetve a korábbinál jelentősen nagyobb forgalmat vonz a településre és térségébe (kiserőművek, a helyi ellátáshoz és a komplex tájgazdálkodáshoz szorosan nem kapcsolódó gazdasági-logisztikai tevékenységek stb).

<u>Vízgazdálkodási térség</u>

Javasolt megvizsgálni a jelentősebb állóvizek, meglévő és tervezett főcsatornák többcélú hasznosításának lehetőségeit, feltételeit, figyelembe véve az adott állóvíz, főcsatorna elsődleges rendeltetését és a környező terület jellegét (pl. természetvédelmi területek). Amennyiben lehetőség van többcélú hasznosításra, úgy annak településrendezési feltételeit javasolt megteremteni a szabályozás során.

A településrendezés során javasolt a meglévő csatornák vízgazdálkodási terület-felhasználási egységként történő szabályozása, és egyértelmű jelölése, lehetőséget teremtve ezzel az állandó tározásra, a kiegyensúlyozott vízháztartás megteremtésére. Fokozott hangsúlyt javasolt helyezni a csatornák

„jókarbantartásának" településrendezési eszközökkel történő ösztönzésére.

A tározási lehetőségek, állóvizek esetén javasolt megvizsgálni a tározási lehetőség mellett a turizmusfejlesztő, gazdaságfejlesztő (öntözés) hatásukat is. Ezért tervezés során indokolt kitérni a turizmussal összefüggő fejlesztések és kapcsolódó területbiztosítás lehetőségeire.

Műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények

A tervezett vonalas létesítmények (közlekedési hálózat, távvezetékek, szénhidrogén szállítóvezetékek) nyomvonalát a meglévő vonalas létesítmények nyomvonalához célszerű igazítani, figyelembe véve a különböző szakágak érdekeit is.

Országos és térségi övezetekre vonatkozó részletes ajánlások

A magterület övezete
Védett természeti területen:
- *új épület létesítése, a meglévő épületek hasznosítása a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően csak oktatási, kutatási, ökoturisztikai és természetvédelmi céllal történhet.*
- *turisztikai létesítmények (pihenőhely, turistaút, stb.) a kezelési terv szerint létesíthetők;*
- *új hírközlési, távközlési magas építmények, szélerőmű torony, elektromos légvezeték, új közút létesítése nem javasolt.*

A mocsaras, vízállásos területek vizes élőhelyeit érintetlenül meg kell hagyni.

A települések a hagyományos szerkezethez szervesen illeszkedve, a település és a táj harmonikus egységének megőrzésével fejleszthetők.

Külterületi építmény létesítése a természeti értékek károsítása nélkül elsősorban mezőgazdasági, turisztikai, vízgazdálkodási, erdő- és vadgazdálkodási célból javasolt.

Ökológiai folyosó övezete
Az ökológiai folyosók területén törekedni kell arra, hogy a természetes és természetközeli élőhelyek folyamatos – területileg összefüggő, vagy kapcsolatban lévő - rendszert alkossanak.

Az ökológiai folyosók vízfolyások menti területére eső mezőgazdasági területeket nem beépíthető korlátozott funkciójú mezőgazdasági területként, erdőterületként, vagy vízgazdálkodási területként célszerű kijelölni.

Minden vízfolyást ökológiai, vagy zöld folyosóként javasolt kezelni.

Az élővizek természetes mederalakulatait és az élővizeket kísérő természetes társulásokat a biológiai öntisztító-képesség fenntartása és a vízi élővilág sokféleségének megőrzése érdekében indokolt megőrizni.

Az állóvizek természetes állapotát meg kell őrizni, új bányatavak, mesterséges tavak

kialakításánál törekedni kell a természetszerű rendezésre.

Állóvizek partján új épület létesítésére nem célszerű lehetőséget biztosítani akkor, ha a keletkező szennyvíz tárolása vagy elvezetése az állóvíz károsítása nélkül nem oldható meg.

Pufferterület övezete
Pufferterület övezetében csak olyan épület, építmény létesítése, illetve olyan tevékenységek folytatása javasolt, amely az övezet, továbbá a magterület vagy az ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken az OTrT 13/A. §-ával és a föld védelméről szóló törvénnyel összhangban beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolt, ha a beépítésre szánt terület
- mezőgazdasági birtokközpont fejlesztését, vagy kialakítását,
- helyi vagy térségi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja, továbbá
- a mezőgazdasági termeléssel összefüggő turisztikai fejlesztés érdekében elengedhetetlenül szükséges, valamint, ha
- a település fejlesztése csak a kiváló termőhelyi adottságú termőföldek igénybe vételével valósítható meg.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken erdőterület kijelölése akkor javasolt, ha az erdősítés
- a környezeti károk enyhítését, a környezet szennyezés elhárítását;
- a termőföldek védelmét;
- az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.

Az övezet területén a településrendezés eszközeivel is támogatni kell a történelmi hagyományokon alapuló üzemi jellegű gazdálkodás megtartását.

Az övezet területén beépítésre szánt területként kell biztosítani a még rendeltetésszerűen működő mezőgazdasági majorok fejlesztési lehetőségét.

A mezőgazdasági üzemközpontként már nem üzemelő majorok újrahasznosításának lehetőségét a településrendezési tervekben és helyi építési szabályzatban a majorok adottságainak és környezeti érzékenységének megfelelő új funkcióval is biztosítani lehet.

Az övezet jó minőségű, árutermelésre alkalmas mezőgazdasági termőföldjeit a településrendezési tervekben általános mezőgazdasági területként javasolt kijelölni.

Általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető telek - földrészlet – területét legalább 1,0 ha-ban javasolt meghatározni.

Az övezet területén a termőföldek védelmét és a tájkép tagolását biztosító fasorokat, védő erdősávokat, mezsgyéket meg kell őrizni. Ösztönözni kell a nagy összefüggő mezőgazdasági termőföldek fasorokkal, mezsgyékkel, védő erdősávokkal való tagolását.

A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi gyűjtő utak megtartását biztosítani kell.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében a beépítésre szánt terület kijelölése még kivételes esetben sem javasolt

Védett természeti területen, Natura 2000 területen és az ökológiai hálózat területén ösztönözni kell az övezet termőhelyi adottságainak megfelelő honos erdőállományainak megőrzését, a tájidegen erdőállományok honos erdőállományokra történő fokozatos lecserélését

A természet védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó erdőterületeken elő kell segíteni a meglévő erdőállományok természetes, illetve természetszerű erdőkké történő átalakítását, a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek elterjedését.

Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete

Olyan felhagyott bányaudvart, bányagödröt, meddőhányót, amelyen természetes élőhely kialakult, vagy védett élőlények populációi telepedtek meg, csak a természetvédelmi hatóság egyetértésével indokolt megbolygatni rekultiváció céljából.

A magterületen, ökológiai folyosókban lévő roncsolt területek esetében az újrahasznosítás során az ökológia, a táj- és természetvédelem prioritását célszerű biztosítani.

Ha a védett természeti értékek lehetővé teszik, akkor a magterületeken, tájképvédelmi övezetben a táj- és természetvédelem mellett az ökoturisztikai hasznosítás, a szabadtéri sportolás, erdősítés lehet az újrahasznosítás célja.

Országos illetve térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

A tájképvédelmi övezet mezőgazdasági területeit a településrendezési tervekben a sajátos mezőgazdasági használat a beépítettségi intenzitás és a tájvédelem, az ökológiai hálózat fejleszthetősége és a természeti értékek védelme érdekében
- általános
- kertes
- korlátozott használatú
Mezőgazdasági terület terület-felhasználási egységbe javasolt sorolni.

A jó termőhelyi adottságú árutermelésre alkalmas általános mezőgazdasági terület legalább 90 %–án olyan övezet kijelölése javasolt, ahol gazdasági épület 1,0 ha-nál kisebb telken (földrészleten) nem létesíthető. Lakóépület létesítését akkora telken, vagy birtoktesthez tartozó birtokközponton indokolt biztosítani, amely egy családot eltartani képes (szőlő és gyümölcs művelési ág esetén legalább 2,0 ha, egyéb művelési ág esetén legalább 10 ha javasolt).

Ha település mezőgazdaság-fejlesztési érdekei szükségessé teszik és az érintett terület hagyományos tájszerkezeti adottságainak (jellemző tábla- és telekméretek, jellemző beépítési mérték és mód) megfelel, akkor az általános mezőgazdasági területként szabályozott terület-felhasználási egységnek legfeljebb 10 %-án célszerű olyan övezet, kijelölése is, ahol a mezőgazdasági termeléshez szükséges gazdasági épületek és lakóépület legalább 10.000 m^2 területű telkeken is kialakíthatók.

Általános mezőgazdasági területen a telekosztással kialakítható telek területét legalább 5000 m2 területtel javasolt meghatározni.

Kertes mezőgazdasági területek a pihenést és a vegyes gazdálkodást szolgáló felaprózódott, volt zártkerti területek, ahol a pihenést és a termeléshez szükséges tárolást egyaránt biztosító épületek létesíthetők.

Kertes mezőgazdasági területen telekosztással kialakítható új telek területét legalább 1.500 m2 területtel javasolt meghatározni.

A kertes mezőgazdasági területek egységes és hagyományos építészei karakterének megőrzése érdekében földrészletenként egy, legfeljebb 90 m2 alapterületű gazdasági épület létesítése javasolt.

A volt zártkertek területét – kertes mezőgazdasági terület – a hatályos település-rendezési tervekben szabályozott területhez képest, vagy rendezési terv hiányában, a földhivatali nyilvántartás szerinti zártkertekhez képest nem javasolt növelni.

A kertes mezőgazdasági területek hagyományos telekszerkezetének és hagyományos építészeti karakterének megőrzése javasolt.

A táj- és természetvédelmi, ökológiai, településkép-védelmi, vízminőség-védelmi szempontból érzékeny és sérülékeny mezőgazdasági területeket a településrendezési tervekben erdőterületként (kivéve természetvédelmi szempontból értékes gyepterületek), természetközeli, vagy korlátozott használatú mezőgazdasági területként célszerű szabályozni.

Korlátozott használatú mezőgazdasági területként szabályozott gyepterületeken a rétek, legelők fenntartását, sportolást, a bemutatást, az ismeretterjesztést szolgáló állattenyésztés építményei és az azokhoz kapcsolódó turisztikai létesítmények kialakítását javasolt biztosítani, ha a gyep művelési ágban nyilvántartott telek területe eléri a 10,0 ha-t.
Korlátozott használatú mezőgazdasági területeken telekosztással 10 ha-nál kisebb telkek kialakítása nem javasolt.

A vízfolyások mentén a természetközeli élőhelyeket (gyepek, nádasok, mocsarak, ligetek) akkor is meg kell őrizni, ha azok nem tartoznak az ökológiai hálózat övezetébe. A vízfolyások külterületi szakaszait legalább 50-50 m széles területsávban nem beépíthető korlátozott használatú mezőgazdasági területként, vagy erdőterületként javasolt kijelölni.

A településrendezési tervekben olyan terület-felhasználási egység kijelölése nem javasolt, amely a településkép-tájkarakter történetileg kialakult szerves egységének megbontását, számottevő megváltozását eredményezné.

Beépítésre szánt területet elsősorban a települések belterületéhez szervesen kapcsolódva, vagy a már művelésből kivett és beépített területekhez (pl. majorokhoz) szervesen kapcsolódva javasolt kijelölni.

A felszíni vizek medrének, partjának rendezése csak természetszerűen a természeti értékek, ökológiai rendszerek védelmével történhet. A felszíni vizek partján csak olyan terület-felhasználás kijelölése javasolt, amely a vizek minőségét károsan nem változtatja meg.

Csak olyan termékvezetékek, távvezetékek létesítése javasolt, amelyek tájképi és településképi szempontból nem zavaró hatásúak és nem változtatják meg a táj karakterét.

Az övezetben a mezővédő erdősávok, mezsgyék, külterületi fasorok védelmét biztosítani kell.

Az övezet területére a helyi építési szabályzatban az önálló reklámépítmények, reklámtáblák elhelyezésére vonatkozó szabályokat a település teljes közigazgatási területére célszerű meghatározni.

Az övezetek által érintett települések településrendezési tervének készítése során, a tájrendezési alátámasztó munkarészben külön tájképvédelmi fejezetet célszerű készíteni.

<u>Széleróziónak kitett terület által érintett települések övezete</u>

A deflációs terület hosszának csökkentése érdekében a szabályozási tervekben és a fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani a dűlőutak menti fásításra, illetve az egykori fasorok, mezővédő erdősávok újbóli felújításának lehetőségére.

Sajátos megyei térségekre vonatkozó részletes ajánlások

<u>Érzékeny települési térségek</u>

A bokortanyás tájszerkezet megőrzését az összenövésüket gátló tájrendezési és építésszabályozási intézkedésekkel javasolt elősegíteni. A bokortanyák adottságaihoz jól illeszkedő rekreációs-turisztikai szolgáltatások fejlődését e szolgáltatások megtelepedéséhez szükséges településrendezési eszközökkel és infrastruktúrafejlesztéssel javasolt ösztönözni. A bokortanyás településekre vonatkozólag lásd még az országos illetve térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó ajánlásokat.

A védendő szerkezetű települések vonatkozásában a történeti települések övezetére vonatkozó előírásokat indokolt alkalmazni.

<u>Natura 2000 területek</u>

A Natura 2000 területeken az OTrT ökológiai hálózatra vonatkozó szabályaival, továbbá a

magterületekre, ökológiai folyosóra, tájképvédelmi övezetekre vonatkozó ajánlásokkal összhangban lévő, és a Natura 2000 területek védelmi céljaival összhangban lévő építmények létesíthetők, illetve tevékenységek folytathatók.

Nitrátérzékeny területek

A megyei térségi fejlesztési koncepciókat, programokat és a településfejlesztési koncepciókat, rendezési terveket a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006.(II.7.) Korm. rendelet szerint az 59/2008 (IV.29.) FVM rendelet által meghatározott cselekvési programban foglaltakkal összhangban célszerű kidolgozni.

Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter által érintett település

Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter területével érintett település településrendezési tervének készítése során figyelembe kell venni, hogy az OTrT 8.§ (2) bekezdése szerint a kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet beépítésre szánt területté nem minősíthető.

Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület

A szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható területen szélerőmű, szélerőműpark létesítése

a) védett természeti területen,
b) Natura 2000 területen,
c) magterületen, ökológiai folyosón és pufferterületen,
d) erdőterületen, erdőtelepítésre alkalmas területen
e) országos jelentőségű tájképvédelmi területen
f) történeti település településkép-védelmi területén,
g) repülőtér és műszaki infrastruktúra hálózatok védőtávolságán belül,
h) települési terület zajvédelmét biztosító védőtávolságon belül nem javasolt.

1.3.2.3. Az MTrT ajánlásaiban szereplő övezetek érintettsége a község közigazgatási területére

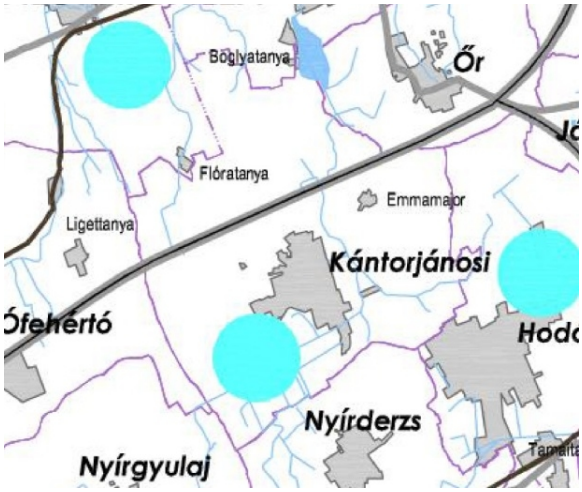

Érzékeny települési térségek

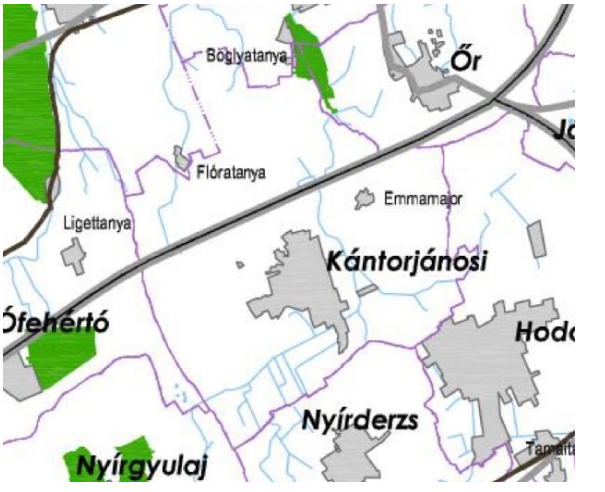

Natura 2000 terület-Természetmegőrzési terület

Nitrát érzékeny terület

Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területe

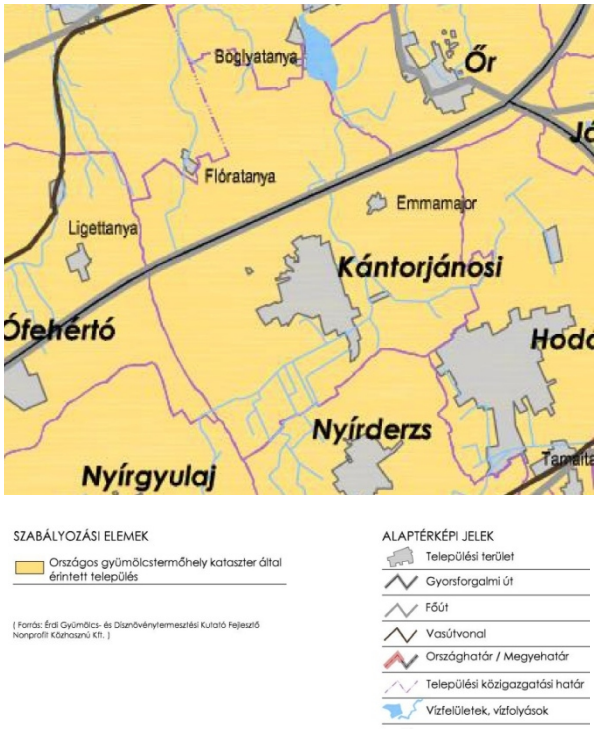

Országos gyümölcstermelő hely kataszter által érintett település

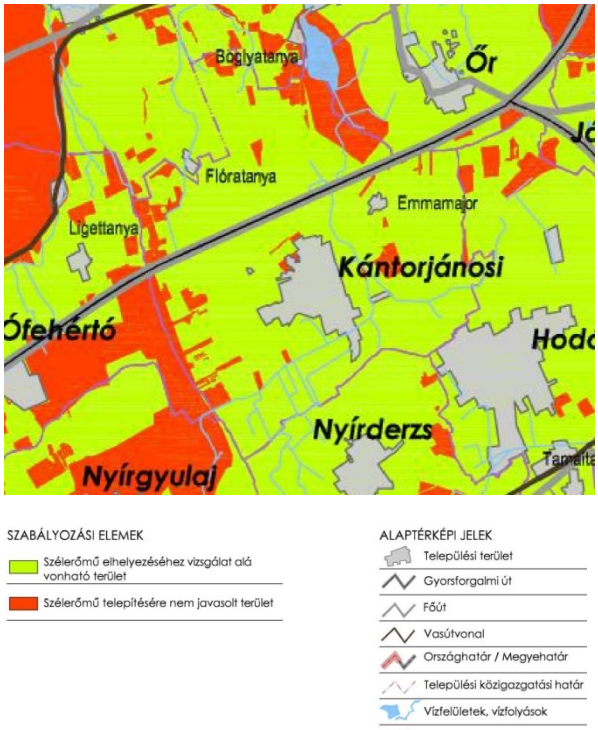

Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület

(Forrás: MTrT – Ajánlások részlet)

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

- *Vaja Város Településszerkezeti terve*

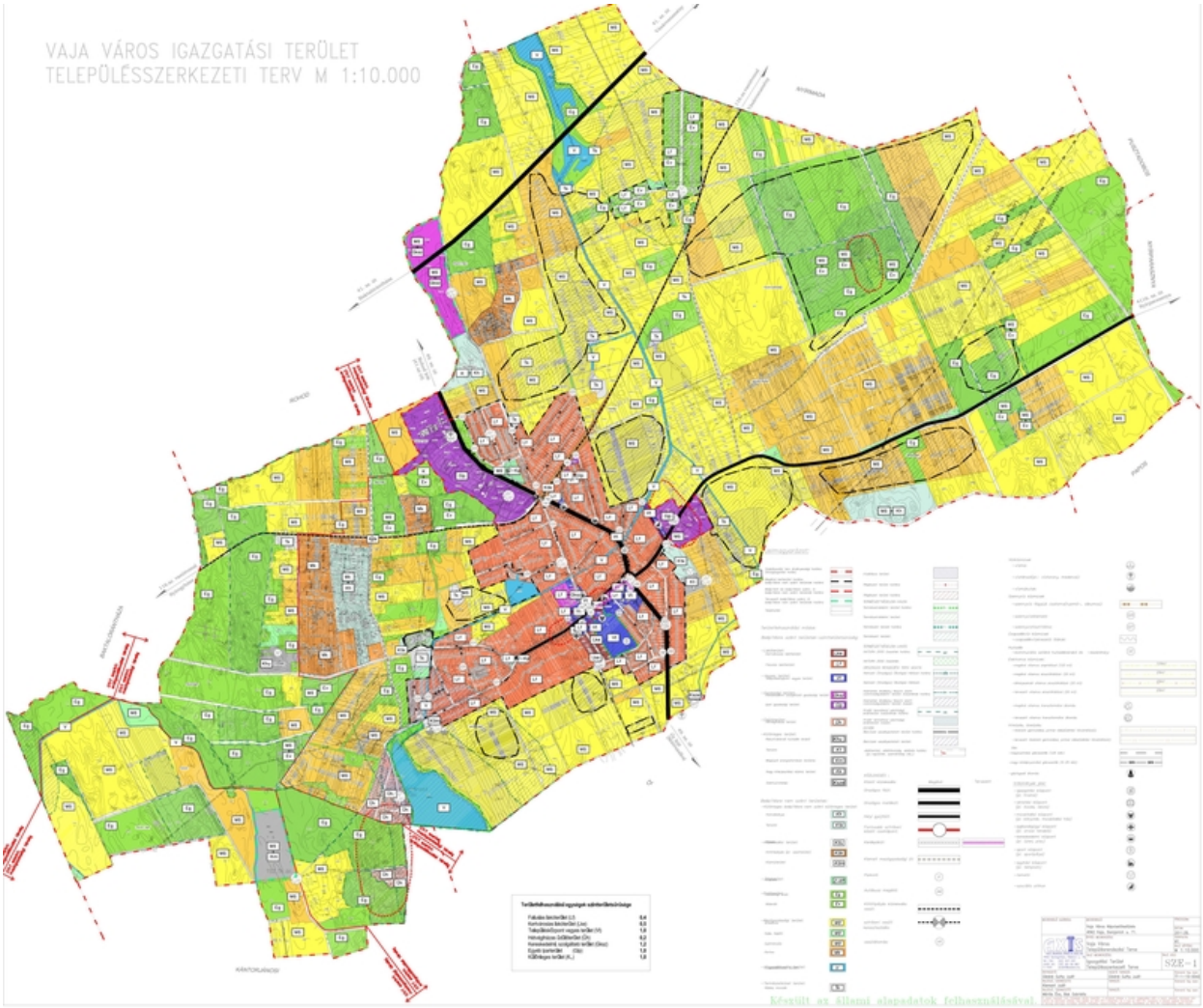

(Forrás: Vaja Város Településszerkezeti terve)

Hatályos településszerkezeti tervet az AXIS Kft készítette, a szerkezeti tervet 379/2011. (VIII. 24.) határozattal került jóváhagyásra, amelyet 339/2013. (IX. 124.) határozattal módosítottak.
A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Kántorjánosi közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- *Őr Község Településszerkezeti terve*

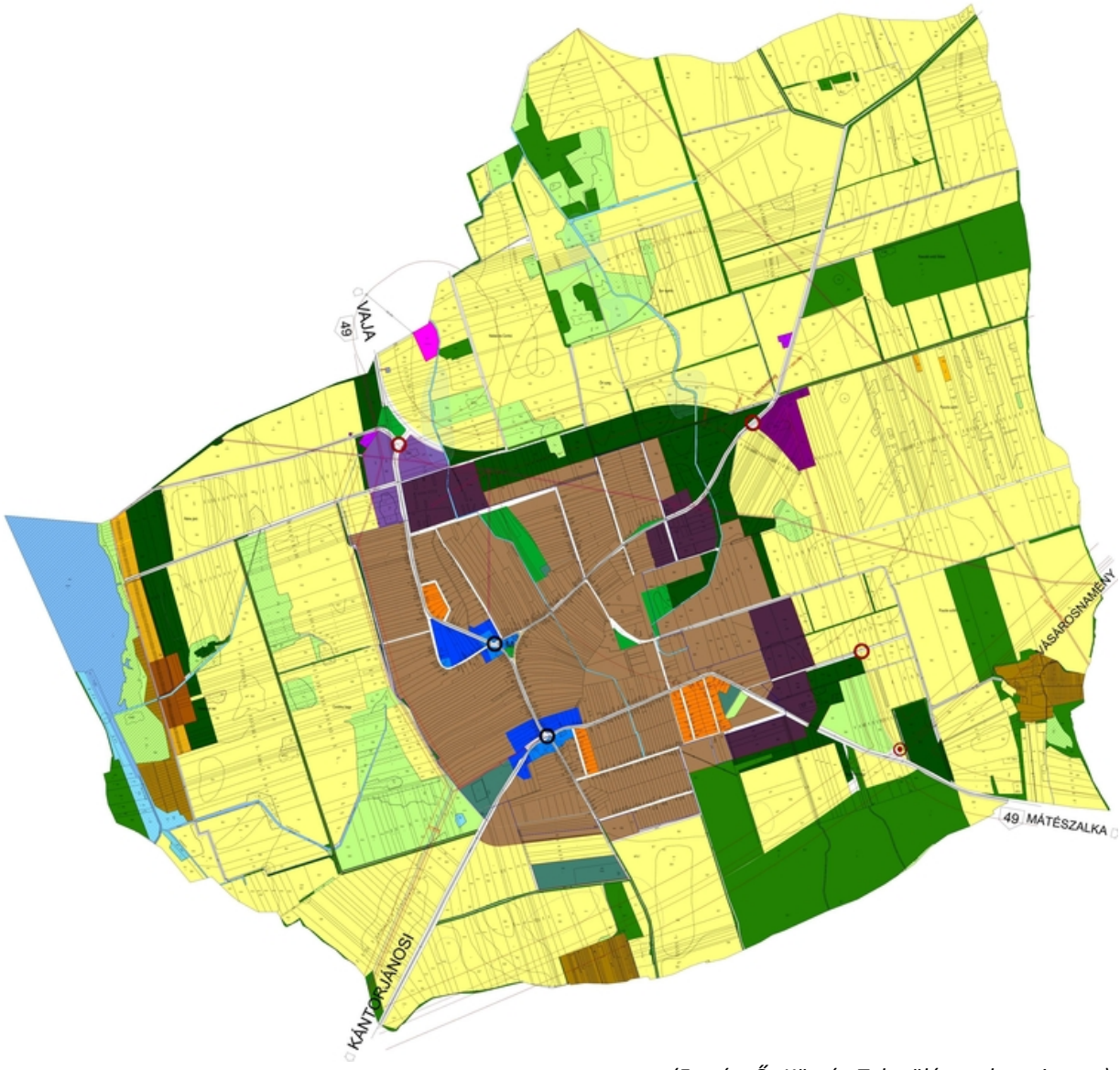

(Forrás: Őr Község Településszerkezeti terve)

Hatályos településszerkezeti tervet a P-ART Stúdió készítette, a szerkezeti tervet 63/2006. (V. 31.) határozattal került jóváhagyásra, amelyet 53/2009. (VIII. 12.) határozattal módosított az AXIS Építőipari Vállalkozó Tervező és Szolgáltató Kft.
A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Kántorjánosi közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- *Hodász Nagyközség Településszerkezeti terve*

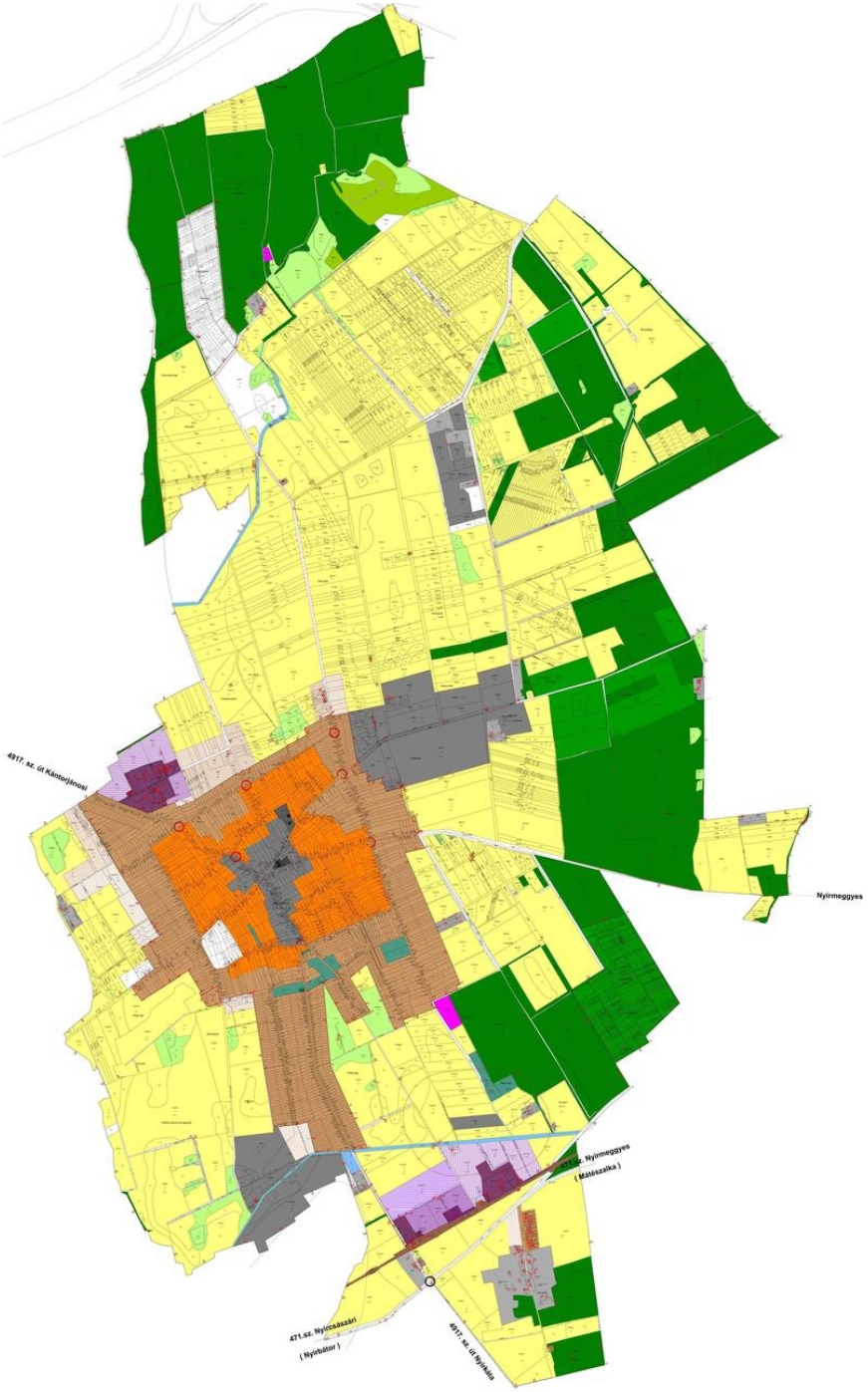

(Forrás: Hodász Nagyközség Településszerkezeti terve)

Hodász Nagyközség hatályos településszerkezeti tervet a P-ART Stúdió készítette el, melyet 49/2010. (VIII. 17.) határozattal hagytak jóvá.
A terv lakóterületi és gazdasági terület fejlesztéseket tartalmaz a 4917.sz. út mindkét oldalán, a Hodász-Kántorjánosi közigazgatási határvonal mentén közvetlenül. Gazdasági, illetve egyéb különleges fejlesztések esetén figyelembe veendő.

- *Nyírderzs Község Településszerkezeti terve*

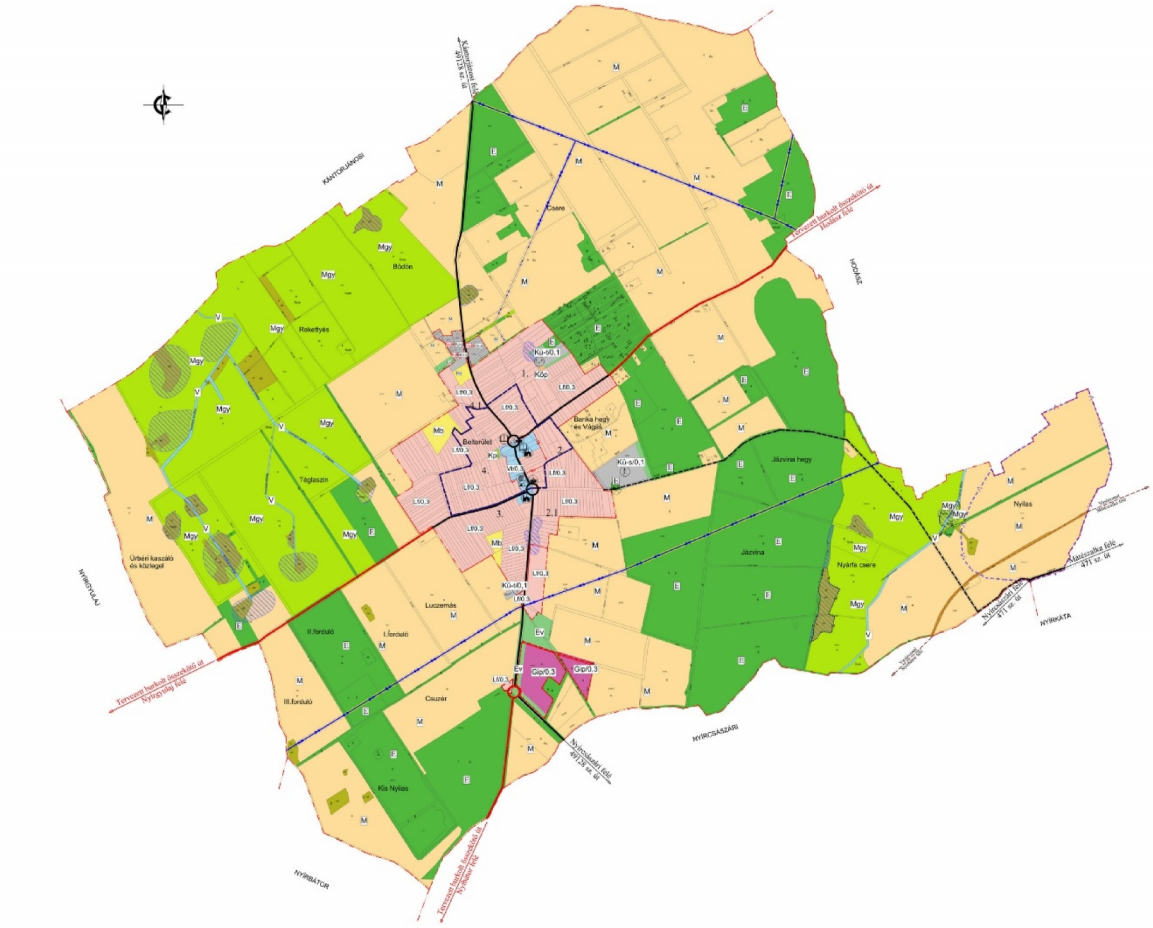

(Forrás: Nyírderzs Község Településszerkezeti terve)

A hatályos településszerkezeti tervet az Art- Vital Kft. készítette el, melyet 2005-ben hagytak jóvá.

A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Kántorjánosi közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- *Nyírgyulaj Község Településszerkezeti terve*

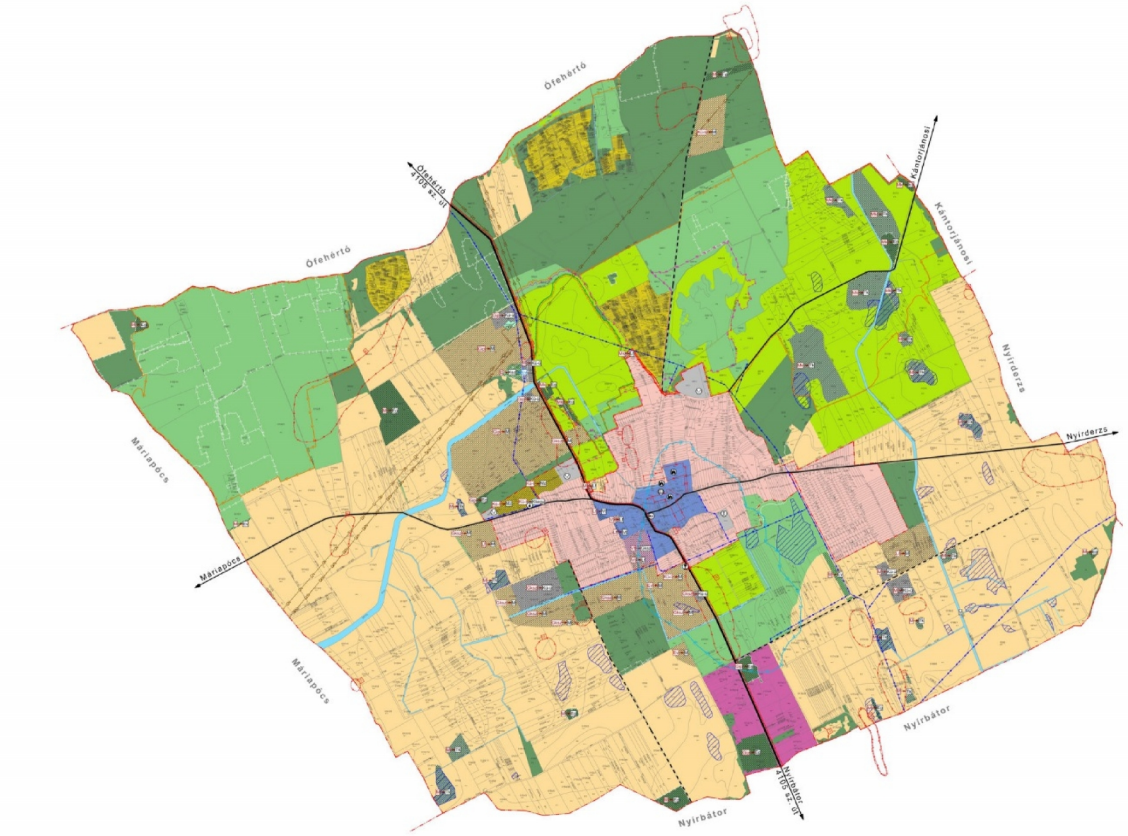

(Forrás: Nyírgyulaj Község Településszerkezeti terve)

Hatályos településszerkezeti tervet az AXIS Építőipari Vállalkozó Tervező és Szolgáltató Kft. készítette el, melyet 24/2007. (IV. 12.) határozattal hagyták jóvá, majd 86/2016 (XII. 08.) határozattal módosított az Art Vital Kft.

A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják a Kántorjánosi közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- *Ófehértó Község Településszerkezeti terve*

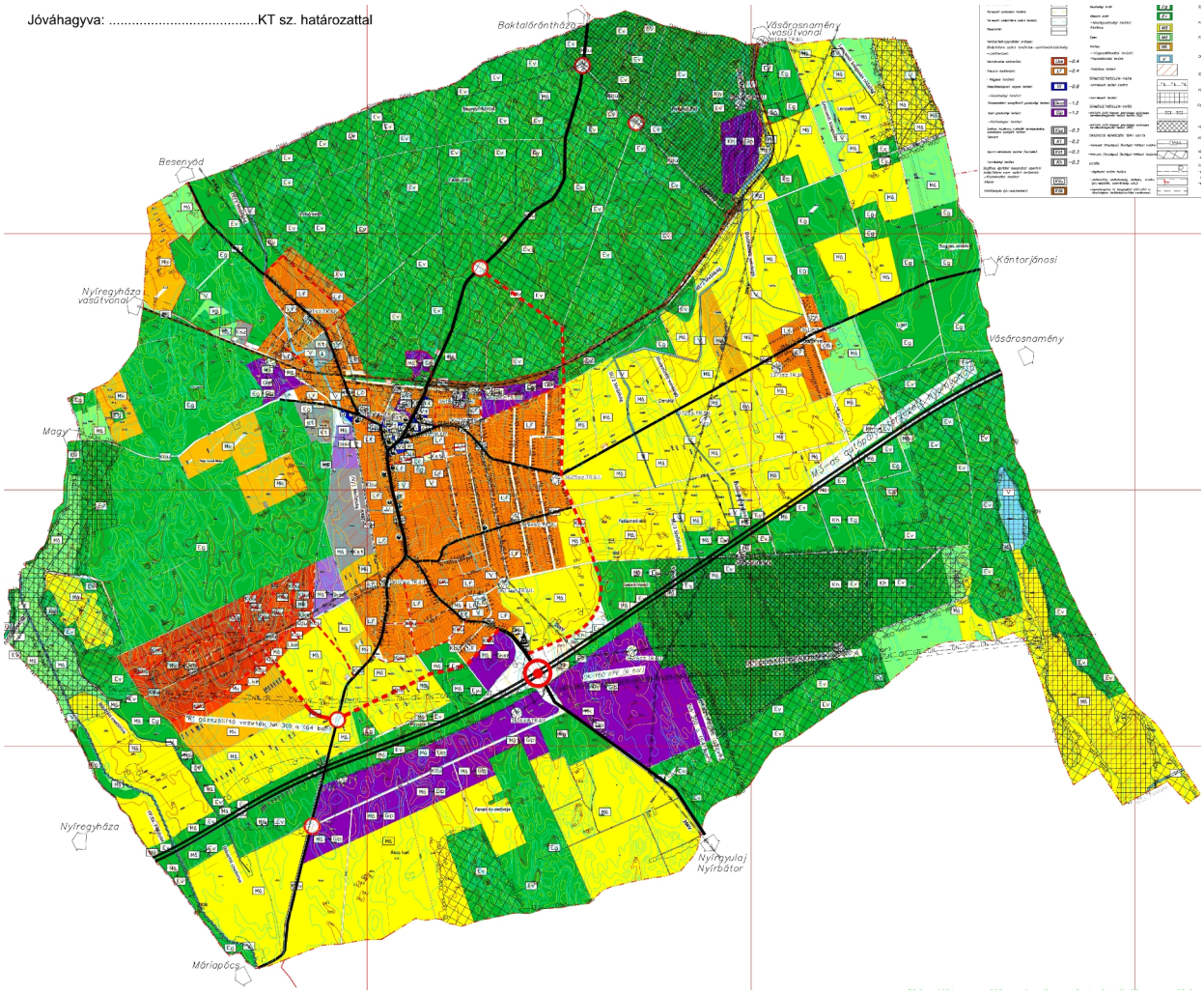

Ófehértó Község hatályos településszerkezeti tervet az AXIS Építőipari Vállalkozó Tervező és Szolgáltató Kft. készítette el, melyet 29/2006. (V. 29.) határozattal hagytak jóvá.
A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Kántorjánosi közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- *Baktalórántháza Város Településszerkezeti terve*

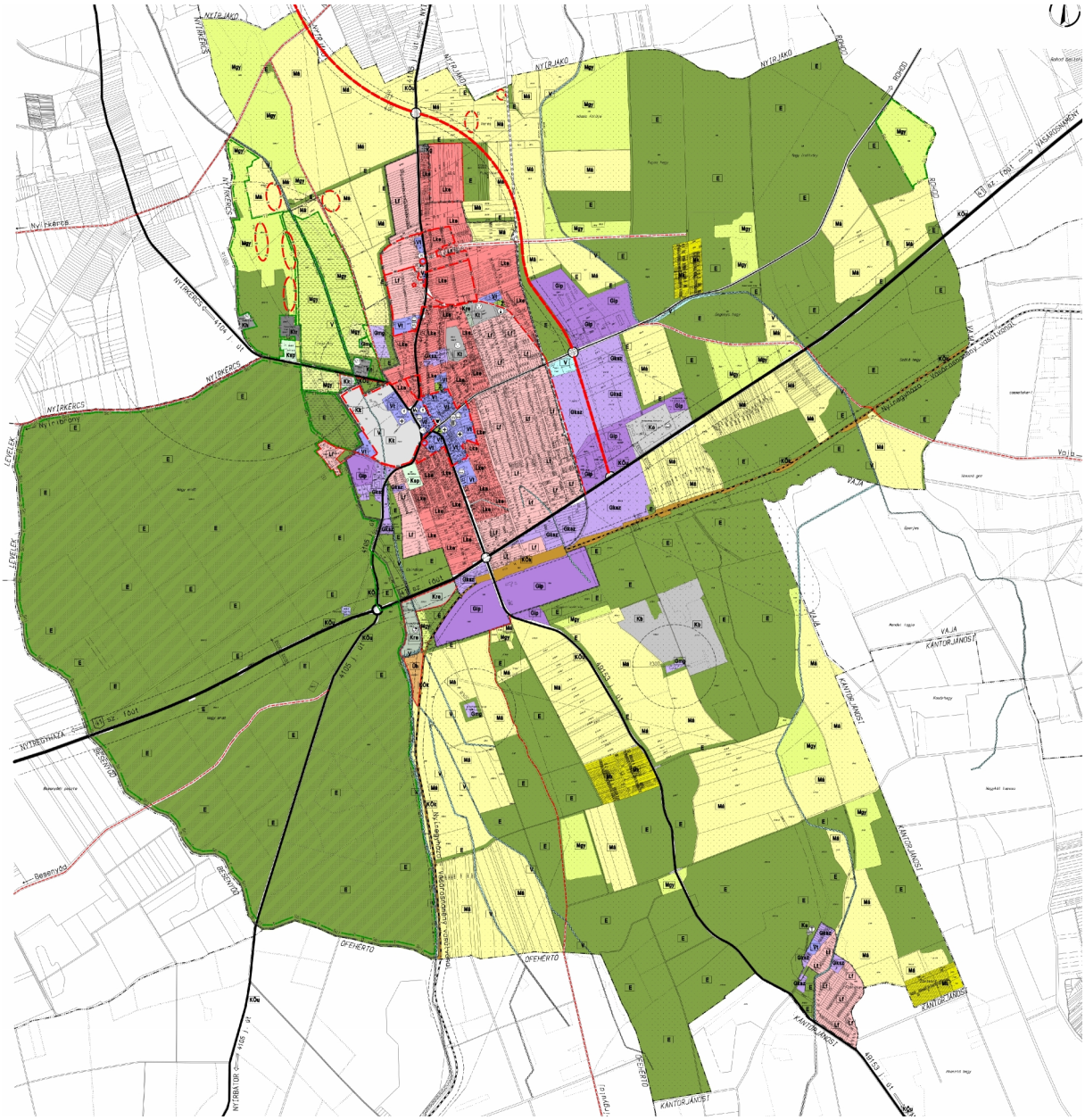

Baktalórántháza Város hatályos településszerkezeti tervet Hazai Területfejlesztő Zrt. készítette, melyet 04/2008. (I. 24.) határozattal hagytak jóvá, majd 49/2009. (V. 12.) határozattal módosított az Art Vital Tervező és Kereskedelmi Kft.
A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Kántorjánosi közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált területfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

1.5.1.1. Településfejlesztési koncepció

A település településfejlesztési koncepciója a 45/2004. (IX. 21.) számú önkormányzati határozattal került elfogadásra.

A település átfogó stratégiai céljai:
- a település környezeti állapotának fejlesztése
- infrastruktúra fejlesztése
- a gazdasági szereplők számának és teljesítményének növekedését biztosító feltételek megteremtése, versenyképességük javítása
- a lakosság életkörülményeinek, életfeltételeinek javítása
- kulturális értékek és hagyományok átörökítése

A település középtávú tematikus stratégiai célkitűzései:
- *A gazdaság élénkítése, innovatív vállalkozói környezet megteremtése a stabil gazdasági szerkezet kialakításához, valamint a hosszú távú fenntartható fejlődés biztosítása, a mezőgazdasági feldolgozó szektor bővítése (munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés);*
- *Az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése;*
- *A közszolgáltatások körének bővítése, minőségük és üzemeltetésük gazdaságosságának javítása;*
- *A települési környezet, lakókörnyezet, közbiztonság javítása*
- *A térségi- és társadalmi kohézió erősítése;*
- *Modern, kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása, az épített és természeti környezet állapotának megóvása;*
- *A kultúra, hagyományőrzés és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása;*
- *Közlekedési, infrastrukturális és infókommunikációs feltételeinek javítása;*
- *A település külső elérhetőségének fejlesztése.*

<u>A településre vonatkozó jövőképek fő elemei:</u>

Turizmus:
A község fejlődésének egyik meghatározó pontja lehetne a település turisztikai kínálata, melynek megvalósítására meg lennének az adottságok. A turisztikai kínálat másik fontos elemét képezheti az ökoturizmus, természetjáró turizmus, horgászturizmus. A horgászturizmusra a legmegfelelőbb hely az Igényelt-legelő lehetne. Lehetőség lenne a falusi turizmus kialakítására, a falusi környezetben való pihenés feltételeinek megteremtésével.

Mezőgazdaság-tájgazdálkodás tekintetében:
A községben a települési hagyományoknak megfelelő növényfajtákat és régi növényeket termeszetnek. Előtérbe kerülnek a hagyományos termelési, gazdálkodási módok, teljes mértékben kihasználva a környezet adta lehetőségeket.
A termesztett szántóföldi növények: rozs, kukorica, triticale. Foglalkoznak zöldségek (paprika, paradicsom, uborka) szabadföldi termesztésével is.

Mindezek mellett ültetvényes jelleggel alma és meggy termesztése is folyik. Kántorjánosiban a lakosság nagy részének a megélhetését a mezőgazdaság adta. Mezőgazdasági tevékenységet is folytatnak, ahol az alapvető élelmiszerek megtermelésén túl ugyan van lehetőség eladásra termelni, de az ingadozó felvásárlási árak biztos jövedelmet nem jelentenek.

Település tekintetében
Az ősi települési struktúra megmarad, miközben a települési környezet megújul, minőségi fejlődésen megy keresztül.
A település központi területén, közterületi rendezés keretein belül, kiépülhetne egy egységes, központi tér, a Petőfi tér és közvetlen környezete. A település arculatának megőrzése érdekében megteremtődik a településkép védelem szabályozása és az egységes térszerkezet alakítás. A településen, a szerkezeti terven ki kell jelölni a lakóterület fejlesztési lehetőségeket, ami középtávon biztosítaná az építéshez szükséges területeket. Kiépülhetnek azok a létesítmények, turisztikai terek – sportpálya, parkolók, buszöblök, járdák, esetleg kerékpárutak – melyek javítanák a település vonzerejét. Az ellátást biztosító egységek: orvosi rendelő és védőnői szolgálat fejlesztése, egészségügyi központ bővítése, bentlakásos szociális intézmény megteremtése. A szomszédos településekkel közösen megépülhetne egy regionális szennyvíztisztító telep, és a településen a szennyvízcsatornahálózat kiépítése is fejlesztési programként szerepelhetne.

Oktatás tekintetében:
A település és a településen élők jövőjének szempontjából az egyik legfontosabb kérdés az oktatás helyzetének, infrastruktúrájának fejlesztése. A meglévő óvoda és iskola kihasználtsága magas, ezért a közintézmények fejlesztésére lenne szükség.
Az iskola esetleges bővítése új oktatási termekkel, új tornacsarnokkal, uszodával.
Az iskola színvonalának fejlesztése, modern oktatási tárgyak bevezetése esetleges fejlesztése (pl: informatikai képzések, idegen nyelv oktatása stb.).

Természetvédelem és környezetvédelem tekintetében:
A község fejlődése számára nélkülözhetetlen, hogy a viszonylag érintetlen, természetközeli állapotokat sikerülne fenntartani, és továbbjavítani. A védett táji környezetre alapozott ökoturizmus és természetjáró turizmus az idegenforgalom megerősödését jelentené. Ezáltal javulna a természeti állapot, felértékelődne a természeti környezet. A környezet állapotának rohamos romlása miatt napjainkra a környezetvédelem társadalmi ügy lett szerte a világon és kiemelt figyelmet kap különösen a gazdaságilag fejlettebb országok körében. A terület az országos ökológiai hálózat övezetébe tartozik.
A Vajai tó és környezetének fenntartása, értékeinek ésszerű kiaknázása.
A községben a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötések

Ipar-szolgáltatás tekintetében:
Az M3-as autópálya és a hozzá kapcsolódó M49-es autóút megépülésével a térség gyorsabb elérése, az ország vérkeringésébe való becsatlakozás az elszigeteltséget feloldja, új távlatokat nyithat. A térség erősödése itt is kézzelfoghatóvá válhat. A tőke megtartó és vonzóerő a kisebb befektetők megtelepedését hozza magával. Az elérhetőség javulása, a

gazdasági megerősödés, az idegenforgalomhoz kapcsolódó szolgáltatások bővülése életminőség javulást és minőségi fejlődést hozhat.
Az régi-új iparterületek megtelepedési területet biztosítanak

<u>Meglévő adottságokra alapozó fejlesztési koncepció- elérendő célok, feladatok:</u>

Turizmus
- *A meglévő közpark fenntartása, gondozása.*
- *A község belső területinek fejlesztése, alkalmassá tétele a falusi turizmus számára.*
- *A Vajai tó környezetének és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások – pl. horgászturizmus - fejlesztése.*
- *Településközpont létrehozása a Petőfi tér bevonásával.*
- *Közparkok, pihenőparkok kialakítása*

Erdészet-mezőgazdaság
- *Az erdők területének gondozása és megőrzése illetve azok további bővítése.*
- *A mezőgazdaság fejlesztése, azon belül is az ültetvényes gyümölcstermesztés hangsúlyozása.*

Kultúra
- *Biztosítani kell, hogy a kultúrház a művészeti és kulturális programok helyszínéül szolgáljon.*
- *A község északi határán üdülőterület kialakítása a tó Kántorjánosi felé eső oldalán*
- *Hagyományőrző, kulturális és egyéb programok szervezése.*
- *Néphagyományok felelevenítése, kulturális örökség ápolása.*

Oktatás
- *Az iskola esetleges bővítése új tanteremmel, tornacsarnokkal, uszodával, az iskola színvonalának fejlesztése, modern oktatási tárgyak bevezetése esetleges fejlesztése (pl: informatikai képzések, idegen nyelv oktatása stb.)*
- *Roma kisebbség oktatási programjának kidolgozása, óvodai és iskolai nevelés feltételeinek megteremtése.*

Ipar-szolgáltatás
- *A településen értékelhető iparfejlesztés nem várható. A mezőgazdasági foglalkoztatás jelentős csökkenése lett a jellemző, ami az eltartó képesség leértékelődését, vagy a termelés hatékonyságának csökkenését jelentheti. Ezt megakadályozandó, szükséges lehet a helyben megtermelt javak valamilyen szintű helybeni feldolgozása, raktározása.*
- *A helyi kézműves hagyományokra épülő kisipari tevékenység megteremtése, életben tartása*

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A község közigazgatási területére vonatkozóan településfejlesztési és településrendezési szerződés nem készült.

1.5.2.1. Integrált Településfejlesztési Stratégia

A község Integrált Településfejlesztési Stratégiával nem rendelkezik.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A hatályos településszerkezeti terv a 33/2006 (V.22.) önkormányzati határozattal került elfogadásra.
A település Helyi Építési Szabályzata a 13/2006. (VII. 01.) Önkormányzati rendelettel került elfogadásra.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

Területfelhasználási változások:

- *Közpark kialakítása a Bajcsi-Zsilinszki Endre utca középső szakaszán*
  Terület mérete: 1,7 ha - **nem valósult meg**

- *Közpark kialakítása az Arany János utca és a Dózsa György zug között létesítendő utca nyugati oldalán*
  Terület mérete: 0,7 ha - **megvalósult**

- *Összekötő út építése Nyírgyulaj irányába.*
  Terület mérete: n.a - **nem valósult meg**

- *Összekötő út építése Ófehértó irányába.*
  Terület mérete: n.a - **nem valósult meg**

- *Lakóterület kialakítása az Arany János utca és a Dózsa Gy.u. között, feltáró úttal.*
  Terület mérete: 2,6 ha - **nem valósult meg**

- *Ipari-gazdasági terület kialakítása a Hodászi út északi oldalán.*
  Terület mérete: 6,7 ha - **nem valósult meg**

- *Rekultiválandó (gyepesített) terület.*
  Terület mérete: 1,1 ha - **részben valósult meg**

- *Rekultiválandó (erdősített) terület.*
  Terület mérete: 2,5 ha - **részben valósult meg**

- *Hétvégi házas terület kialakítása mezőgazdasági (zártkert) területből a Vajai út keleti oldalán.*
  Terület mérete: 3,0 ha **- meg valósult**

- *Erdősítés a külterületen.*
  Terület mérete: 50,0 ha – **részben valósult meg**

- Gyepesítés a külterületen.
  Terület mérete: 15,1 ha - **részben valósult meg**

Közlekedés fejlesztése:

Közúti közlekedés:

- *A burkolatszélességet a szabványban előírt, 2×1 forgalmisávos útnak megfelelő mértékre kell növelni, és burkolatát teherbírást és vízzáróságot növelő kopóréteggel kell lezárni. A 4917. és 49153 sz. útak alkotott csomópontban csomóponti elemek kiépítése szükséges.-* **nem valósult meg**

Gyorsforgalmi utak:

- *A Szabolcs – Szatmár – Bereg Megyei Fejlesztési Tervben szerepel az M3-as autópálya megépítése a meglévő szakasz folytatásaként. Kántorjánosi külterületén, a belterülettől É-ra, K-NY-i irányban halad a tervezett M3-as autópálya. A település területére a 258+265 – 264+236 km, szelvények közötti szakasz esik.* - **megvalósult**

Tömegközlekedés:

- *Új autóbusz megállóhely létesítése egyelőre nem indokolt, a meglévő megállóhelyek nem mindenhol szabványos kialakításúak. A fel-leszállóhelyeket min. 1,5 m-es burkolt peronnal, fedett buszváróval kell ellátni, és a települési járdahálózatba burkolt járdával bekötni.* **- nem valósult meg**
- Az állami közút települési átkelési szakaszain az autóbusz megállóhelyeket a legközelebbi útkorszerűsítéskor mindenképpen szabványos autóbuszöbölben javasoljuk elhelyezni. - **nem valósult meg**

Kerékpáros közlekedés:

- *A Vajai „tó”-ig vezető út mentén, kerékpárút építése szükséges, a polgármesteri hivataltól* - **nem valósult meg**

Gyalogos közlekedés:

- *A belterületi gyűjtőút kategóriába sorolt, illetve a jelentősebb forgalmat bonyolító lakó utakon távlatban mindenképpen legalább egyoldali, (1,5 m burkolatszélességgel) járda kiépítése szükséges.* - **részben valósult meg**
- *Az új tömbfeltáró lakóutak mellett is szükséges egyoldali járdát kiépíteni 1,50 m-es burkolatszélességgel.* - **nem valósult meg**

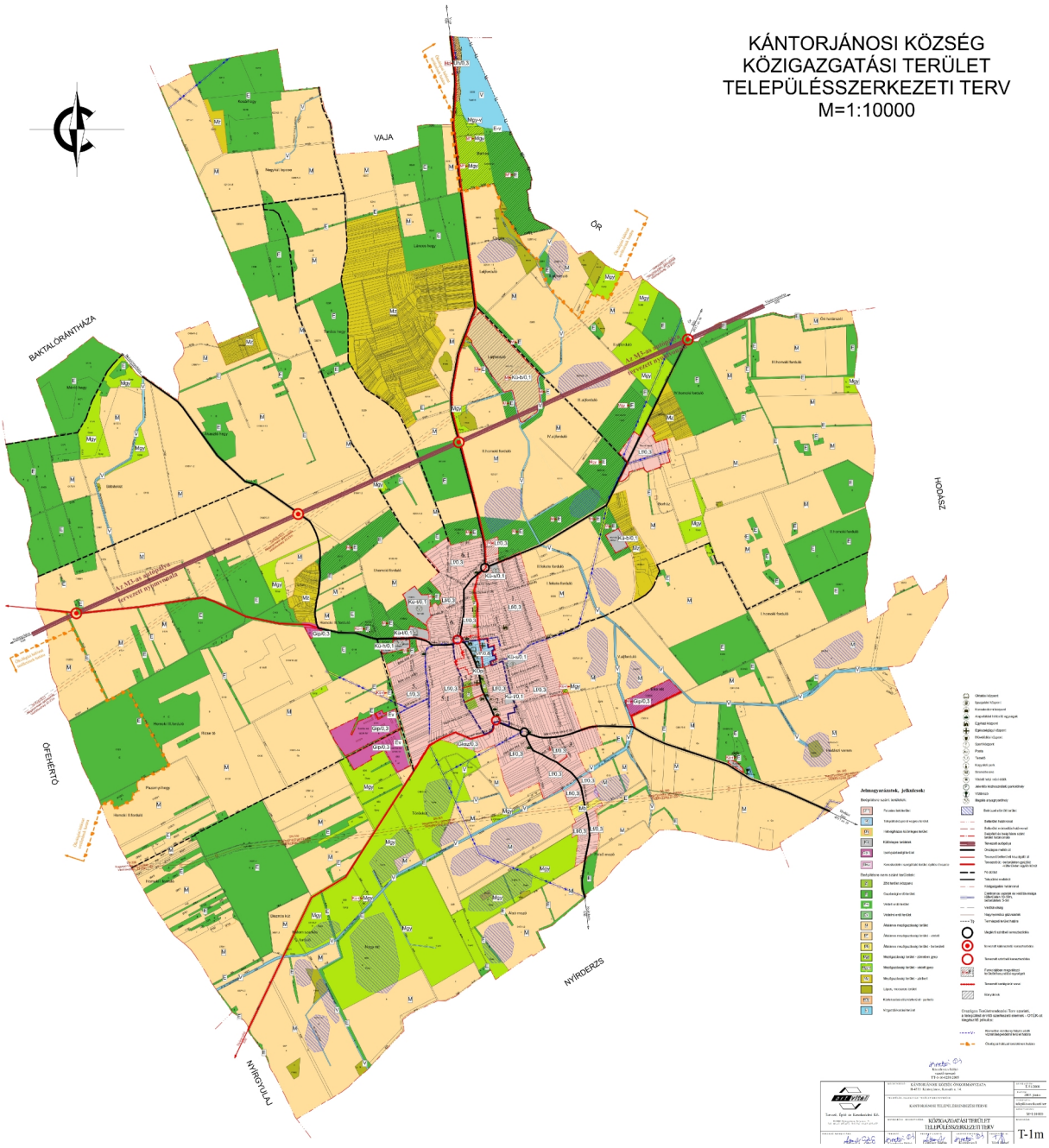

(Forrás: Kántorjánosi Község Településszerkezeti Terv)

1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok

Demográfia, népesség

A megye népességszáma egészen az 1980-as népszámlálásig exponenciális és rendkívül dinamikus népességnövekedést produkált, azonban az 1980-as évektől stagnálás és egy enyhe csökkenés vette kezdetét. Az 1990-es évekre a stagnálás és egy minimális népességcsökkenés volt jellemző (a csökkenés mértéke mindössze 0,5% 1990-2001 között). A népesség számának alakulásánál megfigyelhető, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2001-től egy csökkenő trend alakult ki, hasonlóan az ország többi megyéjéhez. A megye népességvesztésének felgyorsulását elsősorban a belső migrációs tendenciák felerősödése, a lakosság egyre tömegesebbé váló elvándorlása okozta. Kisebb részben pedig a természetes demográfiai folyamatok alakulása: az élveszületések számának az országos ütemet meghaladó-, a halálozások gyakoriságának pedig az átlagos ütemtől elmaradó csökkenése idézte elő.

Mátészalkai járás

(Forrás: www.jaras.info.hu)

Kántorjánosi Község esetében is a tendenciózus lakónépesség csökkenés mutatható ki. A település a Mátészalkai – járáshoz tartozik, a járás településeinek főbb mutatóit, kiemelten a lakónépesség változások főbb számait az alábbi táblázat tartalmazza.

Mátészalkai járás településeinek főbb mutatói

	Jogállás (2016.01.01.)	Lakónépesség			Lakások száma (2016.01.01.)	Területnagyság (hektár) (2016.01.01.)
		2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	(2016.01.01.)		
Fábiánháza	Község	1 920	1 766	1 712	753	2 735
Fülpösdaróc	Község	326	310	315	115	425
Géberjén	Község	589	505	496	203	538
Győrtelek	Község	1 732	1 641	1 556	476	1 478
Hodász	Község	3 478	3 418	3 417	1 111	2649
Jármi	Község	1 345	1 302	1 300	502	1 237
Kántorjánosi	Község	2 231	2 172	2 115	867	4 162
Kocsord	Község	3 055	2 897	2 902	1 023	2 547
Mátészalka	Város	19 130	17 297	16 864	7 114	4 140
Mérk	Nagyközség	2 332	2 166	2 132	800	2 508
Nagydobos	Község	2 292	2 197	2 251	745	2 693
Nagyecsed	Város	6 951	6 574	6 317	2 378	4 385
Nyírcsaholy	Község	2 240	2 240	2 234	842	3 434
Nyírkáta	Község	1 733	1 858	1 996	666	3 863
Nyírmeggyes	Község	2 759	2 669	2 656	1 038	2 879
Nyírparasznya	Község	963	991	1 006	328	1 476
Ópályi	Község	3 042	2 963	3 010	914	2 672
Ökörítófülpös	Nagyközség	2 083	1 853	1 796	665	3 342
Őr	Község	1 404	1 456	1 464	534	1 778
Papos	Község	859	827	872	322	1 067
Rápolt	Község	163	143	149	85	321
Szamoskér	Község	470	403	407	184	971
Szamosszeg	Község	2 088	1 950	1 935	721	3 530
Tiborszállás	Község	1 100	1 012	1 015	367	2 552
Vaja	Város	3 768	3 708	3 534	1 193	2 861
Vállaj	Község	1 017	946	1 146	445	2 227

(Forrás: KSH – Helységnévtár; saját szerkesztés)

A járásszékhely település, Mátészalka népességcsökkenése (2001. évi cenzus idején 19.130 fő, 2011. évi cenzus idején 17.297 fő, 2016, január 01. állapot szerint 16.864 fő) számszerűen a legmagasabb, azonban a nagyobb lélekszámú települések mindegyike (Kocsord, Mérk, Nagyecsed, Hodász és Vaja) esetében tendenciózus népességszám-csökkenés észlelhető. A rendelkezésre álló legfrissebb adatok alapján Kántorjánosi Községben 2016. január 01-ei állapot szerint a lakónépesség száma 2.115 fő volt.

Lakónépesség változása Kántorjánosi

Időpont	Lakónépesség
2016.01.01.	2 115
2015.01.01.	2 173
2014.01.01.	2 152
2013.01.01.	2 150
2012.01.01.	2 154
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	2 172
2010.01.01.	2 174
2009.01.01.	2 183

2008.01.01.	2 213
2007.01.01.	2 237
2006.01.01.	2 263
2005.01.01.	2 258
2004.01.01.	2 231
2003.01.01.	2 249
2002.01.01.	2 248
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	2 231

(Forrás: KSH – Helységnévtár; saját szerkesztés)

Kántorjánosi Község a Szatmári Síkság LEADER Egyesület tagja, amely kisebb lélekszámú településeket tömörít. A Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések a Mátészalkai járáshoz tartoznak, az Észak-alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye dél-keleti részén találhatóak. A járást a Nyírbátori, Baktalórántházai, Vásárosnaményi, Fehérgyarmati és Csengeri járások veszik körül. A járás települései Mátészalka körül helyezkednek el. A várostól É-ra, Ny-ra és K-re eső települések egy kb. 14 km-es, a délre eső települések egy 25 km sugarú körben találhatók. A térség északon a Beregi síksággal határos, nyugati része a Nyírséghez, keleti, délkeleti része a szatmári síksághoz tartozik. A térségen belül eltérő adottságokkal rendelkezik a Szamos folyó melléke, amely folyó keletről határolja a vizsgált térséget. A térség délkeleti része Romániával határos, itt helyezkedik el az Ecsedi-láp is. A térség a fővárostól legtávolabb fekvő járások egyike. A járást 26 település alkotja, mely közül az akciócsoporthoz 19 település teljes területtel - Fábiánháza, Fülpösdaróc, Géberjén, Győrtelek, Hodász, Jármi, Kántorjánosi, Kocsord, Nagyecsed, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes, Nyírparasznya, Ópályi, Ököritófülpös, Őr, Papos, Rápolt, Tiborszállás, Vaja – és Mátészalka külterülettel jogosult település. Nagyecsed valamint Vaja városi ranggal rendelkezik. A Helyi Akciócsoport területe: 466.63 km2 Teljes területtel jogosult települések száma: 19 db Külterülettel jogosult települések száma: 1 db – Mátészalka. A lakónépesség száma: 38274 fő. Városi ranggal Mátészalkán kívül még Nagyecsed és Vaja rendelkezik. Hodász és Ököritófülpös nagyközség, míg 15 település község besorolással rendelkezik.

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések tekintetében a demográfiai helyzet kedvezőtlen, már évek óta folyamatosan csökken a lakónépesség, az elmúlt 13 év tekintetében 2011-es év jelentette a mélypontot 36.487 fővel, majd a 2012-es év emelkedését követően 2013-ban ismét csökkent a lakónépesség. A lakónépesség 2013-ra átlagosan 4,1%-kal csökkent a 2003. évi adatokhoz képest. Ehhez a csökkenéshez a népesség természetes fogyása és az elvándorlás egyaránt hozzájárult. 2003 és 2013 között ezer lakosonként átlagosan 2,7 fővel csökkent a népesség, a térségben a halálozások születéseket meghaladó száma miatt. Ezzel a mértékkel elmarad az országos adattól (-4,09), illetve 0,8 fővel meghaladja a megyei arányt. Az elvándorlás a népesség fogyás folyamatát még inkább felerősítette. A térségben a vándorlási különbözetet ezer lakosra vetítve 2008-ban érte el a mélypontot -12.1, míg 2013-ban - 6,5 volt. Az elmúlt 10 évben elmondható, az elvándorlás száma a települések összességére vetítve meghaladja a megyei átlagot.

Vándorlási egyenleg (Nyírség és a Szatmári Síkság Fejlesztéséért Egyesület relációjában)

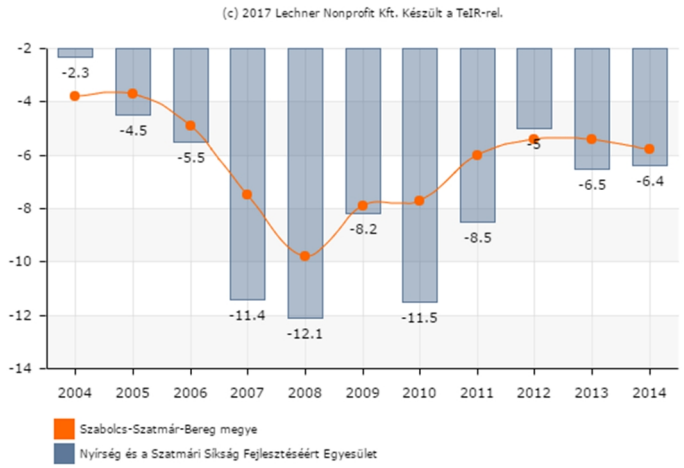

(Forrás: TEIR)

Kántorjánosi község tekintetében is az elvándorlási egyenleg negatív. Többen hagyják el a települést, mint a betelepülni szándékozók. Az elvándorlás a lakosság kor és képzettség szerinti összetételének kedvezőtlenné válását vonja maga után, mert képzett, főként diplomás fiatalok hagyják el a települést. Az elvándorlás iránya a nagyobb városok, megyeszékhelyek, illetve a főváros felé irányul, a kedvezőbb életminőség reményében. A lakóhely hátrahagyását főleg a megye és a térség, valamint maga a község kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete generálja. A népességvonzó képesség javítása érdekében alkalmazandó eszközök helyes megválasztásával a község népességmegtartó potenciálját erősíteni szükséges. Az elvándorlás célpontjai a közelben fekvő nagyobb városok (Baktalórántháza, távolság: 9 km; Mátészalka, távolság: 16 km; Nyírbátor, távolság 17 km) valamint a közeli megyeszékhely, Nyíregyháza (távolság: 37 km).

Vándorlási egyenleg (Kántorjánosi Község)

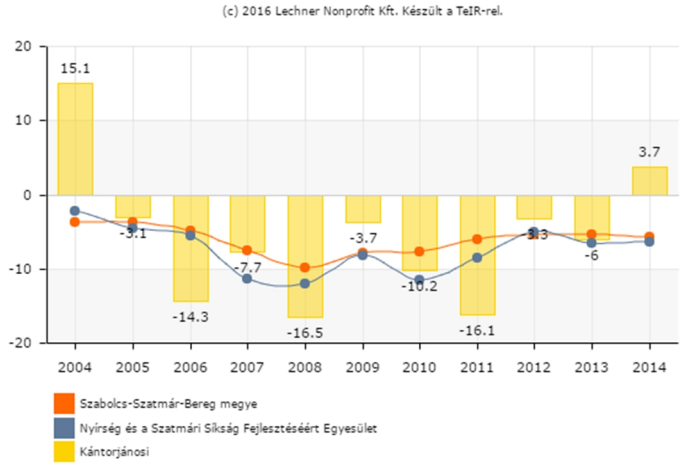

(Forrás: TEIR)

A vándorlási egyenleget adó el- és odavándorlások számát az elmúlt időszakra vetítve az alábbi táblázat tartalmazza. A népmozgás nagyságrendileg évente átlagosan 100 fő körüli értéket mutat, értékét tekintve az elvándorlás nagyobb volumenű. Az elvándorlás a 2006, 2010 – 2014 közötti években érte el és haladta meg a 100 fős értéket, bár nevezett években

az odavándorlás is nagyobb számú népességet takar. Pontos kimutatás nem áll rendelkezésre, hogy mely céltelepülésekre történik az elvándorlás illetve mely településekről érkeznek az odavándorlók.

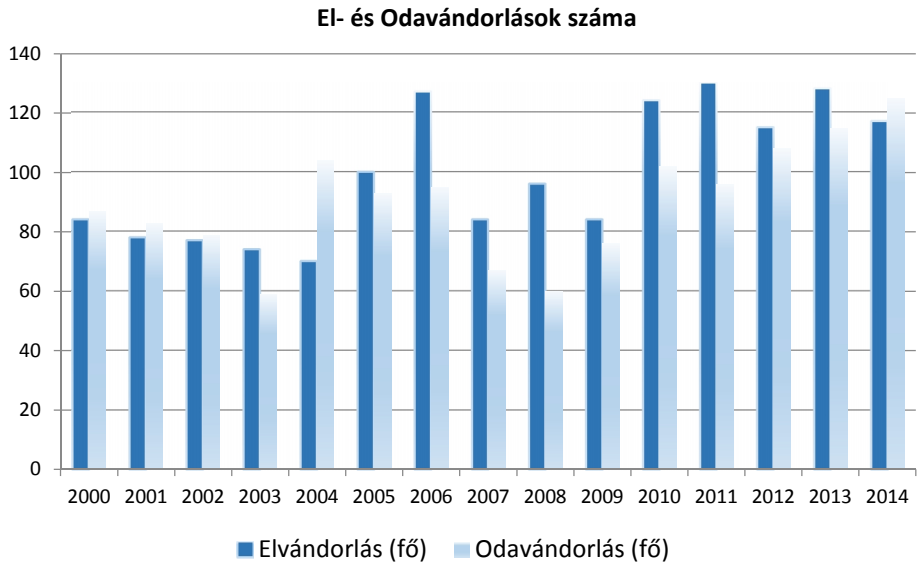

(Forrás: TEIR)

Természetes szaporodás, fogyás nevű mutató az élve születések és a halálozások különbözetéből eredő mutató ezer lakosra vetítve. A település esetében hektikus képet mutat.

Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

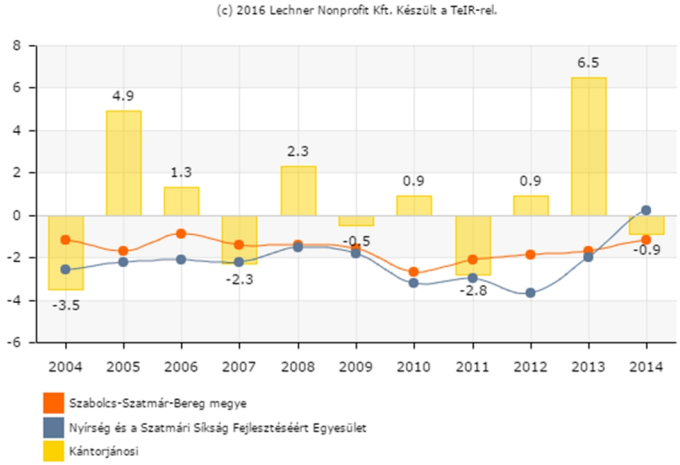

(Forrás: TEIR)

A fenti összevezetett mutató eredményei a települési élve születések és halálozások arányát mutatja, amelyek külön diagramelemként ábrázolva az alábbiakat eredményezi. A 2012. évben az élve születések száma 24, 2013. évben 26, míg 2014. évben 23, a halálozások adatsora 2012. esztendőben 22, a 2013. évben 12, míg a 2014. évben 25 volt.

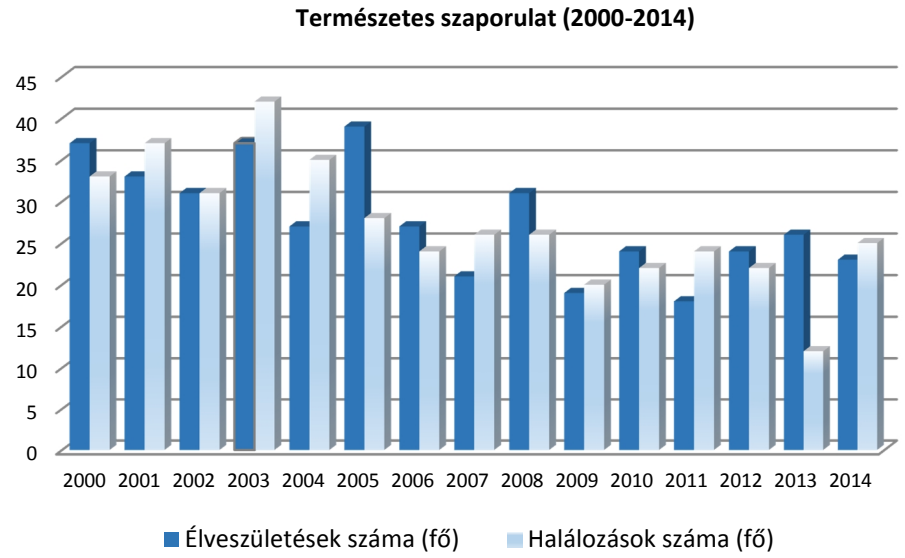

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

Kántorjánosi községben, adott területen lakóhellyel rendelkezők közül az állandó népességen belül, a 0-14 évesek aránya 19, 8 %; a 60-x évesek aránya 15,5 %, így a település öregségi mutatója (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) 0,78, amely alacsonyabb érték, mint a Szabolcs – Szatmár – Bereg megyei átlag (a 2014. évi megyei átlag 1,26) valamint mint a Nyírség és Szatmári Síkság Fejlesztéséért Egyesület településeinek átlaga (2014. évi átlag 1,09), és szomszédos települések átlagánál is alacsonyabb (Vaja 1; Őr 1,4; Hodász 1,0).

A népesség nemek szerinti megoszlása kiegyensúlyozott, a nők száma kismértékben meghaladja a férfiakét, amely megfelel az országos átlagnak, a 65 éves és idősebbek korosztályában magasabb a nők aránya.

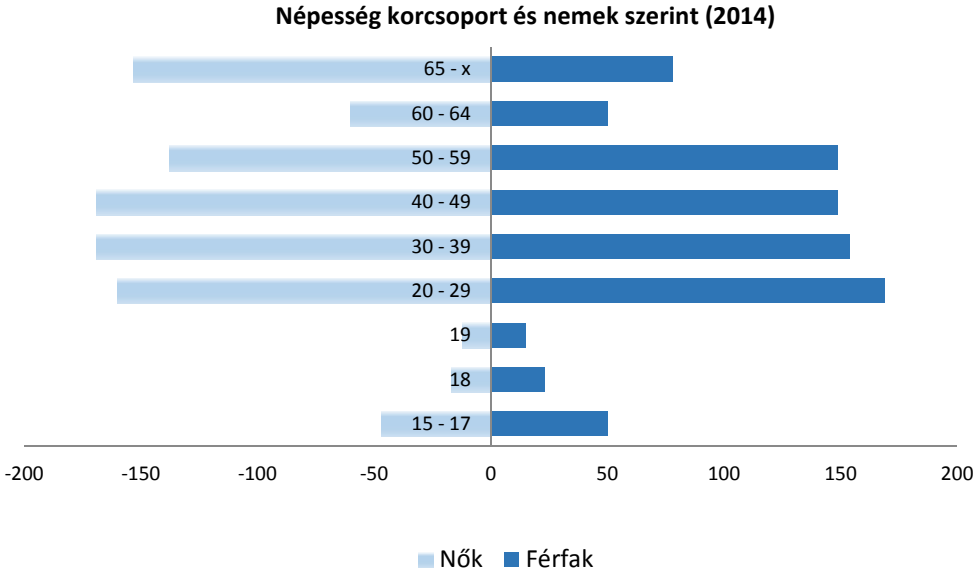

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

A népesség KSH által becsült várható átlagos élettartama 2001. óta számottevően emelkedett mind megyei (2011-ben nők: 77,79; férfiak: 70,05), mind országos (2011-ben nők: 78,23; férfiak: 70,93) szinten. Kedvezőnek ítélhető, hogy a férfiak és nők várható átlagos élettartama közötti különbség valamelyest csökkent. Ugyanakkor a Budapesten becsült legmagasabb várható átlagos élettartamhoz (2011-ben nők: 78,92; férfiak: 72,48) mért elmaradottság – fél- háromnegyed évvel – emelkedett országosan és a megyében egyaránt.

Nemzetiségi összetétel

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. A 2001-es népszámlálási adatok szerint Kántorjánosiban 781 fő (a lakosság 35,9 %-a) vallotta magát roma származásúnak. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát románnak. Ennél a számnál azonban jóval többen élnek a község területén (nem hivatalos adatok: a korábbi Helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat tájékoztatása, és a szociális támogatások alapján). Jelenleg a településen Roma Nemzetiségi Önkormányzat tevékenykedik. A településen a nemzetiségi összetétel a nemzetiségekre jellemző demográfiai folyamatok miatt változó képet mutat: az óvodáskorúak jelentősebb aránya roma származású, akik a közös programokba bevonhatóak, részt vesznek azokon, amely az elmúlt 4-5 év alatt sokat változott, korábban kevésbé volt jellemző a részvétel a közös rendezvényeken. A roma lakosság aránya folyamatosan emelkedik. Ez a tendencia jól érezhető, az ebből adódó problémát és megoldási javaslatokat folyamatosan napirendre kell tűznie az Önkormányzatnak. Tudatos szociális, kulturális, adminisztratív kezelésre van szükség, ellenkező esetben csökkenni fog a település megtartó képessége.

Népesség nemzetiség szerint, 2011

Népesség nemzetiség szerint, 2011								
A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv válaszok legalább egyike szerint								
	magyar	cigány (romániai, beás)	görög	német	román	ruszin	szlovák	ukrán
Megye összesen	494 557	44 738	69	2 797	1 219	374	297	1 461
Mátészalkai Járás	57 546	7 259	4	899	191	3	12	78
Kántorjánosi	2 023	781	4	–	6	–	–	-

(Forrás: KSH, saját szerkesztés)

A Szatmári Síkság LEADER Akciócsoport akciócsoporthoz teljes területtel tartozó 19 település öt településén – Kántorjánosi, Hodász, Rápolt, Ópályi, Nagyecsed – a lakosság 20%-át meghaladja a roma népesség

Kántorjánosi Község Önkormányzat Képviselő- Testülete valamint a Roma Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő- Testülete figyelembe véve a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényben foglaltakat együttműködési megállapodás keretében segítik egymás munkáját. A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi ügyek ellátása körében biztosítja a nemzetiségi jogok érvényesülését, ellátja a település, a kulturális szolgáltatással, nyilvános könyvtári ellátással, muzeális intézmények fenntartásával, közművelődéssel, tájékoztatással, a nemzetiség szellemi, épített és tárgyi örökségével, írott és elektronikus sajtójával, a szociális alapellátással, a helyi közfoglalkoztatással kapcsolatos önkormányzati feladatokat. A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére – annak székhelyén –

biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit. Az oktatás területén kiemelt figyelemmel kísérik a roma nemzetiségű gyerekek felzárkóztatását, továbbtanulásának lehetőségeit, annak segítése érdekében a tehetséges tanulók a helyi önkormányzat és a helyi nemzetiségi önkormányzat döntése alapján támogatásban részesülnek. A helyi önkormányzat segíti a helyi nemzetiségi önkormányzat kulturális, művészeti hagyományőrző rendezvényeinek megszervezését és lebonyolítását. Ezen kívül közös rendezvények szervezésével népszerűsítik és mutatják be a települést és annak értékeit.

Képzettség

A lakosság iskolai végzettségére vonatkozóan a KSH a népszámlálások alkalmával gyűjt információt. A 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb, más területi szintekkel összehasonlítható adatforrásnak. A népesség átlagos képzettségi színvonala ugyancsak a felzárkózás irányába mozdult el, de a magasabban képzett népesség arányának növekedése elmaradt az országos ütemtől. A bérköltségek a megyében elmaradnak az országos átlagtól. A nagyobb városokban a munkaerő felkészültsége megfelelő (talán a műszaki végzettségű szakemberek hiányoznak), de a rurális térségekben alacsony az iskolai végzettség és hiányos a szakképzettség.

2011-es népszámlálás szerint az egyetemet, főiskolát végzettek aránya a 25 évnél idősebb népesség között Kántorjánosi esetében mindösszesen 4,3%, míg megyei átlag 13,3%, az országos átlag ennél magasabb. A lakosság képzettségi mutatóiról általánosságban elmondhatók, hogy a megyei átlagtól elmaradóak. A megyei illetve az országos arányokhoz viszonyítva még mindig szignifikáns lemaradással küzd a település lakosai iskolai végzettségét tekintve. Különösen szembetűnő ez az érettségivel vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők arányára.

Az iskolázottsági mutatók jóval elmaradnak az országos átlagtól, és a megyei átlagtól is. A településen magas a 8 általános iskolával vagy attól alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma. Az általános iskola elvégzését követően a fiatalok vagy a közeli városban folytatják tovább a tanulmányaikat vagy a településen működő Kölcsey Ferenc gimnázium tagintézményében tesznek eleget tankötelezettségüknek. Az idősebb korosztálynál sajnos előfordul az analfabetizmus is. Felnőttoktatás települési szinten nem, hanem külső képző intézmények által történik.

Képzettség a Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések relációjában
A térségben legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett aránya 2011-ben 35,5 %, mely 4,4 %- kal elmarad a megyei és 10,5%-kal az országos szinttől. A legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek aránya Kántorjánosi településen a legmagasabb 44,6 %. A térségben legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya 2011-ben 26 %, mely 12,3 %-kal elmarad a megyei és 23%-kal az országos szinttől. Az érettségizettek száma Géberjén, Kocsord, Jármi településen meghaladja a 35%-ot. A térségben felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya 2011-ben 6,3%, mely 7 %- kal elmarad a megyei és 12,7%-kal az országos szinttől. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma Jármi és Nyírmeggyes településen meghaladja a 9 %-ot.

Népesség iskolai végzettség és nemek szerint, 2011

Népesség iskolai végzettség és nemek szerint, 2011				
Terület	10– éves	15– éves	18– éves	25– éves
	általános iskola első évfolyamát sem végezte el	legalább általános iskola 8. évfolyam	legalább érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel
Megye összesen	4 958	91,4	38,3	13,3
Nagykállói	198	90,4	28,8	8,8
Kántorjánosi	55	79,8	15,3	4,3

(Forrás: KSH, saját szerkesztés)

A megye és így Kántorjánosi Község lakosainak iskolázottsági, képzettségi viszonyainak az országosnál lényegesen kedvezőtlenebb alakulásában lényegi összefüggés mutatható ki a változás és a munkamegosztás hierarchikus szerkezetének változása (a vezető állású- és értelmiségi foglalkozási státuszok kínálatának beszűkülése) és a vándorlási intenzitása között, ami azt sejteti, hogy a megfelelő munkamegosztási státuszok hiányában más képzettségi rétegeknél tömegesebbé vált a felsőfokú végzettségűek, az értelmiségiek elvándorlása, továbbá be- ill. visszaköltözésének elmaradása.

Foglalkoztatottság

Foglalkoztatottság a Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések relációjában

A foglalkoztatottak aránya 15-64 éves népességen belül 2001-ben 31,5%, 2011-ben 39,9% volt a térségben. Arányuk 2001-hez képest ugyan 8,4 százalékpontos emelkedést mutat, de 9,1 %- kal elmarad a megyei és 18 %-kal az országos (59%) foglalkoztatási adatoktól. Ez az arány Géberjén településen a legmagasabb (54,4%), míg Kántorjánosi településen a legalacsonyabb (30,3%). A térségben Kántorjánosi településen a legmagasabb a munkanélküliségi ráta, míg Jármi, Tiborszállás, Nyírmeggyes, Géberjén, Fülpösdaróc településen 10% alatt. Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya jelentősen eltér a megyei és országos adatoktól. Míg az országos és a megyei arány közel azonos (~34%), addig a térségben ez az arány meghaladja az 50,1%-ot. Következtetésképpen a foglalkoztatottak fele ingázik a munkahelyére és csak a fele dolgozik helyben. Ez az arány Géberjén és Kocsord településeken meghaladja a 66%-ot. Az ingázás legfőbb oka, hogy a térségben a legnagyobb foglalkoztatók Mátészalka településen találhatóak.

A kedvezőtlen elhelyezkedési lehetőséget nehezíti a munkaerő kínálat kedvezőtlen aránya és összetétele. Jelentős a férfi többlet, a kellő szakmai tapasztalatokkal nem rendelkező viszonylag fiatal munkaerő. A kialakult kritikus helyzetet erősíti a lakosság nagy részét kitevő roma etnikum alacsony képzettségi szintje.

A lakosság alacsony képzettségi szintjéből is ered, hogy a foglalkoztatottak jelentős része alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban kap munkát (alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya a 2012. évben 31,2% volt). Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportoknak minősül az ipari és építőipari (FEOR 7) Gépkezelő, összeszerelő, járművezető (FEOR 8) valamint Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű)

foglalkozások (FEOR 9) foglalkoztatási főcsoportokba tartozó munkakörökben dolgozók csoportja.

Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%)

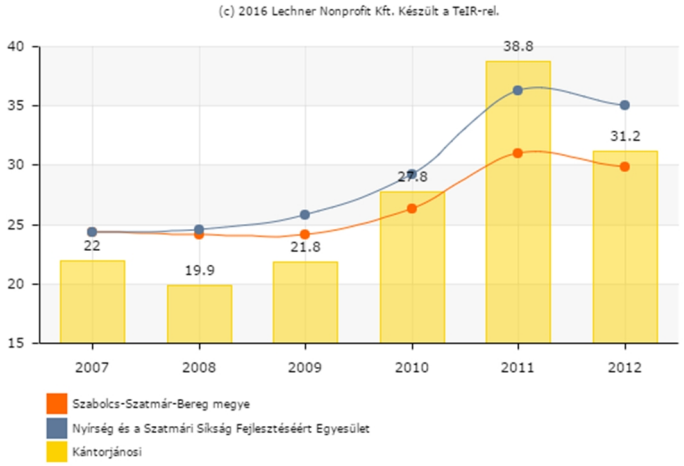

(Forrás: TEIR)

A 2016. évi regisztrált álláskeresők számának vizsgálatakor megállapítható, hogy kedvezőbb, mint a megelőző években mért munkanélküliség, azonban ennek egyértelmű oka a közhasznú foglalkoztatás, amely az összes elhelyezkedéshez viszonyítva még mindig a legjelentősebb eszköz, és a térség néhány településén az egyetlen foglalkoztatási lehetőségként jelenik meg.
Munkavégzésre alkalmas korú népesség - a KSH népszámlálási ill. népesség nyilvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint – a 15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma, amely Kántorjánosi esetében 1 531 fő. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat havi nyilvántartása szerint Kántorjánosi Községben az alábbiak szerint alakult a munkapiaci helyzet a 2016. év utolsó hónapjaiban valamint 2017. első hónapjaiban.

Munkanélküliségi adatok

	Kántorjánosi					
	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Relatív mutató %
2016. 01. 20-i állapot	291	49	13	0	170	19,01
2016. 02. 20-i állapot	337	48	12	1	213	22,01
2016. 03. 20-i állapot	345	55	10	2	216	22,53
2016. 04. 20-i állapot	253	56	9	1	151	16,53
2016. 05. 20-i állapot	232	57	4	1	147	15,15
2016. 06. 20-i állapot	196	51	6	2	51	12,80
2016. 07. 20-i állapot	191	49	8	2	117	12,48
2016. 08. 20-i állapot	177	31	13	2	87	11,56
2016. 09. 20-i állapot	194	31	17	2	98	12,67
2016. 10. 20-i állapot	221	39	13	2	105	
2016. 11. 20-i állapot	214	40	18	2	105	
2016. 12. 20-i állapot	251	46	11	2	145	
2017. 01. 20-i állapot	236	45	16	1	126	
2017. 02. 20-i állapot	239	49	13	1	138	

(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, saját szerkesztés)

Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

Jövedelmi viszonyok

Jövedelmi viszonyok a Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések relációjában

A foglalkoztatottság szintjének alacsony voltát tükrözi az egy állandó lakosra jutó nettó belföldi jövedelem is. Az erre vonatkozó, 2013. évi adatok alapján ennek összege Magyarországon 674,9 ezer Ft volt. Ehhez képest a megyei érték 538,5 ezer Forintos, míg a térségi érték 271 ezer Forintos elmaradást mutat. Géberjén település a 674,9 ezer Ft- tal megközelíti az országos átlagot, **míg Kántorjánosi településen az egy állandó lakosra jutó nettó belföldi jövedelem 241,3 ezer Ft, mely harmada az országos átlagnak.** Száz lakosra jutó adófizetők száma a térségben és a megyében is közel azonos arányt mutat. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma a 2006-2010 közötti időszakban növekedő, majd 2011-től csökkenő tendenciát mutat. 2013-ban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma 6302,5 fő. Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül 2011-ben 57,2 %, mely a 2001 évi adatokhoz viszonyítva 9,6%-os javulás mutatkozik, de így is a megyei (47,8 %) és az országos (33%) adatoktól jelentős az eltérés. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 2011-ben Magyarországon 9,4%, a megyében 17,7%. A településen ez az arány 28,8%, mely 19,4 százalékponttal magasabb az országos átlagnál.

Kántorjánosi lakosságának jövedelmi helyzete az előzőekben részletezett kedvezőtlen munkanélküliségi illetve foglalkoztatási helyzetéből adódóan kedvezőtlen. A településen a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az országos átlagot meghaladóan rossz, az országos tendenciához hasonlóan bár csökkent az arányuk, azonban a szignifikáns különbség nem csökken az országos mutatóhoz. Kántorjánosiban a száz lakosra jutó adófizetők száma a rendelkezésre álló 2013. évi adatok alapján 30,1 fő volt, amely az azonos időszakra vetítetten Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 42,2 fős átlagához képest alacsonyabb érték, azonban sajnos megyei szinten akut probléma a munkanélküliségi helyzet.

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

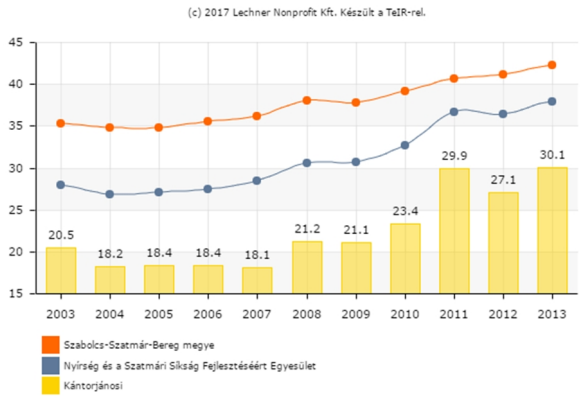

(Forrás: TEIR)

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a rendelkezésre álló 2013. évi adatok alapján Kántorjánosi községben 241,293.3.-Ft, ami azonos időszakra vetítetten a Szabolcs- Szatmár – Bereg megyei átlagértékhez (538.542.-Ft) viszonyítottan alacsony, a Nyírség és Szatmári Síkság Fejlesztéséért Egyesület átlagos értékétől is elmarad.

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

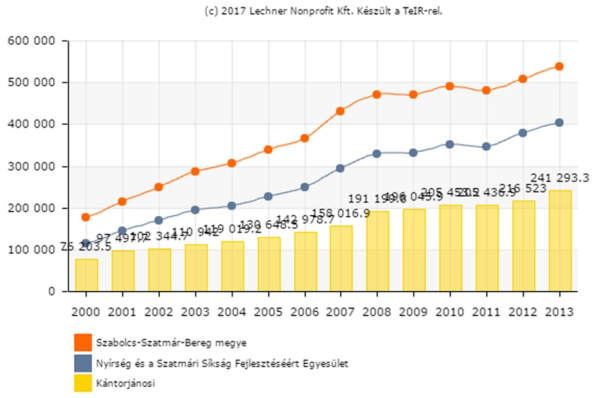

(Forrás: TEIR)

Kántorjánosi községben a rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 68 % (megye érték 47,8%), míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 48,4 % (megyei érték 17,7%) volt 2011. évben.

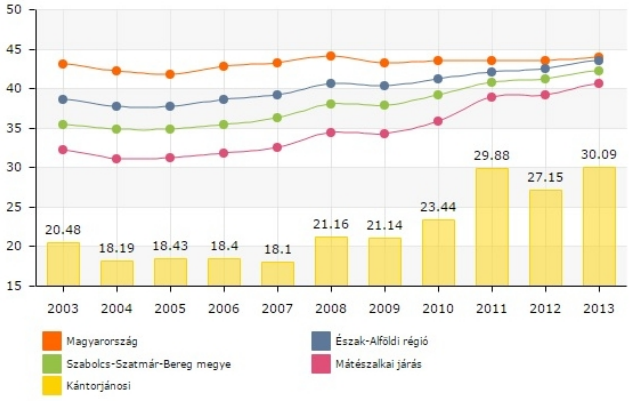

(Forrás: TEIR)

Kántorjánosi községben az adófizetők aránya sajnos mind az országos, mind a megyei és járási átlaghoz képest alacsony, a rendelkezésünkre álló adatsorok alapján a 2013. évben mindösszesen 30.09%-os értéket mutat. Bár – nagyrészt a közmunkaprogramnak köszönhetően – emelkedő az adófizetők aránya, mégis komoly a hátrány az országos és megyei értékekhez képest.

Életminőség

- *Közegészségügyi állapotok*

A lakosság egészségi állapotának alakulását számos tényező befolyásolja – ezek között megemlíthetők az egyén biológiai (pl. életkor, nem, betegségekre való hajlam) és pszichés (pl. öröklött tulajdonságok, intelligencia) tulajdonságai éppúgy, mint a külső tényezők különböző szegmensei (jövedelmi szint, egészségügyi ellátórendszer fejlettsége). Ezen tényezők figyelembevételével Kántorjánosiban is az ország egészére jellemző állapot figyelhető meg. A születések száma alacsony és csökkenő tendenciát mutat, a lakosság halandósága magas, az egészségügyi ellátó rendszer működése és finanszírozása, valamint a betegellátás színvonala problémákkal terhelt, az egészségtudatos magatartás kevésbé elterjedt. Magas a szív- és érrendszeri megbetegedésekben szenvedők száma. A közösségi egészségnevelés a fiatalkorúak esetében az óvodai, valamint iskolai nevelés során jelenik meg, a lakosságot prevenciós programokkal, szűrőprogramokkal igyekeznek megszólítani. A rekreációs lehetőségek hiányosak.

Az aktív korú lakosok között növekedik a chr. betegségek és ezek szövődményeinek kialakulása. E korcsoportban leggyakrabban előforduló magas vérnyomás, szív- és érrendszeri, anyagcsere betegségek és szövődményeik az első panaszok, tünetek megjelenésénél orvoshoz történő fordulással megelőzhetőek, jobb eséllyel kezelhetőek. Tekintettel a munkanélküliségre és a szociális helyzetre a pszichés megbetegedések száma is nőtt (pánikzavar, depresszió), mely a fokozódó stressz-hatás következménye. A haláloki struktúrában a legnagyobb nagyságrendű a keringési rendszer okozta elhalálozás aránya. Megjegyzendő, hogy a daganatos megbetegedések okán orvoshoz fordulók száma nagyon alacsony. Sajnos ez a tény egyértelműen azt jelzi, hogy míg a keringési rendszer problémáival küzdő páciensek betegségét viszonylag egyértelmű jelek alapján korán meg lehet állapítani, addig a daganatok kialakulásakor már csak a késői stádiumban jelentkeznek tünetek, ekkor a betegek részére a háziorvosi kezelés eredménytelen, így a háziorvosnál való megjelenésük nem mutatja a betegség valódi súlyát. A daganatos megbetegedések esetén különösen nagy hangsúlyt kellene fektetni a szűrővizsgálatokra, hiszen ilyen esetekben legtöbbször már megállíthatatlan folyamatról van szó.

- *Nagy értékű fogyasztási cikkek*

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek száma és értéke.

Száz lakosra jutó személygépkocsik száma (db)

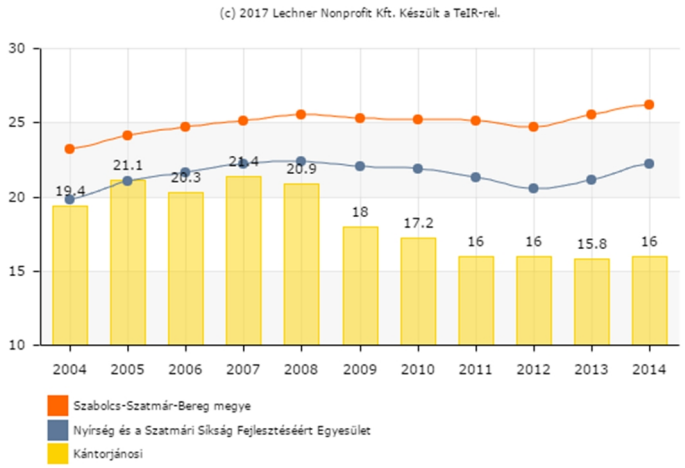

(Forrás: TEIR)

Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az 1000 főre jutó személygépkocsik számának változása. A személygépkocsik száma 2001-hez képest csökkent, mind a megyei értéktől mind az országostól alacsonyabb.

- *Közbiztonság*

Egy település közbiztonsága jelentős kihatással bír számos területre, így befolyásolja a gazdasági életet – a beruházási szándékon keresztül –, továbbá a lakossági migrációt (letelepedés vagy elvándorlás) is. A település lakóinak hangulatára, életvitelére és szabadidő eltöltési szokásaira is rányomja bélyegét.
A felelős családi nevelés egyre gyakoribb hiánya, a környezetben látott rossz minták, a kamaszkorban jelentkező természetes szabadságvágy és lázadás, a média és a divat által sugallt torz életkép együttes hatása egyre nagyobb arányban és egyre korábbi életkorban teszi az érintett fiatalokat kiszolgáltatottá a káros hatású élvezeti cikkek hatásainak (ezek közül is egyre gyakrabban az ún. dizájner drogoknak), vagy inspirálja őket rossz minták követésére (pl.: vandalizmus).

Kántorjánosi	
Mutató megnevezése	Érték
A regisztrált bűncselekmények száma (az elkövetés helye szerint) 2014 (db)	44,
A regisztrált bűncselekményekből közlekedési 2014 (db)	3,
A regisztrált bűnelkövetők közül felnőtt (25-59 éves) 2014 (fő)	21,
A regisztrált bűnelkövetők közül fiatal felnőtt (18-24 éves) 2014 (fő)	6,
A regisztrált bűnelkövetők közül fiatalkorú (14-17 éves) 2014 (fő)	7,
A regisztrált bűnelkövetők közül időskorú (60 éves és idősebb) 2014 (fő)	1,
A regisztrált bűnelkövetők közül közlekedési bűncselekményt követett el 2014 (fő)	5,
A regisztrált bűnelkövetők száma (lakóhely szerint) 2014 (fő)	35,
A regisztrált gyermekkorú elkövetők száma (14 év alatti) 2014 (fő)	4,
A sértettek száma (elkövetés helye szerint) 2014 (fő)	31,
Betöréses lopás 2014 (db)	4,
Betöréses lopások közül lakásbetörés 2014 (db)	4,
Csalás 2014 (db)	1,
Garázdaság 2014 (db)	3,

Hivatalos személy elleni erőszak 2014 (db)	0
Jármű önkényes elvétele 2014 (db)	0
Járművezetés ittas vagy bódult állapotban 2014 (db)	1,
Kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények összesen 2014 (db)	0
Lopás 2014 (db)	20,
Lopások közül személygépkocsi-lopás 2014 (db)	0
Rablás 2014 (db)	0
Rongálás 2014 (db)	0
Sikkasztás 2014 (db)	0
Szándékos befejezett emberölés 2014 (db)	1,
Testi sértés 2014 (db)	10,

Kántorjánosi községben a regisztrált bűncselekmények száma a 2014. évben 44 darab volt, a lopás és a testi sértés bűntettek elkövetése volt a leggyakoribb. A legsúlyosabb bűntények közül a befejezett emberölés tettét sajnos a 2014. és a 2013. évben 1-1 esetben igen, a 2012. és 2011. esztendőben azonban nem követtek el a településen.
A rendőrségi körzeti megbízott mellett a Kántorjánosi Községi Polgárőrség Egyesülete segít a bűnmegelőzésben, közrend védelmében, közlekedésbiztonság védelmében.

A regisztrált bűncselekmények száma, ezer lakosra (db)

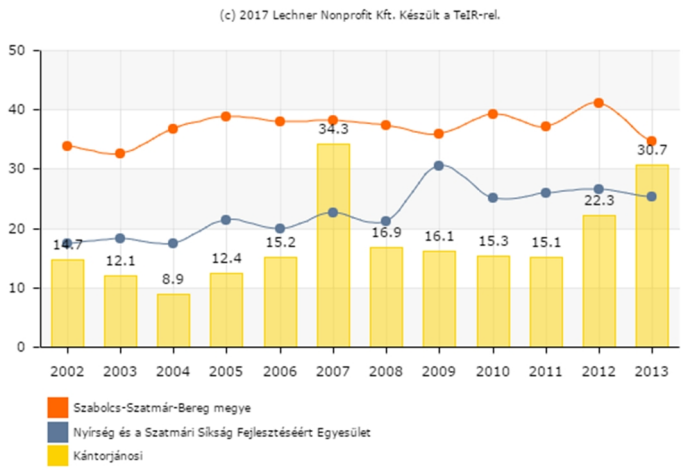

(Forrás: TEIR)

A településen regisztrált bűncselekmények számának ezer lakosra vetített fajlagos mutatója jellemzően alacsonyabb, mint a megyei illetve a Nyírség és Szatmári Síkság Fejlesztéséért Egyesület átlagos értéke.

- *Lakásállomány*

Lakásállomány a Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések relációjában
Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett települések lakásállománya tekintetében fontos megvizsgálni azok komfort fokozatát. 2011-ben a térségben lévő komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakások tekintetében 24,6% volt. A 2001. évi adatokhoz (41,4%) képest mintegy 16,8%-os javulás tapasztalható ezen a téren. A lakások egyik, a komfortosság szempontjából kiemelkedő jellemzője, hogy be van-e kötve a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba. A térségben 2013-ban 87,4 % elérhető a vezetékes víz, 7 százalékponttal kevesebb, mint az országos érték. Mindössze három olyan település van a

térségben, ahol a bekötöttség 100%. Két olyan település (Kántorjánosi, Rápolt), van ahol a lakások kevesebb, mint 70 %-ban érhető el a vezetékes víz.

Kántorjánosi községben az elmúlt időszakban drasztikusan csökkent a lakásépítés, a 2010. évtől gyakorlatilag egy kivétellel nem épült lakás a településen.

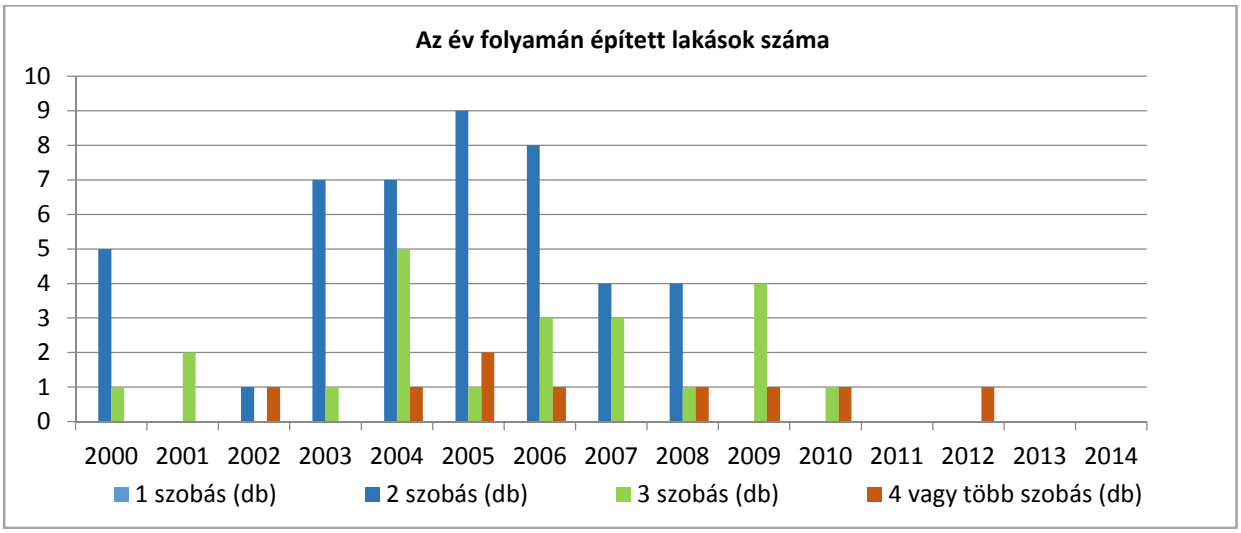

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, életviszonyok

A teleülésen beazonosítható szegregátumok bemutatása a Megalapozó vizsgálat 3. fejezetének „3.3. Az eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek” című alfejezetében történik meg.
A település lakossága alapvetően összetartó, társadalmi hovatartozás szerinti konfliktus nem ismert.
A település a gazdasági- társadalmi mutatók alapján kedvezőtlen helyzetben van: megyei és régiós szinten alacsonyabb jövedelmi helyzet, magas munkanélküliség, alacsony foglakoztatási ráta jellemzi.

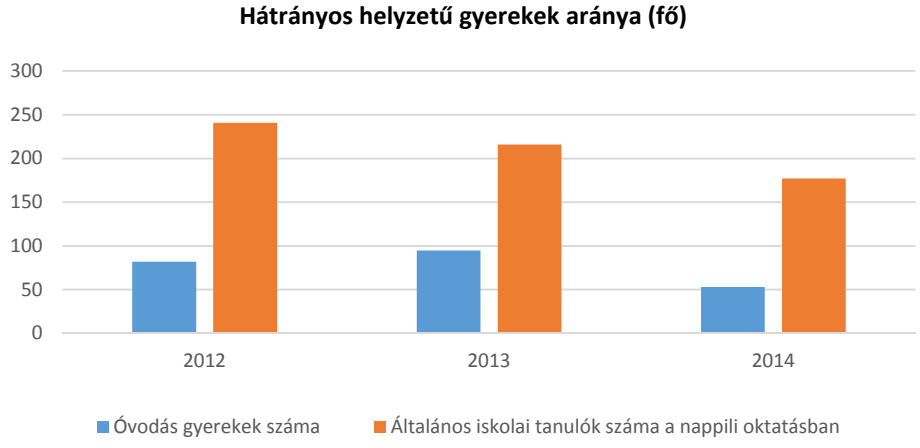

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

1.7.3. A települési identitást erősítő tényezők

A település identitása a helyi lakosság kötődését, viszonyát jelenti a lakóhelyhez, lakókörnyezethez, ami nagymértékben meghatározhatja az egyes településfejlesztési beavatkozások sikerét. Egyaránt jelentkezhet egyéni és közösségi szinten, ám e két megközelítés átfed, sőt egymásra visszahat. Településfejlesztési szempontból a csoportszintű kötődés a fontosabb, a hellyel kapcsolatos szimbolikus jelentést a csoporttagok megosztják egymással. A helykötődés olyan helyek irányában alakul ki közösségi szinten, amelyekben a közösség saját kultúráját megőrizheti és gyakorolhatja. Az identitás kérdése azért is kiemelten fontos, mert ez közvetett módon hat a település népességmegtartó erejére.

- *Vallási felekezetek*

A település identitását erősítő tényezők között igen fontos szerepet tölt be a vallás. A 2001-es népszámlálás alkalmával mértekhez képest – az országos trendekhez hasonlóan – Kántorjánosi Községben is jelentősen csökkent a magukat valamely vallási felekezethez tartozónak vallók száma. A lakosság vallási megoszlását tekintve a legfontosabb szerepet a református és a görög katolikus vallás tölti be.
Kántorjánosiban a következő egyházak vannak jelen:

- Görög Katolikus felekezet
- Református felekezet
- Római katolikus felekezet.

Mindhárom felekezet rendelkezik templommal. A KSH 2011-es adatszolgáltatása alapján 589 fő vallotta magát a görög katolikus felekezet tagjának, 139 fő a római katolikus tagjának, és a legnépesebb felekezet a református 757 fővel.

Kántorjánosi lakóinak vallási összetétele 2011-ben

Kántorjánosi	
Vallási felekezet	Arány (2011.)
református	35,2%
görög katolikus	27,4%
római katolikus	6,5%
evangélikus	0,1%
egyéb vallási közösséghez, felekezethez tartozik	16,3%
vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	5,4%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	9,2%

(Forrás: KSH, saját szerkesztés)

Görög katolikus egyházközség
Kántorjánosi görög katolikus egyházközsége ősi alapítású. A XVIII. századtól kezdődően hosszú időn át Hodász filiájaként tartják számon, viszont van saját temploma. Az egykori fatemplom helyén már kőtemplom áll a XIX. század közepén. A jelenlegi templomot a források szerint 1874-ben építették.

Görög katolikus templom belső

Szociális alapszolgáltatásként Szent Kozma és Damján Diakóniai Szolgálat említhető meg, filiaként Őr Község.

Görög Katolikus templom

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Református Egyházközség

Református templom

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A kántorjánosi református gyülekezet életében a legfontosabb rendszeres esemény az Istentisztelet, minden vasárnap 11:00 óra. A gyülekezet énekkara minden vasárnap 16 órai kezdettel tart próbát a gyülekezeti teremben. A gyülekezet számára igen fontos lenne a református templom felújítása, amelyhez külső forráslehetőséget keresnek. Az istentiszteleti alkalmak mellett egyéb közösségi eseményeket (koncertek, jótékonysági bál) szervez a gyülekezet.

Római Katolikus Egyházközség

Római katolikus templom

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

- *Civil szervezetek*

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület által lefedett településeken számos civil szervezet működik, azonban sikeresen működő már csak igen kevés. A bejegyzett civil szervezetek száma településenként a következőképpen alakul: Fábiánháza 3, Géberjén 7, Fülpösdaróc 0, Győrtelek 7, Hodász 13, Jármi 9, Kántorjánosi 7, Kocsord 8, Nagyecsed 24, Nyírcsaholy 4, Nyírmeggyes 9, Nyírparasznya 4, Ópályi 16, Ökörítófülpös 8, Őr 6, Papos 2, Rápolt 0, Tiborszállás 6, Vaja 17. A két kis lélekszámú, elöregedő társadalmi mutatókkal rendelkező településeken, mint (Rápolt 137 fő, Fülpösdaróc 322 fő) nincs bejegyzett civil szervezet. A tervezési terület két városában - Nagyecsed és Vaja - magas a bejegyzett civil szervezetek száma.
Kántorjánosi Község Önkormányzata a 2015. évben céljelleggel jutatott támogatásai az egyházi és civil szervezeteknek az alábbiak voltak:

Önkormányzati civil támogatás (2015. év)

Kántorjánosi			
ssz.	Támogatott szervezet neve	Támogatás célja	Támogatás összege (eFt) (2015.)
1.	Kántorjánosi Polgárőrség	működési támogatás	400
2.	Kántorjánosi Sport Egyesület	működési támogatás	800
3.	Kántorjánosi Görög Katolikus Egyház	működési támogatás	100
4.	Békesség Szigete Alapítvány	működési támogatás	100

Kántorjánosi			
ssz.	Támogatott szervezet neve	Támogatás célja	Támogatás összege (eFt) (2015.)
5.	Kántorjánosi Református Egyház	működési támogatás	300
6.	Kántorjánosi Római Katolikus Egyház	működési támogatás	100
7.	Mérföldkő Egyenlő Esélyekért Egyesület	működési támogatás	40
8.	Nefelejcs Hagyományőrző Csoport	működési támogatás	100
9.	Kántorjánosi Roma Nemzetiségi Önkormányzat	Roma nap szervezése	150
Összesen:			2.090

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, saját szerkesztés)

Kántorjánosi községben jelentősebb civil szervezetek rövid bemutatása:

Kántorjánosi Községért Közalapítvány
(szervezet nyilvántartási száma: 15-01-0000843; státusz: nem közhasznú közalapítvány; székhely: 4335 Kántorjánosi, Kossuth utca 14.)
Kántorjánosi Községben élő emberek életkörülményeinek javítása, kultúrájának fejlesztése, a hátrányos helyzetű emberek esélyegyenlőségének javítása, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, nevelés-oktatás, kulturális tevékenység, természet- és környezetvédelem, gyermek- és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű rétegek segítése.

Kántorjánosi Községi Polgárőrség Egyesülete
(szervezet nyilvántartási száma: 15-02-0002373; egyesület profilja: polgári védelmi, tűzoltási tevékenység; székhely: 4335 Kántorjánosi, Hodászi út 13.)
Bűnmegelőzés, közrend védelme, közlekedésbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófa elhárítás, és egyéb az alapszabály szerint.

Kántorjánosi "Zöld Szerelmi" Vadásztársaság
(szervezet nyilvántartási száma: 15-02-0002607; státusz: nem közhasznú egyesület: sporttevékenység; székhely: 4335 Kántorjánosi, József A. utca 2.)
A vadásztársaságokra vonatkozó jogszabályok és szabályzatok megtartásával tagjai részére lehetőségének keretei között sportvadászati lehetőséget biztosítson.

Kántorjánosi KSE
Kántorjánosi Község esetében sajnos a sportélet nem megfelelően szervezett, szükséges lenne ennek kiemelt fejlesztése mind infrastrukturálisan, mind szervezetileg.

A „Békesség szigete” Alapítvány
(szervezet nyilvántartási száma: 15-01-0002216, profil: szociális tevékenység; státusz: nem közhasznú nyílt alapítvány)
Kántorjánosiban karitatív, szociális, kulturális tevékenység szervezése, támogatása és ennek keretében az anyagilag nehéz, kilátástalan helyzetbe került személyek felkutatása. A perifériára szorult emberek gazdasági, morális rehabilitációjának elősegítése. E célok megvalósítása érdekében terhet vállaló természetes személyek, egyházak erkölcsi és anyagi támogatása. Továbbá az alapítvány alapító okiratában foglaltak szerint.
Az alapítvány célja:

- Kántorjánosiban karitatív, szociális, kulturális tevékenység szervezése, tátmogatása és ennek keretében az anyagilag nehéz, kilátástalan helyzetbe került személyek felkutatása (alkohol-és drogfüggőségben szenvedők, átmeneti problémákkal küzdő személyek és családok, nyugdíjasok, stb.)
- a perifériára szorult emberek gazdasági, morális rehabilitációjának elősegítése
- e célok megvalósítása érdekében terhet vállaló természetes személyek, egyházak erkölcsi és anyagi támogatása
- az egyházi tevékenység folytatását lehetővé tevő beruházás megvalósítását, fenntartását, müködtetését támogatja
- rendezvényeket szervez, lebonyolít
- rászorulók pénzbeli és természetbeni segélyezését végzi
- abortusz-, AIDS-, alkohol- valamint drogellenes erkölcsi és egészségügyi ismeretterjesztő, felvilágosító és tanácsadó tevékenységet fejt ki és támogat
- rászorulók lakáshoz jutását szervezi
- pályakezdő fiatalok és munkanélküliek munkalehetőséghez jutásának elősegítését

,,Nefelejcs" Hagyományőrző csoport

Mottójuk: *„Hagyományokat őrzünk, keresgélünk és kutatunk az emlékeinkben, gyermekeinknek, unokáinknak mesélünk régi történeteket. Úgy gondoljuk, kell a folytonosság, kell, hogy a fiatalabb korosztály tovább vigye a hagyományt."*

Kántorjánosiban a ,,Nefelejcs" Hagyományőrző csoport 2000. április 12-én alakult 16 fővel, azzal a szándékkal, hogy legyen egy közösség ahol, az emberek jól érzik magukat, beszélgethetnek és megoszthatják egymással gondolataikat, régi szokásokat eleveníthetnek fel, és történeteket mesélhetnek.

Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db)

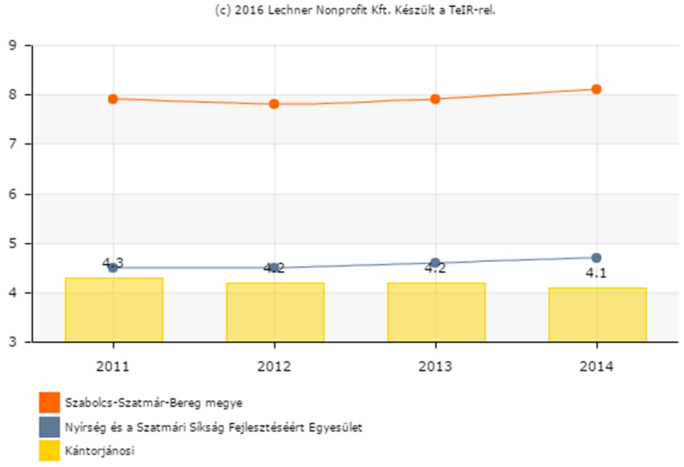

(Forrás: TEIR)

Kántorjánosi községben a regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma alacsonyabb, mint a megyei vagy a Nyírség és Szatmári Síkság Fejlesztéséért Egyesület átlagos értéke, mindenképp fejlesztendő terület a demokratikusság egyik fokmérőjeként is fontos civil szerveződések számának és aktivitásának növelése. Ehhez a munkához Kántorjánosi Község Önkormányzata is magas hozzáadott értékkel járulhat hozzá.

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

- *Oktatás - nevelés*

A településen bölcsődei ellátás nem elérhető.

Csicsergő Óvoda

A Csicsergő óvoda a község egyetlen óvodaként működő intézménye, melynek beindítása 1953-ra vezethető vissza. Ekkor még egy csoporttal működött az óvoda. Az intézmény 3371 m2 alapterületű ingatlanon helyezkedett el, beépített alapterülete 461 m2, amelyen két épület állt. 1977 szeptemberétől a gyermekek nevelése két csoportban történt. 1979 februárjában került átadásra községünkben az új óvodai épület. Ebben az épületben nyert elhelyezést két csoportszoba, a hozzá tartozó helyiségekkel, valamint egy 150 adagos főzőkonyhával.
A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 8. § (2) bekezdése alapján a gyermeke abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson köteles részt venni. Kántorjánosi Községben fentieket a Csicsergő Óvoda (OM azonosító: 200251; PIR szám: 670898).

Óvoda épülete

Ez az épület 1991-ben újabb csoportszobával bővült. A három csoportszoba 75 férőhellyel működött. 2007. szeptemberétől a jelenlegi létesítményben folytathatja nevelő-oktató munkáját. A telek területe: 3371 m^2, a beépített alapterület: 867 m^2.

Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)

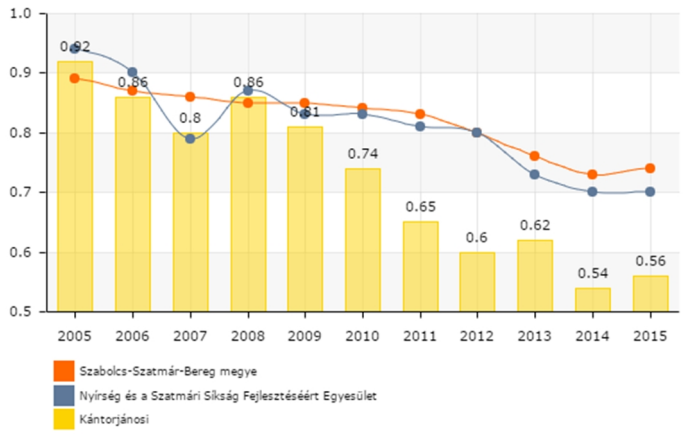

Óvodai nevelés – a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magában foglaló óvodai nevelési tevékenységgel összefüggő feladatok ellátása. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése: különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján: sajátos nevelési igényű gyermek. A sajátos nevelési igényű gyermek közül az intézmény ellátja: enyhe értelmi fogyatékos, beszédfogyatékossággal küzdő, pszichés fejlődési zavarral küzdő (ezen belül tanulási zavarral küzdő-, ilyen a dislexia, disgráfia, discalculia, továbbá figyelemzavarral küzdő, valamint magatartásszabályozási zavarral küzdő). Aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek. Kiemelten tehetséges gyermek. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált óvodai nevelése, óvodai fejlesztőprogram alkalmazása. Óvodai nemzeti kisebbségi, etnikai nevelési feladatok ellátása – magyar nyelven.

Az intézmény, gazdálkodási szempontból helyi önkormányzat által irányított, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv, önálló munkáltatói jogkörrel. Az intézmény valamennyi előirányzata felett igényjogosultsággal bír, a rendelkezési jogosultság a fenntartó képviseletében eljáró polgármester hatáskörébe tartozik.

Móra Ferenc Általános Iskola

A beiskolázási körzetbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozását, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulók oktatását a Kántorjánosi Móra Ferenc Általános Iskola (OM azonosító: 033512, Nyilvántartási száma: K11003) végzi. 1948. június 20-án Kántorjánosi községben is sor került az egyházi tulajdonban lévő iskolák államosítására. Az államosítás során a református egyház tulajdonát képező öt tantermes iskolát és3 darab nevelői szolgálati lakást vettek állami tulajdonba, míg a görög katolikus egyháztól egy két tantermes iskolát és egy nevelői szolgálati lakást államosítottak. 1963-ban 2 tantermes iskola és egy szolgálati lakás épült. 1976-ban megépült 6 tantermes iskola átadása, hiszen így megoldhatóvá vált a délelőtti tanítás minden tanulócsoport részére. A sportolási lehetőségek biztosítása érdekében 1977-ben készült el az iskolai sporttelep, majd 1981-ben a tornaszoba.

Kántorjánosi Móra Ferenc Általános Iskola feladatellátási-helyei

	Címe	Helyrajzi száma:	Hasznos alapterülete
székhely	4335 Kántorjánosi, Kossuth Lajos utca 6.	4/1, 4/2	6732 nm
telephely	4335 Kántorjánosi, Zalka Máté köz 2.	424, 425	11167 nm

Az iskolában 13 tanterem, fizika-, kémia-, technika- és számítástechnika tanterem, nyelvi labor, tankonyha, tornaterem, könyvtár, ebédlő melegítő konyhával és egyéb kiszolgáló helyiségek valamint orvosi szoba található. A feladatok megvalósítása érdekében az intézményben 8 évfolyamos általános iskola működik. Az iskola által adott végzettség: a 8. évfolyam elvégzése, alapfokú végzettséget tanúsít. A tanulócsoportok heterogén összetételűek. Tanulóink többsége többszörösen hátrányos helyzetben él.

Az ingerszegény környezetből jött gyermekek beilleszkedését, felzárkóztatását segíti a differenciálás módszerét előnyben részesítő tanórai foglalkozások mellett: a napközi és tanulószobai foglalkozás, valamint a tanórán kívüli tevékenységek (szakkörök, kulturális programok, kirándulások, sport- és tanulmányi versenyek).

Általános iskolai feladat ellátási helyek átlagos létszáma (fő)

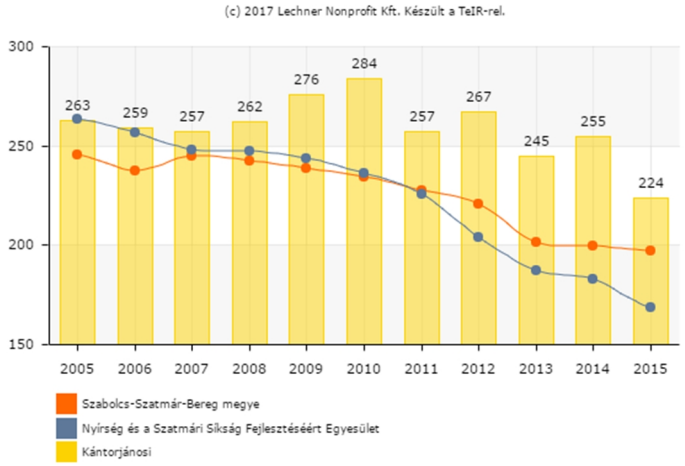

Művészeti és középfokú oktatás elérhetőségei

A Matura Alapítvány által fenntartott Abigél Alapfokú Művészeti Iskola, Szakközépiskola, Szakgimnázium, Gimnázium és Kollégium telephelyei között szerepel Kántorjánosi, biztosítva az általános iskolai hallgatók művészeti oktatását.

A MESZAT Intézményfenntartó Központ Alapítvány által fenntartott HARMÓNIA Alapfokú Művészeti Iskola és Szakgimnázium telephelyei között szintén szerepel Kántorjánosi, biztosítva az általános iskolai hallgatók művészeti oktatását.

Sziltop Oktatási Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság (2011 Budakalász, Erdőhát utca 84.), mint közhasznú nonprofit korlátolt felelősségű társaság által fenntartott Kölcsey Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola telephelyeként szerepel Kántorjánosi, melynek feladatai: 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, szakközépiskolai nevelés-oktatás (2016.09.01-től kifutó rendszerben), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (9-12. évfolyam) biztosítása.

Az Aranyszív A Gyermekekért Közhasznú Alapítvány (4400 Nyíregyháza, Dózsa György utca 33.), mint közhasznú alapítvány által fenntartott SZAK-MA Középiskola telephelyeként szerepel Kántorjánosi, melynek feladatai: szakiskolai nevelés-oktatás (szakképzés - kifutó rendszerben), 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, szakközépiskolai nevelés-oktatás (szakképzés - 2016.09.01-től kifutó rendszerben), szakközépiskolai nevelés-oktatás (9-11. évfolyam), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (kizárólag szakképzési évfolyamok), szakközépiskolai nevelés-oktatás (kizárólag szakmai oktatás - 2016.09.01-től felmenő rendszerben), szakközépiskolai nevelés-oktatás (2016.09.01-től kifutó rendszerben), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (9-12. évfolyam).

NYÍRSÉG-HÍD Oktatási Centrum Közhasznú Nonprofit Kft. (4641 Mezőladány, Jókai utca 30.) által fenntartott Apáczai Csere János Általános Iskola, Szakközépiskola, Szakgimnázium és Gimnázium (Apáczai Oktatási Centrum) telephelyeként szerepel Kántorjánosi, melynek feladatai: szakiskolai nevelés-oktatás (közismereti képzés - kifutó rendszerben), szakiskolai

nevelés-oktatás (szakképzés - kifutó rendszerben), 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, szakközépiskolai nevelés-oktatás (szakképzés - 2016.09.01-től kifutó rendszerben), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (kizárólag szakképzési évfolyamok), szakközépiskolai nevelés-oktatás (kizárólag szakmai oktatás - 2016.09.01-től felmenő rendszerben), általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), szakközépiskolai nevelés-oktatás (9-11. évfolyam), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (9-12. évfolyam).

- *Egészségügy és szociális közszolgáltatások*

Szociális intézmények

Kántorjánosi Gyermekjóléti és Szociális Intézmény
Az intézmény 2013. január 24-től látja el a település közigazgatási területén a törvény által előírt alapfeladatokat – gyermekjóléti szolgáltatás, családsegítés, házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés – Kántorjánosi Község Önkormányzat fenntartásában.

A gyermekjóléti alapellátás célja a gyermekjóléti szolgáltatás olyan a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Egészségügy
Orvosi ellátás
A településen működő egészségügyi alapellátásban jelenleg privatizált praxisokban, vállalkozó orvosok közreműködésével megbízási szerződés alapján történik.

Kántorjánosi Község Önkormányzat Képviselő - Testületének az egészségügyi alapellátás körzeteiről szóló 13/2016. (XI.30.) Önkormányzati rendelete szabályozza a település egészségügyi alapellátását az alábbiak szerint: Kántorjánosi Község Önkormányzat teljes illetékességi területe egy háziorvosi körzetet alkot és egy házi gyermekorvosi körzetet alkot vegyes praxis keretében.

A körzet székhelye: 4335 Kántorjánosi, Arany János utca 14. Az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátást az Önkormányzat társulási formában, társulási megállapodás keretében látja el, a Szatmár Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmény Társulás útján. Az ügyeleti ellátás székhelye: 4700 Mátészalka, Kórház u. 2-4.

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

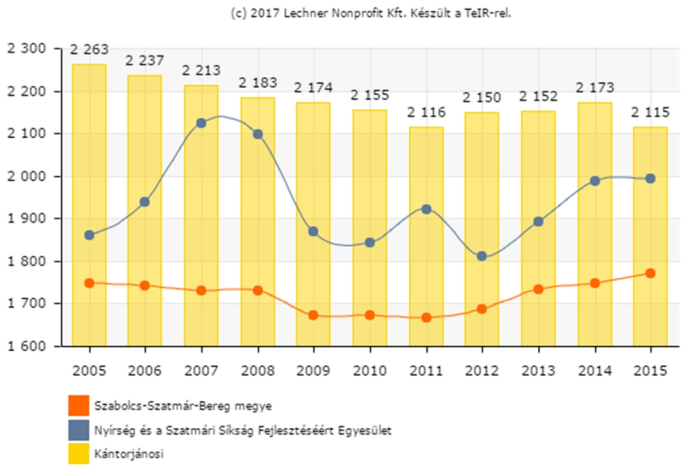

Háziorvosi ügyelet:
A napi munkarenden kívül bekövetkező sürgősségi esetekben a beteg vizsgálatával, egészségi állapotának észlelésével, alkalomszerű és azonnali sürgősségi beavatkozások elvégzésével, fekvőbeteg-gyógyintézetbe történő sürgősségi beutalásával kapcsolatos feladatokat Kántorjánosi Község Önkormányzata a Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézményi Társulás tagjaként biztosítja a település lakosságának számára.

Védőnői ellátás:
Kántorjánosi Község Önkormányzatának teljes közigazgatási területe egy védőnői körzetet alkot. A körzet székhelye: 4335 Kántorjánosi, Arany János u. 14.

Iskola-egészségügyi ellátás:
Az iskola-egészségügyi ellátás a háziorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll, mely Kántorjánosi Móra Ferenc Általános Iskola oktatásában részesülő gyermekek, tanulók részére biztosított. Az iskolai fogászat feladatok ellátása Hodász település közigazgatási területén működő fogorvosi körzetben biztosított.

Fogorvosi ellátás:
Kántorjánosi Község Önkormányzatának teljes közigazgatási területén élők fogorvosi alapellátása, a gyermekfogászati alapellátás és a fogorvosi ügyelet Hodász település közigazgatási területén működő fogorvosi körzetben biztosított. A fogorvosi körzet székhelye: 4334 Hodász, Dózsa György u. 8.

- Közösség, művelődés, kultúra

Kántorjánosi Községben a kultúra és a művelődés tekintetében kiemelt szerepet tölt be a "Móra Ferenc" Általános Művelődési Központ (4335 Kántorjánosi Kossuth Lajos u. 6.). A dokumentum-kölcsönzés és egyéb könyvtári szolgáltatások mellett Internet-kapcsolattal rendelkező számítógépekkel áll az olvasók, könyvtárhasználók rendelkezésére, ezzel is lehetőséget adva a lakosságnak az egyre elterjedtebb elektronikus ügyintézésre.

Fogyatékossággal élő olvasókat akadálymentes bejárat, számukra kialakított számítógépes munkahely és különböző segédprogramok várják.

A települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egységek száma száz lakosra (db)

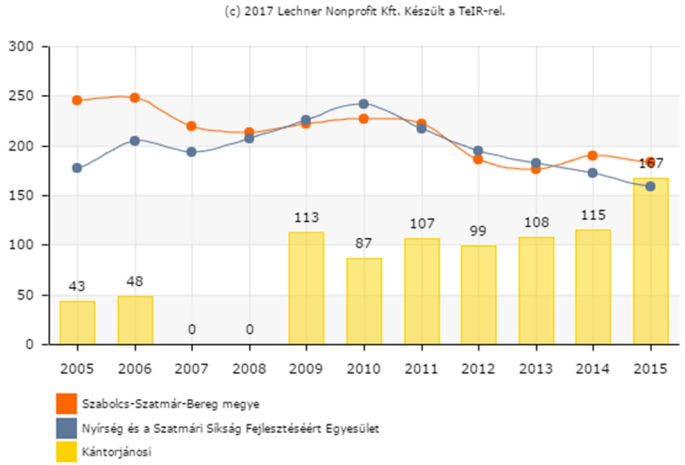

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Kántorjánosi Község Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.
Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

A program prioritásai:

- tartósan munkanélküli aktív korúak munkaerő- piaci esélyeinek javítása
- a gyermekek szegénységének csökkentése,
- a szocializációs és szocio-kulturális hátrányok leküzdése,
- a hátrányos helyzetű területek lemaradásának csökkentése, a terület hátrányokból származó társadalmi hátrányok mérséklése
- a romákkal szembeni diszkriminációs csökkentése az intézményekben és a közösségekben

Helyi Esélyegyenlőségi Program fő célkitűzései

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása
A mélyszegénységben élők és romák helyzete	
A munkanélküliek képzése	Piacképes szakmák elsajátítatása.
A 8 általános iskolát nem végzettek felzárkóztatása.	Beiskolázás. Iskolalátogatás, követelmény teljesítése. Eredményes befejezés. Nyomon követés, továbbtanulás
Romák funkcionális analfabetizmusának fel- számolása	Helyi oktatás biztosítása a településen roma oktatók bevonásával, speciális tananyag összeállítása, motivációs tényezők beiktatása, differenciált oktatás.
Gyermekek	
Magyarországon minden 2. gyermek elhízott.	Egészség megőrző programok szervezése.
Elhanyagolt veszélyeztetett gyermekek.	Oktatásba való beilleszkedés, bűnmegelőzési program, veszélyeztetés megszüntetése.
Táboroztatás, közös élmény, nyári szünet érdektelenné válása.	A szociálisan rászorult gyermekek részvételével.
Nők	
Életvezetési és háztartástan ismeretek oktatása	Harmonikus, szeretetteljes családmodell iránti igény kialakítása, Életvezetési tanácsadás. Gyakorlati- és elméleti ismeretek elsajátítása.
A nők visszaintegrálása a munka világába	A nők munkába állási esélyeinek a növelése. 1. Rövid távú cél: a célcsoport beazonosítása, az igények felmérése. 2. Közé távú cél: nevelési-oktatási intézmények nyitvatartási idejének módosítása. 3. Hosszú távú cél: családbarát munkahelyek kialakítása.
A női munkavállalók hátrányos megkülönböztetése	Esélyegyenlőség megteremtése, családbarát munkahely, egyenjogúság (ugyanolyan elismerés, mint a férfiaknál pl. fizetés, beosztás).
Idősek	
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás újbóli visszaállítása	Biztonságérzet növelése. Vészhelyzet időbeli elhárítása.
55 év feletti munkavállalók hátrányos megkülönböztetése.	Felnőttképzési lehetőségek megteremtése.
Elmagányosodás veszélye.	Gyermekekkel, nagycsaládosokkal kapcsolatépítés: közös programok szervezése.
Fogyatékkal élők	
A középületek akadálymentesítése nem mindenütt megoldott.	Fizikai akadálymentesítés. Akadálymentesítés, középületekhez könnyebb megközelíthetősége érdekében.
Tájékozottság hiánya.	Fórum szervezése a fogyatékkal élőket megillető támogatásokról, lehetőségekről
Közösségi programok szervezése (Fogyatékkal élők)	Önszerveződés előmozdítása, programok fenntartása (színház, uszoda, vadaspark látogatás).

(Forrás: Kántorjánosi Település Önkormányzatának Települési Esély Egyenlőségi Programja, 2013.)

Az Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve végrehajtásáért felelős személy a település jegyzője, akinek felelőssége:

- *Annak biztosítása, hogy a település lakói, megismerjék a Települési Esélyegyenlőségi Programot.*
- *Az önkormányzat és intézményei dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv végrehajtásához.*
- *Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetben meg kell tenni a szükséges lépéseket.*

A program megvalósításáért felelős személy:
Munkaszervezet vezetője, akinek feladata:

- *A program megvalósításának koordinálása.*
- *A program végrehajtásának nyomon követése.*
- *Az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása.*

Az önkormányzati tisztségviselők és a közoktatási intézmények vezetői felelőssége:

- *Az egyenlő bánásmódra és az esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírások ismerete.*
- *A diszkriminációmentes oktatás/nevelés és szolgáltatásszervezés megvalósítása.*
- *Ismereteik folyamatos bővítése az esélyegyenlőség biztosítása területén.*
- *A Települési Esélyegyenlőségi Programban foglaltak ismerete, közreműködés annak megvalósításában, az esélyegyenlőség sérülése esetén jelzés a program irányítójának.*

A megvalósítás folyamata:
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- *az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,*
- *annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása*
- *a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,*
- *az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre*
- *az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása*
- *a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása*

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:
A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- *a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),*
- *a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,*
- *az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen*
- *a HEP Fórum összehívása és működtetése.*

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- *felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.*
- *Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.*
- *Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.*
- *Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.*

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos további megállapításokat jelen Megalapozó Vizsgálat anti-szegregációs munkarészei tartalmaznak.

1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A határmentiséget, a marginalitást Kántorjánosi esetében több ponton is megfigyelhetjük. A kereskedelmi utak nem érintették az elmúlt századokban; a fő közlekedési útvonalak, és a vasútvonal még napjainkban is elkerülik. A településen hagyományosan a mezőgazdasági tevékenységek jellemzőek. A rendszerváltást követő gazdasági változások Kántorjánosit sem hagyták érintetlenül. A mezőgazdasági szövetkezet korábbi formáját nem tudta megőrizni, kisebb-nagyobb cégekre bomlott fel, az utódszervezetek jelentős és meghatározó szerepet töltöttek be a település munkáltatói között, amely azonban napjainkra már nem igaz.

Az elmúlt években nagyobb létszámot foglalkoztató munkahely sajnos továbbra sem jött létre a településen. Rendkívül fontos lenne nagyobb munkahelyteremtő beruházások megvalósítása, amely a munkanélküliség csökkentése mellett a települést vonzóvá tenné, és megállítaná a képzett munkaerő elvándorlását, egyúttal mérsékelné az elöregedést is. Ugyanakkor a helyi társadalomnak rugalmasan alkalmazkodnia kell(ene) a folyamatosan változó munkaerő-piaci igényekhez. A városban az önkormányzat a legnagyobb foglalkoztató.

Kántorjánosi községben az adófizetők aránya sajnos mind az országos, mind a megyei és járási átlaghoz képest alacsony, a rendelkezésünkre álló adatsorok alapján a 2013. évben mindösszesen 30.09%-os értéket mutat. Bár – nagyrészt a közmunkaprogramnak köszönhetően – emelkedő az adófizetők aránya, mégis komoly a hátrány az országos és megyei értékekhez képest.

Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzet tőkéje, egy lakosra vetítve a 2000-2014 közötti időszakban stagnáló tendenciát mutat Kántorjánosiban, de óriási a lemaradás az országos és megyei adatokhoz képest.

Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

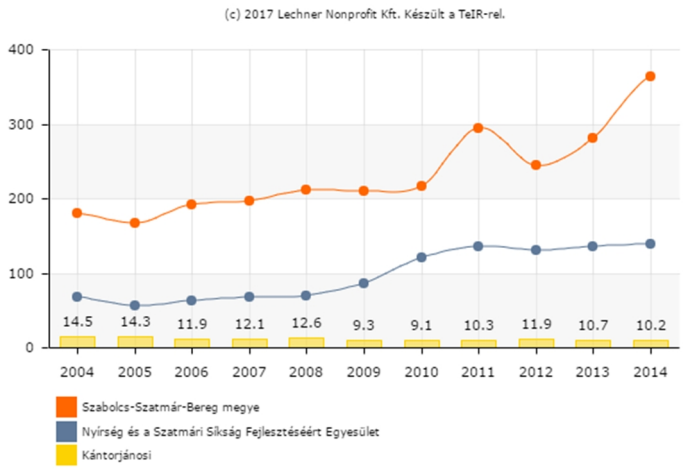

(Forrás: TEIR)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a 2014. évben az egy lakosra jutó jegyzett tőke 364,1.-eFt volt, ez a mutató Kántorjánosi esetében ez a mutató 10,2.-eFt, ami jelzi a település szolid gazdasági erejét.

A regisztrált vállalkozások ezer lakosra vetített aránya bár magasabb a megyei átlagnál, a cégek jelentős része sajnos felszámolás és kényszertörlés alatti, életképes és prosperáló vállalkozások aránya a bejegyzett vállalkozások arányában igen alacsony.

Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-től

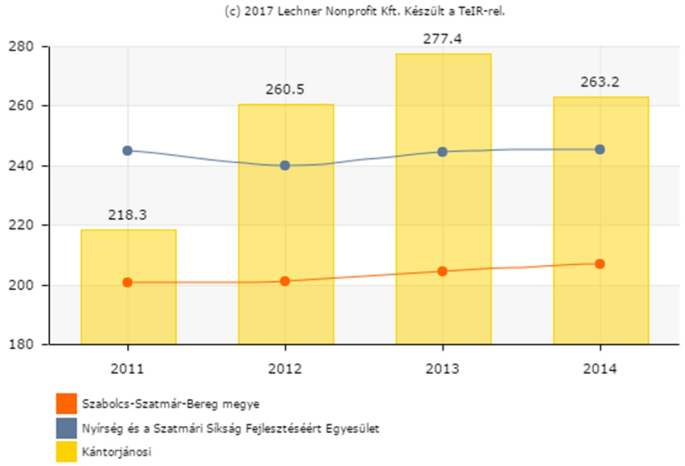

(Forrás: TEIR)

A működő gazdasági társaságok szerény gazdasági erejét jelzi az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték megyei átlagtól elmaradó értéke, valamint a szerény, inkább stagnálást jelző szerény növekedése. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a 2014. évben az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték 635,9.-eFt volt, Kántorjánosi község esetében ez az érték mindösszesen 137,5.-eFt (míg a Nyírség és a Szatmár Síkság Fejlesztésért Egyesülethez tartozó települések átlaga 232,8.-eFt volt). A mutató jól jelzi, hogy a gazdasági koncentráció a nagyobb településeken (megyeszékhely valamint járásszékhelyek) valósul meg, a kis települések saját gazdasági koncentrációja igen alacsony.

Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

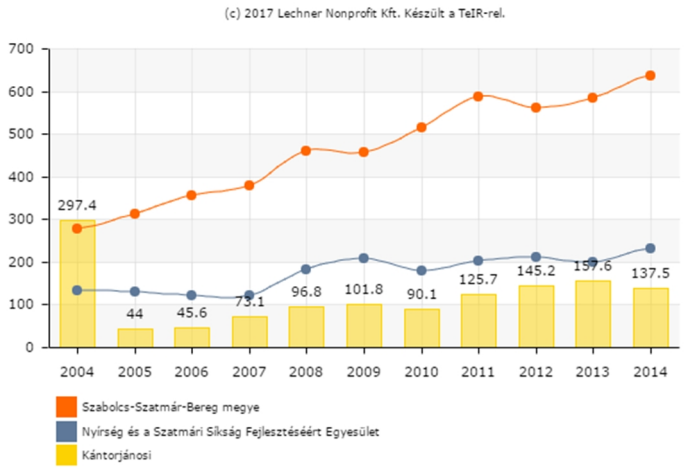

(Forrás: TEIR)

A településen nem kalkulálnak iparűzési adóval, Kántorjánosi Község Önkormányzata sem kalkulált az aktuális, 2017. évi költségvetésében iparűzési adóbevétellel.

A legközelebb Vaja városban, valamit Mátészalkán található több nagyvállalat, mely 50-100 vagy annál több munkáltatót tud foglalkoztatni.

Bejegyzett vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása

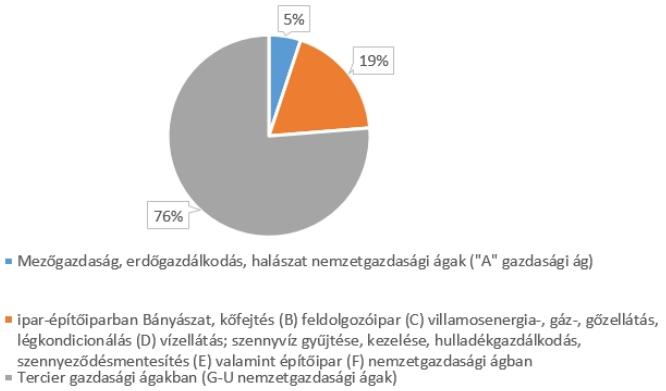

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

A településen bejegyzett, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágak ("A" gazdasági ág) területén működő vállalkozások aránya mindösszesen 5%, a szekunder szektor (ipar-építőiparban, bányászat, kőfejtés (B) feldolgozóipar (C) villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (D) vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése) tevékenykedik a vállalkozások 19%-a, míg a Tercier gazdasági ágakban (G-U nemzetgazdasági ágak) aktív a cégek jelentős többsége, 76%-a.
Kántorjánosi esetében a vállalkozások összevont nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása a tercier szektor dominanciáját mutatja, a vállalkozások 76%-a működik a szolgáltatásokban. Nemzetgazdasági ágak szerinti bontásban vizsgálva a település vállalkozó struktúráját elmondható, hogy a szolgáltató szektoron belül kimagasló kereskedelemben, ingatlanügyekben regisztrált vállalkozások száma. Az ipari szektoron belül az építőipar túlsúlya jellemző.
A munkanélküliségi adatokból látszik a 2008-ban kezdődő és azóta is tartó gazdasági válság hatása. Jelentősen emelkedett a munkanélküliek száma. 2008-ban a munkanélküliek száma 468 fő volt ez az érték 2009-re 522 főre növekedett, majd 2011-re ez a szám csökkent, ekkor 337 fő volt a munkanélküliek száma. 2011-től lassú javulás figyelhető meg.

Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

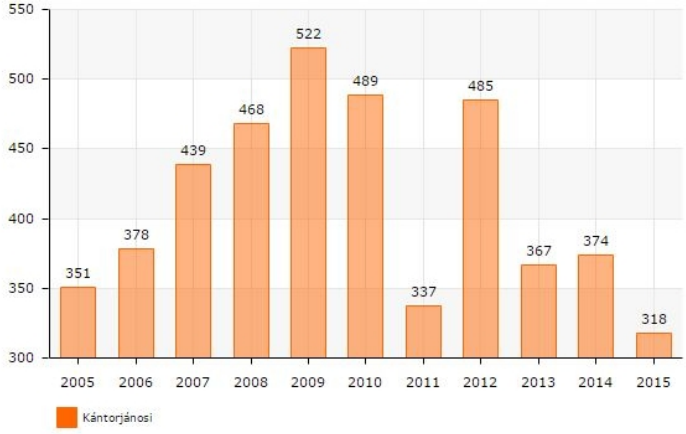

(Forrás: TEIR)

A lakosság foglalkoztatási helyzetének bővebb bemutatására jelen Megalapozó Vizsgálat 1.7. fejezetében került sor.

A település szerepel a kedvezményezett települések besorolásáról és besorolás feltétel rendszeréről szóló 105/2015 (IV. 23.) kormányrendelet a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések listáján. A jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közé tartoznak azok a települések, amelyekben a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlag 1,75 – szeresét.

Regisztrált vállalkozások foglalkoztatotti létszám alapján

Foglalkoztatotti szám	**2012**
1-9 fős működő társas vállalkozások száma	30 db
10-49 fős működő társas vállalkozások száma	3 db
50-249 fős működő társas vállalkozások száma	0 db
250-x fős működő társas vállalkozások száma	0 db

(Forrás: TEIR)

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

<u>Mezőgazdaság</u>

Kántorjánosi földrajzi elhelyezkedése és adottságai lehetővé teszik a mezőgazdasági árutermelő területek kialakítását. Ha mezőgazdaságról, mint fejlesztési célról beszélünk, akkor a termesztett szántóföldi növények: árpa, zab, étkezési és takarmány búza, kukorica, dohány, napraforgó, amely számításba vehető. Foglalkoznak zöldségek (paprika, paradicsom, uborka) szabadföldi termesztésével is.

Regisztrált őstermelők száma (fő)

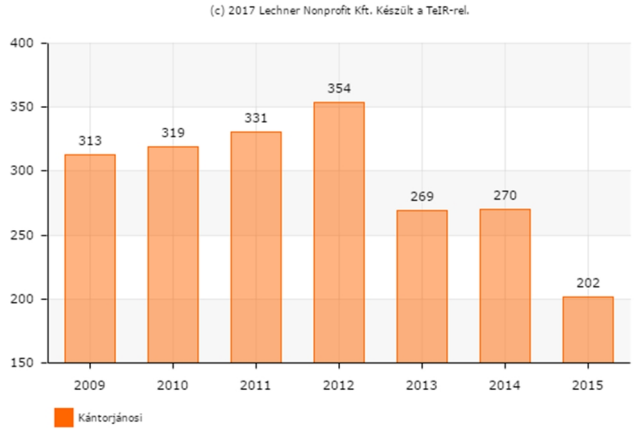

(Forrás: TEIR)

A község területén és közigazgatási határon belül ipari tevékenység a volt TSZ telepen zajlik, bejelentett pontforrás jelenleg nincs. Kántorjánosi változatos tájú település. Az erdőkkel, gyümölcsökkel tarkított vidéken a lakosság megélhetését a földművelés adta. A lakosság mezőgazdasági tevékenységet folytat, ahol az alapvető élelmiszerek megtermelésén túl csekély lehetőség van eladásra termelni, mert az ingadozó felvásárlási árak biztos jövedelmet nem jelentenek.

A községben a települési hagyományoknak megfelelő növényfajtákat és régi növényeket termesztenek. Előtérbe kerülnek a hagyományos termelési, gazdálkodási módok, teljes mértékben kihasználva a környezet adta lehetőségeket.

Főbb növénykultúrák a mezőgazdaságban:

- A termesztett szántóföldi növények: rozs, kukorica, triticale.
- Foglalkoznak zöldségek (paprika, paradicsom, uborka) szabadföldi termesztésével is.
- Mindezek mellett ültetvényes jelleggel alma és meggy termesztése is folyik.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelései

Az elmúlt egy évtizedben nagyobb összegű befektetés nem érkezett a település gazdasági szereplőihez, mindössze néhány kisebb összegű európai uniós támogatású projekt valósult meg a Kántorjánosiban, az agrárgazdaságba történt nagyobb összegű forrásbevonás az európai uniós támogatásokon keresztül.

Kántorjánosi község helyi gazdasága vonatkozásában kijelölhető kitörési pontok

- Turisztikai programok fejlesztése jelenthet kitörési pontot a község számára. A Vajai tó és természeti környezete, az ide kapcsolható ökoturizmus és a természetjárással összefüggő programok, valamint a vadászturizmus fellendítése is kitörési pontként jelentkezhetne.
- Továbbá, a mezőgazdasági terület – ezen belül is az ültetvényes gyümölcstermesztés – fejlesztése. A gyümölcsfelvásárlásra, tárolásra – esetlegesen helyben valamilyen szintű feldolgozása - épülő fejlesztési lehetőségek.

Az alapanyag termelés és élelmiszer-feldolgozás terén kitörési pontot a magasabb hozzáadott értékű, kiemelkedő minőségű termékek előállítása jelenthet, kihasználva a kiváló beltartalmi értékekkel rendelkező alapanyagok által nyújtott lehetőségeket. Az agrártermékek versenyképességének és piaci stabilitásának kiemelkedő tényezője a minél magasabb szintű és minőségű feldolgozottság. A mikro- és kisméretű élelmiszer feldolgozóknak jelentős szerepük van a helyi, járási ellátásban, és a foglalkoztatásban. Az adott iparág munkaerő keresleti igénye az alacsony képzettségű, betanított munkaerő. Ezért képes lenne a magas számú képzetlen munkaerő foglalkoztatására.

Felismerve a helyi foglalkoztatásban betöltött jelentős szerepüket, meg kell teremteni a fejlődésre képes mikro- és kisvállalkozások piaci versenyképességének stabilizálásához szükséges feltételeket. A helyi erőforrásokból előállított helyi termékek kiemelkedő gazdasági potenciállal bírnak ezért a fejlesztési stratégia fontos elemét képezhetik. A helyi gazdaságok elérhetik azt az áttörést, hogy a helyben, magas színvonalon előállított és feldolgozott termékeknek jelentős szerepük legyen a piacon. A megerősödéshez a megfelelő marketingtevékenység elengedhetetlen.

- A helyben termelt mezőgazdasági termékek helyben feldolgozása
- A beszállítói tevékenység erősítése
- A kézműves, manufakturális jellegű ipar erősítés
- Tájgazdálkodás, biogazdálkodás

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Elérhetőség

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Keleti részén, a Nyírségben található település. Mátészalka 15,5 km, Hodász 5 km, Őr 5 km, Vaja 9 km, Rohod 12 km, Vásárosnamény 29 km, Nyírbátor 17 km, Papos 12,5 km, Jármi 10,5 km távolságra található.

M3-as autópálya:
Kántorjánosi külterületén, a belterülettől É-ra, K-NY-i irányban halad az M3-as autópálya. A település területére a 258+265 – 264+236 km, valamint a 264+391 – 267+645 km. szelvények közötti szakasz esik. A megyeszékhely és a főváros irányába jelentősen javult a közlekedés, az utazási idő gépjárművel lecsökkent, mely a település gazdasági fejlődésére pozitív hatással bírhat.

Legközelebbi autópálya felhajtó közúti elérhetősége

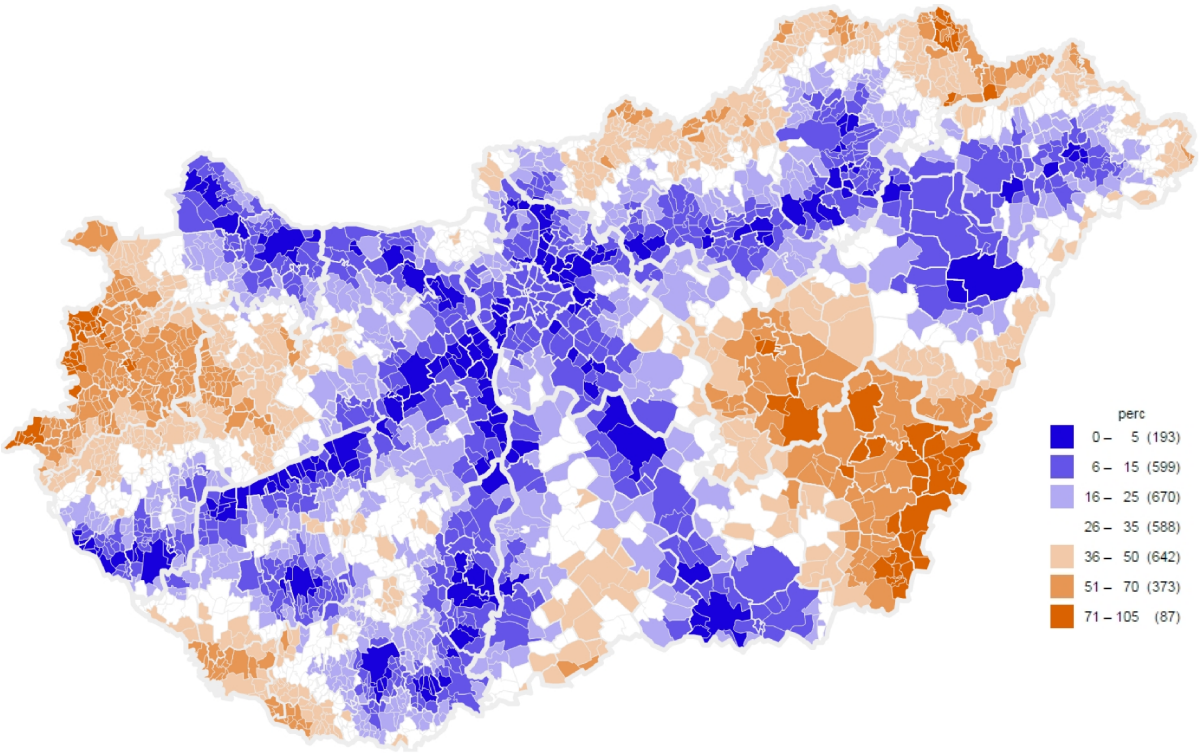

(Forrás: KSH – Magyarországi térképek)

Egyéb közúti közlekedés:
Kántorjánosi Községet az alábbi utak kötik össze a szomszédos településekkel:

Út száma	Megjegyzés
4917. sz. ök. út	Őr - Nyírkáta felé vezető út valamint Hodász felé vezető út
49128. sz. ök. út	Nyírderzs felé vezető út
49153. sz. ök. út	Baktalórántháza felé vezető út.

Kötöttpályás közlekedés:
A község nem rendelkezik vasúti kapcsolattal. A legközelebbi vasútállomás Hodászon valamint Baktalórántházán található. A vasúthálózat kiépítése nem várható.

A település közlekedésének bővebb kifejtésére jelen Megalapozó Vizsgálat 1.15. fejezetében található.

A munkaerő képezettsége

Az iskolázottsági mutatók jóval elmaradnak az országos átlagtól, és a megyei átlagtól is. A településen magas a 8 általános iskolával vagy attól kevesebb iskolai végzettséggel rendelkezők száma. Az általános iskola elvégzését követően a fiatalok vagy a közeli városban folytatják tovább a tanulmányaikat vagy a településen működő Kölcsey Ferenc gimnázium tagintézményében tesznek eleget tankötelezettségüknek. A megye és így Kántorjánosi Község lakosainak iskolázottsági, képzettségi viszonyainak az országosnál lényegesen kedvezőtlenebb alakulásában lényegi összefüggés mutatható ki a változás és a munkamegosztás hierarchikus szerkezetének változása (a vezető állású- és értelmiségi foglalkozási státuszok kínálatának beszűkülése) és a vándorlási intenzitása között, ami azt sejteti, hogy a megfelelő munkamegosztási státuszok hiányában más képzettségi rétegeknél tömegesebbé vált a felsőfokú végzettségűek, az értelmiségiek elvándorlása, továbbá be- ill. visszaköltözésének elmaradása.
A lakosság alacsony képzettségi szintjéből is ered, hogy a foglalkoztatottak jelentős része alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban kap munkát (alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya a 2012. évben 31,2% volt). Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportoknak minősül az ipari és építőipari (FEOR 7) Gépkezelő, összeszerelő, járművezető (FEOR 8) valamint Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (FEOR 9) foglalkoztatási főcsoportokba tartozó munkakörökben dolgozók csoportja.
Munkavégzésre alkalmas korú népesség - a KSH népszámlálási ill. népesség nyilvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint – a 15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma, amely Kántorjánosi esetében 1 531 fő. Az elmúlt időszakban a munkanélküliség relatív mutatója jóval a 10 %-ot meghaladó értéket mutatott.
A lakosság képzettségének bővebb bemutatására jelen Megalapozó Vizsgálat 1.7. fejezetében kerül sor.

K+F

A településen nincs kutatóintézet, a vállalkozások K+F+I tevékenysége szerény, gyakorlatilag kimutathatatlan, a megyei, regionális átlagok alatt költenek kutatás-fejlesztési tevékenységre, melyet a kis- és középvállalkozói méretek és az ágazati sajátosságok magyaráznak. Az informatika-szolgáltatások, a lakossági aktivitás szintje (internet-ellátottság) alacsony, az információs társadalom kiépítésének irányába elsősorban a közintézmények, az oktatás területén történt beruházások mutatnak.

1.9.5. Ingatlan piaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Kántorjánosi Községben a lakásállomány a KSH - Helységnévtár nyilvántartása alapján a 2016. január 01-ei állapot szerint 867 darab volt. A 2011. évi cenzus adatsorai alapján elmondható, hogy a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 28,6% volt, míg az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül 12,9%, ezek az arányok sajnos az azóta eltelt évtizedben sem javultak számottevően.

Lakásállomány

Időszak (év)	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Lakásállomány (db)	-	847	845	850	858	867	873	879	883	887	884	866	867	867	867
Épített lakások száma (db)	6	2	2	8	13	12	12	7	6	5	2	0	1	0	0

(Forrás: TEIR)

A település lakásállományának bővebb kifejtésére jelen Megalapozó Vizsgálat 1.14. fejezetében kerül sor, míg a leszakadástól veszélyeztetett lakossággal kapcsolatos információk jelen dokumentum 3.3. fejezetében olvasható. A településen az elmúlt években új lakás nem épült.

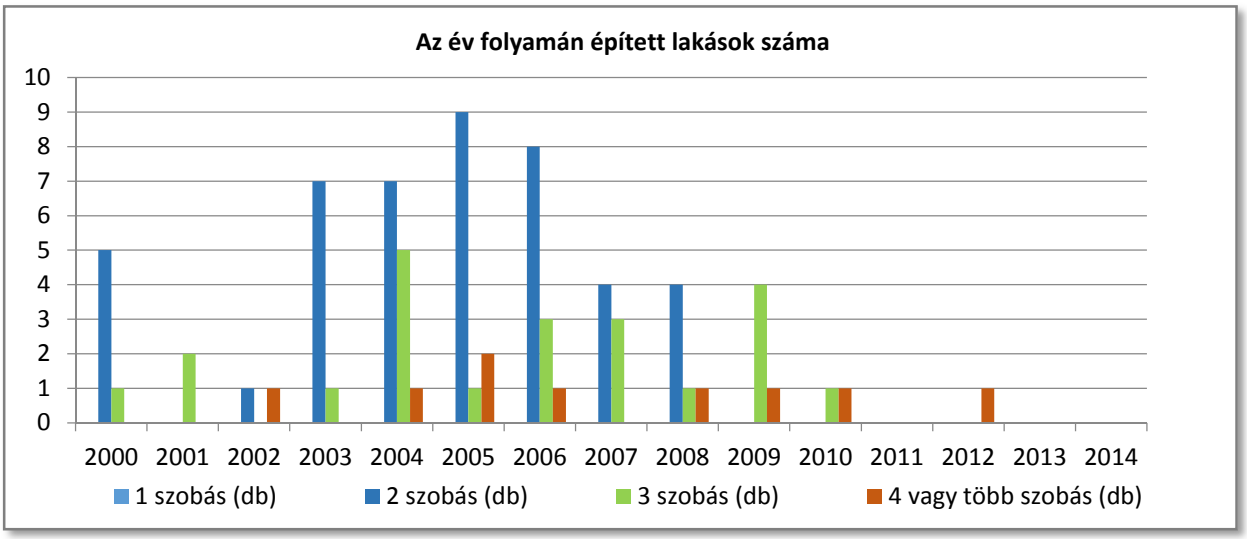

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLÉESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés

Az önkormányzat - törvény keretei között - a tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. A helyi önkormányzat mindenkori költségvetésének tervezésére vonatkozó törvényi szabályozás jelentősen megváltozott, normatív szabályozás helyébe a feladat-finanszírozás került.
2012. évtől új államháztartási törvény lépett életbe, az államháztartás működési rendjét meghatározó kormányrendelet is új szabályokra épül. Az egyik legfontosabb változás, ami az önkormányzatok életét befolyásolta, hogy a jelentős feladatátrendezés és forráskivonás mellett a helyi önkormányzati hitelek törlesztését átvállalta a központi költségvetés. A települési önkormányzatok konszolidálására több ütemben került sor.
Az állami konszolidációt követően hozott törvényi módosítások alapján a helyi önkormányzat csak olyan gazdálkodó szervezetben vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét (ilyen gazdálkodó szervezet a gazdasági társasági formák közül például a korlátolt felelősségű társaság vagy a részvénytársaság). A helyi önkormányzat vállalkozási tevékenysége a kötelező feladatainak ellátását nem veszélyeztetheti. 2012. január 1-jétől számos korlátozás érinti a helyi önkormányzatok adósságot keletkeztető ügyleteit (többek között ilyen ügylet a hitelfelvétel, értékpapír kibocsátása).

Kiemelendő, hogy Kántorjánosi Község Önkormányzata nem részesült állami konszolidációban, a települési önkormányzat adósságállományt nem halmozott fel, emiatt többször részesült az adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztési támogatásában is.

Ezeket a szabályokat a Stabilitási törvény tartalmazza. Az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletet – szűk körű kivétellel – érvényesen csak a kormány előzetes hozzájárulásával köthet. Az önkormányzat működési célra csak likvid hitelt vehet fel, ami egyben azt is jelenti, hogy a működési költségvetésében tervezett hiány külső forrásból (hitellel) nem, csupán belső forrással (például előző években képződött maradványból) finanszírozható. 2013-tól pedig az új törvényi rendelkezések alapján egyáltalán nem tervezhető működési hiány.
Az önkormányzat feladat és hatásköre a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló, 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a járások kialakításáról és egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény rendelkezéseinek megfelelően megváltozott. A közigazgatás átalakítási folyamata a megyei kormányhivatalok megalakulásával kezdődött és 2013. január 1-től a járási kormányhivatalok működése is megkezdődött.
Ennek következtében az önkormányzat intézmény-fenntartási és hatósági feladatköre jelentősen visszaszorult. A polgármesteri hivatalok tevékenységének a településfejlesztés, településüzemeltetés, vállalkozásfejlesztés, közösségfejlesztés felé kell eltolódnia. A jogszabályi változás a polgármesteri hivatalok, és az önkormányzatok által felügyelt intézmények szervezeti működésében is változásokat hozott.
2013. január 1-től az állam nevében a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal átvette az alap- és középfokú oktatási intézmények szakmai felügyeletét.

Az új feladat-ellátási rendszer életbe lépése miatt megtörtént a forrásszabályozás átalakítása a normatív szabályozás helyébe a feladatalapú finanszírozás került bevezetésre.

Kántorjánosi Község Önkormányzat Képviselő- Testület Kántorjánosi Község Önkormányzat 2017. évi költségvetéséről szóló 3/2017. (II.14.) önkormányzati rendelete alapján a költségvetés bevételeit és kiadásait az alábbiak szerint állapította meg:

2017. évi költségvetés tervezet – Kántorjánosi Község Önkormányzata

2017. év költségvetése	
Költségvetési bevétel	512 088 189 Ft
Költségvetési kiadás	649 371 992 Ft
Költségvetési egyenleg	-137 283 803 Ft
ebből működési hiány	-58 224 503 Ft
felhalmozási hiány	-79 059 300 Ft

Beruházási (felhalmozási) kiadások a 2017. évi költségvetés terhére az alábbiak:

- településrendezési terv
- szilárdhulladéklerakó rekultivációja (1818/2016. Korm. Határozat)
- kertészeti gépbeszerzés
- köztemető útépítés
- közfoglalkoztatotti program eszközbeszerzés
- ingatlan vásárlás
- fűnyíró beszerzése (óvoda)

Felújítási kiadások irányzat az alábbi felújításokra:

- útfelújítások,
- művelődési ház felújítása

A 2017. évi általános működés és ágazati feladatok támogatásának alakulása jogcímenként:

- önkormányzati hivatal támogatása
- zöldterület-gazdálkodással kapcsolatos feladatok
- közvilágítás támogatása
- köztemető fenntartása
- közutak fenntartása
- óvodai köznevelés
- család- és gyermekjóléti feladatok
- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás – szociális segítése
- házi segítségnyújtás – személyi gondozás
- gyermekétkeztetés
- rászoruló gyermekek szünidei étkeztetése
- települési önkormányzat szociális feladatai
- könyvtári, közművelődési feladatok

Kántorjánosi Község Önkormányzatának korábbi évi költségvetéseinek főbb mutatóit az alábbi táblázat tartalmazza részletesen:

Korábbi évek önkormányzati költségvetései – Kántorjánosi Község Önkormányzata

Tétel megnevezése	**Tétel összege**
Költségvetési bevétel 2016. *(tervezet)*	597.276.-eFt
Költségvetési kiadás 2016. *(tervezet)*	597.276.-eFt
Költségvetési bevétel 2015.	666.866.-eFt
Költségvetési kiadás 2015.	530.734.-eFt
Helyesbített maradvány 2015.	136.135.-eFt
Költségvetési bevétel 2014.	611.672.-eFt
Költségvetési kiadás 2014.	542.021.-eFt
Helyesbített maradvány 2014.	69.651.-eFt
Költségvetési bevétellel 2013.	480.822.-eFt
Költségvetési kiadás 2013.	412.132.-eFt
Helyesbített maradvány 2013.	68.690.-eFt

A 2017. évi költségvetés terhére a településen működő civil szervezetek közül tervezetten támogatott:

- Kántorjánosi Polgárőr Egyesület
- Községi Sportegyesület

Kántorjánosi Község Önkormányzata által fenntartott költségvetési szervek, így a 2017. évi költségvetés tervezetben a kiadási oldalt megjelenő tételek között szereplő szervek az alábbiak:

- Kántorjánosi Csicsergő Óvoda
- Kántorjánosi Polgármesteri Hivatal
- Kántorjánosi Gyermekjóléti és Szociális Intézmény
- Kántorjánosi Község Önkormányzata

Kántorjánosi Község Önkormányzata a 2015. évben céljelleggel jutatott támogatásai az egyházi és civil szervezeteknek az alábbiak voltak:

Civil szervezetek és egyházak önkormányzati támogatása (2015.) – Kántorjánosi Község Önkormányzata

ssz.	**Támogatott szervezet neve**	**Támogatás célja**	**Támogatás összege (eFt) (2015.)**
1.	Kántorjánosi Polgárőrség	működési támogatás	400
2.	Kántorjánosi Sport Egyesület	működési támogatás	800
3.	Kántorjánosi Görög Katolikus Egyház	működési támogatás	100
4.	Békesség Szigete Alapítvány	működési támogatás	100
5.	Kántorjánosi Református Egyház	működési támogatás	300
6.	Kántorjánosi Római Katolikus Egyház	működési támogatás	100
7.	Mérföldkő Egyenlő Esélyekért Egyesület	működési támogatás	40
8.	Nefelejcs Hagyományőrző Csoport	működési támogatás	100
9.	Kántorjánosi Roma Nemzetiségi Önkormányzat	Roma nap szervezése	150
			2.090

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat területfejlesztési tevékenysége

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elemezve több szereplő munkáját kell kiemelni. A legfontosabb szerepet Kántorjánosi Község Önkormányzata játssza, amely

esetében három szervezet (Képviselőtestület, a Képviselőtestület bizottságai, a polgármesteri hivatal szervezeti egységei) említhető meg.

Képviselő-testület

A stratégiai döntéshozatal a Képviselőtestület feladata, amely az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról (költségvetési rendeletet), az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról, valamint a település térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásáról/módosításáról.

Bizottságok

A Képviselőtestület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai. Kántorjánosi Község Önkormányzata Képviselőtestületének munkáját az alábbi bizottságok segítik:

- Pénzügyi Bizottság
- Ügyrendi Bizottság

Emellett a képviselőtestület meghatározott feladat elvégzésére ideiglenes (ad hoc) bizottságot hozhat létre.

Kántorjánosi község fejlődését szolgáló, Kántorjánosi Község Önkormányzata által megvalósított pályázati projekteket az alábbi táblázat tartalmazza.

Kántorjánosi Község Önkormányzata főbb projektjei

Konstrukció	Projektgazda	Projekt címe	Támogatás megítélése	Támogatás
KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA	2016	6 000 000
Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	1 útszakasz (Ady Endre utca) aszfaltburkolatának felújítása	2016	14.163.331 Ft
Adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztési támogatása – 2016.	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	belterületi útszakaszok aszfaltburkolattal történő ellátását, a köztemetőben közlekedő úthálózat építését	2016	43.991.809 Ft
Adósságkonszolidációban nem részesültek támogatása 2015.	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	belterületi útszakaszok aszfaltburkolattal történő ellátása	-	43.556.637 Ft
ÉAOP 4.1.2/A-12 Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Egészségügyi alapellátás fejlesztése Kántorjánosi Községben	2013	54 911 295
TÁMOP 3.1.4.C-14 Innovatív iskolák fejlesztése 2. ütem	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Együtt - egymásért!	2015	11 843 200
ROP 2.3 Az óvodai és az alapfokú oktatási nevelési intézmények infrastrukturájának fejlesztése	KÁNTORJÁNOSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	A Kántorjánosi Óvoda felújítása, a korszerű pedagógiai-nevelési idényeknek megfelelő eszközök beszerzése	2005	167 643 371

Az önkormányzat intézményrendszere
Kántorjánosi Község Önkormányzata fenntartásában az alábbi intézmények vannak:

- Kántorjánosi Polgármesteri Hivatal
- Kántorjánosi Csicsergő Óvoda (részletesebb bemutatása 1.8. fejezet)
- Kántorjánosi Gyermekjóléti és Szociális Intézmény (részletesebb bemutatása 1.8. fejezet)

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül Kántorjánosi Község Önkormányzata kiemelkedően fontos feladatnak tekinti a helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok ellátását.
Az önkormányzat a következő önként vállalt feladatokat láthatja el:

a) helyi önszerveződő közösségek, civil szervezetek, egyesületek támogatása,
b) helyi újság kiadása

A település gazdasági szerkezetének átalakulása után a település vezetése határozott lépeseket tett a helyi gazdaság élénkítésére. A szerkezetváltást, az üzletfejlesztést, a vállalkozóvá válást, a vállalkozás élénkítését és a munkaerő fejlesztést segítő szervezetekkel - kiemelten a Szabolcs – Szatmár - Bereg Megyei Kormányhivatal Mátészalkai Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltséggel - szoros kapcsolatot tart fenn.

A helyi adópolitika célkitűzései a stabilitás és az igazságosság elve alapján kerültek kialakításra. A helyi adók esetében az Önkormányzat képviselő testülete az adóztatást a továbbiakban is úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az Önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény alapján a helyi közszolgáltatások biztosítása érdekében elengedhetetlen az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtése. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere. Ez a települési önkormányzat számára lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására, s ezzel együtt a helyi adópolitika kialakítására. A törvényi szabályozás értelmében az önkormányzat rendeletével a) vagyoni típusú adók, b) kommunális jellegű adók, továbbá c) helyi iparűzési adó bevezetésére jogosult. Kántorjánosi Község Önkormányzata helyi iparűzési adóbevétellel nem kalkulált sem a korábbi, és nem kalkulál a 2017. évi költségvetésében sem. A munkanélküliség ellen küzdeni kíván az Önkormányzat, mivel a munkanélküli családokban romlanak az életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az Önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt. A munkahelyteremtés feltételeinek javítása a településen kiemelt feladat.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

Kántorjánosi Község Önkormányzata évek óta folyamatosan pályázik a Startmunka programok keretében közmunkások foglalkoztatására, ill. a munkaügyi központnál regisztráltak képzésére. A közmunkaprogramok jelentős munkanélküli létszámot kötnek le, lebonyolításukat a Munkaügyi Központtal együttműködve végzi.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma

	2013 év	2014 év	2015 év	2016 év	2017 01.hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	25	80	95	174	167
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	13	22	15	27	30
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen:	58	43	64	73	98
-- Mezőgazdaság	25	30	27	32	55
-- Belvízelvezetés	11	4	10	7	-
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	17	9	8	1	-
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	-	-	0	-	-
-- Belterületi közutak karbantartása	4	-	8	8	-
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	-	-	-	-	-
-- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	1	0	0	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	9	25	43
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-
Mindösszesen:	96	146	174	274	295
Közfoglalkoztatási mutató	6,50%	9,64%	11,35%	18,51%	19,93%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	162	136	131	91	93
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	10	7	10	13	17
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	238	196	176	138	126
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	409	340	317	242	236
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	27,71%	22,51%	20,71%	16,34%	15,95%
Közfoglalkoztatási ráta	18,19%	27,84%	36,45%	53,11%	55,55%
Munka-vállaló korúak (15-64 évesek) létszáma	1 476	1 474	1 531	1 480	1 480

(Forrás: http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/)

A fenti táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a településen a közfoglalkoztatási ráta növekvő tendenciájú, a 2017. év első hónapjára meghaladta az 55%-ot. A településen a közmunkaprogramok révén az Önkormányzat tekinthető a legnagyobb foglalkoztatónak, 2017. januárjában 295 főnek biztosított közmunka keretében foglalkoztatást. Kántorjánosi községben a munka-vállaló korúak (15-64 évesek) száma 2017. januárjában 1.480 fő volt, így munkaképes korú lakosság 19,93%-ának az Önkormányzat által biztosított közmunka jelentette a foglalkoztatotti viszonyt.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Kántorjánosi Község Önkormányzatának tulajdonában álló ingatlanok bővebb bemutatására jelen Megalapozó Vizsgálat „1.14.3. Önkormányzati tulajdoni kataszter” című fejezetében kerül sor.
Kántorjánosi Község Önkormányzata tulajdonában lévő, és önkormányzati szolgálati bérlakások céljára használt ingatlanok száma 3, amelyek jellemzően az általános iskolai tanárok lakhatásának biztosítása érdekében kerülnek bérbeadásra.

1.10.6. Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén a helyi önkormányzat önálló koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, azonban az Önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a megújuló energiák felhasználásának arányának növelésére.

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A 2011. évi CLXXXIX. TÖRVÉNY 13. § (1) bekezdése a 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat. Ezen feladatok közé tartoznak a köztemetők kialakítása és fenntartása; helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

Kántorjánosi Község Önkormányzatának a 2017. évi költségvetésében az általános működés és ágazati feladatok támogatásának alakulása jogcímenként az alábbi:

- önkormányzati hivatal támogatása
- zöldterület-gazdálkodással kapcsolatos feladatok
- közvilágítás támogatása
- köztemető fenntartása
- közutak fenntartása
- óvodai köznevelés
- család- és gyermekjóléti feladatok
- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás – szociális segítése
- házi segítségnyújtás – személyi gondozás
- gyermekétkeztetés
- rászoruló gyermekek szünidei étkeztetése
- települési önkormányzat szociális feladatai
- könyvtári, közművelődési feladatok

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése:

Kántorjánosi Község Önkormányzata Képviselő-testületének a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtéséről, szállításáról, tárolásáról, kezeléséről szóló 4/2016 (IV.28.) önkormányzati rendelete alapján a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését, elszállítását közszolgáltatás útján, külső megbízottal kötött közszolgáltatási szerződés alapján biztosítja. A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésével, elszállításával és ártalmatlanító helyre történő elhelyezésével kapcsolatos közszolgáltatás teljes körét a Tisza menti Regionális Vízművek Zrt. (5008 Szolnok, Kossuth Lajos u. 5.) jogosult és köteles ellátni, Kántorjánosi Község Önkormányzatával kötött szerződés alapján 2026. május 01-ig. A Tisza menti Regionális Vízművek Zrt. által tengelyen szállított, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz ürítési helye a Vajai Szennyvíztisztító telep (4532 Vaja, külterület, 038/13. hrsz.) vagy az Ökörítófülpös Szennyvíztisztító telep (4755 Ökörítófülpös, Béke út, 0159/9. hrsz.). Valamennyi ingatlantulajdonos, használó köteles gondoskodni az ingatlanán keletkező nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz megfelelő összegyűjtéséről.

Hulladékgazdálkodás:

A településgazdálkodás körébe tartozik a kommunális szilárd (szemét) és folyékony hulladék, valamint az állati tetemek és hulladékok gyűjtése, elszállítása, ártalmatlanítása.

Játszóterek, közparkok:

A játszóterek felülvizsgálatát és ellenőrzését szintén a települési önkormányzat végzi. A balesetvédelmi szempontból szükséges karbantartási, javítási feladatok az önkormányzati költségvetésében rögzítve vannak.

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül Kántorjánosi Község Önkormányzata a következő önként vállalt feladatokat láthatja el:

a) helyi önszerveződő közösségek, civil szervezetek, egyesületek támogatása,
b) helyi újság kiadása

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1. Természeti adottságok

Kántorjánosi a Dövényi- féle kistáj kataszter szerint az Alföld nagytájban a Nyírség középtájon belül az Északkelet- Nyírség kistáj része, a település ennek a déli részén található. A kistáj Szabolcs- Szatmár- Bereg megyében helyezkedik el.

Domborzat

A település egy 99,9 és 173 m közötti tengerszint feletti magasságú, a Kárpátokból érkező folyók által épített, homokkal fedett hordalékkúp-síkságon fekszik. A felszín enyhén É-ÉK felé lejt, az átlagos lejtésszög 3% alatti. A kistáj a közepes magasságú tagolt síksági orográfiai típusba sorolható, a relatív relief viszonylag nagy értéket mutat (10m/km^2 feletti). Homokbuckák tagolják a tájat, melyeknek mikro klimatikus és vízháztartás szabályozó hatása is fontos, továbbá jellemzőek még a szélbarázdák és az ősfolyóvölgy- maradványok is. A homok nagy része kötött, a deflációveszély kicsi.

Földtan

Az alaphegység szenon- paleogén flis, ezekre települt a nagy vastagságú, középső miocén vulkáni sorozat. A kistáj a Nyírség legidősebb felszíne, melynek nagy részét a felső-pleisztocénban keletkezett, majd a késő- glaciálisban átrendeződött, gyengén koptatott, apró- és finomszemű homok fedi, 8-10 m vastagságban. A déli terület laposaiban foltszerűen lösziszap, a völgyekben, illetve a deflációs mélyedésekben holocén barnaföldek keletkeztek.

Talajviszonyok

A talajok 82%-a homokon képződött, a futóhomok talajok a terület 20%-át teszik ki. A homokos talajok változatos használatot tesznek lehetővé, elsősorban szántóként és erdőként művelik, de megtalálhatóak a legelő, gyümölcsös és szőlő területhasználatok is. A kistájban legelterjedtebb talajtípus a kovárványos barna erdőtalaj, a szoloncsákok, illetve a barnaföldek. Kis kiterjedésben találhatóak réti csernozjom, réti talaj, réti öntéstalaj, fiatal öntéstalajok, illetve humuszos homok talajtípusok is.

Kántorjánosi területén az egykori erdők helyén a homokos vályog mechanikai összetételű, gyengén savanyú kémhatású kovárványos erdőtalajok dominálnak. A település ÉK-K-i részén egy nagy kiterjedésű, szervesanyagot csak nyomokban tartalmazó futóhomok található. A Vajai (III)- főfolyás mentén foltokban réti talajok találhatóak. A település talajösszetétele összességében kedvező a mezőgazdaság számára, a futóhomok azonban az erózióveszély miatt nagy odafigyelést igényel.

Éghajlat

A kistáj a mérsékelten meleg és a mérsékelten hűvös éghajlati típus határán terül el, délen a száraz éghajlati körzetbe tartozik. A kistáj uralkodó széliránya az É-i, de jelentős a DNy-i és a DK-i aránya is. Az átlagos szélsebesség 2,5-3 m/s körüli.

Évi napfénytartam	1850- 1900 óra
Évi középhőmérséklet	9,5-9,7 °C Tenyészidőszakban: 16,6-16,9 °C
Nyári maximum hőmérséklet	34,0 °C
Téli minimum hőmérséklet	-18,0 °C
Évi csapadékösszeg	570- 580 mm Vegetációs időszakban: 340 mm

Hótakarós napok száma	40 nap
Aridítási index	1,20

Vízrajz

A kistáj három fő vízfolyás árterén fekszik: Kraszna, Tisza, valamint a Lónyai- főcsatorna. Az időszakosan előforduló csapadékos évek fölös vizét a csatornahálózat vezeti le a főcsatorna irányába. Vízminőségük- ha van vizük- III. osztályú. Az egyetlen állandó vízfolyás, a Vajai (III.sz) főfolyás a főcsatorna felé tart, közben Kántorjánosin is keresztülhalad. A főfolyás 47 km hosszú, vízgyűjtő területe 310 km^2. A kistáj összességében száraz, mérsékelten vízhiányos terület. Az időszakos vízfolyásokon nagyobb vízhozamokra csak tavasszal lehet számítani, az év többi részében általában kiszáradnak. Az állóvizek száma nem jelentős, a kistáj négy természetes tava 5 hektár alatti, a rohodi és a vajai víztározók összesen 127 ha-t tesznek ki. A talajvíz 2-4 méter között mozog, kémiai jellege főleg kalcium- magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvíz mennyisége nem jelentős.

Növényzet

A kistáj a Pannóniai flóratartomány *(Pannonicum)* Alföld flóravidékének *(Eupannonicum)* Tiszántúl *(Crisicum)* flórajárásához tartozik, azon belül az Észak- Nyírség vegetációtáj részét képezi. Bár potenciális erdőterület, a homoki erdők helyén jelenleg szántók, gyümölcsösök és települési területek jellemzőek, alapvetően agrártáj. Az erdőterületek nagy része ültetvényes (akác, nemes nyár, fenyők), a természetszerű erdők aránya minimális (ezért jelentős a Baktai-erdő, mely a természetes alföldi vegetáció maradványa). A vízrendezések következtében megváltozott vízviszonyok miatti szárazodás miatt az üde és vizes élőhelyek visszaszorulóban vannak, a meglévő gyepek főleg másodlagos homoki legelők és jellegtelen üde rétek.

Természetes növénytakaró	gyöngyvirágos-, gyertyános- kocsányos tölgyes *(Convallario-Quercetum roboris)* pusztai tölgyes *(Festuco rupicolae – Quercetum roboris)* alföldi mocsárrét *(Agrostetum stoloniferae)*
Telepített növénytakaró	fehér akác *(Robinia pseudoacacia)* nemes nyár *(Populus sp.)* fenyő *(Pinus sp., Picea sp.)*
Jelentős növényfajok	pompás kosbor *(Orchis elegans)* réti angyalgyökér *(Angelica palustris)* hagymaburok *(Liparis loeselii)* tarajos pajzsika *(Dryopteris cristata)* keskenylevelű békakorsó *(Berula erecta)* mocsári csorbóka *(Sonchus palustris)* mocsári lednek *(Lathyrus palustris)* horgas bogáncs *(Carduus hamulosus)*

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

A település tájtörténeti vizsgálata az I. Katonai felmérés (1763-1787), a II. Katonai felmérés (1806-1869), a III. katonai felmérés (1869-1887), illetve az 1980-as évekbeli topográfiai

térképének vonatkozó szelvényein kerül bemutatásra, valamint a jelenlegi állapot értékeléséhez a közelmúltban készült Google Earth műholdfelvétel nyújt segítséget.

I. Katonai felmérés (1763-1787)

Az I. katonai felmérésen nagy kiterjedésű erdők, valamint vizenyős, belvizes területek tagolják a tájat. Ennek ellenére a település alapvetően mezőgazdasági jellegű, a szántóterületek dominanciája már ekkor megmutatkozott. A jelenleg legelőként hasznosított Nagy- Rét vízjárta területként került ábrázolásra. Jelentős tájelem a település délnyugati részén található nagy kiterjedésű vizenyős terület, a Nagy- Rét. A településmag jelenleg is megfigyelhető, orsós elrendezésű, nagy kiterjedésű kertes területek veszik körül.

Kántorjánosi az I. Katonai felmérésen (1763-1787)

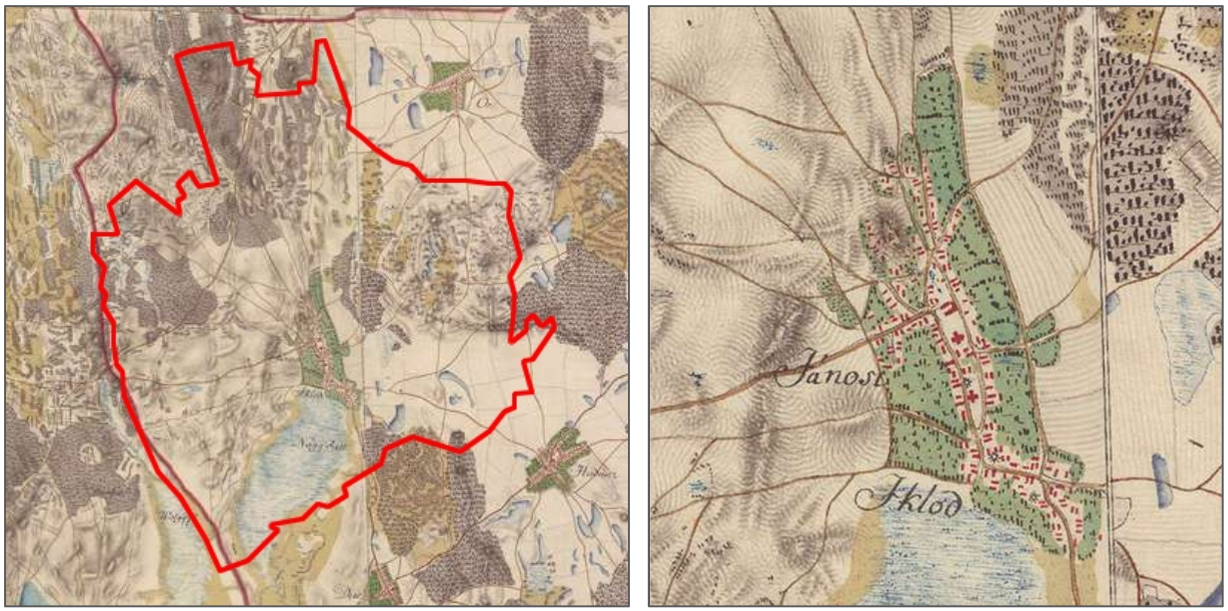

(Forrás: ARCANUM)

II. Katonai felmérés (1806-1869)

A II. katonai felmérésen a legjelentősebb változást az erdők területének csökkenése okozza. A korábbi erdőterületeket döntő többségben művelés alá vonták. A település területe északi irányba jelentős mértékben terjedt. A külterületen szőlőhegyek kerültek ábrázolásra, ezek zártkertként ma is megtalálhatóak a településen.

Kántorjánosi a II. Katonai felmérésen (1806-1869)

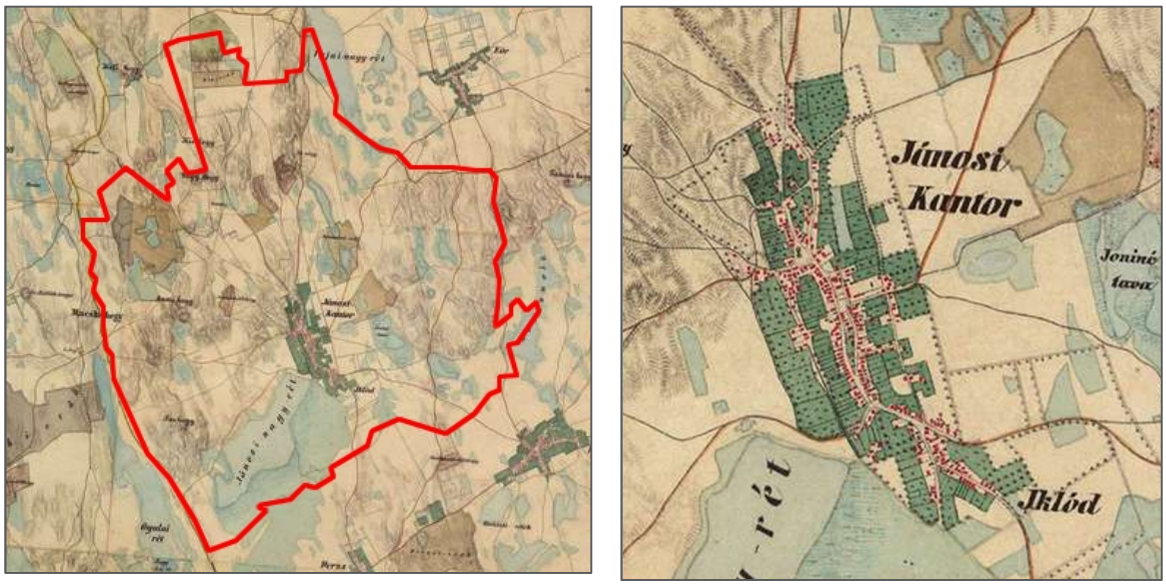

(Forrás: ARCANUM)

III. Katonai felmérés

A III. katonai felmérésen a település nagy részét még mindig a mocsaras, vizenyős területek, valamint homokbuckás felszín foglalja el. A térképen megjelennek a belvíz levezetésére szolgáló csatornarendszerek is. A település belterülete nem bővült jelentősen, de a jelenlegi Emma- major már ebben az időszakban is lakott terület volt.

Kántorjánosi a III. Katonai felmérésen (1869- 1887)

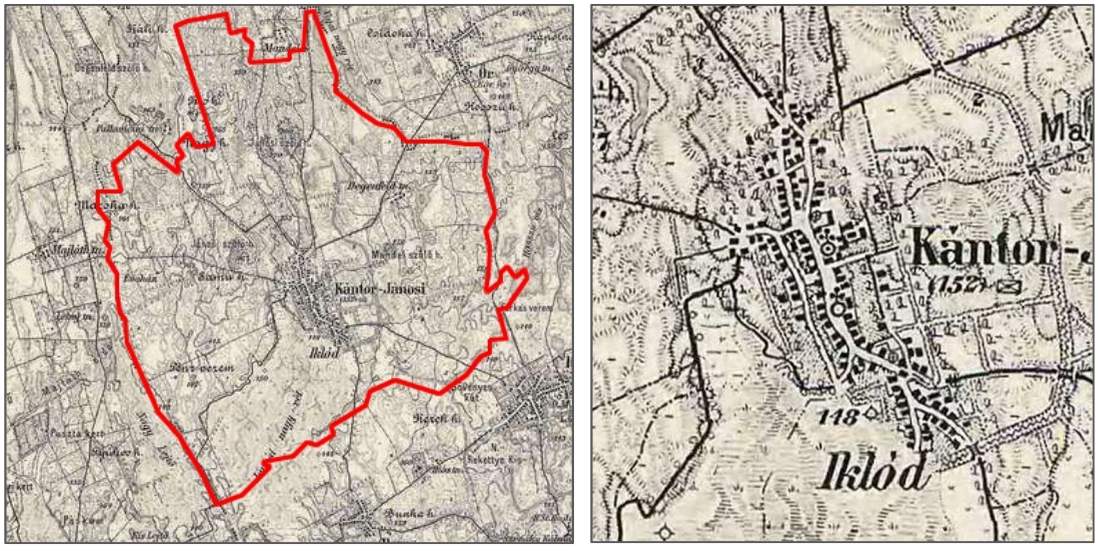

(Forrás: ARCANUM)

Topográfiai térkép

Az 1980-as évekbeli topográfiai térképen jelentős változások figyelhetőek meg az előző vizsgált állapothoz képest. A szőlőhegyeknek, főleg az északi jelentősen megnőtt az alapterülete, illetve láthatóak a homok megkötésére telepített, nagy kiterjedésű almaültetvények is. Az erdőterületek nem nőttek jelentős mértékben, a csatornázottság mértéke elérte a mai állapotot. A település belterülete nyugati és keleti irányban terjeszkedett, ez is szintén tükrözi a mai állapotot.

Kántorjánosi az 1980-as évek topográfiai térképén

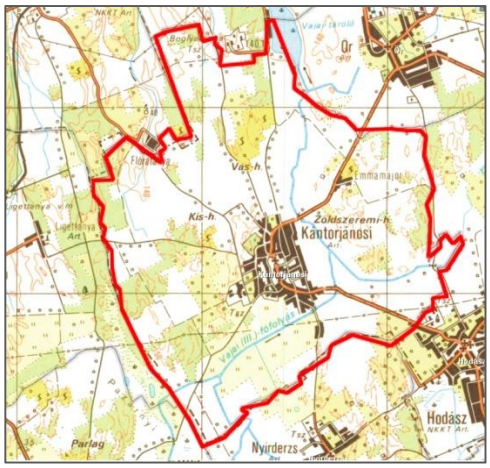

(Forrás: MePar)

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A település közigazgatási területe jelenleg összesen 4162,3 ha, melynek közel a fele (48,6%) szántó művelési ágú terület. Az elmúlt évek tendenciája alapján a szántóterület folyamatosan nő, az erdő- és a gyümölcsös területek kárára. Nagytáblás, intenzív monokultúrás mezőgazdaság jellemzi a települést, melynek egyhangúságát csak néhány erdő- és gyepfolt töri meg. Az erdők, melyek a teljes terület 26,8 %-át teszik ki, elsősorban telepített akácos és nyáras ültetvények. A település erdősültsége a megyei, illetve az országos átlagnál is kedvezőbb értéket mutat. A természetes fás társulások már csak nyomokban találhatók meg a településen, főleg a Vajai- tó mentén, valamint a csatornák, árkok végén kialakuló mocsarakban. A gyümölcsösök összterülete az utóbbi években csökkent, de aránya ma is jelentős, Kántorjánosi egyik vezető mezőgazdasági ágazata (9%). Ezek elsősorban ültetvények és zártkerti gyümölcsösök formájában találhatóak a településen, de a helyi lakosok hosszú szalagtelkeiken is művelik. A gyepes területek a település területének 3%-át teszik ki, ennek nagy része összefüggő rétet alkot a település délnyugati részén. A Nagy- rét-ként ismert gyepterület már az I. katonai felmérés óta fennáll, melyet napjainkban is legeltetésre használnak a helyi lakosok. A szőlő-, illetve kertgazdaság is megjelenik a területhasználatban, kevesebb, mint 1%-ot tesz ki.

Légifotó (2013)

(Forrás: Google Earth)

A település tájhasználatában meghatározó elem a külterületi lakott terület, az Emma-major. A település területén négy bányaterület található, ebből kettő engedély nélküli, az újonnan kijelölt, engedéllyel rendelkező bányatelek még mezőgazdasági művelés alatt áll. A felhagyott bányákon a pionír növények megjelenésével megkezdődött a talajképződés. A településen található hulladéklerakók rekultiválásra kerültek, véderdősávval ellátottak. A település területét számos vonalas elem tagolja, jelentős a mesterséges szivárgók és csatornák hálózata. A legjelentősebb mesterséges vízfolyás a Vajai főfolyás. A vonalas létesítmények közül megemlítendő a település közúthálózata, illetve az ezek mentén telepített fasorok, mezővédő erdősávok. A település északi részén áthaladó M3-as autópálya jelentős tájszerkezeti elem. Az utak mentén telepített növények segítik az élőhelyek közötti kapcsolatok erősítését, valamint az állatok mozgását, növényfajok terjedését. A település területén az utakat, vízelvezető árkokat és csatornákat szinte mindenütt cserje-, gyep-, vagy erdősáv kíséri, mely segíti a fenti funkciók betöltését.

Földrészlet statisztika fekvésenként (TAKARNET)							
fekvés	**földrészletek száma**	**egyéb önálló épületek száma**	**egyéb önálló lakások száma**	**összes terület (m2)**	**legkisebb földrészlet terület (m2)**	**legnagyobb földrészlet terület (m2)**	**átlagos földrészlet terület (m2)**
belterület	1149	31	0	2381041	15	14752	2072
külterület	937	0	0	37647089	8	746976	40178
zártkert	981	0	0	1594516	30	27189	1625
ÖSSZESEN	3067	31	0	41622646			

Földrészlet statisztika művelési áganként (TAKARNET)						
művelési ág	**földrészletek száma**	**alrészletek száma**	**összes alrészlet terület (m2)**	**legkisebb alrészlet terület (m2)**	**legnagyobb alrészlet terület (m2)**	**átlagos alrészlet terület (m2)**
erdő	227	253	11159087	595	466298	44107
fásított terület	54	55	45141	30	5175	821
gyümölcsös	528	551	3737216	57	261437	6783
kert	244	245	192815	90	2455	787
kivett	1480	1484	4848635	8	184287	3267
legelő	23	27	1070699	2157	325288	39656
nádas	3	3	7203	851	4422	2401
rét	16	19	177267	492	44468	9330
szántó	588	1050	20212452	403	441537	19250
szőlő	193	194	172131	120	2425	887

Kántorjánosi művelési ág megoszlása

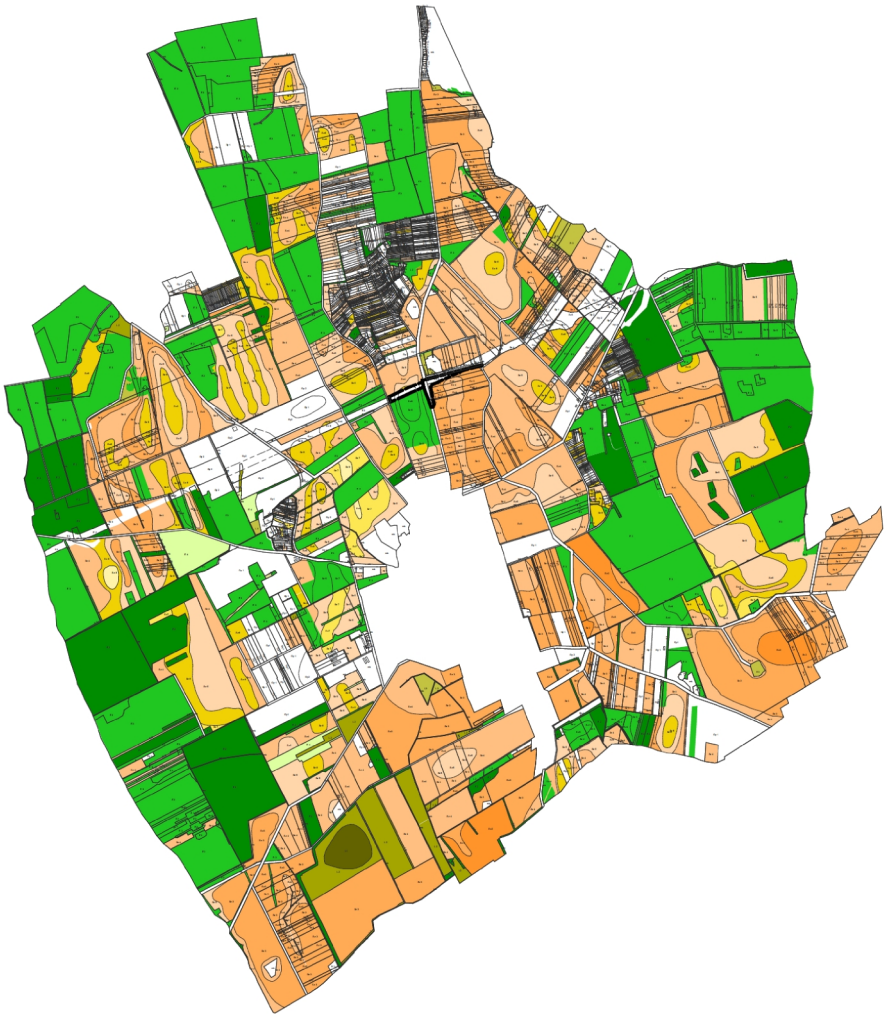

(Forrás: saját szerkesztés)

Kántorjánosi külterületének nagy részét elfoglaló szántóterületek minőségi osztályok szerint változatos képet mutatnak. A település északnyugati részén jellemző kovárványos erdőtalajon találhatóak a gyengébb minőségi osztályba sorolt szántó művelési ágú területek. A déli, délkeleti részeken elterülő, jobb minőségű szántóföldek a humuszos homok, illetve réti talajokon helyezkednek el.

Szántók elhelyezkedése a településen minőségi osztályok szerint

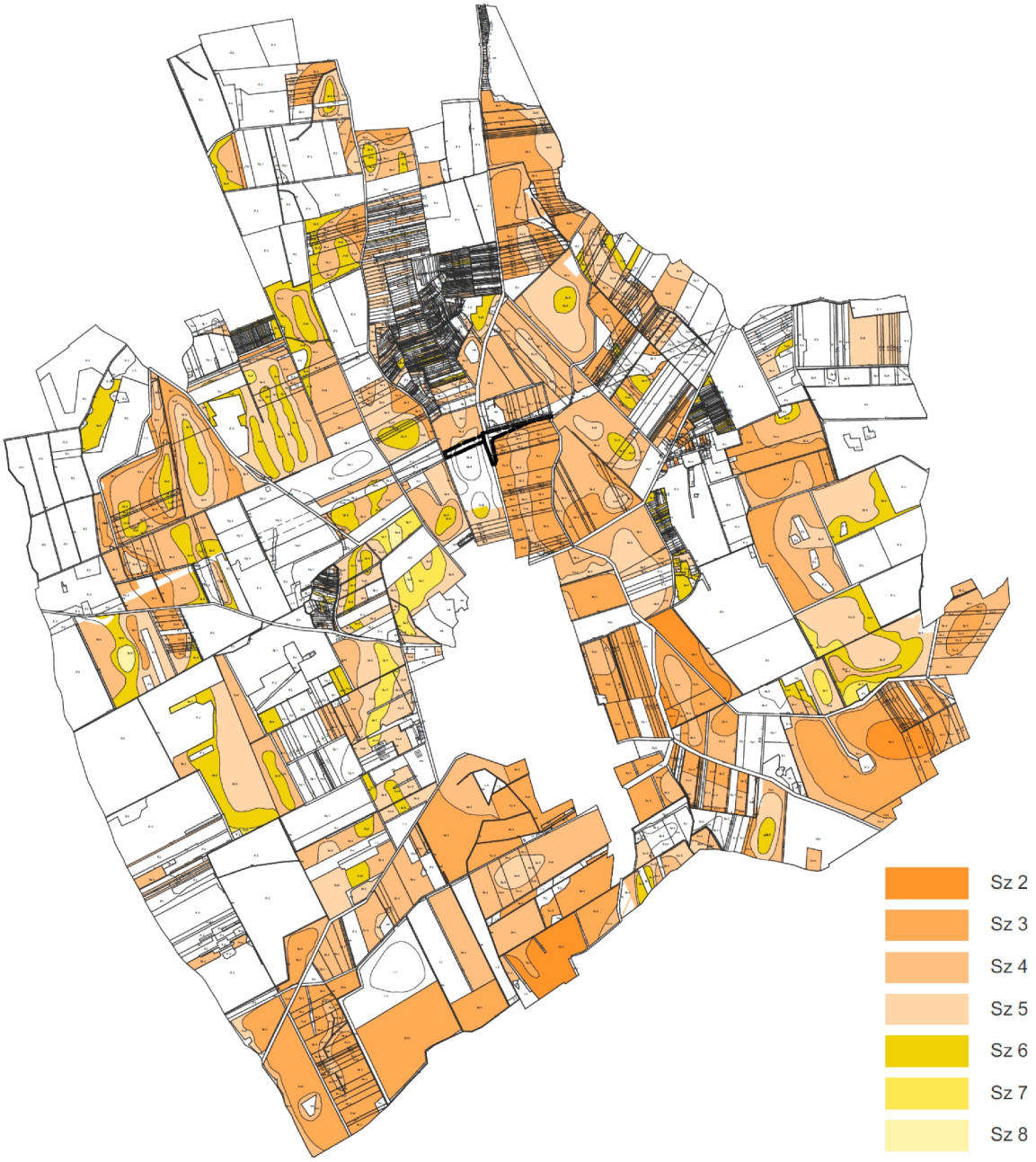

(Forrás: saját szerkesztés)

A településen található erdők viszonylag nagy, összefüggő területeket alkotnak a közigazgatási határ mentén. A belterülethez közeledve ritkulnak az erdővel borított területek, az összefüggő területeket több, kisebb kiterjedésű folt váltja fel. Minőségi osztályát tekintve többségében jó minőségű erdők találhatóak a településen.

Erdők elhelyezkedése a településen minőségi osztályok szerint

(Forrás: saját szerkesztés)

Gyepek csak elvétve találhatóak meg a település területén, kis foltokban. Az egyetlen nagyobb kiterjedésű, összefüggő gyepfelület az egykor vízzel borított Nagy- Réten található.

Gyepek elhelyezkedése a településen minőségi osztályok szerint

(Forrás: saját szerkesztés)

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az Országos Területrendezési Tervről szóló, 2003. évi XXVI. évi törvény, 3/5. mellékletében, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területként megfogalmazott területek olyan, országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Kántorjánosi területét érinti az a térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet, mely a Vajai- tó Természetvédelmi területet foglalja magába.

Szabolcs- Szatmár- Bereg megye Területrendezési Terve (2011)

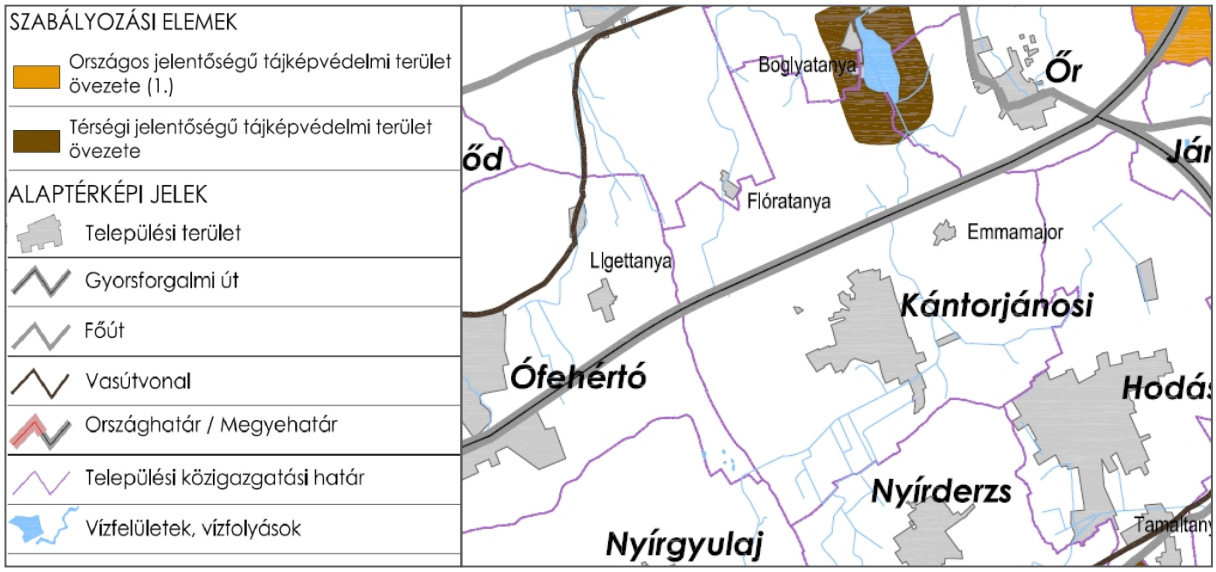

(Forrás: Térport)

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték

A természet védelméről szóló, 1996.évi LIII. törvény szerint a védett természeti területek - a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően – országos, illetve helyi jelentőségűek lehetnek. Az országos jelentőségű védett természeti területek és értékek lehetnek egyedi jogszabállyal védettek, illetve a törvény erejénél fogva „ex lege” védettek.

A Vajai- tó TT természetvédelmi terület *(Törzskönyvi szám: 268/TT/96),* melynek a legfontosabb értékei az úszóláp-szigetek, valamint számos botanikai érték található a tó környezetében (tarajos pajzsika *(Dryopteris cristata),* kúszó csalán *(Urtica kioviensis)*). A tó három település közigazgatási határán fekszik: Kántorjánosi, Őr és Vaja. Kántorjánosit a Vajai- tó TT az alábbi helyrajzi számú telkeken érinti: 0253/, 0254/4b, 0254/4c.

A Vajai-tó Kántorjánosi közigazgatási határán belül eső része

(Forrás: saját szerkesztés)

A természetvédelmi törvény szerint a Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület): külön jogszabályban meghatározott különleges madárvédelmi terület, különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt terület, illetve az Európai Unió által jóváhagyott különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

A település területét érinti a szintén a Vajai tárolót magába foglaló, HUN20120 kóddal jelzett, Natura 2000 különleges természetmegőrzési terület. A község közigazgatási határán belül csak a töredéke található a védett területnek. A tároló a természetes eutróf/disztróf tó jellege miatt került Natura 2000 védelem alá, védendő fajok a réti csík *(Misgurnus fossilis),* szivárványos ökle *(Rhodeus sericeus amarus),* mocsári teknős *(Emys orbicularis),* valamint a vidra *(Lutra lutra).* Kántorjánosit a Vajai- tároló Natura 2000 terület az alábbi helyrajzi számokon érinti: 0253/, 0254/4b, 0254/4c, 0255. A tavat nyugatról zártkertes üdülőtelkek határolják.

A tájban megjelenő egyedi tájértékek fontos és védendő összetevői a befogadó tájnak. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfogalmazása szerint egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a (helyi) társadalom számára jelentősége van.

A településről még nem készült hivatalos, egyedi tájérték- kataszter. A település tájértékei elsősorban vallási jellegűek, feszületek, haranglábak, régi sírkövek, valamint a közterületeken elhelyezett emlékművek.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

A kiemelt természetvédelmi oltalom alatt nem álló élőhelyek védelmét a Nemzeti Ökológiai Hálózat biztosítja, mely az országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes és természetközeli területek, valamint az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek.

Kántorjánosi területén a Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képezi a település délnyugati oldalán húzódó ökológiai folyosó, illetve a Vajai-tó TT-t érintő mag- és pufferterület. A magterület átfedésben van a Natura 2000, illetve a természetvédelmi területtel is.

Szabolcs- Szatmár- Bereg megye Területrendezési Terve (2011)

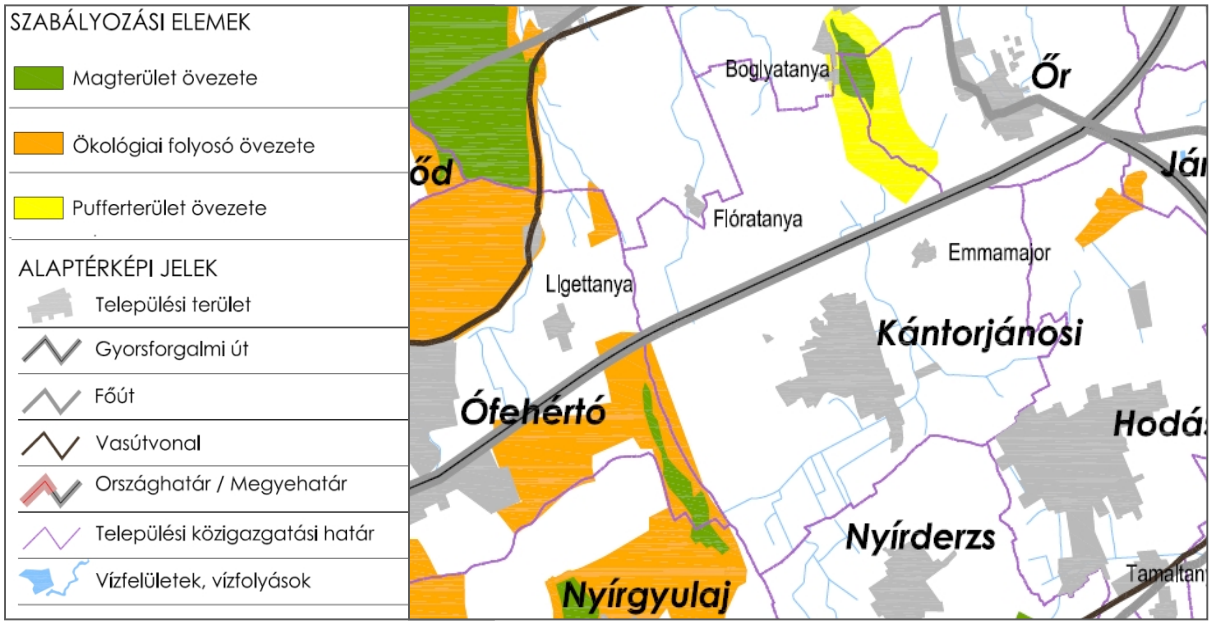

(Forrás: Térport)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájban megjelenő zavarások, emberi tevékenységek illetve különböző tájhasználati módok ütközése konfliktusos helyzetekhez vezethet. A konfliktushelyzetek három csoportba sorolhatók: funkcionális, ökológiai és tájesztétikai konfliktusokat különböztetünk meg. Időtartam szerint megkülönböztetünk időszakos, tartós, vagy végleges, hatás szerint pedig mérsékelhető, nem mérsékelhető, valamint reverzibilis és irreverzibilis konfliktusokat.

A funkcionális tájhasználati konfliktus az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, egymás rendeltetését zavaró területhasználatok találkozásánál jelenik meg.

A tájökológiai konfliktusok az egymást károsító jellegű, egymás létét veszélyeztető konfliktushelyzetek. A település területén az özönnövények térhódítása jelentős, melyek veszélyeztetik a természetes állományokat. A Vajai-tó TT közvetlen közelében a japánkeserűfű *(Fallopia japonica)* elterjedése tapasztalható. Az M3-as autópálya településen áthaladó szakasza jelentős élőhely fragmentáló elem, nem biztosítja a fajok vándorlását. Az ültetvényes rendszerben kialakított erdők élőhelyként nem teljes értékűek, valamint a tájidegen fajok előnyben részesítése (akác, nyár, fenyő) nem kedvező a táj természetes erdőtársulásainak szempontjából.

Tájökológiai konfliktusok

(Forrás: saját szerkesztés)

A tájesztétikai konfliktus a látványt zavaró tevékenységek során jön létre. A településképre hátrányos hatással van a belterület teljes területén megfigyelhető útfásítások hiánya. A településkép meghatározó eleme a légvezetékek sűrű rendszere, a fasorok hiánya hozzájárul a látvány kiemeléséhez. Az új temető mellett inert hulladék lerakás tapasztalható, mely, bár nem jár jelentős környezetszennyezéssel, rendezetlen hatást kelt. A település két régi temetője rendezetlen, a növények térhódítása veszélyezteti a síremlékeket. A településen található homokbányák amellett, hogy funkcionális konfliktust jelentenek, tájesztétikailag is zavaró hatással bírnak. A temető közelében található homokbánya területén megfigyelhető az illegális hulladéklerakás is. A településkép szempontjából hátrányos hatású a központtól távolabb eső előkertek rendezetlensége is.

Tájesztétikai konfliktusok

(Forrás: saját szerkesztés)

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

A zöldfelületi rendszer a település növényzettel időszakosan vagy tartósan fedett, biológiailag aktív, termesztési vagy kondicionáló célú felületek összessége. A zöldfelületi elemek használatuk módja szerint lehetnek közhasználatú (közpark, játszókert, út-és térfásítás, kondicionáló és védőültetvények), a korlátozott közhasználatú (zöldfelületi, zöldfelületi jellegű intézmények: óvoda, iskola, közintézmények: temető, sportlétesítmény), vagy közhasználat elől elzárt (magánkertek, zárt intézményi, vállalati területek, véderdők, védőterületek) területek.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Kántorjánosi településen a zöldfelületi elemek elhelyezkedésüket tekintve szigetes elrendeződést mutatnak, a közhasználatú, illetve a korlátozott közhasználatú zöldfelületi elemek elsősorban a település központjában (Petőfi tér- Arany János u.- Kossuth Lajos u.) csoportosulnak. A településen belterületi erdő, illetve kiterjedt fás terület nem található.

Korlátlan közhasználatú zöldfelületi elemek

A település meghatározó elemei a régi településmag orsós szerkezete köré létesült intézményi zöldfelületek, valamint az ezt egységbe rendező, a település 'intézményi' központjában található, a görög katolikus templom műemléki jellegű környezetében létesült településközponti zöldfelület. Az északi részén a Polgármesteri Hivatal előtti tér középpontjában az 1956-os emlékmű áll. A tér rendezvénytérként funkcionál, nagy része térkővel burkolt felület. Padokkal, hulladékkosarakkal jól ellátott, az évelőágyak és a fiatal fák ápoltak, azonban a telepítésük esetleges, néhol rendezetlen képet mutatnak.

Tér az 1956-os emlékművel

(Forrás: Saját felvétel)

A műemléki környezet déli részén egy, a görög katolikus templomot magába foglaló, térkővel kirakott tér található. Összességében rendezett képet mutat, padok, kerékpártárolók, ivókút, valamint egy szökőkút került elhelyezésre. A templom jelentőségét kiemeli az elé helyezett, fából készült harangláb, valamint a kőből készült feszület. A növényzet jó állapotban van, a fiatal fák egészségesek, rendszeresen gondozottak, kiültetésük néhol rendezetlen képet mutatnak.

A görög katolikus templom és környezete

(Forrás: Saját felvétel)

Az Arany János közben található egy kis alapterületű játszótér. A játszóeszközök között megtalálható hinta, homokozó, csúszda, valamint mérleghinták is. Padokat, hulladékkosarakat is kihelyeztek. A homokos területet platán- és nyírfák árnyékolják, a gyepes felületek teljes hiánya tapasztalható. A Petőfi tér a település központjában található, három, nagy kiterjedésű gyepes felület. Jelenleg mindössze közlekedési szerepe van, a település életében jelenleg nincs funkciója. A tér közepén emlékmű került elhelyezésre.

Játszótér a kultúra házánál és a Petőfi tér

(Forrás: Saját felvétel)

A település két sportpályával is rendelkezik. Az Őr felé vezető úton található a helyi labdarúgó egyesület sporttelepe. A játéktérnél alig nagyobb, intenzíven fenntartott gyepes felület, melynek északi és nyugati oldalát kifejlett nyárfasor szegélyez. A terület egyetlen építménye a klubház.

A másik sportpálya a Tsz. köz mentén található sporttelep, melynek alapterülete is nagyobb, valamint több játéktér is található. Az aszfaltozott játéktér kosárlabda palánkokkal felszerelt, a telep építménye az öltöző épülete. Rendszeres fenntartás hiányában a terület rendezetlen

hatást kelt. A sportpálya északi részén négy kifejlett nyárfa áll, illetve a nyugati részén fiatal hársfasor szegélyezi.

Az Őri úti és a Termelőszövetkezetek úti sportpálya

(Forrás: Saját felvétel)

Korlátozott közhasználatú zöldfelületi elemek

A közigazgatási és szociális intézmények a Kossuth Lajos utca középső szakaszán helyezkednek el. Az orvosi rendelő és a posta nem emelkedik ki az őket körülvevő magánkertek közül.

A település három templommal rendelkezik: a már említett római katolikus, a református, illetve a görög katolikus templom. Az általános iskolát a református, illetve a görög katolikus templom fogja közre a településszerkezetben. A református templom az utcaképben jelentős szerepet tölt be, magas tornya messzire látszik. A kertjében álló idős ezüst juhar és platán egyedek felerősítik a településképben betöltött szerepét. A Cigány Egyházközség gondozásában álló görög katolikus templom kertjéből teljes mértékben hiányzik a növényzet, az épületet gyepes terület veszi körül. A kertjében egyedüli hangulatelemek a fából készült harangláb, valamint a kőből készült, utcafrontra néző feszület.

A település a három templom mellett rendelkezik egy kápolnával is. Kertjében nagy gyepes felületek, illetve néhány kifejlett fenyő áll. Az előkertjében harangláb, valamint feszület található, jelenleg rendezetlen, a kopár felszínen járművek parkolnak. A kertben kerékpártárolók kerültek elhelyezésre.

Református templom, Római katolikus templom, Kápolna

(Forrás: Saját felvétel)

Az általános iskola bejárata a református templom kertjéből nyílik. A Kossuth Lajos utcai homlokzat felől idős platánfasor határolja, mely jelentős értéket képvisel. A fogadótér burkolt, valamint az udvaron sem található árnyékot adó növényzet, virágágyak sem díszítik a kertet. Játszóeszközzel jól felszerelt, padok, hulladékkosarak is találhatóak. A gyep intenzíven fenntartott.

Az általános iskola és környezete

(Forrás: Saját felvétel)

Az Arany János úti óvoda új építésű, az utcaképben kiemelkedő szerepet betöltő épület. A fogadótér burkolt, új telepítésű, fiatal fák fogják a jövőben az árnyékot biztosítani a parkoló autók számára. A gyerekek játszóterén számos fa ad árnyékot a néhány, elszórtan elhelyezkedő fából készült játék számára.

Az óvoda és környezete

(Forrás: Saját felvétel)

A belterületi Zalka Máté utcai izraelita temető kovácsoltvas kerítéssel körbevett, a síremlékek jó állapotban vannak. A kerítést sok helyen benőtték a kúszónövények. A fenntartás hiányából fakadóan, a régi temetőhöz hasonlóan gondozatlan, a növényzet veszélyezteti a síremlékek fennmaradását.

Bár nem a belterületi zöldfelületi rendszer részei, itt fontos megemlíteni a település régi és új temetőterületét. A Táncsics Mihály utcai régi temető a település közvetlen határán kiemelkedő dombon helyezkedik el. Területe nem szabályos vonalakkal lehatárolt, a dombon elszórtan helyezkednek el a síremlékek, az utca további szakaszain is. A temető gondozatlan, rendezetlen képet mutat, a növények térhódítása veszélyezteti a síremlékeket is.

Az új temető rendezettebb képet mutat, a sírhelyek raszteres rendben kerültek elhelyezésre. A temető területét a déli oldal kivételével nyárfasor szegélyezi. A temető középpontjában ravatalozó építmény található. Növényzet hiányában a síremlékek között a felszín kopár, árnyékot adó fák nincsenek.

Izraelita temető, régi temető és az új temető

(Forrás: Saját felvétel)

Közhasználat elől elzárt zöldfelületi elemek

A település falusias jellegéből adódóan a zöldfelületek legnagyobb részét a lakóházakhoz kapcsolódó kertek alkotják, melyek előkertes beépítésűek. Kevés kivételtől eltekintve az apró előkertekben nincs nagyobb fa, inkább egynyári és évelő virágok jellemzőek. Az előkertek sokszor rendezetlenek, mely a településkép szempontjából hátrányos. A hosszú szalagtelkek további része háztáji gyümölcsösöknek ad helyet.

A település külterületi lakott területe az Emma-major, mely jelenleg is lakott. Közhasználatú zöldfelületi rendszerről lényegében nem beszélhetünk, nincs útfásítás, valamint az utakat kísérő zöldsávok is rendezetlenek.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Mivel Kántorjánosi falusias jellege miatt a lakókertek is nagy zöldfelületi aránnyal rendelkeznek, a városokkal ellentétben a helyi közparkok elsősorban nem egészségügyi szereppel bírnak, jóval inkább a közösségi élet színtereként funkcionálnak, valamint hozzájárulnak egy vonzó településkép kialakításához.

A település lakosságszámához (2173 fő) viszonyítva a település jelenlegi zöldfelületi ellátottsága megfelelőnek mondható (11,5 m2/fő). Kis település lévén, valamint központi helyzetből adódóan a belterület szinte minden részéről egyforma elérhetőségi adatok jellemzik a jelentős zöldfelületi elemeket, a legtöbb utcából kerékpárosan és gyalogosan is ideális idő alatt megközelíthetőek. Néhány, belterülettől messzebb eső területen azonban (pl.: Hunyadi János utca, Ady Endre út egyes szakaszai) szükség lehet új zöldterületek kialakítására.

A településen a gyermekkorúak aránya a település lakosságának a 20%-át teszi ki, a sportpályákat és a játszóteret is figyelembe véve megfelelő a játékterek eloszlása a településen.

Az alábbi térképen látható a zöldfelületi rendszer elemeinek elhelyezkedése. Megfigyelhető, hogy a legtöbb korlátlanul és korlátozottan közhasználatú zöldfelületi rendszer elem a település központjában helyezkedik el, az Őri úti sportpálya az egyetlen kivétel, ez úgymond

leszakad a többi zöldfelületi elemtől. A térképen jól szemlélteti az egyes elemek közötti kapcsolat hiányát, melyet a fasorok település szintű hálózata biztosíthatna. A meglévő fasorok elszórtan, általában csak rövid útszakaszon találhatóak meg a településen.

Kántorjánosi belterületi zöldfelületi rendszere

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település belterületén lévő, illetve az ahhoz kapcsolódó zöldfelületi elemek vizsgálata alapján elmondható, hogy Kántorjánosi település néhány területet kivéve összességében jó zöldfelületi ellátottsággal rendelkezik, azonban számos hiányosság, konfliktusos helyzet is kialakult a zöldfelületi rendszerben.

A belterületi gyalogos- és kerékpárutak hiánya konfliktusos helyzeteket szül a közlekedésben, az úttesten gyalogosan közlekedők sokszor zavarják a gépkocsiforgalmat. További problémát jelent a településen, hogy az utcákat kísérő zöldsávok szinte a teljes belterületen hiányoznak. Fasorok néhány kivételtől eltekintve nincsenek a településen. A széles előkert a fasorok létesítését a legtöbb utca esetében lehetővé teszi, azonban nehezítő körülmény a település közterületeit behálózó, az utcákat követő légvezetékek, közműoszlopok rendszere.

A rendezetlenség sajnos a település több pontján is megjelenik: a régi temető elhagyatott hatást kelt, a növények elburjánzása hosszú távon a sírhelyek pusztulásához vezethet. Az új temetőben azonban a növényzet teljes hiánya tapasztalható, a temetőt körbevevő fasorok nem nyújtanak elegendő árnyékot.

A legtöbb meglévő közhasználatú, közcélú zöldfelületek rendezettek, a Petőfi téren további fejlesztés, elsősorban funkcióbővítés javasolt. A belterületen zöldsávok kialakítása kifejezetten javasolt, illetve fontos a növényanyag lehetőség szerinti bővítése, valamint a településképet negatívan befolyásoló elemek felszámolása. A zöldfelületek közötti kapcsolatot erősíti a gyalogos-, illetve kerékpáros közlekedésre is alkalmas úttestek kialakítása.

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYZET VIZSGÁLATA

1.14.1. Terület-felhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, helyi sajátosságok vizsgálata

A XIV. században még egyutcás, két házsoros nyírségi község településszerkezete a XVIII. század végéig alig változott, és csak az 1800-as, 1900-as évek elejére bővül többutcás, szabálytalan alaprajzú faluvá.

A település belterületi fejlődése

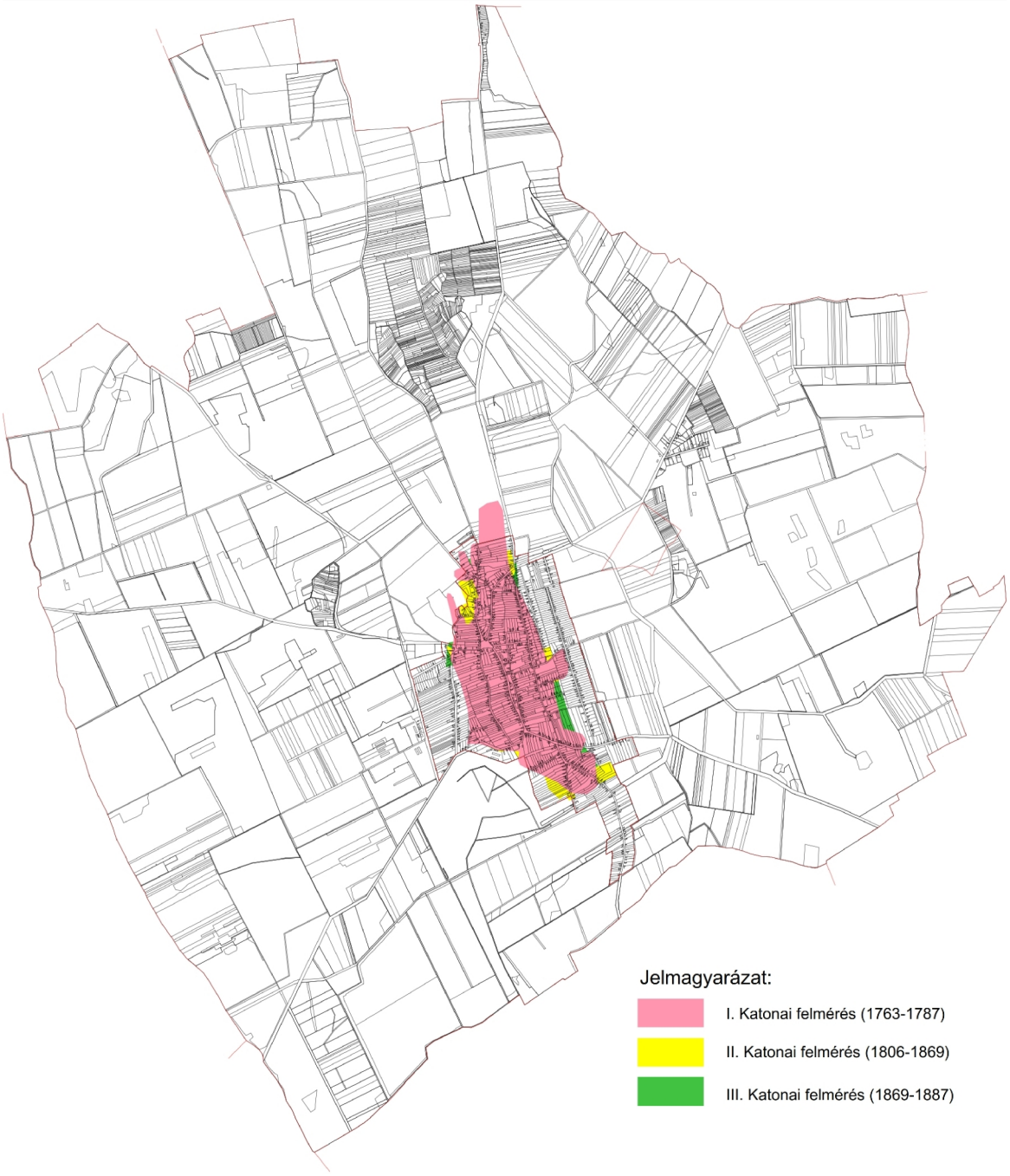

(Forrás: saját szerkesztés)

Középkori településmagját az orsós elrendezésű Kossuth utca középső szakasza jelöli ki. Itt áll a református templom. Ezt a szigetet keletről az Arany János utca határolja. Az útmenti falu volt Fő utcájának déli végén a Kossuth utca kettéágazik, így kötődnek össze az előbbivel párhuzamosan nyitott Bajcsy-Zsilinszkys és Zalka Máté utcák. az előbbi északon viszonylag tágasnak mondható újkori faluközpontba (Petőfi tér) torkollik. Ettől északra a részben nyugtra rövid, zegzugos utcákat és szegényesen beépített, kisméretű telkeket találni.

Településközpont

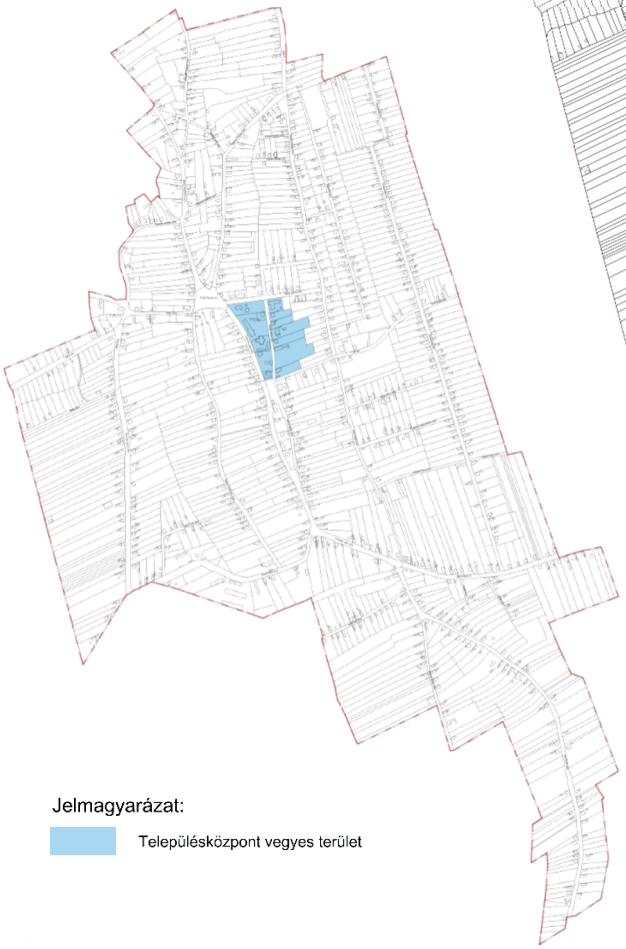

Települési összekötő út

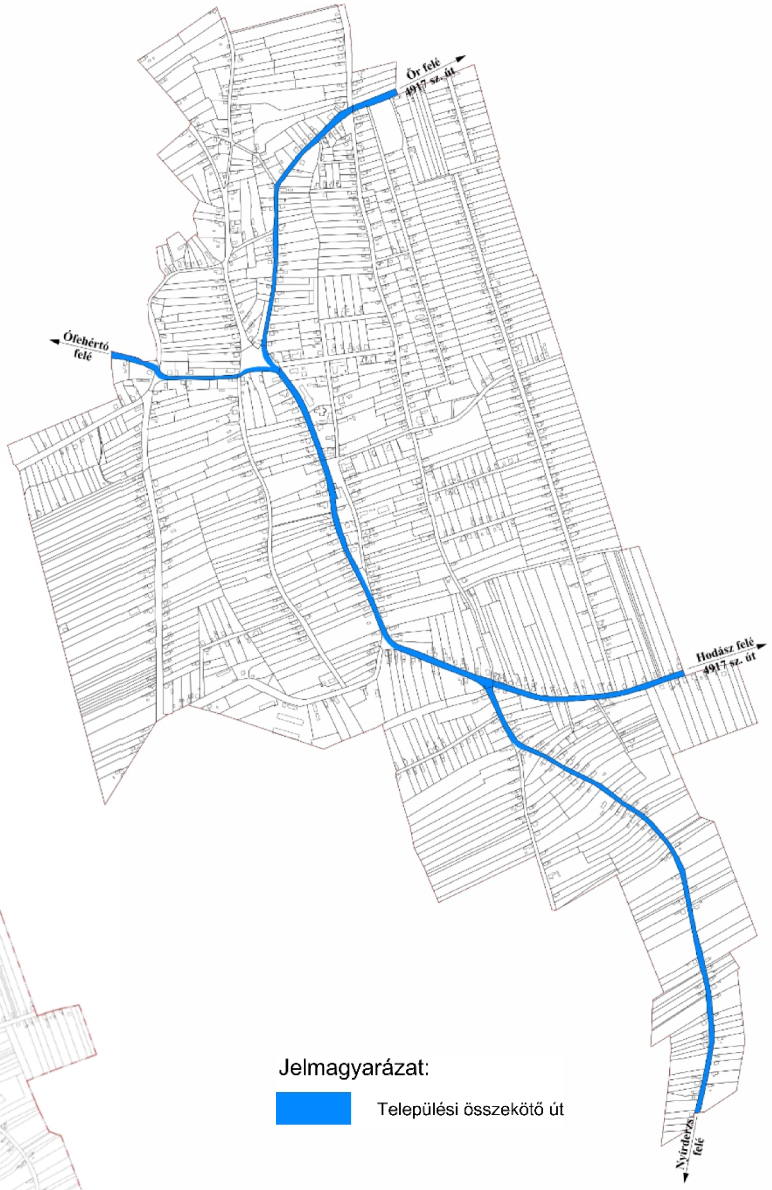

(Forrás: saját szerkesztés)

Lakó funkciójú területek:

A község utcái kivétel nélkül előkertes beépítésűek. Szalagtelkes, elvétve kétsoros elrendezésűek. Az udvarok beosztása a tagolt épületrendezéshez igazodik.
A lakóterületek tömör egységet képeznek a település központja körül. Egymással összefüggő, a régi részeken kompakt, az újabb területrészeken laza, hézagos szerkezetet alkotnak.

Lakóterületek

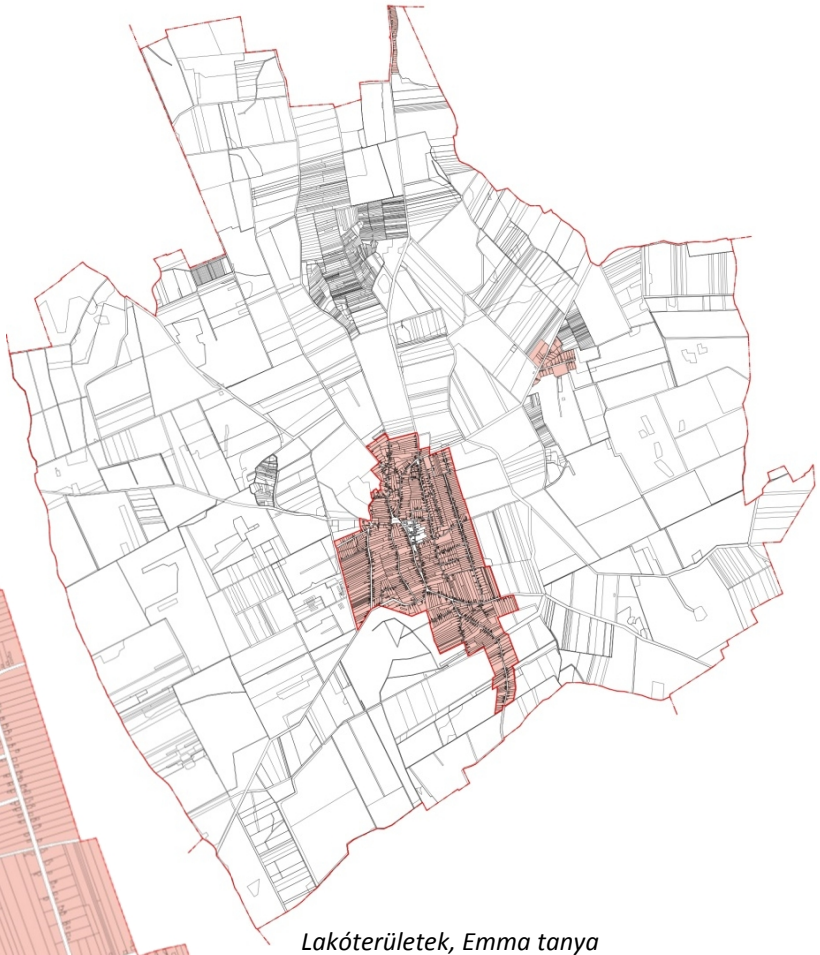

Lakóterületek a belterületen

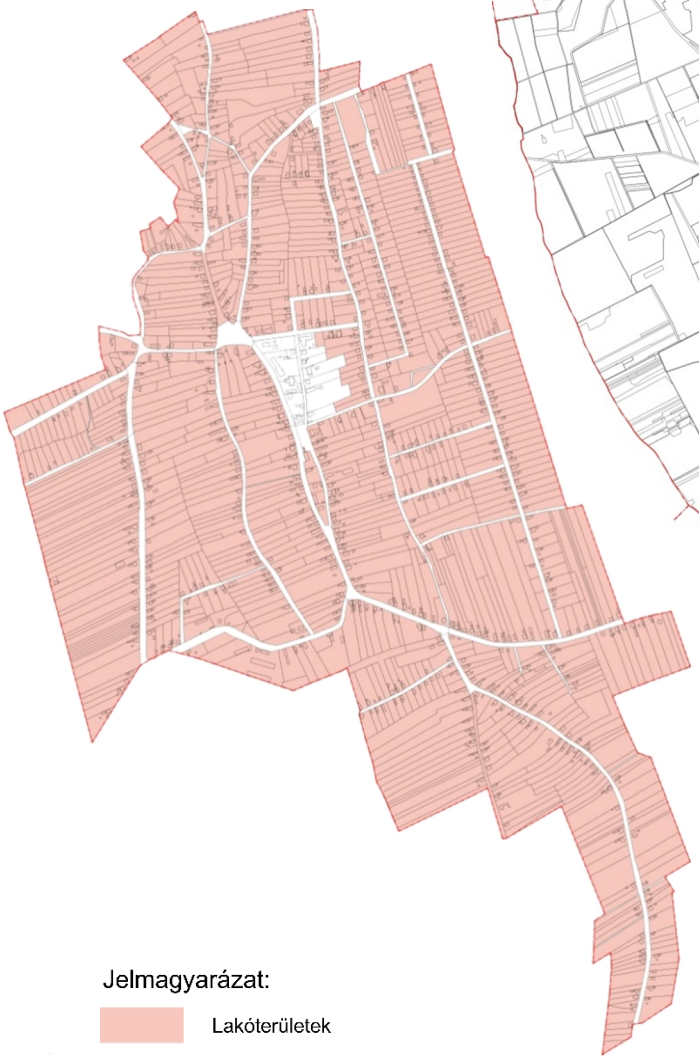

Lakóterületek, Emma tanya

(Forrás: saját szerkesztés)

Gazdasági funkciójú területek:

A gazdasági funkciójú területek az ipari gazdasági-, a kereskedelmi szolgáltató területekre tagolódik.
A gazdasági célú területek nagyobb részt a belterülettől nyugatra találhatóak, de egy-egy telephely/telephely tervezet található még az Ófehértó felé vezető út mentén, valamint a belterülettől keletre. Környezetük viszonylag rendezett, jelentős hatást a közvetlen környezetükre nem fejtenek ki.

Gazdasági területek

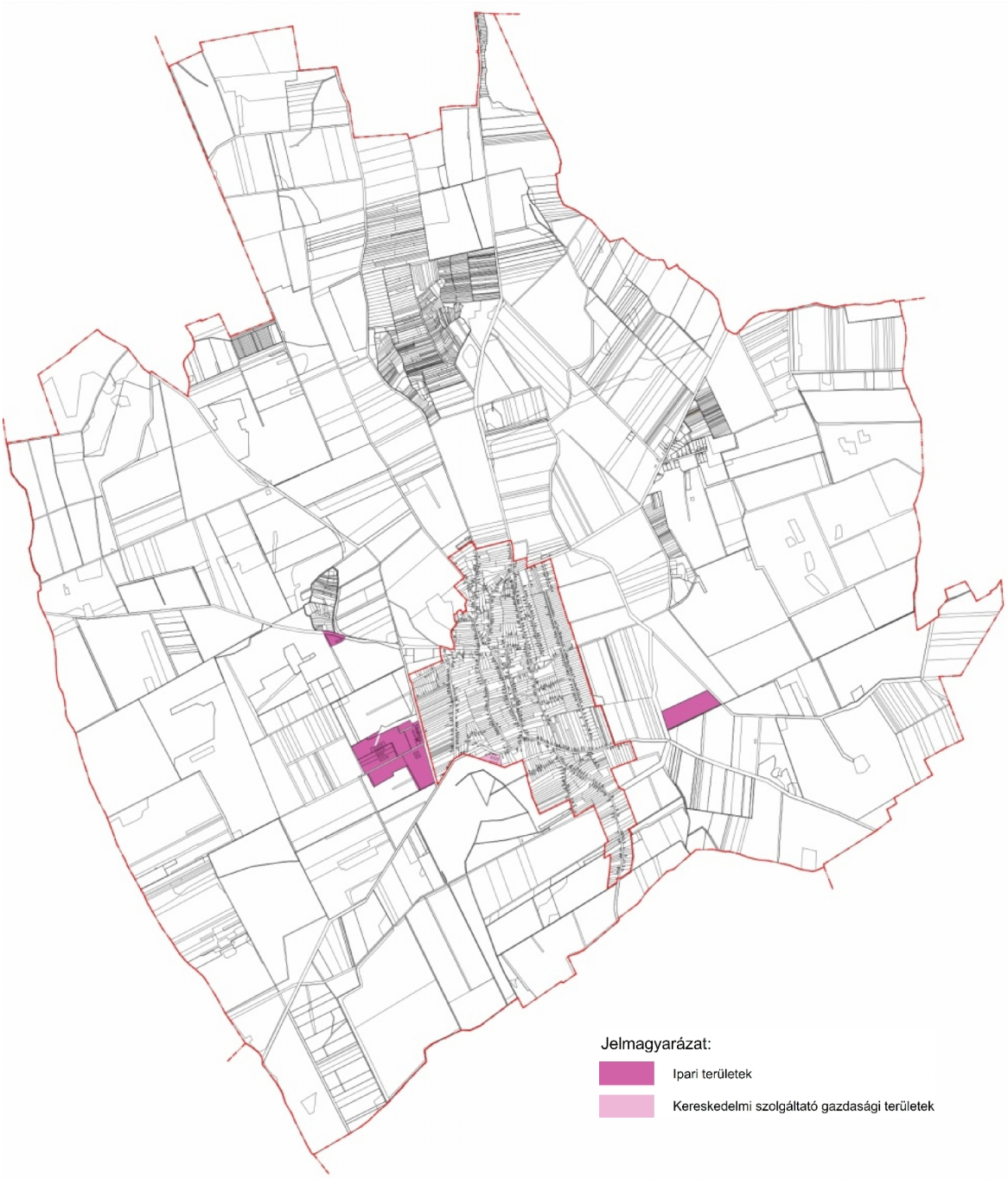

(Forrás: saját szerkesztés)

Mezőgazdasági célú területek:

A közigazgatási terület 47,56 %-át uralják szántó területeke. A belterülettől északi, keleti és déli irányban találhatóak viszonylag nagyobb egybefüggő szántó területek, táblák. A település múltbeli és jövőbeli tevékenységét egyaránt meghatározzó.

Szántó területek és minőségi osztályuk

(Forrás: saját szerkesztés)

A település déli részén szétszórtan gyepes, legelős területek terülnek el, mely a közigazgatási terület 2,44 %-át alkotja csupán. Meghatározó szerepük nincs.

Legelő/gyep területek és minőségi osztályuk

(Forrás: saját szerkesztés)

Erdő területek:

A település közigazgatási területének nagyobb részét uralják erdő területek. A belterülettől északi, keleti és nyugati irányban. Az közigazgatási terület mintegy 34,53 %-át borítja erdő.

Erdő területek és minőségi osztályuk

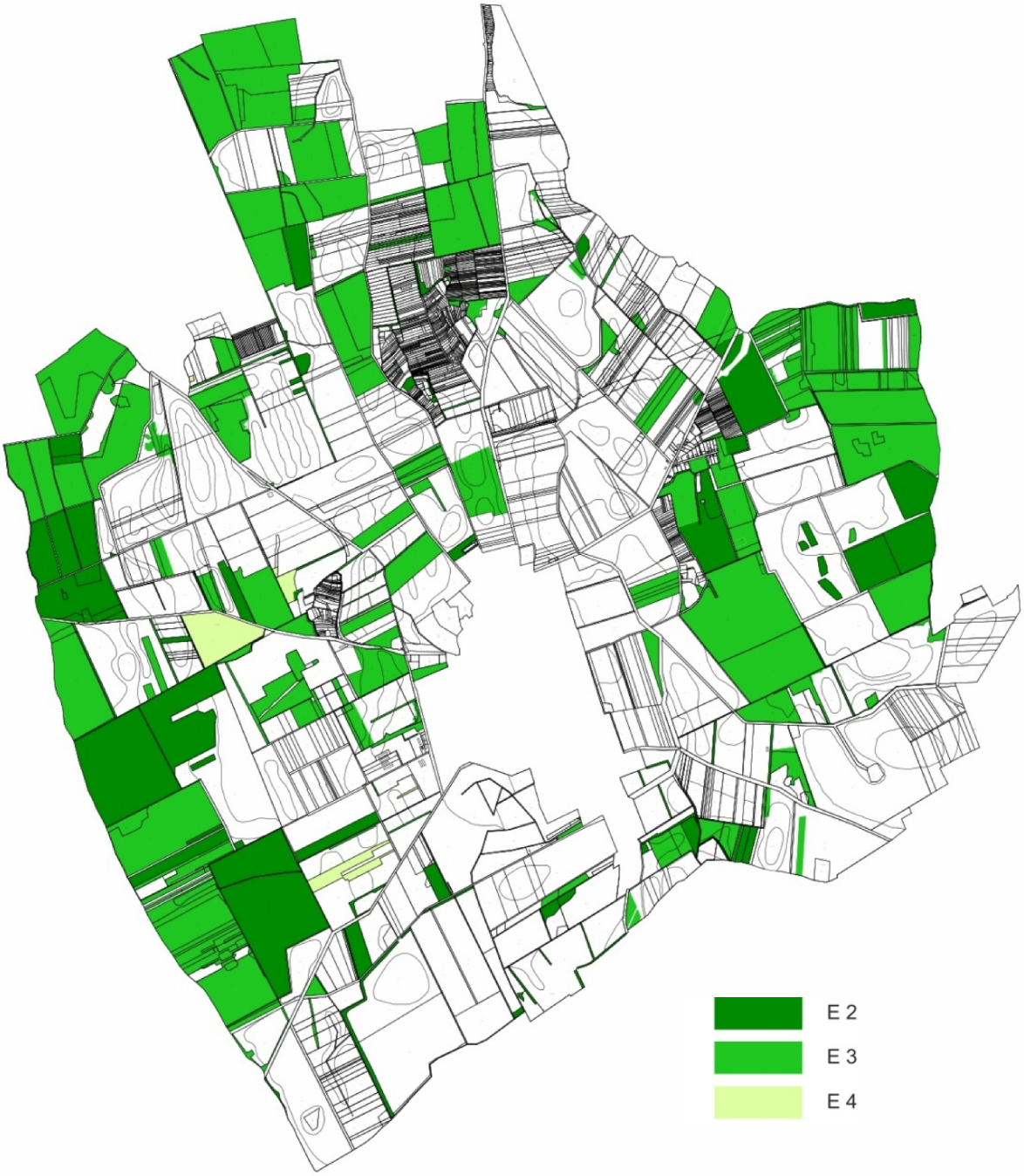

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és minőségi osztályok

A teljes közigazgatási terület 4162,26 ha. Ebből a belterület 238,0 ha, a külterület 3924,16 ha. A külterület 50,44 %-án - 1979,66, ha területen szántóföldi művelés folyik. Ennek 3,57 %-a kiváló (Sz2), 66,31 %-a jó (Sz3-Sz4), 31,45 %-a közepes (Sz5-Sz6), 2,24 %-a gyenge (Sz7-Sz8) minőségi osztályba tartozik.

Legelő a teljes külterület 2,59 %-a – 101,68 ha, melynek 73,62 %-a a jó (L1-L2), 25,34 %-a közepes (L3), 1,03 %-a gyengébb (L6) minőségi osztálya sorolható.

Erdő terület a teljes külterület 36,62%-a – 1437,08 ha, melynek 25,49 %-a jó (E2), 72,66 %-a közepes (E3) és 1,85 %-a gyengébb (E4) minőségi osztályba sorolható.

Művelési ág felosztás minőségi osztályuk szerint

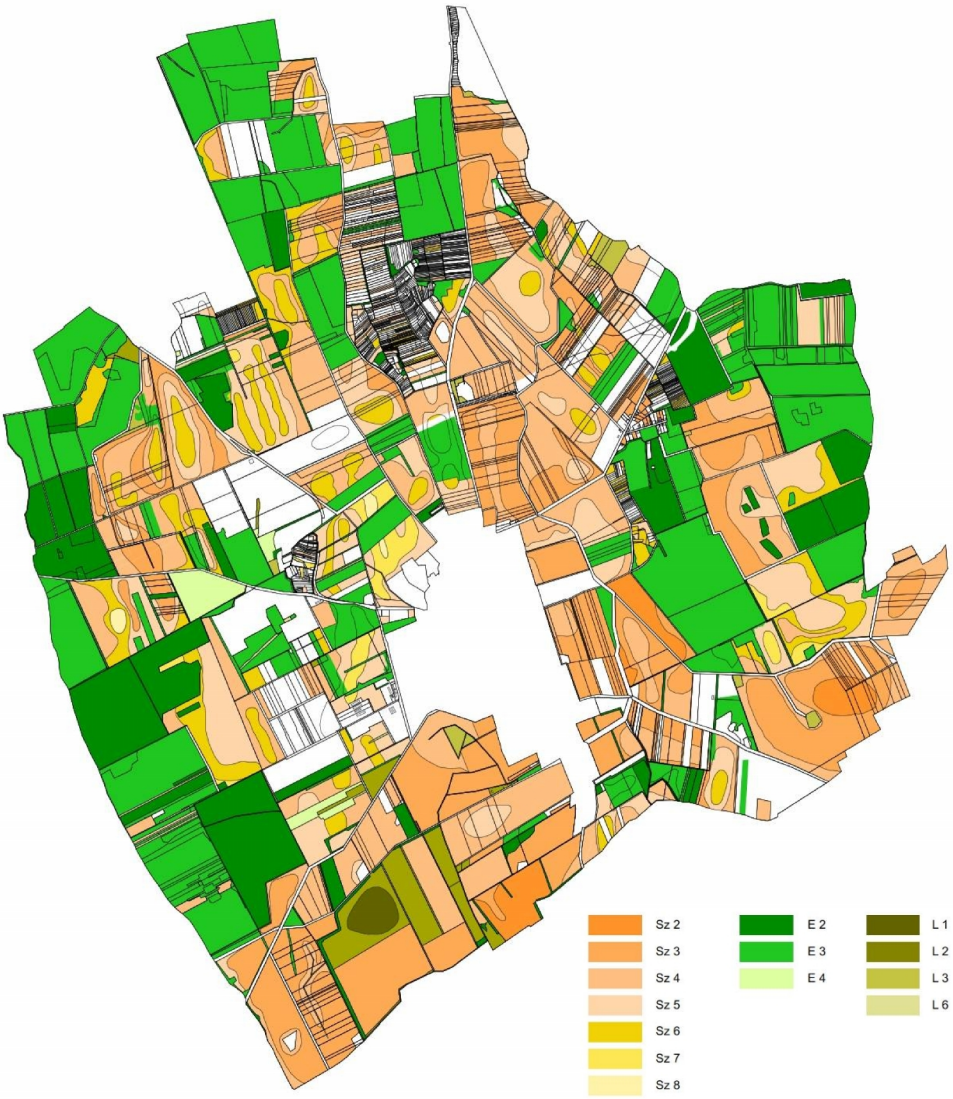

(Forrás: saját szerkesztés)

A teljes külterület 9,33 %-a (366,01 ha) gyümölcsös, 0,45 %-a (17,79 ha) kert és 0,42 %-a (16,56 ha) szőlő terület.

Kertes mezőgazdasági területek felosztása

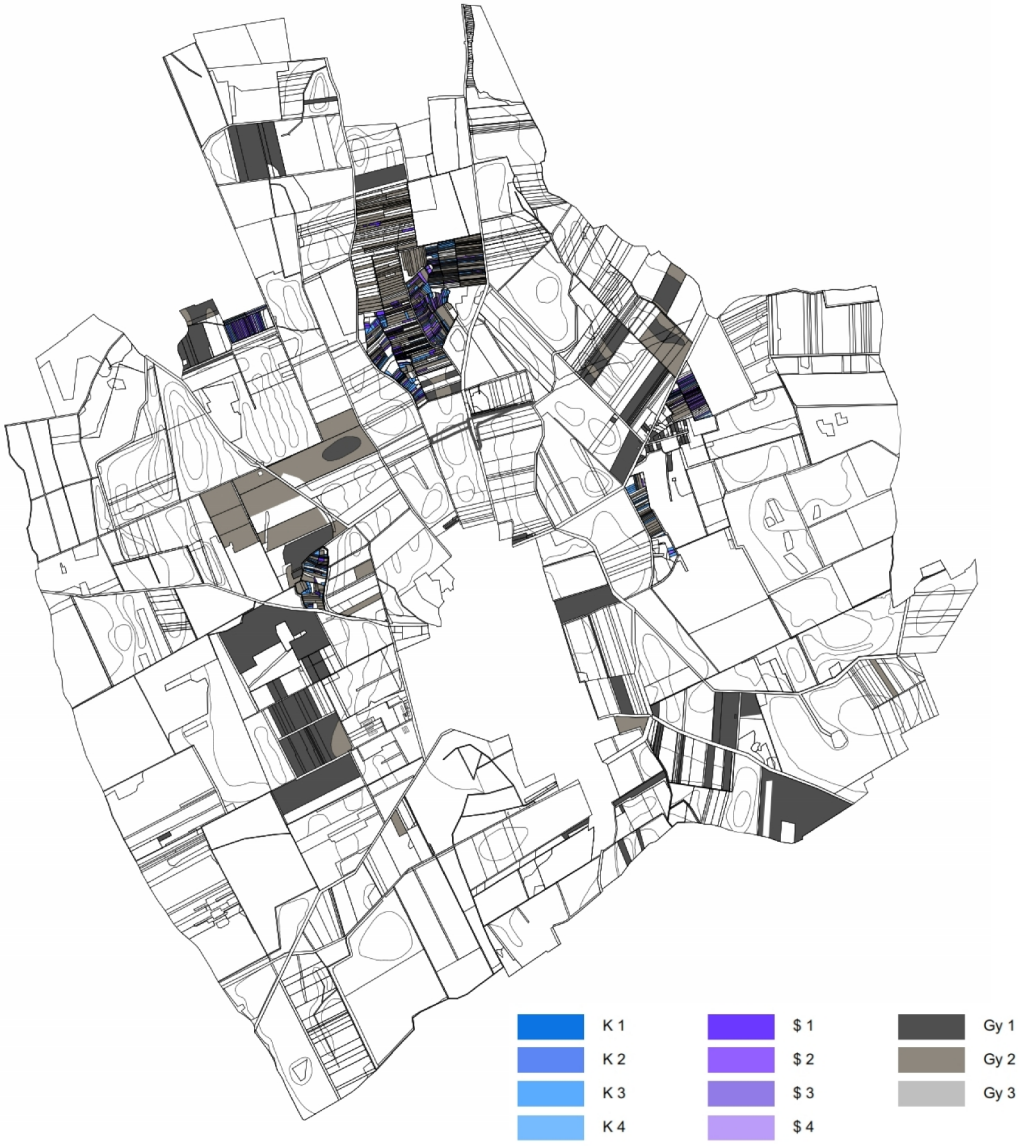

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A hatályos településrendezési terv beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeinek tagozódása, a településszerkezetben elfoglalt helye és kiterjedése, az alábbiak szerint:

Beépítésre szánt területek az alábbi terület-felhasználási egységekre tagolónak (286,50 ha):

- Lakóterület: falusias lakóterület
- Vegyes területek: településközpont vegyes terület
- Üdülő területek: hétvégi házas területek
- Gazdasági területek: ipari gazdasági területek, kereskedelmi-szolgáltató terület
- Különleges területek: temető területek, sport terület, hulladéklerakó területe, bánya területe.

Beépítésre szánt és nem szánt területek eloszlása

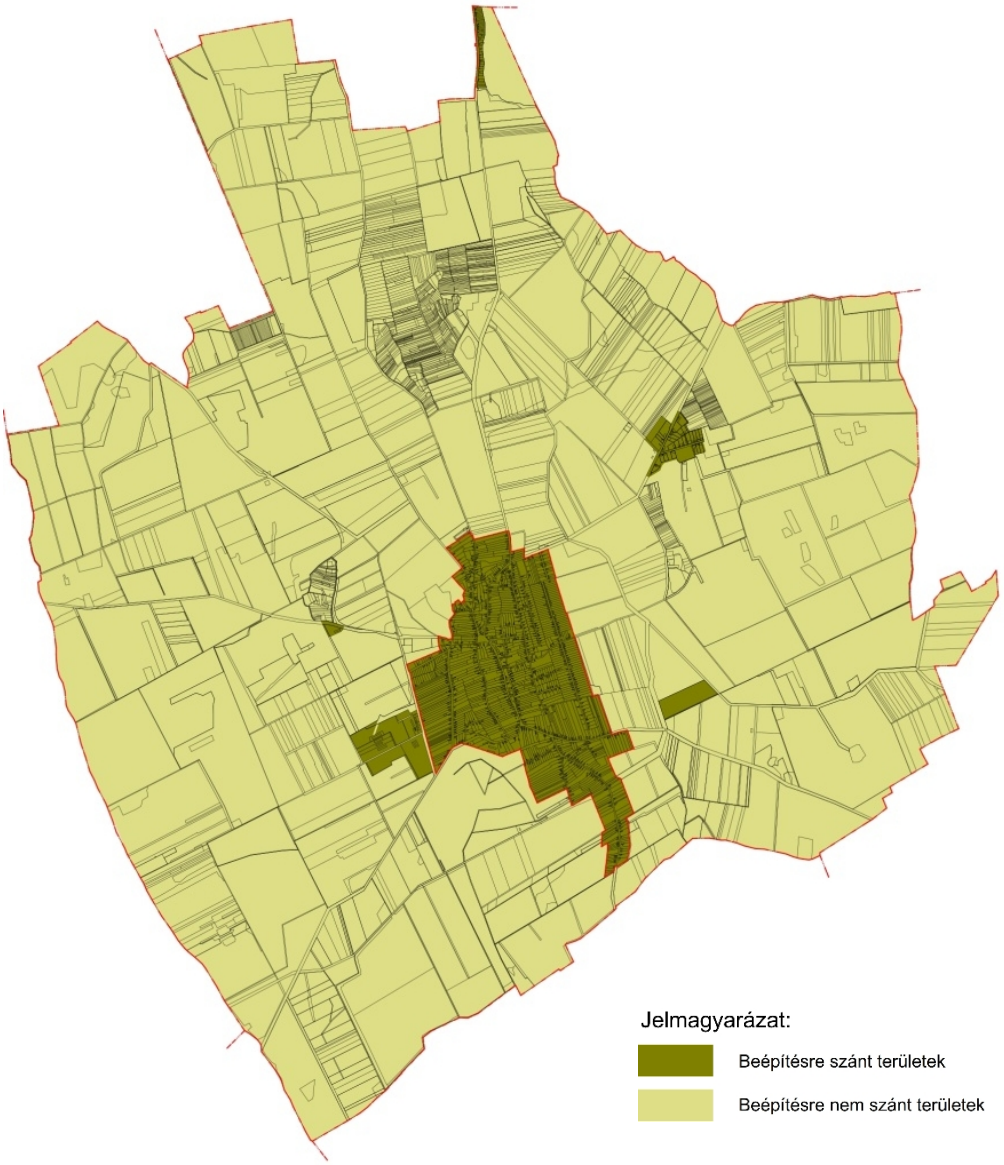

(Forrás: saját szerkesztés)

A beépítésre nem szánt területek az alábbi terület-felhasználási egységekre tagolódnak (3876,22 ha):

- Közlekedési, közmű elhelyezési területek,
- Zöldterületek: közparkok,
- Erdőterületek: védelmi erdő, gazdasági erdő, védett erdő
- Mezőgazdasági területek: általános mezőgazdasági területek, kertes mezőgazdasági területek, általános (védett) mezőgazdasági területek, gyepes mezőgazdasági területek, gyepes (védett) mezőgazdasági területek.
- Vízgazdálkodással összefüggő területek

A beépítésre szánt területek nagyobb hányada lakó és a gazdasági területekből (ipari gazdasági, kereskedelmi-szolgáltató) tevődik össze. A különleges területek hatályos terv szerint beépítésre szánt területekként jelöltek, azonban jellegükben ezek hagyományosan inkább beépítésre nem szánt kategóriába tartozóak.

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolat)

Infrastruktúra

Ehhez a funkcióhoz soroljuk a közigazgatást (Polgármesteri Hivatal, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, rendvédelmi szerv - rendőrkapitányság, rendőrség), közszolgáltatást (könyvtár, művelődési ház, közösségi ház):

- Kántorjánosi Gyermekjóléti és Szociális Intézmény: A Kántorjánosi Gyermekjóléti és Szociális Intézmény 2013. január 24-től látja el a település közigazgatási területén a törvény által előírt alapfeladatokat – gyermekjóléti szolgaáltatás, családsegítés, házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés- Kántorjánosi Község Önkormányzat fenntartásában.

Kereskedelem

Ide tartozik többek között a szolgáltatás (biztosítási és kiegészítő szolgáltatás, posta) és a kiskereskedelem (áruházlánc, ABC, dohányáru).

Oktatás és egészségügy

Ide soroljuk a közoktatás intézményeit (óvoda, általános iskola, gimnázium, szakiskola), a szakmai- és továbbképzés (művészeti iskola), az egészségügyi szolgáltatást (védőnői szolgáltatás, valamint az orvosi intézményeket (háziorvosi rendelő, iskola egészségügy, gyermekorvos, fiókgyógyszertár):

- Kántorjánosi Csicsergő Óvoda: Az óvoda egész napos nyitva tartással, felmenőrendszerben, 4 csoportban neveli a kis - közép - nagy I.-II. korcsoportnak megfelelő gyermekeket.
- Kántorjánosi Móra Ferenc Általános Iskola: Az intézmény nevelési-oktatási feladatok ellátását 22 pedagógus végzi. Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott: 3 fő. Technikai dolgozók: 7 fő.
- Háziorvos: Dr. Fekete Egészségügyi Szolgáltató Betéti Társaság. Rendelő címe: 4335 Kántorjánosi, Arany János utca 14.

  Háziorvosi ügyelet: A napi munkarenden kívül bekövetkező sürgősségi esetekben a beteg vizsgálatával, egészségi állapotának észlelésével, alkalomszerű és azonnali sürgősségi

beavatkozások elvégzésével, fekvőbeteg-gyógyintézetbe történő sürgősségi beutalásával kapcsolatos feladatokat Kántorjánosi Község Önkormányzata a Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézményi Társulás tagjaként biztosítja a település lakosságának számára. Központi Orvosi Ügyeleti Rendelő: Mátészalka, Kórház u. 2-4.

- Védőnői szolgálat: 4335 Kántorjánosi, Arany J út 14. Védőnő: Halászné Soltész Mónika

Szakrális terek

Temetők és a templomok.

- Görög katolikus egyházközösség, Református egyházközösség, Római katolikus egyházközösség

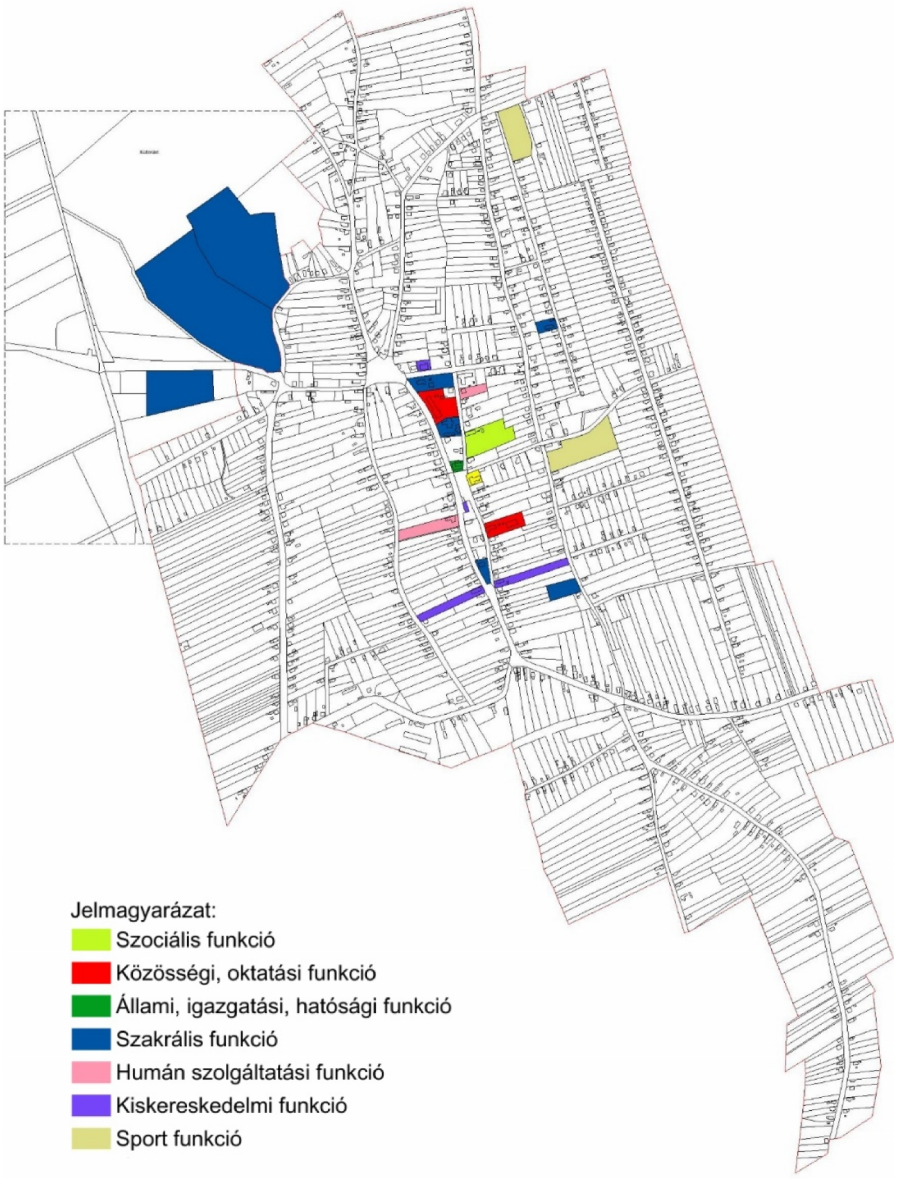

(Forrás: saját szerkesztés)

Polgármesteri Hivatal

Csicsergő Óvoda

Általános Iskola

Egészségház

Görög katolikus templom

Zsidó temető

Orvosi rendelő

Gyógyszertár

Református templom

Posta

COOP ABC

Privát Élelmiszer Bolt

(Forrás: saját szerkesztés)

Intézmények illetékességi területei

Intézmény típusa	Központ
Építésügyi Hivatal	Nyíregyháza
Építésügyi körzetközpont	Mátészalka
Fogyasztóvédelmi Felügyelőség	Nyíregyháza
Gyámhivatal	Mátészalka
Járási Hivatal	Mátészalka
Katasztrófavédelmi kirendeltség	Mátészalka
Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal	Mátészalka
Kistérségi ÁNTSZ	Mátészalka
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	Nyíregyháza
Körzeti Földhivatal	Mátészalka
Megyei Földhivatal	Nyíregyháza
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza
Megyei kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Debrecen
Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság	Debrecen
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza
Megyei Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv	Nyíregyháza
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerveinek Munkavédelmi Felügy.	Nyíregyháza
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szervének Munkaügyi Felügy.	Nyíregyháza
Munkaügyi központ kirendeltsége	Mátészalka
NeKi Kirendeltség	Nyíregyháza
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Nyíregyháza
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Adó Főigazgatósága	Debrecen
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága	Debrecen
Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Nyíregyháza
Polgármesteri Hivatalok	Kántorjánosi
Rendőrkapitányság	Mátészalka
Szociális és gyámhivatal	Nyíregyháza
Városi Bíróság	Mátészalka
Vízügyi Igazgatóság	Nyíregyháza

(Forrás: TEIR)

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

A község külterületén, Emma – tanya (korábban Degenfeld tanya) területe jelentősen visszafejlődött. Csúcs időszakában két tucat lakóépület és további kiszolgáló épület át a tanya, majorság területén. Ez napjainkra alig éri el a 6-8 lakható állagú épületet. A használaton kívüli ingatlanok kertjei csak igen kis hányadban hasznosulnak. Az épületek ezeken az ingatlanokon jellemzően leromlott állagúak, omladozóak. A közművek nagyobb részt kiépítettek. A közterületek – leszámítva a 4917. sz. utat – kiépítetlenek. A tanya mind területében, mind kapacitásában jelentősebb számú betelepülőnek tudna területet biztosítani.

Emma-tanya 1979-ben

és napjainkban

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött degradálódott) terület

A település települési környezetének minősége inhomogén. A település központjában és főutcáján végrehajtott közterületi rekonstrukcióknak (közpark kialakítása, burkolt felületek rendezése) köszönhetően itt viszonylag kedvező a településkép. Ennek hatása a szomszédos határoló tömbökre már nem igazán terjed ki. A kevésbé vonzó területek egyrészt – vizuális megjelenés szempontjából – a Béke, Táncsics, Dankó Pista, Móricz Zsigmond utca északi része. Másrészt a lakónépesség anyagi teherbírásának korlátai is rányomják egy-egy területre a bélyegét. Azok a területek, amelyek a szegregáció valamely szintjén állnak, egyáltalán nem vonzóak az épített környezet szempontjából.

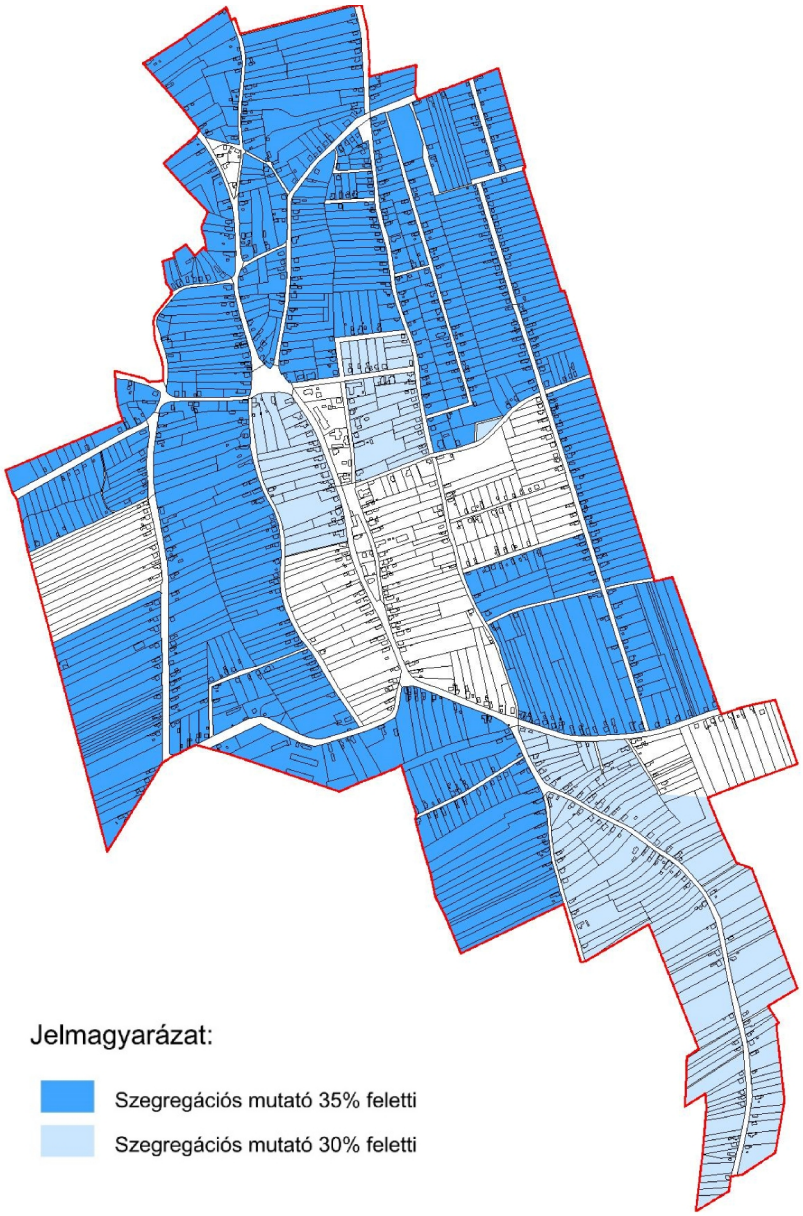

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálat

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A XIV. században még egyutcás, két házsoros nyírségi község településszerkezete a XVIII. század végéig alig változott, és csak az 1900-as évek elejére bővül többutcás, szabálytalan alaprajzú faluvá. Középkori településmagját az orsós elrendezésű Kossuth utca középső szakasza jelöli ki.
A belterület középső részén átlagos telekméret (1000-1500 m^2) a jellemző, de a település déli és nyugati részén nagyobb, hosszú szalagtelkes telkek vannak. Szórványosan, beékelődve a szalagtelkes struktúrába, találhatók az átlagtól kisebb méretű telkek. Ezek jellemzően újonnan kialakított struktúrák, a hagyományos települési szerkezettől idegenek.

Telekméret vizsgálat

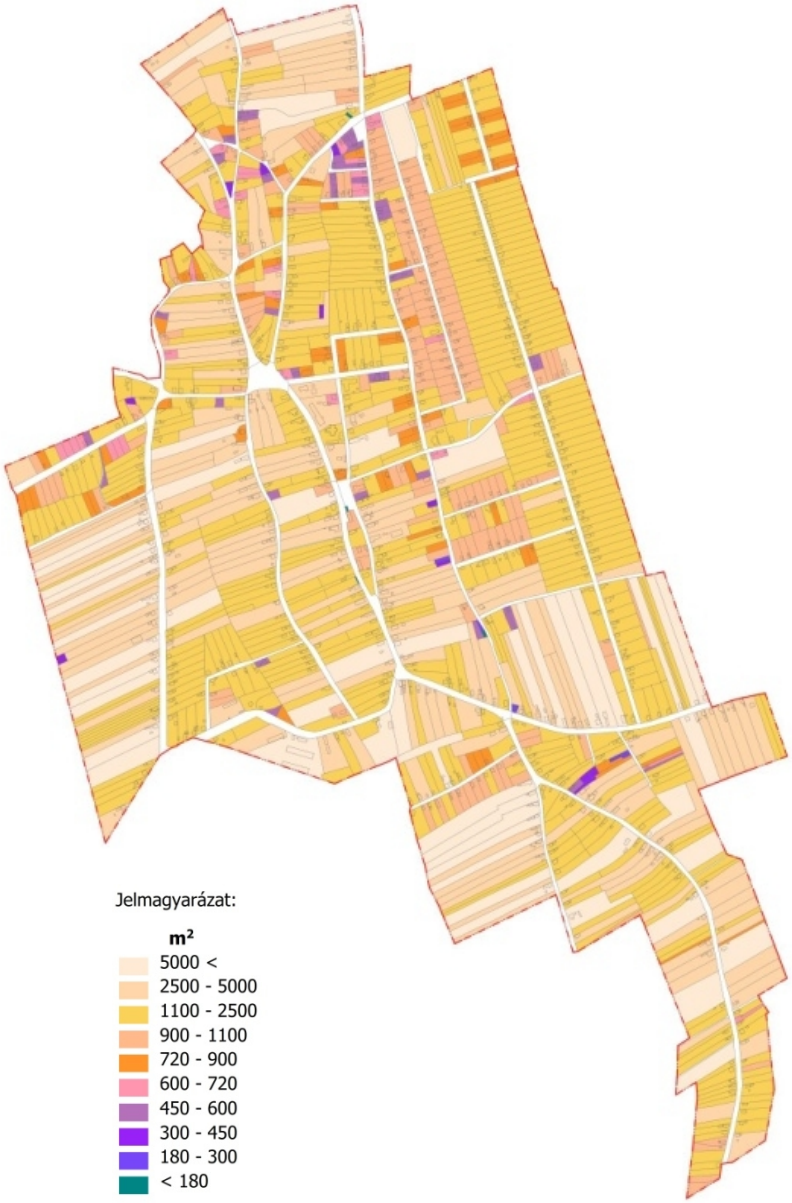

(Forrás: saját szerkesztés)

A telekméretek alakulása részben történelmi, részben a település térszerkezeti struktúrájához igazodó. Egyrészt a település központjában, valamint az ehhez kapcsolódó – az 19. század második felében kialakult – területeken a telekméretek viszonylag alacsonyabbak, de az egyes tömbökön belül is hektikusan változnak. Ezeken a telektömbökön túl a hagyományos szalagtelkes struktúrából adódóan viszonylag nagyméretű ingatlanok a jellemzőek.

Átlagos telekméret vizsgálat az egyes tömbökre vonatkoztatva

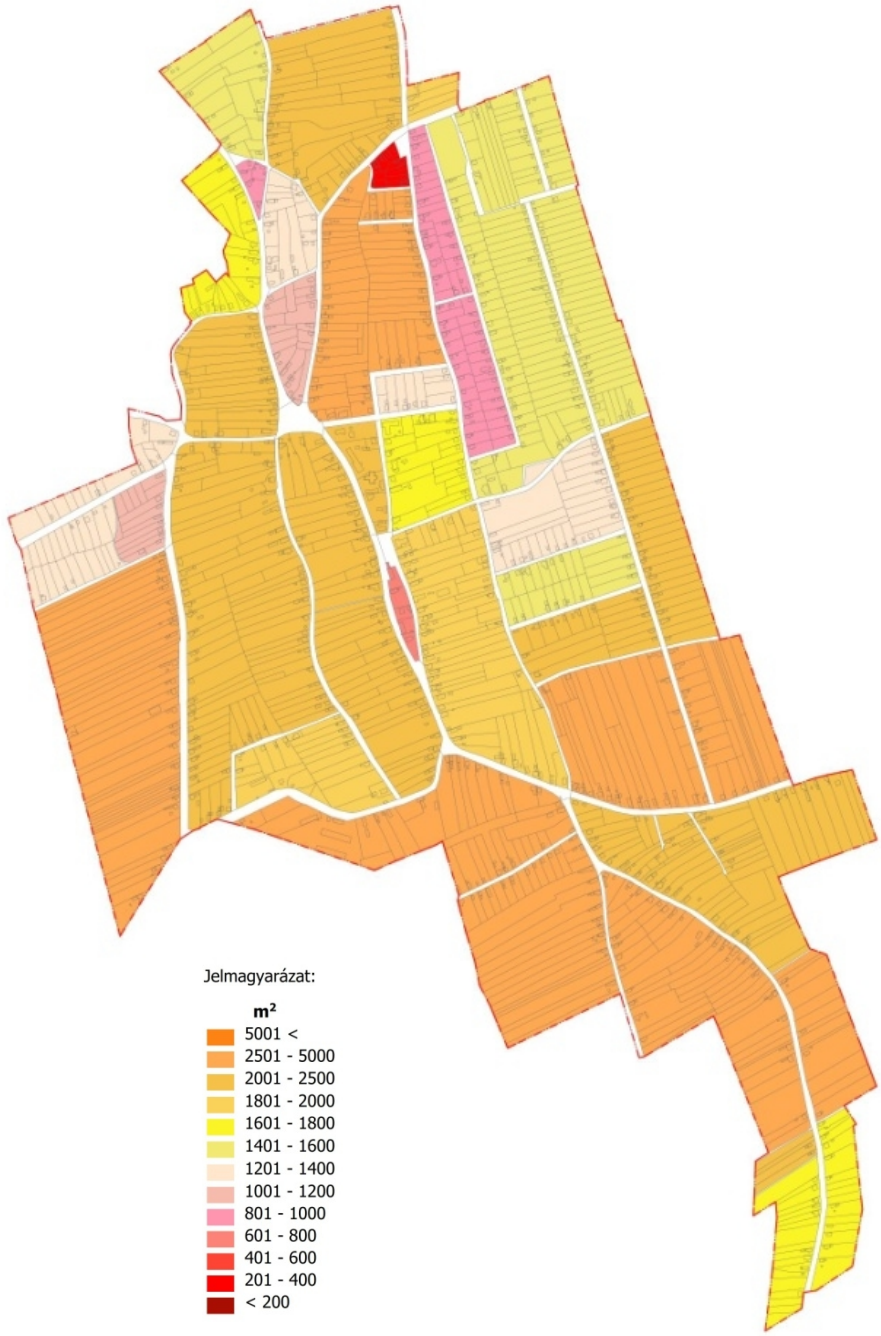

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A település rendelkezik tulajdoni kataszteri nyilvántartással, amelyben a tulajdonában lévő földrészletek és ingatlanok nyilván vannak tartva. Az önkormányzatnak 648 db tulajdona van, melyből 98 belterületi és 550 külterületi tulajdon. Az ingatlanok legnagyobb részben - kül- és belterületen egyaránt - magántulajdonban találjuk. Az állami tulajdon jellemzően a közutak területére jellemző.

1.14.3. Önkormányzati tulajdoni kataszter

Belterületen az önkormányzati ingatlanok főként a település északi (Szabadság utca) és nyugati részén (Béke utca) található. Valamennyi belterületi út önkormányzati tulajdonban van.

Önkormányzati tulajdon a belterületen

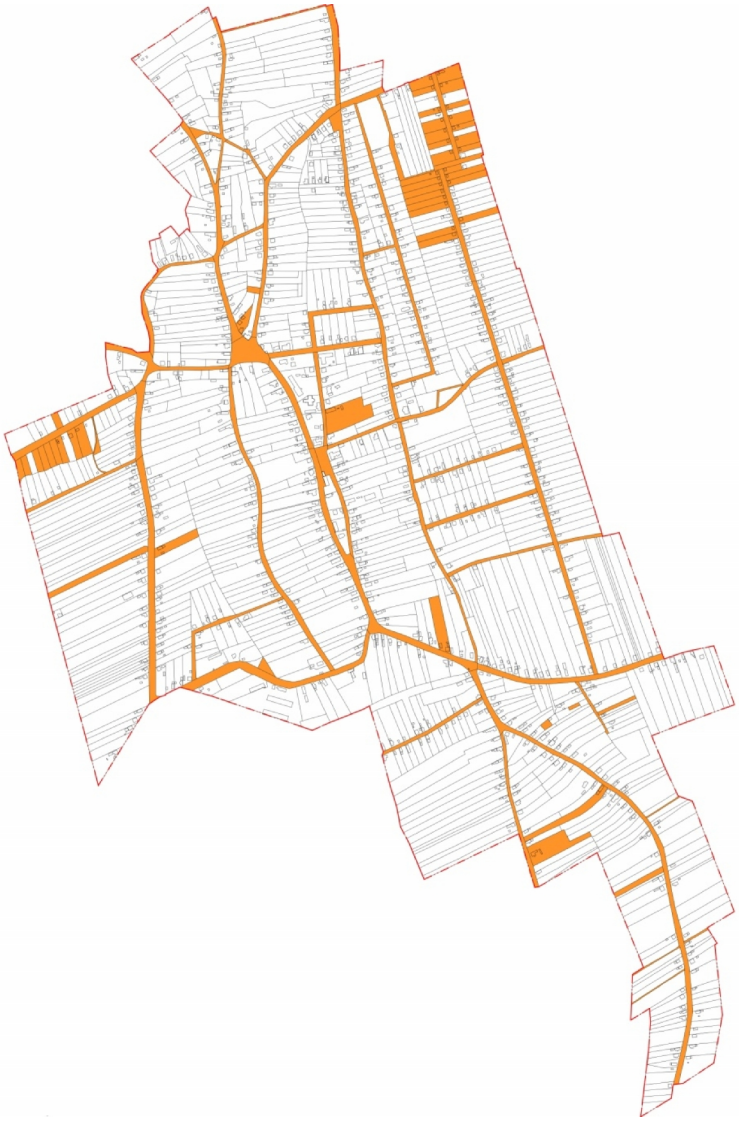

(Forrás: saját szerkesztés)

Külterületen az önkormányzati ingatlanok a zártkerti részekre esnek. Illetve önkormányzati tulajdonban van 2 db nagyobb kiterjedésű ingatlan, az Ófehértó felé vezető út mentén (cca. 37,0 ha), valamint a belterülettől északra a Vaja felé vezető út mentén (cca. 20,0 ha). Valamennyi kivezető út külterületi szakasza önkormányzati tulajdonban van.

Önkormányzati tulajdon a külterületen

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Településeink lakásállománya jelentős változáson ment keresztül a háború utáni újjáépítési időszakban, nagyrészt a szocialista lakásépítési programok eredményeként, illetve a 2000 után beindult építkezések hatására. A lakások és lakott üdülők építési év szerinti megoszlását ábrázolja a térkép az alapján, hogy adott településen melyik a lakásépítések legmagasabb arányt képviselő időszaka.

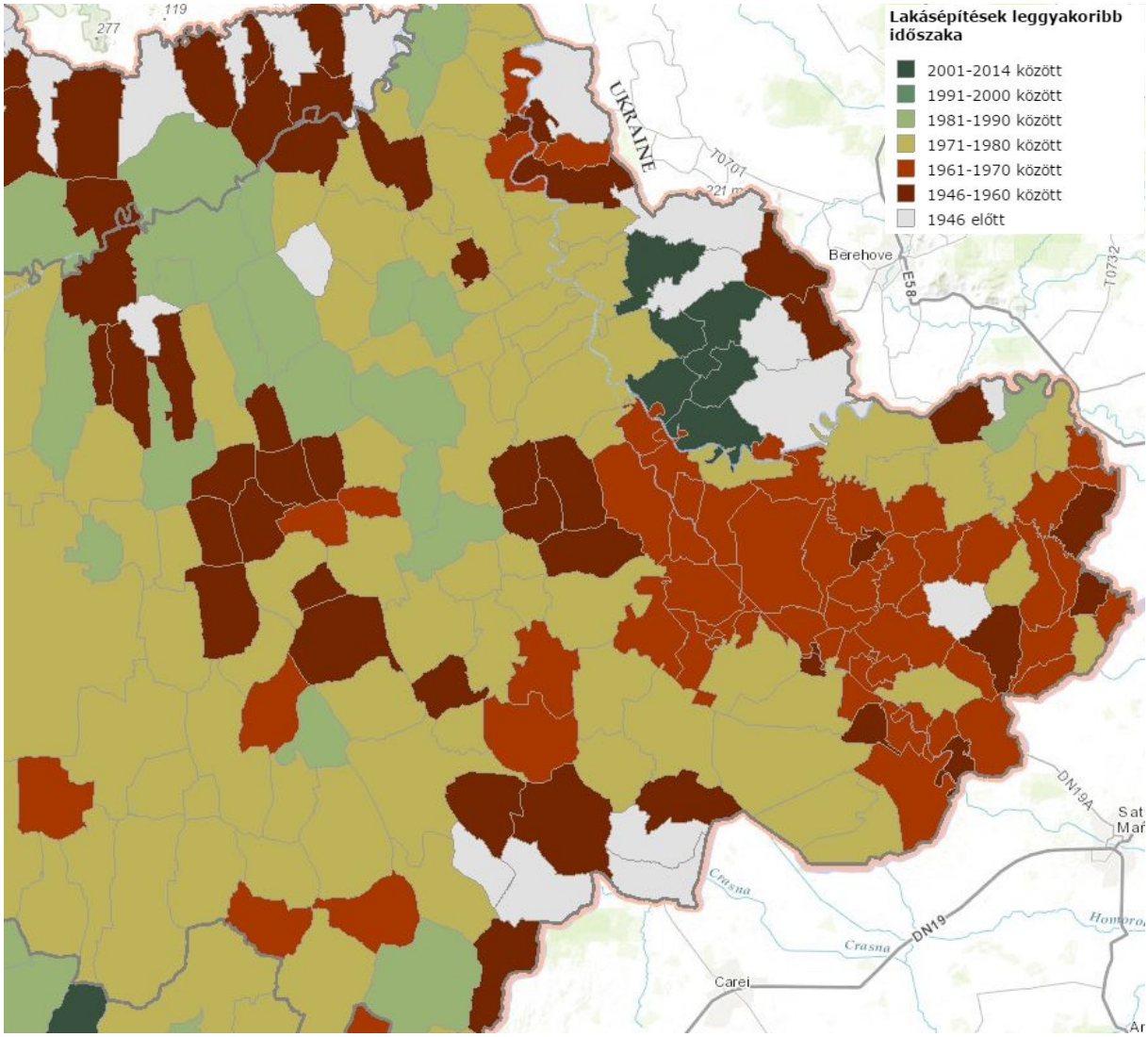

(Forrás: www. lechnerkozpont.hu)

Városaink és falvaink csaknem felét még mindig az 1946 előtti lakásállomány uralja. Ez persze nem azt jelenti, hogy minden második hazai településen kizárólag II. világháború előtti lakóépületekkel találkozhatunk, ám a 70 évnél idősebb lakások napjainkban is meghatározók arculati szempontból.

Az 1961-től az 1970-es évek közepéig tartó első lakásépítési programnak 1 millió új lakás volt a célja. Az állam által kiosztott összkomfortos, egy- vagy többemeletes (gyakran „Kádár-

kockaként”*emlegetett) családi házak lényegesen vonzóbb életfeltételeket kínáltak, mint az idősebb korú, elavult technológiával épült és megrongálódott lakásállomány. Az 1961-1970 közötti évtized építkezései a mai napig településeink kb. 8%-án meghatározók (barna szín), különösen Győr-Moson-Sopron és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes térségeiben. (www. lechnerkozpont.hu)*

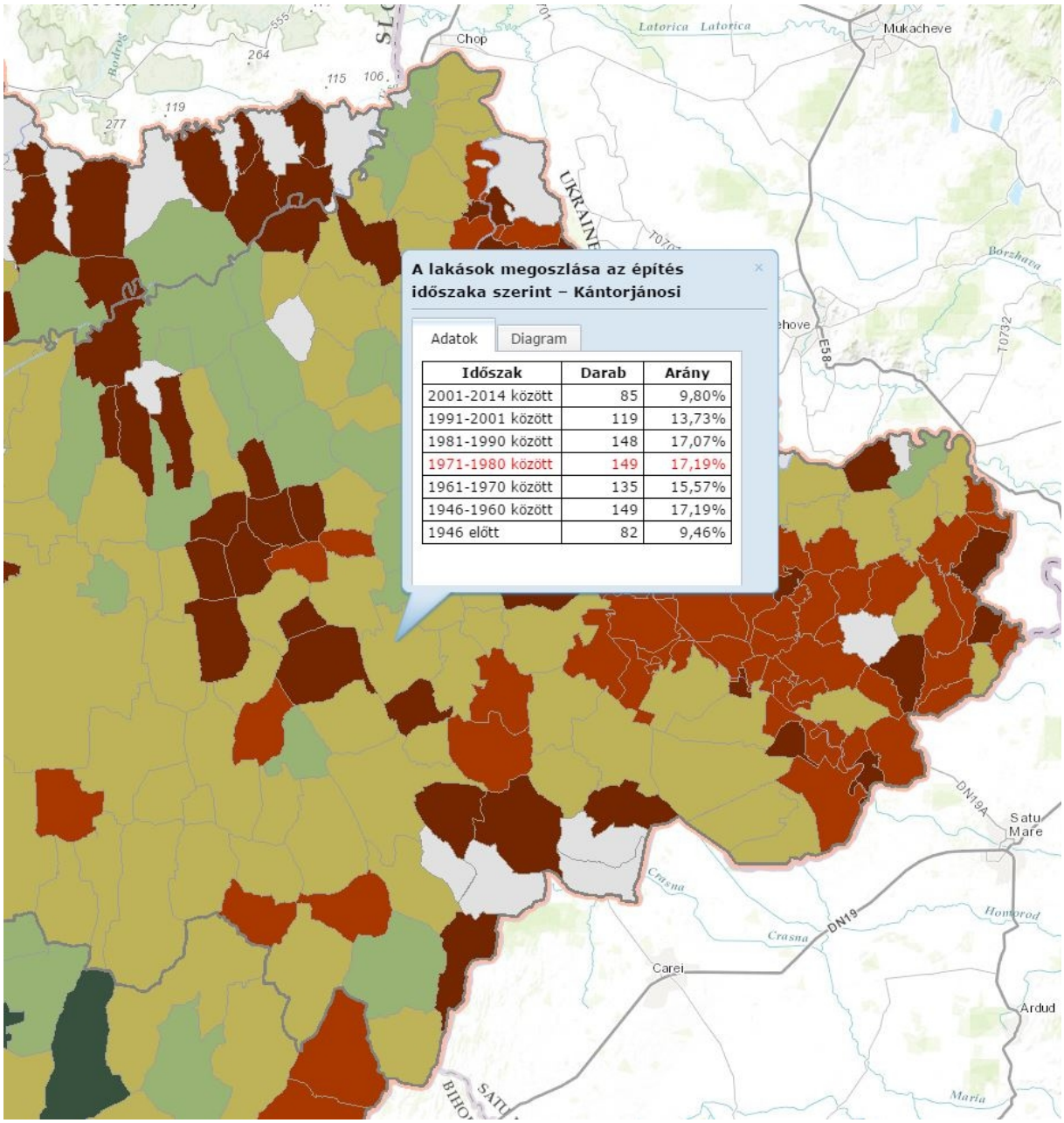

(Forrás: www. lechnerkozpont.hu)

A vizsgálatok, valamint a további tervezések alapját a hiteles állami alapadat képezte, melyet helyszíni bejárással, valamint légi és műholdas fotók elemzésével kerültek kiegészítésre, aktualizálásra.

Az épületállomány állapota átlagosnak, vagy az alattinak tekinthető. A leromlott állagú épületek száma bár nem kirívó, de összességében számottevő. A lakásállomány legnagyobb része 1945 utáni, ez viszonylag kedvező. Az ezredfordulót követően épület lakások viszont a 10%-ot sem érik el. A folyamatos megújulás, átépülés tendenciája az 1990-es évektől észrevehetően lassul, ami jelentősen befolyásolja a község épített környezetének megítélését.

Leromlott állagú épületek

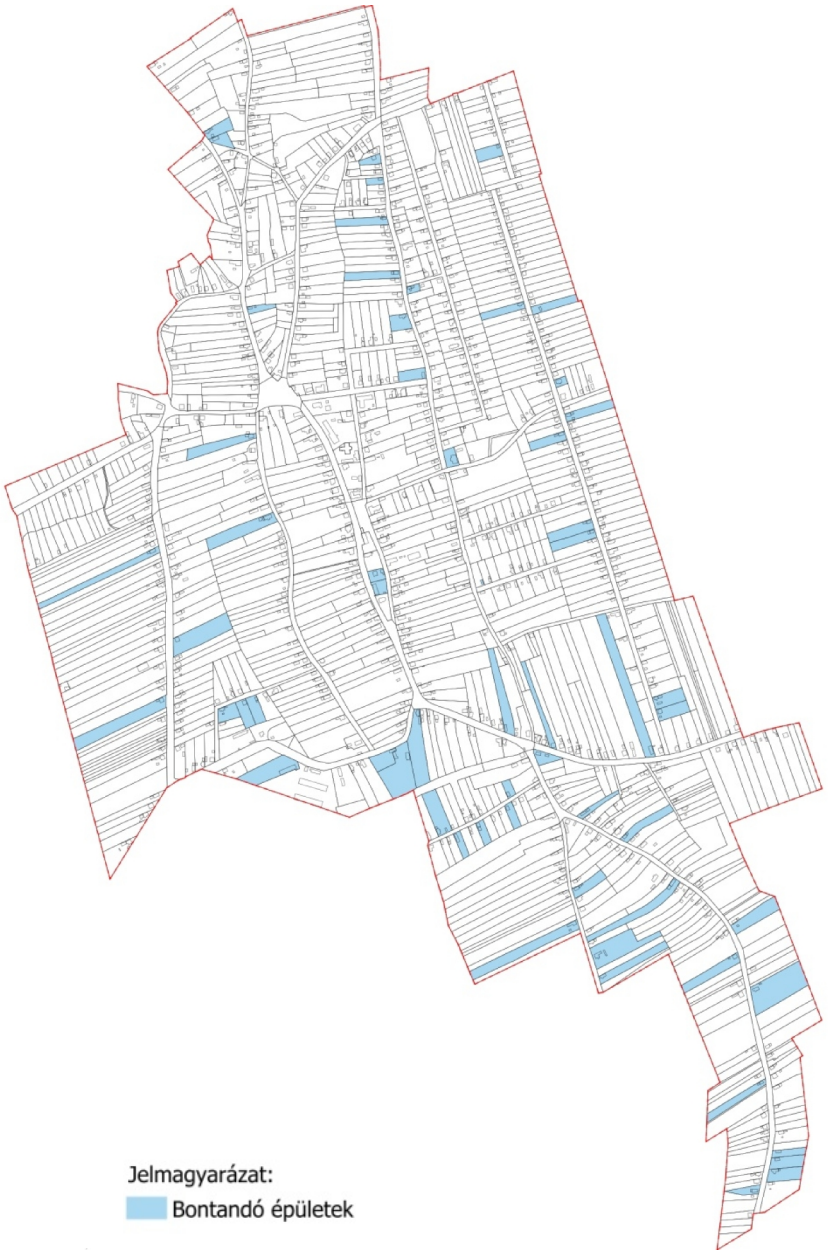

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció kapacitás

A lakóépület állomány 865 db egylakásos földszintes épületből áll, melyből 150 db összkomfortos, 438 db komfortos, 62 db félkomfortos, 210 db komfort nélküli és 5 db szükség és egyéb lakás.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Az ingatlanok számottevő részén, hagyományos oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző. A település utcái kivétel nélkül előkertes beépítésűek. Szalagtelkei soros, elvétve kétsoros elrendezésűek. Az udvarok beosztása a tagolt épületelrendezéshez igazodik. Az ingatlanok mérete eltérő, nem adnak egységes utcaképet.

Beépítési százalék vizsgálat

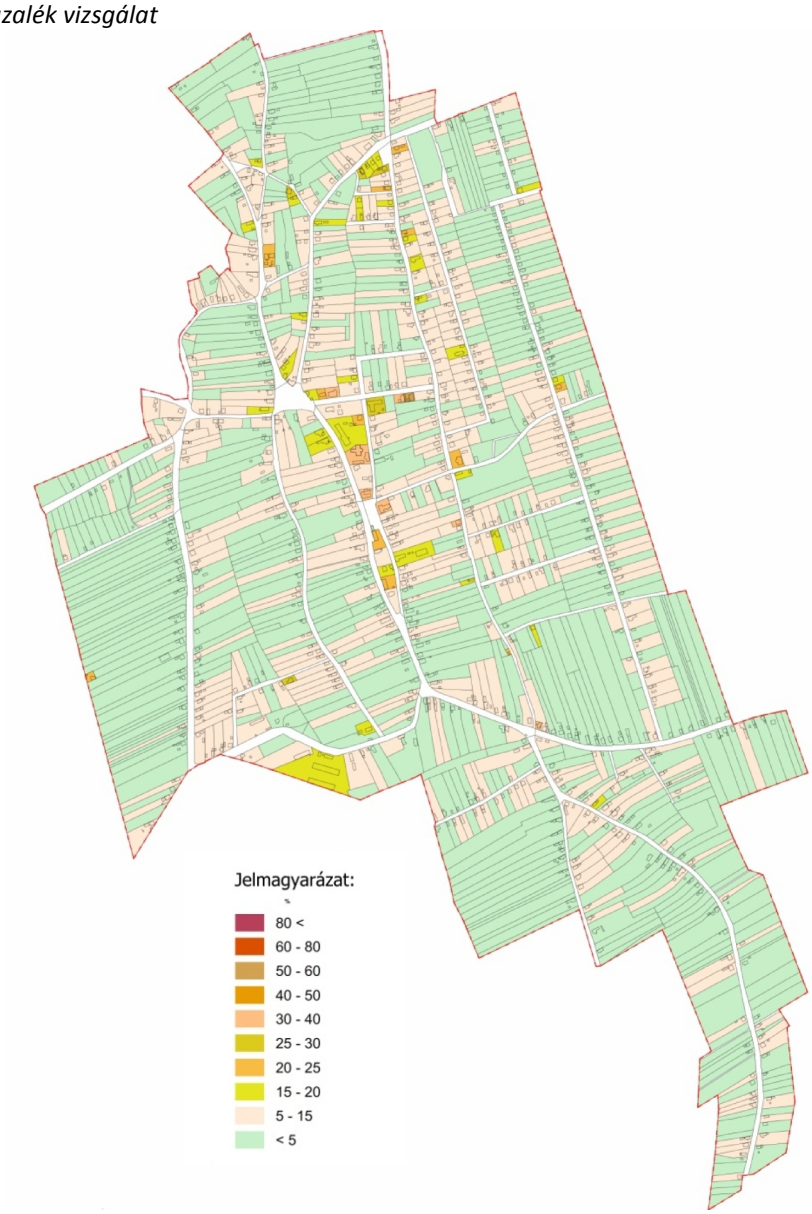

(Forrás: saját szerkesztés)

A beépítés intenzitása a település központját alkotó - Arany János ás Kossuth utcák által határolt tömbben a legmagasabb. Ezt követi a főbb utak mentén elhelyezkedő tömbök. A legalacsonyabb intenzitással a külső telektömbök rendelkeznek.

Általános beépítési százalék vizsgálat az egyes tömbökre vonatkoztatva

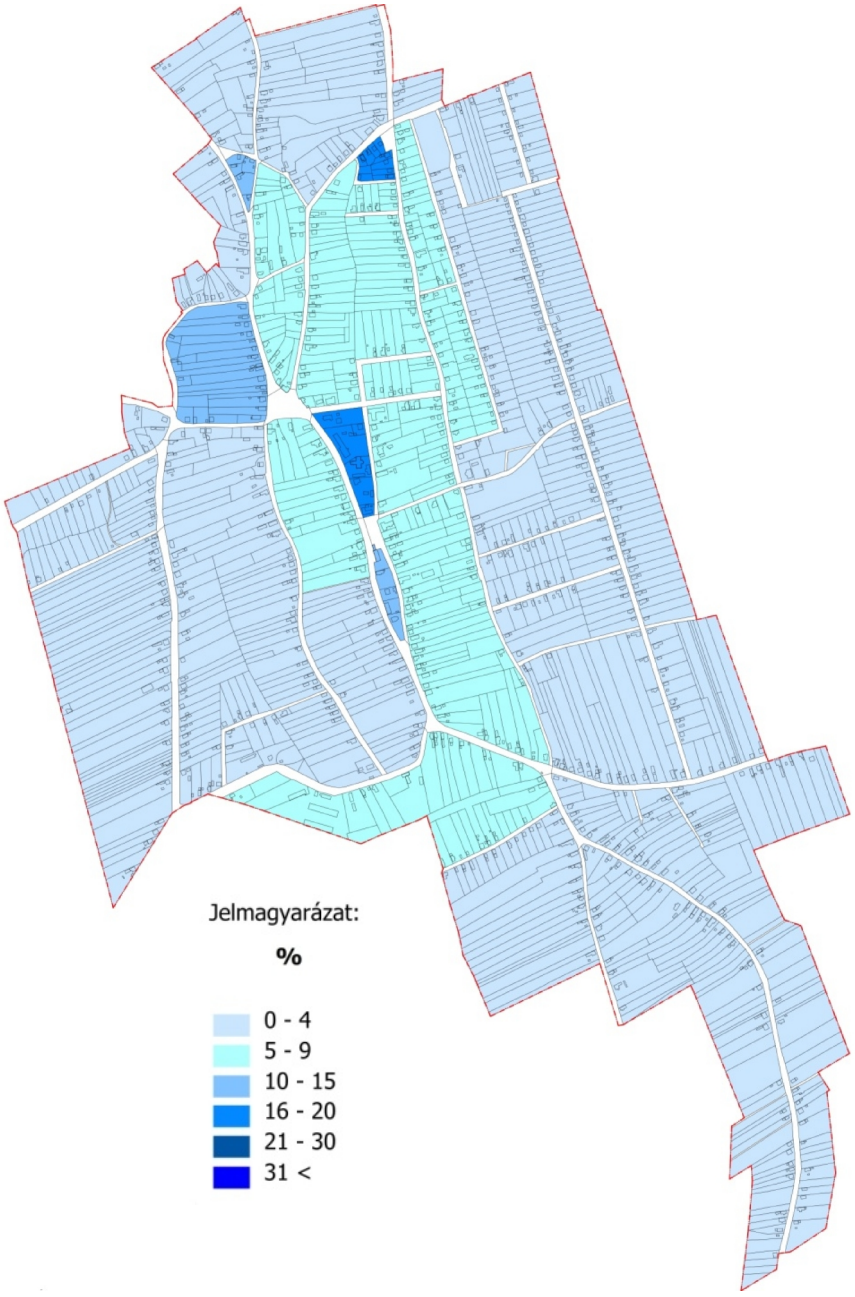

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A településen nem jellemző a többszintes építési mód. A lakó funkciójú épületállományban kisszámú tetőtér beépítéssel rendelkező épület található, a belterületi lakóingatlanok alig 4 %-a. A középületek közül egyedül az általános iskola épülettömege többszintes.

Többszintes lakó épületek a belterületen

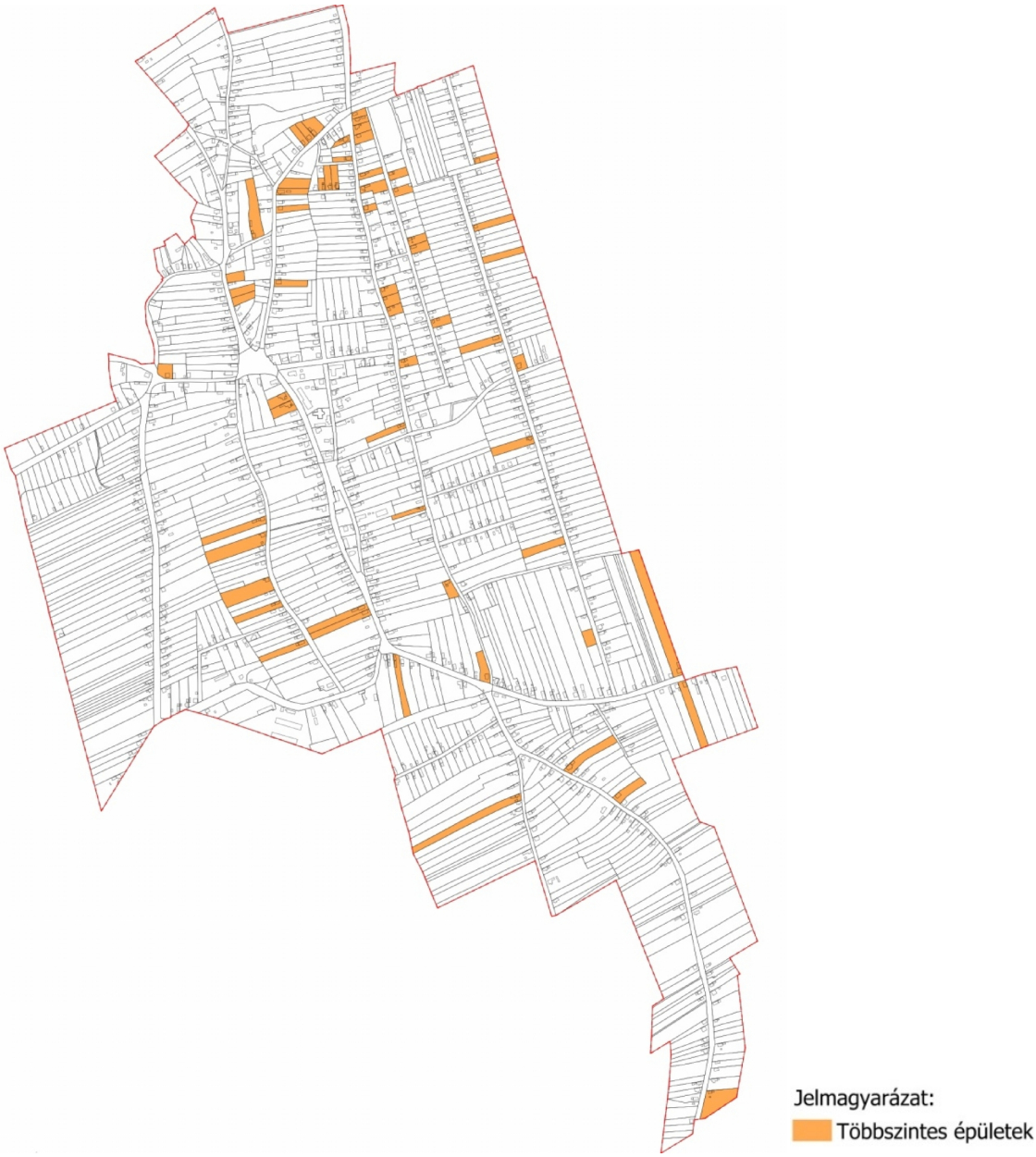

(Forrás: saját szerkesztés)

A település területén nincs jellemző tető, tetőidom forma. Vegyesen találhatunk utcára merőleges nyeregtetős (kontyolt vagy oromfalas kivitelben), sátortetős és összetett tetőfelépítményeket. Meghatározó karakter nem alakult ki a községben, sem a történelmi, sem az újabb keletű telektömbökben.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A XIV. században még egyutcás, kétházsoros nyírségi község településszerkezet a XVIII. század végéig alig változott, s csak az 1900-as évek elején bővült többutcás szabálytalan alaprajzú faluvá. Középkori településmagját az orsós elrendezésű Kossuth utca középső szakasza jelöli ki. Itt álla Református templom, ezt a szigete keletről az Arany János utca határolja. A Fő utcájának déli végén Kossuth utca kettéágazik, és így kötődnek össze az előbbivel párhuzamosan nyitott Bajcsy-Zsilinszky és Zalka Máté utcák. Az előbbi északon egy viszonylag tágasnak mondható újkori faluközpontban (Petőfi tér) torkollik. Ettől északra és részben nyugatra rövid, zegzugos utcákat és szegényesen beépített, kisméretű telkeket találni.

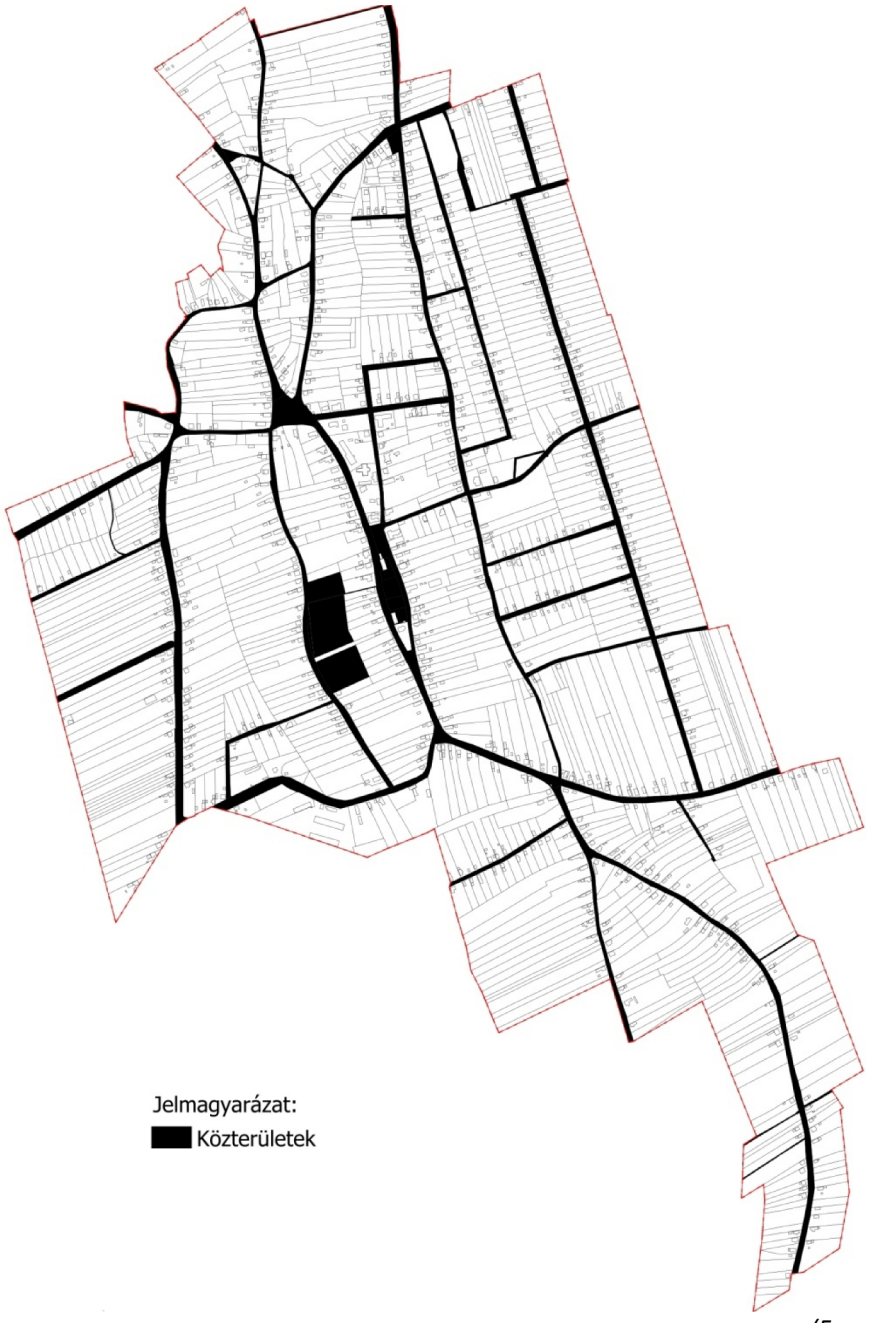

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Kántorjánosi Szabolcs-Szatmár-Bereg megye keleti részében húzódó község, a mátészalkai járásban. A megyeközponttól, Nyíregyházától való távolsága 32 km. Közúti összeköttetésben Baktalórántházával, Őrrel, Hodásszal és Nyírderzzsel áll.

A Nyírség, az ország második legnagyobb futóhomok vidékének keleti peremén helyezkedik el. Az Alföld egykori képéből a Nyírség őrizte meg a legtöbbet. Az erősen mozaikos felépítésű tájat buckaközi mocsarak, fűz- és nyírlápok, ligetes erdők, füves vegetációval borított homokhátak tagolják. A Nyírség területén a vízrajzi viszonyok, a buckaközi mocsarak, szikes tavak medencéi alapvetően meghatározták a települések létrejöttének helyeit. Kántorjánosi esetén a természeti viszonyok mellett a település fejlődését, történetét a határ mentiség, a marginális fekvés mindvégig meghatározta.

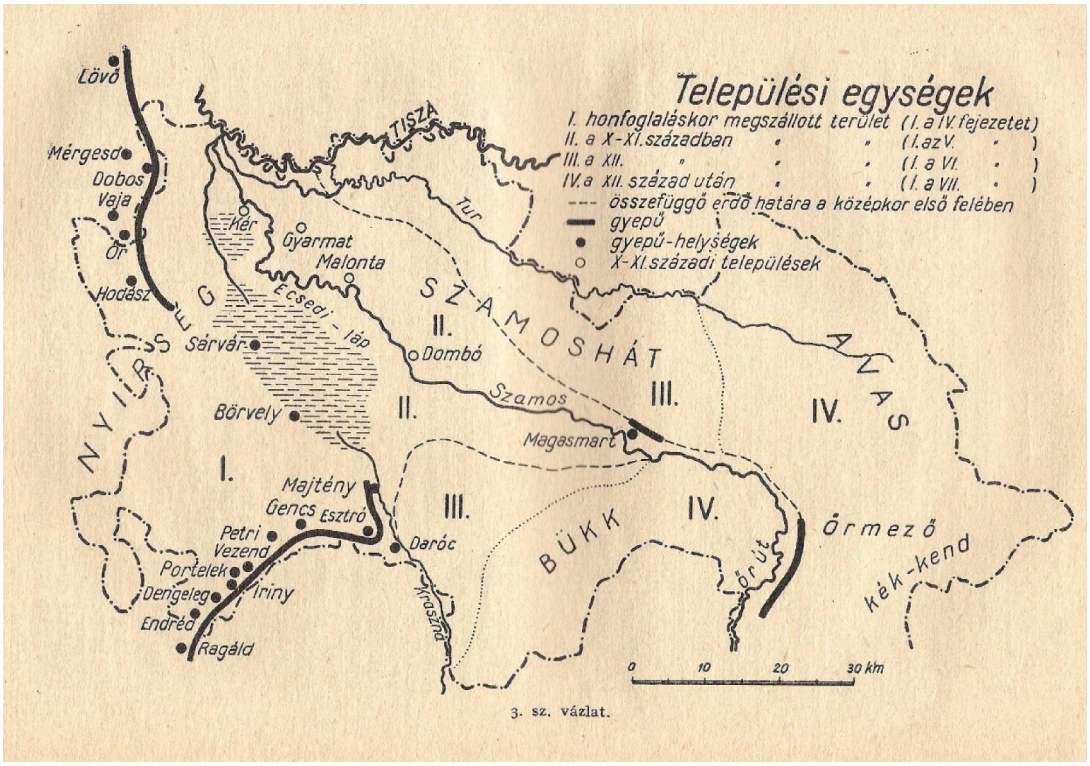

3. sz. vázlat.

A határmentiséget, a marginalitást Kántorjánosi esetében több ponton is megfigyelhetjük.

- A középkorban Őr, Lövő, Hodász településekkel együtt a keleti gyepű belső védvonalához tartozott.
- A történeti Szabolcs és Szatmár megyék határán helyezkedik el, a Nyírség keleti szélén.
- A kereskedelmi utak nem érintették az elmúlt századokban.
- A fő közlekedési útvonalak, és a vasútvonal még napjainkban is elkerülik. Az M3 autópálya megépülte talán javít ezen a helyzeten.

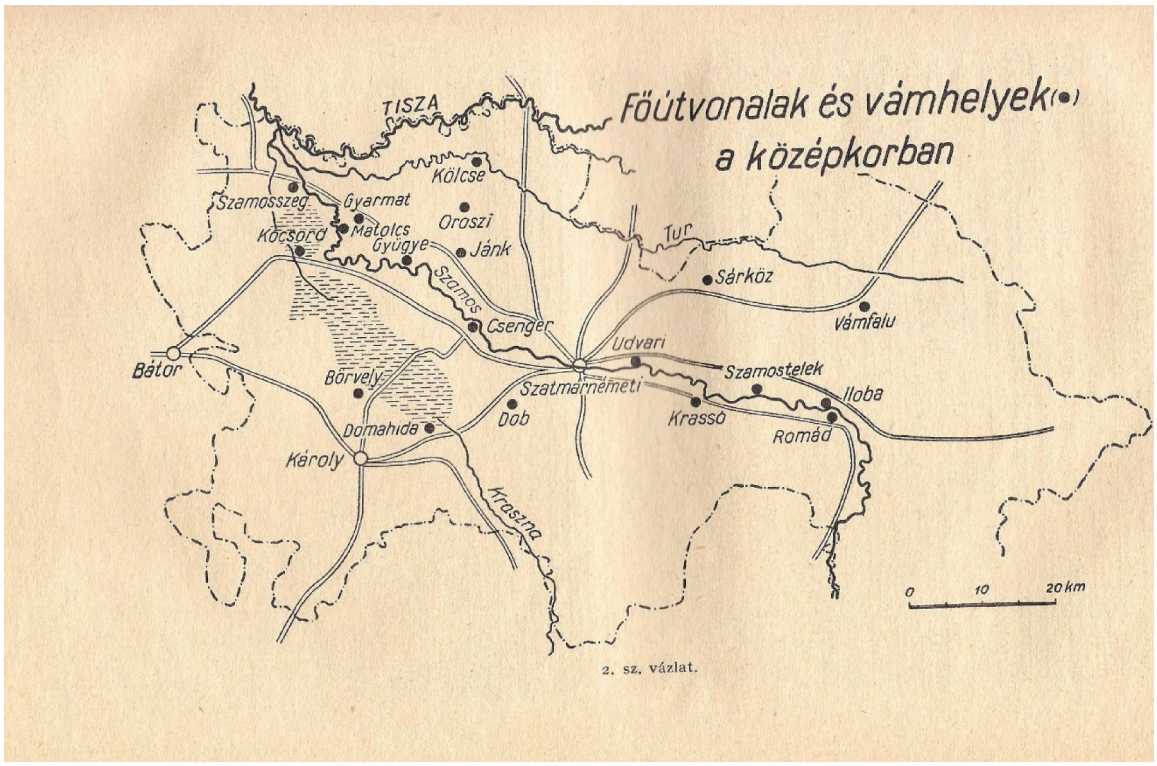

2. sz. vázlat.

A település elnevezéséről az alábbiakat tudhatjuk: A Jánosi helynév a latinból átvett János személynévnek az –i birtokképzős származéka. A Kántor- előtag a falu középkori tulajdonosára, a Kántor családra utal. A Kántor személynév a kántor köznévből alakult ki.
A település középkori történetéről nem sokat tudunk. Első okleveles említése 1272-ből származik. A község Iklóddal egy területen épült ki, a középkori oklevelek gyakran egy településként említi őket. A református templom a XVI. századból való, a görög katolikus templom a XVII. századból. A község határában hajdan több falu állott fenn, a melyeknek már csak egy-egy dülő neve őrzi az emlékét. Ilyenek a Ricse, Ruszka, Kopántelke, Vasvári, Luskod dülők. E tájon feküdt hajdan Gothard puszta is, mely 1450-ben szintén a Kántor család birtoka. Hozzá tartoznak a Boglya, Flóra, Uray tanyák, az Emma major, Éhvölgy szőlő, Kis szőlőtelep, Segesvári szőlő.
A településszerkezetben a középkori előzmények még jól nyomon követhető a XVIII. században készült első katonai felmérés térképlapján. A XVIII. században még egyutcás település volt.

Kántorjánosi az első katonai felmérés térképlapján

A település alaprajzát alapvetően meghatározza a Baktalórántháza – Hodász összekötő országút menti fekvés. A község első utcája így az országút nyomvonalában alakul ki. A mai főutca, a Kossuth Lajos és Marx Károly utca futása már ekkor kialakult, amely a település központjában orsótér formájában kiszélesedik. Az orsótér közepén a középkori eredetű református templom áll. Már ekkor, a XVIII. században teljesen összenő Iklóddal, a két település között semmilyen elkülönülés nem fedezhető fel már ekkor, kettős településközpont nem alakul ki.
A XIX. század közepén készült második katonai felmérés térképlapján néhány településszerkezeti változás figyelhető meg. Kialakul Kántorjánosi többutcás szerkezete, az utcákban az utcára merőleges szalagtelkek rendszere alakul ki. A település központjában, a Kossuth Lajos utcával párhuzamosan, attól nyugatra megkezdődik a mai Bajcsy-Zsilinszky utca beépítése, az orsótértől északra a mai Rákóczi Ferenc utca és Móricz Zsigmond utca nyomvonala is kialakul. A Kosuth Lajos, Rákóczi Ferenc, Béke utcák összefutásánál tölcséralakú teresedés alakul ki.
Az orsótér déli végén, a Kossuth Lajos és a Marx Károly utcák csomópontjában szintén tölcséres teresedés figyelhető meg. A Marx Károly utcából déli irányba leágazó Ady Endre utca nyomvonala is el kezd megjelenni a település déli végében.
A település délnyugati irányba történő terjeszkedésének a Jánosi-nagy-rét szab határt.

KántorJánosi a második katonai felmérés XLV. col. 45. sect.

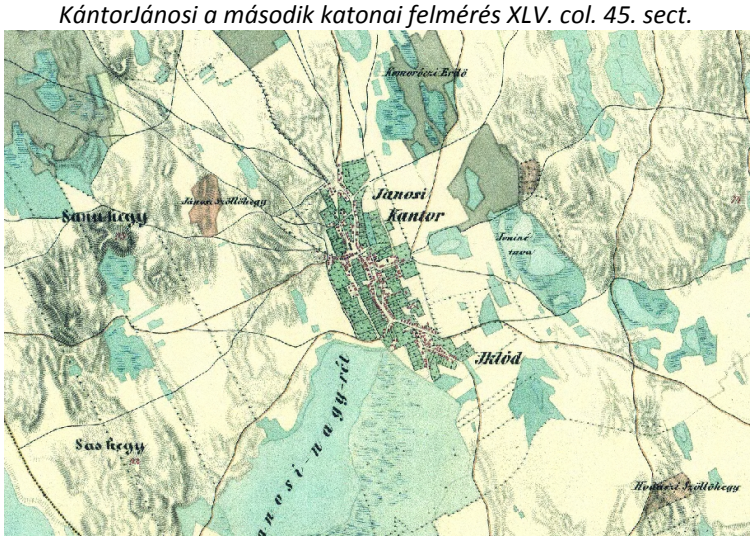

Kántorjánosi településközpontja a második katonai felmérés térképlapján

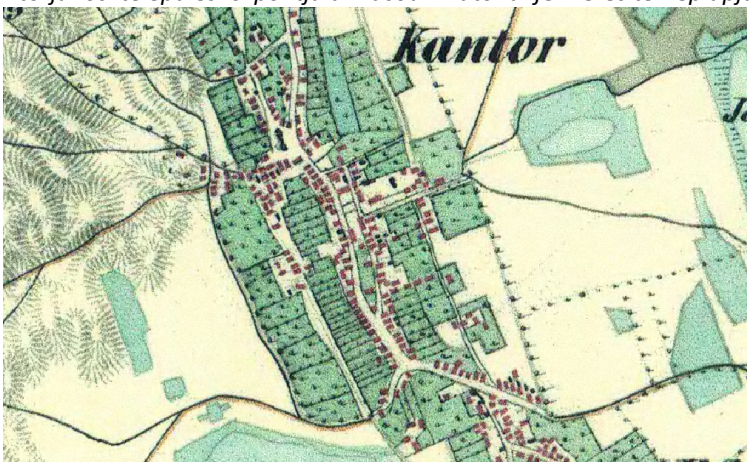

A második és a harmadik katonai felmérés között eltelt idő alatt jól megfigyelhető a község növekedése. Újabb utcák nyomvonala alakul ki. Elkezdődik a mai Zalka Máté utca beépítése, és megjelenik a Szabadság utca, Hunyadi János utca, Dózsa György utca nyomvonala. A középkori eredetű orsótér még mindig meghatározó szerkezeti eleme a településközpontnak.

Kántorjánosi a harmadik katonai felmérés térképlapján

A település mai szerkezete megtartotta középkori eredetét, az orsótér a középkori eredetű református templommal ma is hangsúlyos eleme a településszerkezetnek. A középkori határokat jelentősen túlnőtte, elsősorban nyugati és keleti területek irányában.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A XIX. századi lecsapolási munkák megkezdése előtt az ország vízben gazdag táj volt. Számos ér, patak, folyás, folyócska kanyargott itt, amelyek vízmentes magas partjai pedig kiváló körülményeket kínáltak a régészeti korokban a megtelepüléshez. Nem volt ez másképp a Nyírség területén sem. A homokhátak között kialakult szikes tavak, buckaközi mocsarak sűrű hálózata alakult ki. A tavak vízmentes magas partjai pedig jó körülményeket kínáltak a régészeti korokban a megtelepüléshez.

Kántorjánosi nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé. A település területén folytatott régészeti ásatások elsősorban az M3 autópálya, a MOL 1000-es, és a Román gázvezeték telepítéséhez kapcsolódtak. A település közigazgatási határában több nyilvántartott régészeti lelőhelyet ismerünk, de ez nem jelenti azt, hogy ismerjük valamennyit. A település határában szisztematikus régészeti topográfiai kutatások még nem történtek, így nem került feltérképezésre a település teljes határa. A mellékelt lista csak egy reprezentatív mintavételnek tekinthető, és nem szabad azt a következtetést levonni belőle, hogy ismerjük Kántorjánosi közigazgatási határában található valamennyi régészeti lelőhelyet. A földmunkával járó beruházások tervezése során mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a jelenleg lehatárolt területeken kívül is kell régészeti leletek előkerülésére számítani. A fenti körülményt ma már a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény is tükrözi, hiszen a jogszabály legutóbbi módosítása megkülönbözteti a régészeti lelőhely és a nyilvántartott régészeti lelőhely fogalmát.

A településen komoly örökségvédelmi kockázatot jelenthetnek a zöld mezős beruházások. A település teljes határát lefedő régészeti topográfia hiányában újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A nagy felületű zöldmezős beruházásoknál mindenképpen számolni kell régészeti lelőhelyek előkerülésével, így különösen fontosnak tartjuk, hogy a zöldmezős beruházások előkészítésénél nagy hangsúlyt kapjon a régészeti örökség felmérése. Javasoljuk, hogy az ilyen típusú beruházások esetén a tervezés legkorábbi fázisában készüljön el a próbafeltárást is magába foglaló előzetes régészeti dokumentáció, ugyanis csak ennek a dokumentációnak a segítségével lehet csökkenteni a régészeti örökség által jelentett kockázatot. Javasoljuk, hogy a vállalkozások telephelyeinek kiválasztása során a régészeti örökségvédelmi szempontokat is vegyék figyelembe.
A régészeti örökségvédelmi kockázat tovább csökkenthető már korábban kialakított telephelyek korszerűsítésével, azaz a barna mezős beruházások ösztönzésével.

Kántorjánosi közigazgatási határában található nyilvántartott régészeti lelőhelyek[1]

azonosító	lelőhelyszám	név	leírás	HRSZ
33146	1	Mányi-dűlő	Helyszíni szemle során neolit településre utaló leletek kerültek felszínre.	0147/1, 0147/2, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 0187, 1438/1, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446
36234	2	Emmamajor	Helyszíni szemle során római kori-szarmata település maradványait figyelték meg.	0277/3, 0277/8, 0275/9
34806	3	Prókátor tagtól ÉNY-ra	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során őskori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0150
34808	4	Prókátor tagtól É-ra	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során őskori-bronzkori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0150

[1] A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyonvédelmi Központ 2016. áprilisi adatszolgáltatása alapján

34809	5	Prókátor tagtól ÉÉK-re	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során Árpád-kori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0149, 0150, 0148/3
34810	6	Hetei- tag	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során őskori, Árpád-kori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0146/7, 0182, 0146/6
34829	8	Péteri- tag	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során őskori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0194/1, 0194/2
34830	9	Péteri tag II.	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során középkori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0194/2, 0194/1
34831	10	Urbárista	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során késő középkori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0231/1
34832	11	Urbárista II.	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során ismeretlen korú településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0231/1, 0233/2, 0232
34834	13	Homoki-dűlő I- II.	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során neolit, kelta, császárkori, középkori településre utaló leleteket gyűjtöttek. Az M3 autópálya építését megelőzően a Magyar Nemzeti Múzeum régészei tárták fel a lelőhelyet, amikor neolit, rézkori, császárkori település maradványai kerültek felszínre.	0272/3, 0233/2, 0234, 0272/23, 0272/24, 0272/25, 0272/26, 0272/18, 0272/19, 0272/20, 0272/21, 0272/22, 0271, 0272/9, 0272/14, 0272/13, 0272/12, 0272/11, 0272/7, 0272/8, 0272/10
34835	14	Homoki-dűlő III.	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során rézkori, bronzkori, császárkori, Árpád-kori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0272/25, 0272/26, 0272/27
34836	15	Emmamajor	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során őskori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0275/9, 0275/6
34837	16	Emmamajor II.	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során Árpád-kori településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0284/7, 0284/8
34938	17	Hosszú-hegyi dűlő	1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során ismeretlen korú településre utaló leleteket gyűjtöttek.	0279/36, 0279/37, 0279/2
45476	18	Pénzverem	1949-ben egy bronzkori urnát találtak a lelőhelyen, 1993-ban a Jósa András Múzeum régészei által végzett terepbejárás során bronzkori leleteket gyűjtöttek.	084/1, 096, 083, 079/4, 079/3, 079/2, 079/1, 078, 077, 076/2, 076/3, 076/4, 075, 074, 070/2, 070/1, 063/1, 063/2
45483	19	Nagyrét-dűlő	1931-ben a III. számú főfolyás mélyítésekor egy bronzkori edényt találtak.	033, 032, 034, 051/4, 051/5, 051/6, 051/7, 051/2, 052, 038/1, 035/1, 035/2, 035/3
51412	20	Hosszúhegyi-dűlő és Borsó-szeg határa	2005-ben az M3 autópálya építésének előkészítésekor folytattak terepbejárást a Jósa András Múzeum régészei.	0284/9, 0284/10, 0280
51413	21	Hosszúhegyi-dűlő	2005-ben az M3 autópálya építésének előkészítésekor folytattak terepbejárást a Jósa András Múzeum régészei.	0275/9

51414	22	Prókátor tagtól É-ra	2005-ben az M3 autópálya építésének előkészítésekor folytattak terepbejárást a Jósa András Múzeum régészei.	0156
56921	23	Péter-tagtól K-re	2005-ben az M3 autópálya építésének előkészítésekor folytattak terepbejárást a Jósa András Múzeum régészei.	0229/2, 0229/3, 0230, 0232
57088	24	Szerfás majortól Ny-ra (MOL 27. lh.)	MOL 1000-es gázvezeték előkészítési munkálatai során 2008-ban a Jósa András Múzeum régészei egy őskori és középkori település objektumait tárták fel.	0118, 0119, 0105/1
57089	25	Homoki-dűlő és Hetei-tag között (MOL 28. lh.)	MOL 1000-es gázvezeték előkészítési munkálatai során 2008-ban a Jósa András Múzeum régészei egy középkori település objektumait tárták fel.	0231/1, 0195
62330	26	Homok II. forduló ÉK (MOL 53. lh.)	MOL 1000-es gázvezeték előkészítési munkálatai során 2008-ban a Jósa András Múzeum régészei egy bronzkori település objektumait tárták fel.	0103/1
63634	27	Pallavicini-szivárgótól keletre	A Jósa András Múzeum régészei 2007-ben végzett terepbejárás alkalmával bronzkori leleteket gyűjtött.	0179/6, 0180, 0179/7, 0181/2
76023	28	Gyulaji-halom	Késő rézkor-kora bronzkori halomsír, kurgán.	037, 052
63366	29	Péter-tag északnyugat	2009-ben végzett helyszíni szemle során ismeretlen korú település maradványait figyelték meg.	0190/18, 0190/17
72583	33	Református templom	A középkori Kántorjánosi középkori templomának maradványait sikerült megfigyelni a ma álló református templom falában.	7, 694, 695, 696, 117, 121/1, 120/5, 2, 4/1, 4/2, 3
84709	34	Sertéslegelő, Román gázvezeték 21. lh.	A Román gázvezeték telepítésének előkészítése során végzett helyszíni szemle során gyűjtöttek kerámiatöredékeket.	046/16, 046/17, 046/4, 046/5, 046/6, 046/7, 046/15
84711	35	Iklód, Román gázvezeték 22. lh.	A Román gázvezeték telepítésének előkészítése során végzett helyszíni szemle során gyűjtöttek kerámiatöredékeket.	573, 575/1, 575/2, 575/3, 576, 577, 578, 038/1, 023
84713	36	Kappancs hegyi-dűlő (Román gázvezeték 23. lh.)	A Román gázvezeték telepítésének előkészítése során végzett helyszíni szemle során gyűjtöttek a lelőhelyen kerámiatöredékeket.	0356/27

A nyíregyházi Jósa András Múzeum Régészeti Adattárának feljegyzései alapján további régészeti lelőhelyek valószínűsíthetők még Kántorjánosi határában, azonban a kevés és pontatlan helymegjelölések miatt ezek pontos beazonosítása nem lehetséges.

Keresztút
1983-ban kelta temetőre utaló leletek: fibula és edények kerültek a felszínre.

Ibrányi János beltelke
1894-ben egy késő bronzkori kincsleletet találtak, a depot alkotó bronztárgyakat: tokosbaltákat, sarlókat, késeket, bronzlemezeket egy bronzbográcsban ásták el.

Rét
Okleveles adatból ismert középkori település Kántorjánosi határában, 1411-ben említik.

Vasvári
Okleveles adatból ismert középkori település Kántorjánosi határában, 1411-ben említik.

Gothard
Okleveles adatból ismert középkori település Kántorjánosi határában, 1411-ben említik.

Martoni
1357-ben történt határjárás alkalmával említik a középkori falut Hodász és Ruszka között, amely Kántorjánosi határain belül feküdt.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Kántorjánosi északi határában, az M3 autópálya nyomvonalában

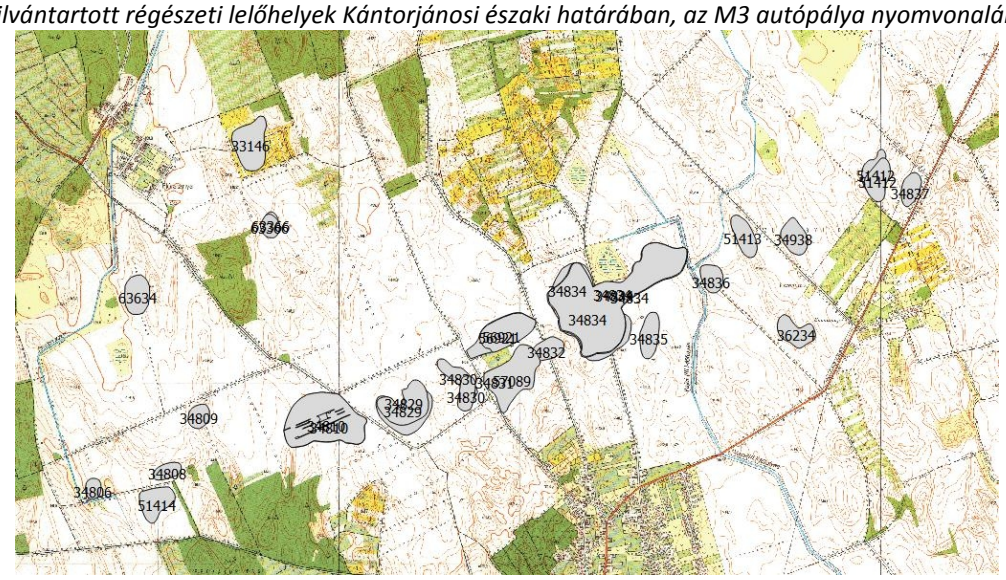

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Kántorjánosi déli határában

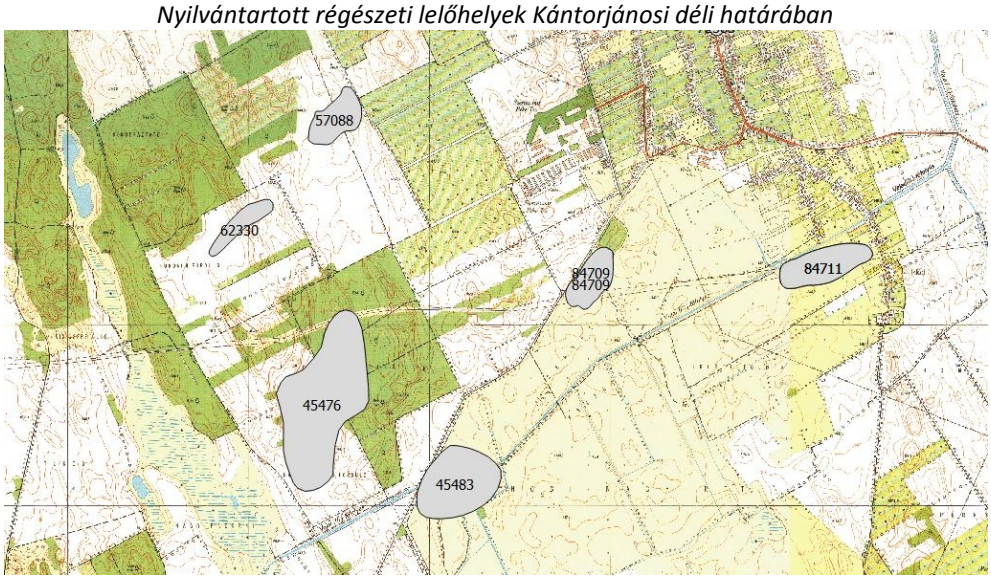

Kántorjánosi közigazgatási határában húzódó régészeti érdekű területek

Középkori templom környezete

Az okleveles adatokból ismerjük, hogy a középkori Kántorjánosit 1272-ben említik először. A középkori Kántorjánosi pontos elhelyezkedését, kiterjedését nem ismerjük, annak elhelyezkedésére a középkori eredetű református templom elhelyezkedése utal. A település középkori központjában a templom állt. A középkori településhez tartozó épületek, régészeti jelenségek a templom körül húzódtak. A belterületen végzett régészeti kutatások hiányában a középkori település pontos kiterjedésének megrajzolását nem tudjuk elvégezni.

A középkori település maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pinceszintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően a település központjában, a mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

Kántorjánosi határában további régészeti érdekű területeket találunk az egykori szikes tavak, mocsarak, lápok magas partjain, így például Kántorjánosi délnyugati határában Jánosi-tag, Halom-Szarkás-forduló, Homok-forduló, Kenderáztató határrészen.

Kántorjánosi nyugati határában húzódik a Pallavicini-szivárgó, keleti határában a Vajai (III. sz.)- főfolyás, amely egy egykori nyírvízfolyás, ami több egykoron vízjárta medencét kapcsol össze. Kántorjánosi közigazgatási határába eső vízmentes magaspartja régészeti érdekű területnek minősül, ahol a kulturális örökség védelméről szóló törvény értelmében régészeti leletek előkerülésére kell számítani.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A település mai szerkezete megtartotta középkori eredetét. A középkori eredetű térszervező erők máig hatnak Kántorjánosi településszerkezetére: az orsótér és a református templom meghatározó elemei a községnek, amelyek biztosítják Kántorjánosi egyedi arculatát. Jellegzetes, örökségvédelmi szempontból értékes építészeti elemek elsősorban ezekhez a csomópontokhoz köthetőek.

A középkori orsótér, a jelenlegi Kossuth Lajos és Arany János utcák által közrezárt terület, napjainkig megőrizte eredeti alakját, formáját. A település központjában lévő tér ma a település legnagyobb zöldfelülete.

Az orsótér napjainkban

A polgármesteri hivatal épülete az orsótérben

A modern településrendezési eszközök legfontosabb feladata a középkori településszerkezeti elemek megőrzése és az utókorra történő hagyományozása.

A település falusias jellegét őrzi, amit jól jeleznek a hagyományos szalagtelkekhez köthető, az utcára merőleges tengelyű beépítések. Az utca tengelyre merőlegesen elhelyezett tornácos parasztházak kedves színfoltjai a település arculatának, azonban kevés számuk miatt nem meghatározó elemei a falusias utcaképnek. A második világháború után nagy számban jelentek meg a Kádár-kocka típusú családi házak.

Hagyományos beépítés a főutcában

Az utcaképet helyenként teljesen uralják a kockaalakú családi házak sora

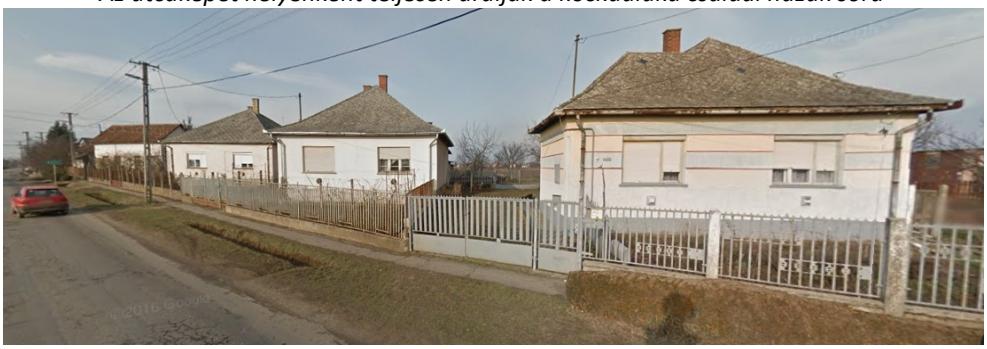

1.14.6.4. Világörökségi és világörökség várományos terület

Világörökségi és világörökségi várományos terület nem található Kántorjánosi közigazgatási határában.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes[2]

Országos védelem alatt álló műemlék nem található Kántorjánosi határában.

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai, történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Kántorjánosi közigazgatási határában a műemlékvédelem sajátos tárgyai közé sorolt történeti kert, temető és temetkezési hely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Kántorjánosi területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet nem került kijelölésre.

[2] A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyonvédelmi Központ 2016. áprilisi adatszolgáltatása alapján

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Kántorjánosi területén a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény alapján kijelölt nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9. Helyi védelem

Kántorjánosi 2006-ban készült Helyi Építési Szabályzatában megfogalmazásra kerültek a helyi védelemre vonatkozó ajánlások, de sajnos a javaslatokból nem született meg a település helyi értékvédelmi rendelete.
A település középkori eredetű értékeinek megőrzése szempontjából az egyik legfontosabb feladatnak a református templom védelméről szóló intézkedés meghozatalát tartjuk.
A református templom épületénél végzett egyik legutóbbi helyszíni szemle alkalmával sikerült a templomhajóban középkori építésű részeket dokumentálni. A templom falában megtalált középkori téglák bizonyítják, hogy a jelenleg álló református templom a középkori templom falainak felhasználásával épült.

Középkori téglák a református templom déli falában

A templom védelmének hiányában annak felújítása esetén értékes középkori építészeti emlékek semmisülhetnek meg.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Kántorjánosi településképe az utóbbi években jelentősen átalakult, archaikus elemek ma már alig fedezhetők fel, amelyek kizárólag egyházi épületek. A településközpontban található építészeti értékek kiemelését, hangsúlyozását a zöldfelületek növelésével, parkok kialakításával, gondozásával is elő lehet segíteni.

Az országosan védett értékek teljes hiánya mellett jobban kellene tudatosítani a település arculata szempontjából fontos, a környezet minőségére kisugárzó hatással bíró építészeti értékeket. Ha áttekintjük, ezeknek az épületeknek az állagát azt tapasztaljuk, hogy egy részük üresen áll és gyakorlatilag mindegyik korszerűsítés, modernizáció, felújítás előtt áll. Ezen épületek felújítása során a legnehezebb feladat a mai XXI. századi funkció megtalálása, amely szinte az egyedüli biztosítéka ezen régi épületek fennmaradásának. A megtalált funkció mellett fontos szerepet játszik még az új funkcióhoz kapcsolódóan az épületek modernizálása, esetleges bővítése, amelyet csak az épületek építészeti értékeinek figyelembevételével, hangsúlyozásával, megőrzésével lehet megvalósítani.

A középkori eredetű településközpontban, a Kossuth Lajos és Arany János utcák környezetében tervezett esetleges új beépítések esetén számolni kell késő középkori-kora újkori településnyomok előkerülésével.

A településen komoly örökségvédelmi kockázatot jelenthetnek a zöld mezős beruházások. Ahogyan fentebb említettük, Kántorjánosi nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, így újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A nagyfelületű zöldmezős beruházásoknál mindenképpen számolni kell régészeti lelőhelyek előkerülésével, így különösen fontosnak tartjuk, hogy a zöldmezős beruházások előkészítésénél nagy hangsúlyt kapjon a régészeti örökség felmérése. Javasoljuk, hogy az ilyen típusú beruházások esetén a tervezés legkorábbi fázisában készüljön el a próbafeltárást is magába foglaló előzetes régészeti dokumentáció, ugyanis csak ennek a dokumentációnak a segítségével lehet csökkenteni a régészeti örökség által jelentett kockázatot. Javasoljuk, hogy a vállalkozások telephelyeinek kiválasztása során a régészeti örökségvédelmi szempontokat is vegyék figyelembe.

A forgalomnak néhány évvel ezelőtt átadott M3 autópálya nyomvonala, bár nem érinti közvetlenül a települést, ennek ellenére tovább javítja a település elérhetőségét, megközelíthetőségét. Az új közlekedési folyosó ipari, logisztikai, kereskedelmi beruházásokat vonzhat a településre.

A régészeti örökségvédelmi kockázat tovább csökkenthető már korábban kialakított telephelyek korszerűsítésével, azaz a barna mezős beruházások ösztönzésével.

1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Keleti részén, a Nyírségben található település. Mátészalka 15,5 km, Hodász 5 km, Őr 5 km, Vaja 9 km, Rohod 12 km, Vásárosnamény 29 km, Nyírbátor 17 km, Papos 12,5 km, Jármi 10,5 km távolságra található.

Az M3-as autópálya a várostól északra húzódik.

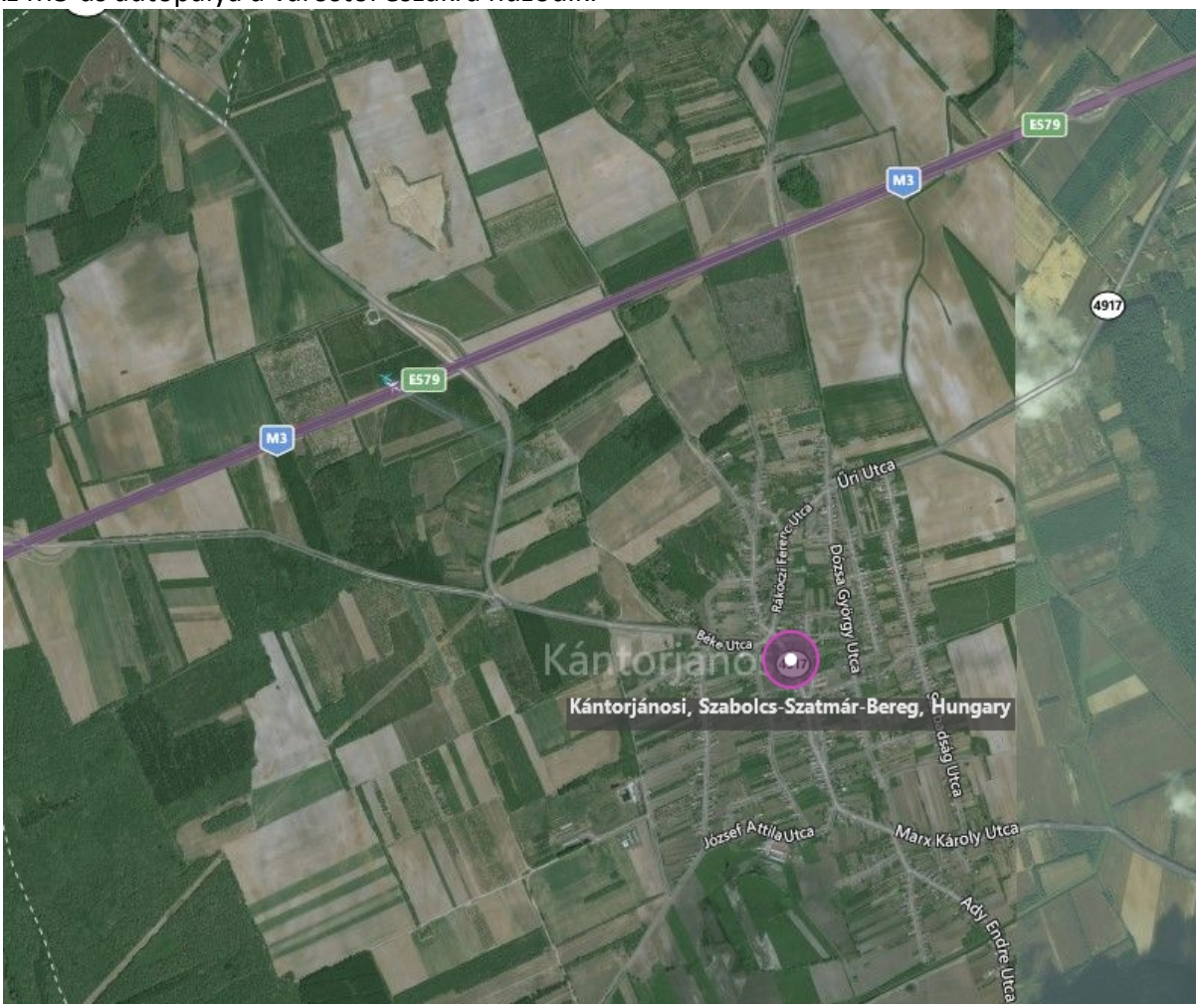

1.15.2. Közúti közlekedés

Kántorjánosi község az Észak-Alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye északkeleti részén, a Nyírségi belvízrendszer DK részén helyezkedik el.
Jól megközelíthető az M3-as autópályán.

A település belterületét:

- a 4917 sz. Őr – Kántorjánosi - Hodász összekötő út,
- a 49128 sz. Kántorjánosi - Nyírderzs összekötő út,
- a 49153 sz. Kántorjánosi - Baktalórántháza összekötő út.

A gyűjtő utak között az Ady Endre utca, Béke utca, Marx Károly utca, Kossuth Lajos utca, Őri út, és a Rákóczi Ferenc utca említhető. Ezek az utak a településen átmenő állami tulajdonú közutak.

M3-as autópálya:

Kántorjánosi külterületén, a belterülettől É-ra, K-NY-i irányban halad az M3-as autópálya. A település területére a 258+265 – 264+236 km, valamint a 264+391 – 267+645 km. szelvények közötti szakasz esik.

A szakaszon a következő műtárgyak épültek:

- 258+588,90 km. Aluljáró a keresztező földút korrekciója alatt
- 260+625,00 km. Aluljáró a 49153 sz. bekötút korrekciója alatt
- 262+080,00 km. Aluljáró a keresztező burkolt út korrekciója alatt
- 262+825,70 km. Híd a Vajai (III.sz.) főfolyás felett
- 265+690,00 km. Aluljáró a keresztező földút korrekciója alatt
- 267+072,34 km. Aluljáró a 49 sz. főút korrekciója alatt
- 264+300.00 km. Aluljáró a 4917 sz. ök. út korrekciója alatt

Pihenőhely a 262+475 km. szelvénybe van.

4917. sz. ök. út:

Őr - Nyírkáta felé vezető út. Osztályba sorolása K.V. külterületi összekötőút, ill. belterületen B.V. c. 2011-ben mért átlagos napi forgalma ÁNF = 211 j/nap = 257 E/nap. Az út 2x1 forgalmi sávos. A belterületen a burkolatszélesség 5,0 m, ami nem megfelelő a jelenleg érvényben lévő útügyi előírások szerint. A külterületi burkolatszélesség 6,0 m. Ez külterületen szintén nem felel meg a jelenleg érvényben lévő útügyi előírásoknak. A szükséges fejlesztés egyelőre nem szerepel a közútkezelő távlati terveiben. A burkolat sok helyen repedezett, hosszirányban nyomvályús.

49128. sz. ök. út:

Nyírderzs felé vezető út. Osztályba sorolása K.V. külterületi összekötőút, ill. belterületen B.V. c. Becsült átlagos napi forgalma ÁNF = 595 j/nap = 718 E/nap. Az út 2x1 forgalmi sávos. Belterületen a burkolatszélesség 5,0 - 6,0 m között változó. A külterületi burkolatszélesség 5,5 - 6,0 m között változó. Ez sem belterületen, sem külterületen nem felel meg a jelenleg érvényben lévő útügyi előírásoknak. A fejlesztés szükséges. A burkolat minősége rossz, erősen repedezett.

49153. sz. ök. út:

Baktalórántháza felé vezető út. Osztályba sorolása K.V. külterületi összekötőút, ill. belterületen B.V. c. Becsült átlagos napi forgalma ÁNF = 374 j/nap = 416 E/nap. Az út 2x1 forgalmi sávos. A belterületen a burkolatszélesség 6,0 m, ami megfelelő a jelenleg érvényben lévő útügyi előírások szerint. A külterületi burkolatszélesség 6,0 m. Ez külterületen nem felel meg a jelenleg érvényben lévő útügyi előírásoknak. A szükséges fejlesztés egyelőre nem szerepel a közútkezelő távlati terveiben. A burkolat minősége megfelelő.

1.15.3. Közösségi közlekedés

A közúti közlekedési lehetőségek mellett nem található más közösségi közlekedési lehetőség.

1.15.3.1.Közúti

Kántorjánosiba Szabolcs Volán Közlekedési Rt. üzemeltetésében jelenleg naponta 15 autóbuszjárat közlekedik. Mátészalka – Hodász – Kántorjánosi - Nyírkáta; Nyírbátor – Kántorjánosi útvonalon közlekednek járatok. A Hodászon keresztül érkező járatok a vasúti menetrendhez igazodnak.

Az autóbuszmegállók helyei:

Utca	**Házszám**
Őri u.	3.
Petőfi tér	-
Kossuth L. u.	54
Ady E. u.	53
Emma tanya	-

Az autóbusz megállók helye a rájárási távolságot nézve nem mindenhol megfelelő. Nem fedi le a település egész területét. Kialakításuk döntően nem megfelelő. Egyedül a Petőfi téri buszmegálló szabályos kialakítású. A leszállóhelyeket a többi helyen is, ha mód van rá, előírás szerint kell átalakítani.

1.15.3.2.Kötöttpályás

A község nem rendelkezik vasúti kapcsolattal. A legközelebbi vasútállomás Hodászon valamint Baktalórántházán található. A vasúthálózat kiépítése nem várható.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A település külterületén nem található szabályos kerékpárút. A belterületen az Arany János utca mellett található kb. 500 m hosszon kerékpárút.

A kerékpáros közlekedés döntően az úttesten zajlik. Ez az alacsonyabb rendű és az önkormányzati utak csekély forgalma miatt nem túl balesetveszélyes. Kockázatot jelent azonban az utak keskeny burkolata miatti kis áteresztőképesség.

A település helyi gyalogos forgalma a kevés kiépített járda miatt döntően az utakon bonyolódik. Az utak jelentős része mellett nem található kiépített járda. Ahol mégis van járda az többnyire nem szabályos kialakítású. A kisebb önkormányzati utak esetében a jelentéktelen forgalom miatt ez nem túl balesetveszélyes, azonban legalább az egyoldali járda kialakítása szükséges.

1.15.5. Parkolás

A településen kijelölt parkoló a Polgármesteri Hivatal előtt és az általános iskola előtt van. A központban nincs elegendő számú megfelelően kialakított közcélú parkoló. Az intézmények forgalmát a meglévő szabályos parkolóhelyek nem tudják kiszolgálni. A kisebb önkormányzati utak mentén a parkolást az útpadkán oldják meg. Ez az utak kis burkolatszélessége miatt nem megfelelő.

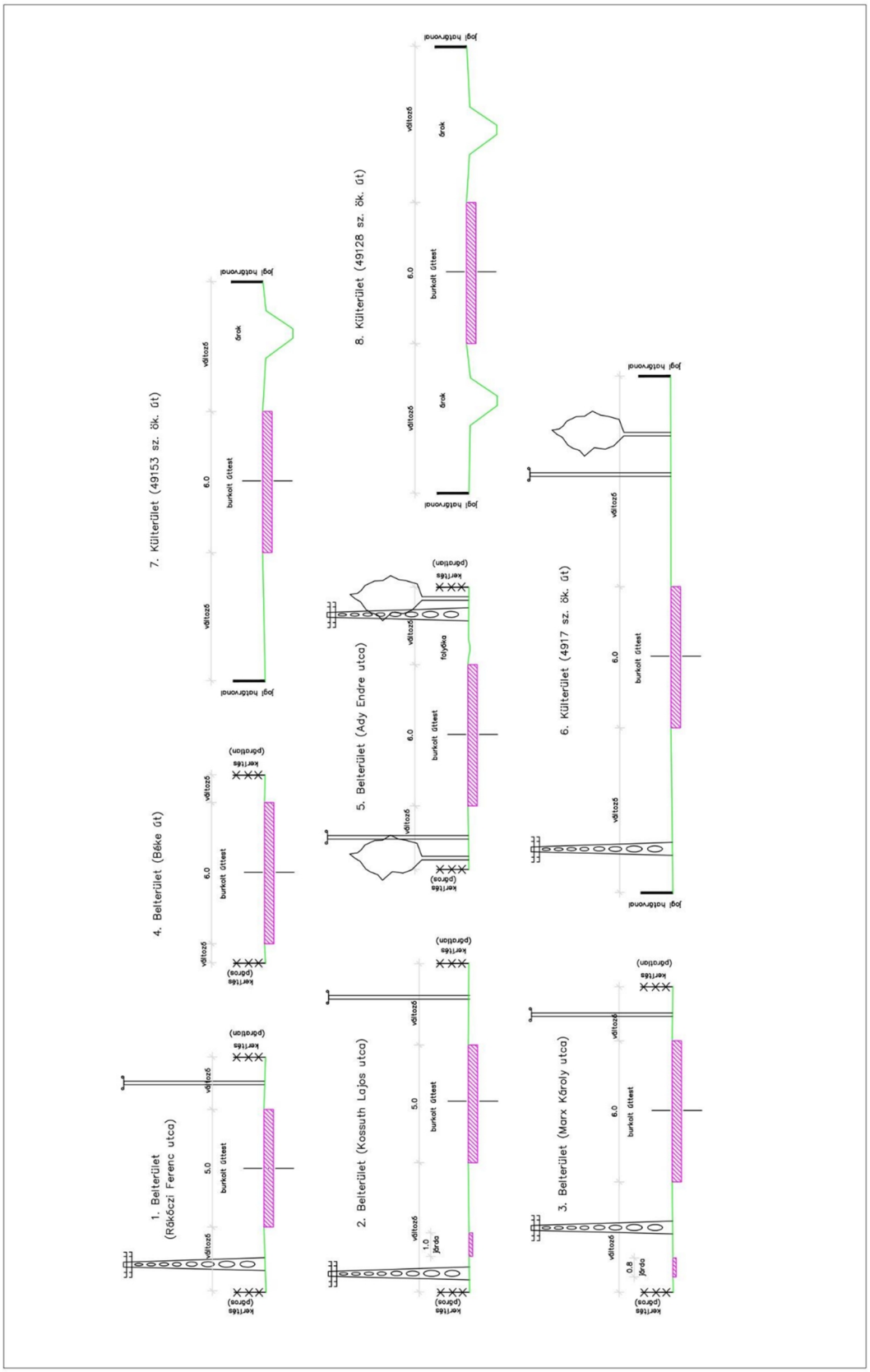

(Forrás: Saját szerkesztés)

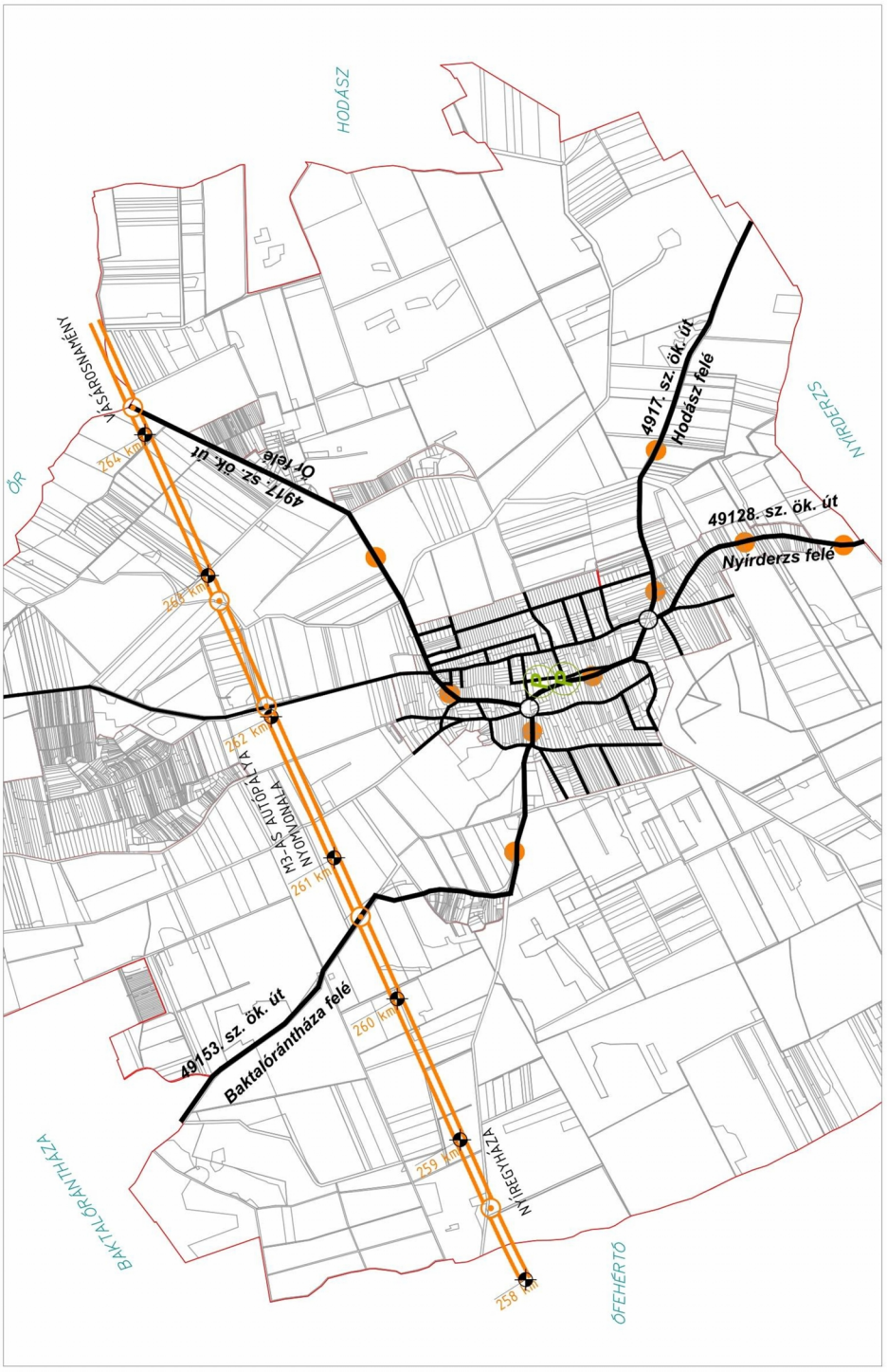

meglévő M3 autópálya
meglévő közút
meglévő önkormányzati út
meglévő szintbeni közúti csomópont
meglévő személygépkocsi parkoló
különszintű közúti csomópont
minta keresztszelvény helye

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.16. KÖZMŰVESÍTÉS

1.16.1. Vízi közművek

A település vízellátását a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. látja el. A község vízellátását a Hodászon megépült vízmű telep látja el, amely Kántorjánosi mellett Hodász, Nyírkáta, Nyírcsászári és Nyírderzs községek vízellátását is biztosítja. A Vízmű telepen 3 db kút üzemel.

A mélyfúrású kutakból búvárszivattyúkkal kitermelt víz kétrétegű vas - mangántalanító szűrőn keresztül jut a 2 x 100 m^3 -es alacsonytárolóba. Innen hálózati szivattyúk továbbítják a tisztított vizet a hálózatba és a 3 db összesen 900 m^3 -es magastárolóba.

Az agglomeráció vízkezelési technológia kapacitása: 2000 m^3/d
Kántorjánosi község elosztóhálózata NA 200, 150 és 100 azbesztcement csövekből készült.

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A település belterülete közüzemi vízhálózattal teljesen ellátott.

Kántorjánosi települési elosztó hálózata, NA 200, NA 150, és NA 100 azbesztcement csövekből épült, összes hosszuk 24,26 km. A hálózat körvezetékes rendszerű, a kisebb utcákban ágvezetékekkel. Kántorjánosi külterületén található az egyik 300 m^3-es magas tároló.

A vízelosztó hálózatra 623 db ingatlan kötött rá, ez 72 %-os rákötöttségi arányt jelent.
A vezetékek védőtávolsága épülettől 3m.

A csatlakozó vezetékek /NA 150 – NA 100/ a fogyasztáshoz megfelelő dimenzióval üzemelnek, a szükséges időszaki felújítások, korszerűsítések mellett a jelentkező vízigényeket ki tudják elégíteni.

A meglévő hálózat jelentős hányada ac. csövekből valósult meg, és csak az új vezetékek és a szükséges karbantartások során készülnek a korszerű műanyag csövekből a vezetékek.

A 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről rendelkezik. A település vízellátását a - Közép-Nyírség hidrogeológiai tájegységen belül elhelyezkedő - Hodász Térségi Vízmű biztosítja. A vízmű vízbázisa az üzemelő sérülékeny vízföldtani környezetű vízbázisok közé tartozik. A hidrogeológiai védőterület „B” zónája Kántorjánosi települést nem érinti, annak délkeleti részétől 3,0 km-re húzódik.

A 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében a település az **érzékeny** felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.
A település a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet melléklete alapján **nem tartozik a nitrát érzékeny** területek közé.

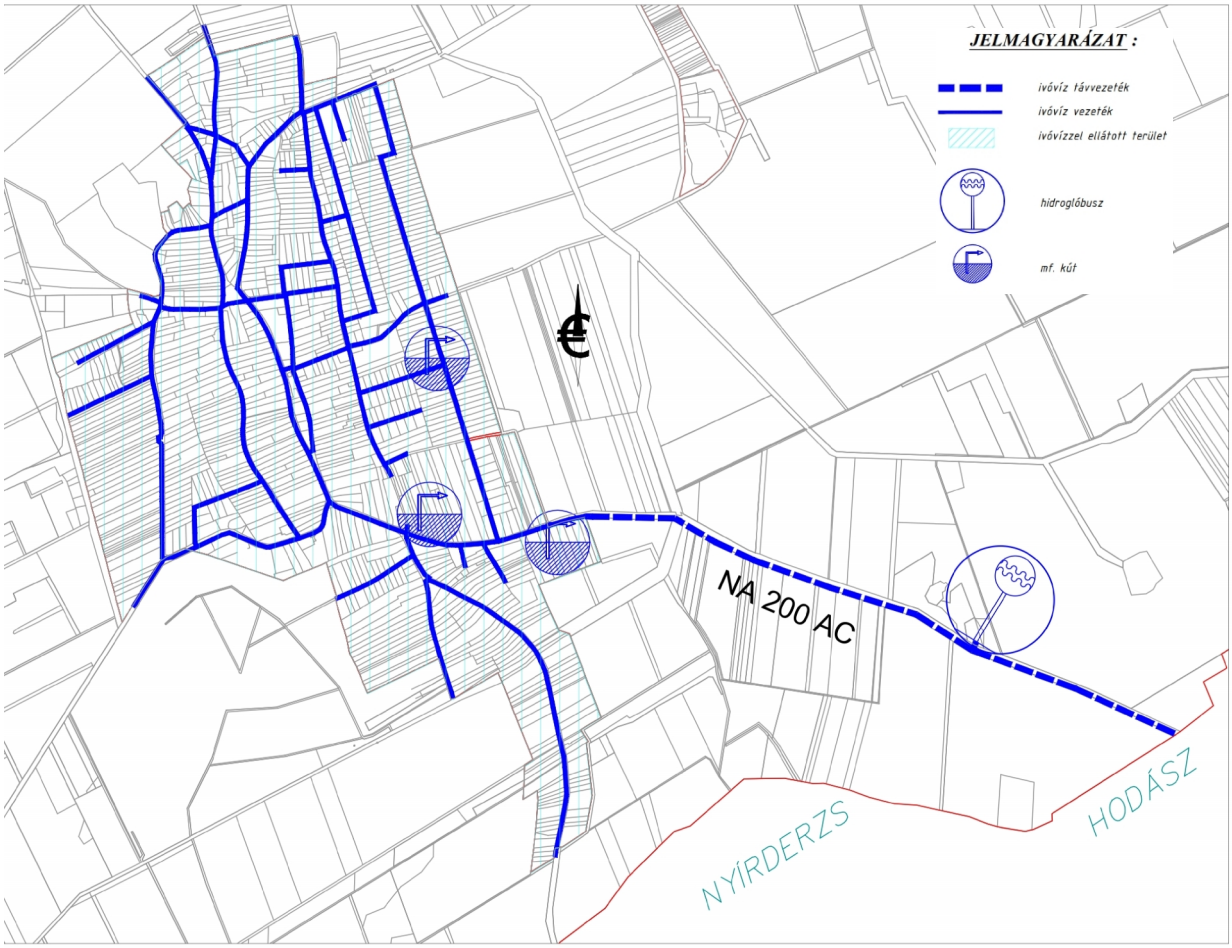

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Kántorjánosi település szennyvízcsatorna hálózatának üzemeltetését szintén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt végzi.

A megépült szennyvízcsatorna hálózat gravitációs, elválasztó rendszerű, anyaga KG – PVC, mérete, NA200, a bekötővezetékek mérete NA 150. A nyomóvezetékek anyaga KM-PVC . Az agglomerációban keletkező szennyvizek a vaján épült tisztítótelepre kerülnek.

A csatornahálózat hossza: 30,3 km, amelyből 6,1 km a bekötővezeték hossz. A Kántorjánosi településen keletkező szennyvízmennyiség átlagosan 107 m^3/d a 2015. évi adatszolgáltatás alapján. A vajai tisztítótelepre érkező szennyvíz mennyisége átlagosan 563 m^3/d.

A tisztítási technológia kapacitása 1000 m^3/d. A tisztított szennyvíz befogadója a Cinkó-réti szivárgó 1135 fkm szelvénye.

A szennyvíziszap kezelése:
Az utóülepítőből elvett fölös iszap a szalagprésen keresztül víztelenítve komposztálásra kerül.

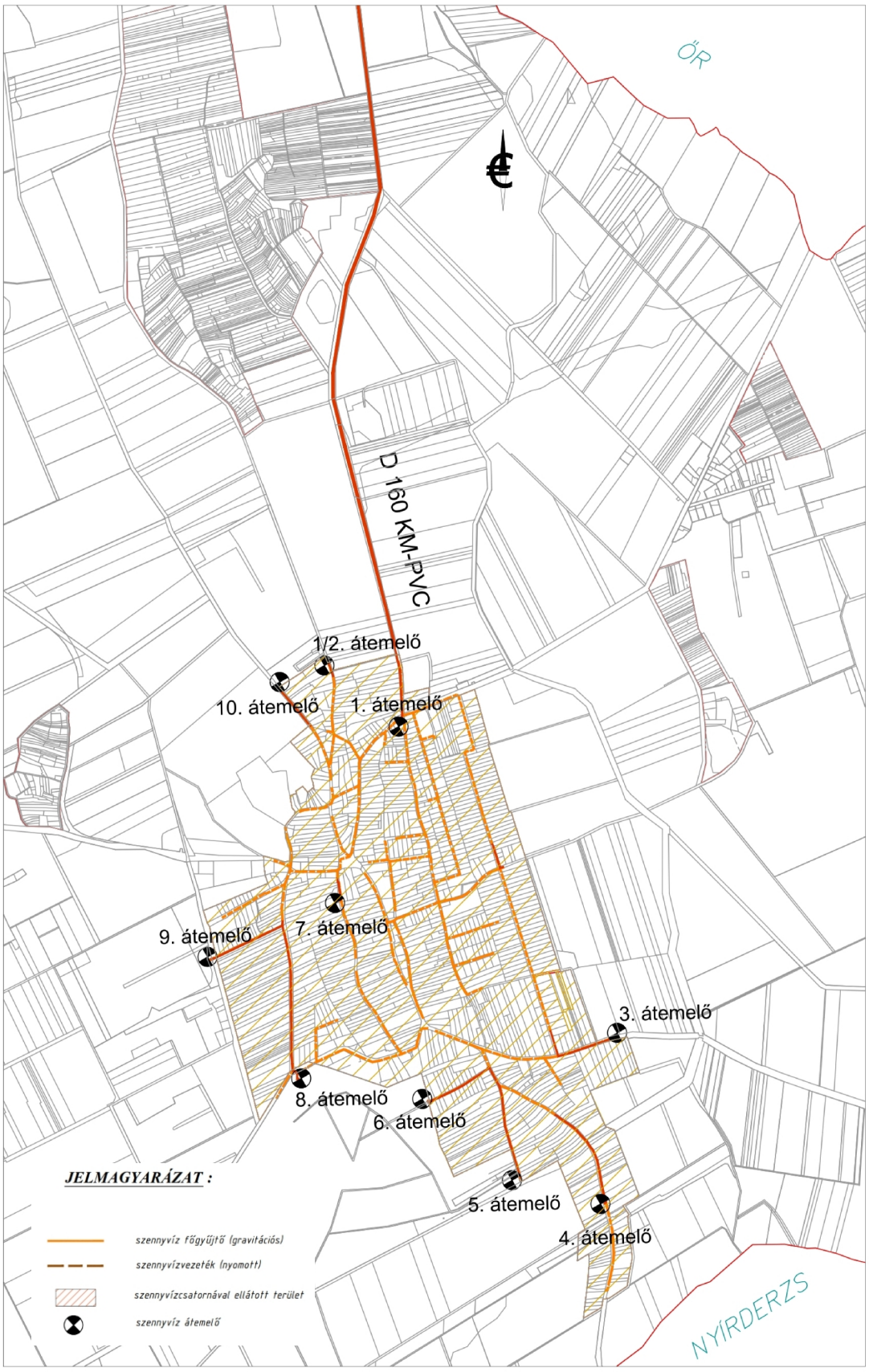

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Kántorjánosi község az Észak-Alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye északkeleti részén, a Nyírségi belvízrendszer DK részén helyezkedik el.

A település domborzata tagolt, változatos terepviszonyok jellemzik. A jellemző terepmagasság 140,00 – 148,00 mBf között, belterületen 144,00 – 146,00 mBf között változik.

Kántorjánosi község a 07. 04. számú – Vajai-főfolyás völgye – belvízvédelmi szakasz területén található, melynek belvíz-veszélyeztetettsége:

- Pálfai-index: mérsékelten belvízveszélyes (2-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma:[1] 16 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készültség gyakorisága[1]: 3 elrendelt készültség / 10 év (I. és II. fok).

Talaj

A Nyírségi tájegység, Magyarország második legnagyobb hordalékkúp-síksága, melyet az Északkeleti-Kárpátokból és az Észak-Erdélyi Rézhegységből érkező ősfolyók hordalékai halmozták fel a pleisztocén jégkorszakban.

A talaj igen változatos, egyaránt megtalálható a homok, vályog, agyag, valamint ezek keverékei. A magasabb helyeken laza, homokos, a mélyebb helyeken a kötöttebb talajok a jellemzőek.

A hordalékkúpot felépítő geológiai képződmények közül a futóhomok a legelterjedtebb. A futóhomok szemszerkezetében az apró szemű (0,2-0,1 mm) homok az uralkodó, amelyre jellemző a gyors defláció kialakulása, negatív hatása gyakorlatunkban, hogy a bemosódásokon túl jelentős a belvízcsatornák feltöltődése a szél hatására.

Vízrendezés

Kántorjánosi község a Nyíri belvízrendszer területén, a Nyíri és a Kraszna-balparti belvízrendszerek határán lévő vízválasztó vonaltól nyugatra fekszik. A Nyíri belvízrendszert nyugaton a Kótaj- Nyíregyháza- Újfehértó- Téglás községtől nyugatra vonuló vízválasztó, délen a Hajdúhadház- Nyíradony- Nyírbátor vízválasztó, keleten a Hodász- Nyírmada- Anarcs vízválasztó, északon pedig a Tass-Pátrohai és a Lónyay-főcsatorna határolja.

Az öblözet 1815 km^2 kiterjedésű, amiből 334 km^2 belvíz ártér. A megközelítően észak-dél irányban húzódó dombsorok közötti mélyebb fekvésű területeken települtek a főfolyások, melyek befogadója a Lónyay-főcsatorna.

A belterületi belvizek fő befogadója a Vajai-főfolyás.

(Forrás: Saját szerkesztés)

Belvízcsatornák:
A község külterületén az alábbi FETIVIZIG kezelésű belvízcsatornák találhatóak:

Sorszám	Csatorna neve	Csatorna kezelője
1	Vajai-főfolyás	FETIVIZIG
2	Jóér-tói szivárgó	FETIVIZIG
3	Hodász- Veremtói szivárgó	FETIVIZIG
4	Hintófarki-szivárgó	FETIVIZIG
5	Baktatói-mellékág	FETIVIZIG
6	Pallavichini- szivárgó	FETIVIZIG
7	Kútlaposi- szivárgó	FETIVIZIG

A Vajai-főfolyás a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában, és a FETIVIZIG kezelésében van, a többi csatorna kezelői joga a Nyírségi Vízgazdálkodási Társulattól került át a FETIVIZIG-hez.

Belvízbetörés
A községet külterületről történő belvízbetörés nem fenyegeti.
A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer nincs kellő mértékben kiépítve, beépíteni csak vízrendezett területeket lehet.

Mély fekvésű területek:
A terület belvízvédelmi létesítményei a felsorolt csatornák és a Vajai tározó. Az időszakosan víz alá kerülő területek döntő részben lefolyással rendelkeznek, a csatornák idővel víztelenítik a területet, s tartósabban csak túlnedvesedés van. A külterületen található néhány zárvány jellegű lefolyástalan terület.
A város területéről a belvizek a Nyírségi Vízgazdálkodási társulattól átvett csatornákon, valamint néhány önkormányzati kezelésű csatornán keresztül a Vajai-főfolyásba folynak, onnan a Lónyay főcsatornába, majd a Tiszába jutnak. A mellékelt helyszínrajzon a mélyebb fekvésű, időszakos vízborítású területeket feltüntettük, ezeken a területeken az 1999. évi rendkívüli belvízvédekezés idején elöntések keletkeztek, ezek az elöntések a belterületet nem érintették.

Talajvízviszonyok
A község magas talajvizektől nem fenyegetett. Az 1999. évi rendkívüli belvízvédekezéskor három ásott kút lett kijelölve, és itt lettek mérve a talajvízszintek, amelyek alapján az akkor mért maximális talajvízszintek az alábbiak voltak:

Sor-szám	Ásott kút helye	Terepszint a kútnál (mBf.)	Maximális talajvízszint 1999-ben 03.30. napján (mBf.)	Maximális talajvízszint terep alatti mélysége 1999-ben (m)
1.	Szabadság út 101.	145,39	140,95	4,46
2.	Marx út 40.	145,30	140,92	4,38
3.	Marx út 13.	146,29	142,33	3,96

Vízhasznosítás

Belvíztározók:
A község területére benyúlik a Vajai-tározó DNy-i része.

A tározó hasznosítási módjai a védetté nyilvánítást követően megváltoztak, fontossági sorrendben az alábbiak: belvízhullám csökkentés (fajlagos kiépítettség növelése a tározó alatti csatornaszakaszon csatornabővítés nélkül); természetvédelmi-ökológiai cél; halászati hasznosítás vízigényének biztosítása; jóléti hasznosítás (üdülés, pihenés stb.)
A tározó főbb műszaki adatai:

- tározható vízmennyiség: 807.000 m3 (maximális);
- területe: 81 ha (maximális) ;
- maximális vízmélység: 2,00 m ;
- üzemvízszint: 137,731 m.B.f.

A tározó nem üríthető le teljesen, feltöltése és leürítése üzemelési grafikon szerint történik. Ezáltal biztosítva van az esősebb évszakok vízvisszatartásának lehetősége.
A település DNy-i határában található a Pazarnyi-tározó, amely Ófehértó község területén található, de rendkívüli belvizek idején a duzzasztó zsilip segítségével a felsőbb vízgyűjtő területről érkező belvizek betározásával a Kántorjánosi területén lévő csatornaszakasz jelentősen tehermentesíthető.

Vésztározók:
A településen vésztározó nem található, de a Pazarnyi- és Vajai-tározók alkalmasak vész tározásra.

Horgásztavak:
Horgásztavak a község területén nincsenek.

Öntözés:
A Nyírség területe a megye többi tájegységéhez viszonyítva vízben szegény, miközben egyre nagyobb igények jelentkeznek a víz mezőgazdasági hasznosítására. A többlet vízigények csak tározással, illetve a belvizek helyben hasznosításával elégíthetőek ki.
Kántorjánosi Község területén vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező öntözéses gazdálkodást az alábbi engedélyes végez: Böszörményi Ferenc (Kántorjánosi, Hunyadi út 35.); vízjogi üzemeltetési engedély száma: 9988-8/2007.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia:

A középfeszültségű szabadvezetékek és földkábelek az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltatói Rt. elosztóhálózatának részei, ezek több helyen magántelkeken haladnak. Ezek oldják meg közép/kisfeszültségű transzformátorokon keresztül a terület villamos energia ellátását.
A meglévő középfeszültségű hálózatok alkalmasak a területek folyamatos energiaellátására.

A település energiafogyasztási adatai az utóbbi években:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Háztartási villamos energia fogyasztók száma (db):	862	857	856	815	809	789	778	777	795
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh)	1948	1786	1776	1528	1568	1470	1447	1495	1564
Villamosenergia fogyasztók száma (db)	920	913	913	872	876	843	835	831	852
Szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 kWh)	2211	2068	2112	1808	1879	1737	1756	1856	1943
Népesség száma:	2205	2198	2195	2189	2162	2155	2180	2198	2172

Az egy fogyasztási helyre jutó éves villamos energia fogyasztás:

Az egy fogyasztási helyre jutó villamos fogyasztás görbéje jól tükrözi a magyarországi trendet.
Jól látszik, hogy a 2008-ban kezdődő válság 2009 és 2010 fogyasztási adatain erősen éreztette hatását. A következő években egészen 2013-ig lényegében stagnál a fogyasztás. A gazdasági növekedés 2014. évi beindulásával (legfőképp az ipari termelés erős felfutásával) az áramfogyasztás erőteljes növekedésnek indult.

A MAVIR nettó fogyasztás-előrejelzéseinek alapváltozata a 2015 utáni időszakra 1,1% éves növekedéssel számol 2020-ig, ezt követően 1%-os, majd 0,9%-os növekedést vár 2030-ig országosan, de ezek a számok várhatóak a településre vonatkozóan is.
A meglévő hálózatok a jövőben is alkalmasak lesznek a folyamatos energiaellátásra.

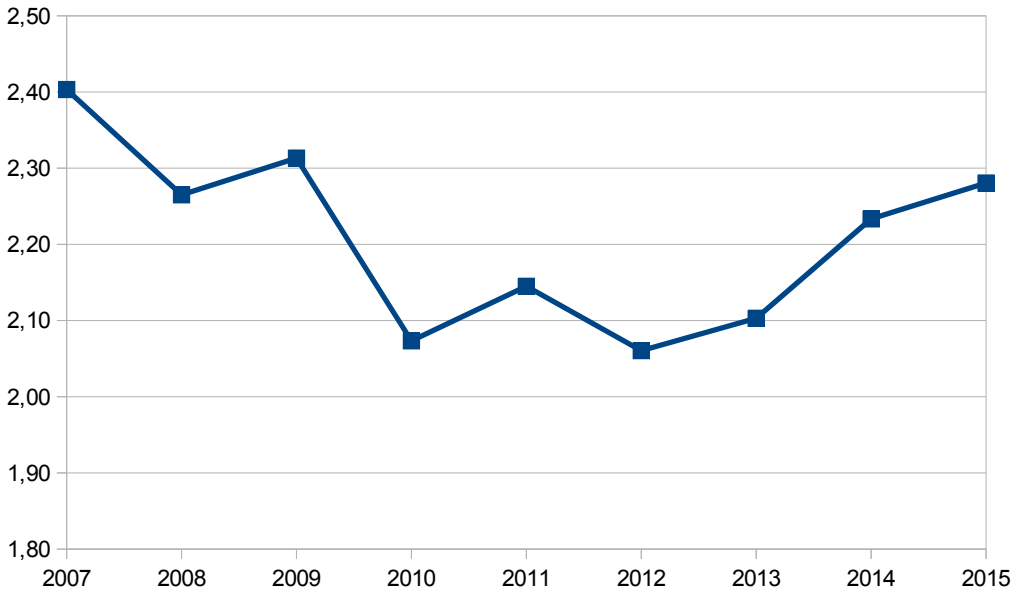

Az E.ON Zrt. adatszolgáltatásai szerint a településrészt 11db TR állomás látja el elektromos energiával. A meglévő TR állomások tovább bővíthetőek. A kisebb átlagos fejlesztéseket a TR állomások jelenlegi állapotukban is elviselnek. TR cserével további bővíthetőségek hajthatóak végre. Nagyobb igények kielégítésére kell újabb TR állomást telepíteni.

A településen lévő TR állomások adatai, kihasználtságai:

TR állomás száma	TR állomás megnevezése	Tr. állomás típusa	Tr. gép teljesítménye
35267	Kántorjánosi, Hodászi u.	OTR 20/250	
35270	Kántorjánosi, Őri u.	OTR 20/400	
35263	Kántorjánosi, Tsz. Gyümölcsös	FOTR 20/160	
34476	Kántorjánosi, Vízmű	OTR 20/250	
31466	Kántorjánosi, Kocsis Öntöző	OTRL 20/100	
35269	Kántorjánosi, Hunyadi u.	OTR 20/250	
62086	Kántorjánosi, M3 pihenő	OTR FA 2200	
35268	Kántorjánosi, Tsz. szerfás	OTR 20/630	
35265	Kántorjánosi, Dózsa Gy. u.	OTR 20/400	
35266	Kántorjánosi, Piactér	OTR 20/250	
35264	Kántorjánosi, Emma major	OTR 20/400	

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó távlatban is csak világításra és technológiai célú energiaigények kielégítésére javasolható. Bár alkalmas lenne termikus célú energiaigények kielégítésére is, beruházási és üzemeltetési költségigénye miatt ilyen célú alkalmazása csak a kis teljesítményű, tartalék (időszaki kiegészítő fűtésre, vagy ahol más energiahordozó valamely okból nem alkalmazható, kizárólag a völgyidőszakban) hőtárolós fűtésre javasolható.

Kántorjánosi villamosenergia-ellátásának szolgáltatója az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Zrt. A település jelenlegi ellátása az egységes országos hálózati rendszerről vételezett villamos energiával biztosítva van.

A közvilágítási feladatokat az E-ON látja el, a felépítmény az ő tulajdonukban van, az áramszolgáltatás költségét a település fizeti. A közvilágítás a közcélú hálózat tartóoszlopain elhelyezett lámpatestekkel van biztosítva. Kántorjánosi jelenlegi közvilágítása csak részben tekinthető korszerűnek.
A község közvilágítása azokon a területeken, ahol a kisfeszültségű elosztás szabadvezetékes hálózattal üzemel, többnyire a kisfeszültségű vezetéket tartó oszlopsorra szerelt lámpákkal van megoldva. Az önálló közvilágítási hálózat, a szabadvezetékes környezetben minimális. Szem előtt kell tartani az esetleges fényszennyezés elkerülését. Ennek érdekében a lámpatesteket úgy kell elhelyezni, hogy:

- csak kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába világítson.
- csak megfelelő, szükséges időszakban világítson.

Ennek érdekében megfelelő ernyőzésű és energiafelhasználású lámpákat kell elhelyezni. Ezek azok a lámpatestek, amelyek IDA (International Dark Sky Association) minősítéssel rendelkeznek. Az IDA nagyon szigorú szempontrendszer alapján választja ki azokat a világítótesteket, melyekkel teljesen fényszennyezés mentes világítás létesíthető.

Gázellátás:

Gázelosztó hálózat
A területen jelenleg a gázszolgáltatást a TIGÁZ Rt. biztosítja. Az ábrából látható, hogy a belterület teljes egésze földgázzal ellátott. Lényegében belterületen ellátatlan területről nem beszélhetünk. Ellátott továbbá az Emma tanya elnevezésű lakott külterületi rész is.

A település gázellátása ÉK-i irányból, Őr község felől, a 4917 sz. ök. út mellett jövő, 110 KPE nagy – középnyomású gázvezetékről biztosított. A település külterületén két helyen található gázfogadó – nyomásszabályzó állomás. A 0277/5 hrsz-ú területen lévő állomás az Emma tanyát látja el, a 0272/1 hrsz-ú külterületen lévő állomás pedig a község belterületét látja el.
A rajzokon feltüntettük a település gázellátását biztosító D 110 KPE középnyomású vezetéket.
A településen kis - középnyomású hálózat épült, KPE csőből, 160 – 110 – 90 – 63 mm méretekkel. A hálózat kapacitási adatait és a község jelenlegi gázfogyasztási adatait a TIGÁZ Rt. üzleti titokként kezeli, ezért arról tájékoztatást nem kaptunk.

A gázszolgáltató tájékoztatása alapján elmondható, hogy a meglévő rendszerben még vannak tartalékok, melyek kielégíthetik a későbbi igénynövekedéseket, de erről csak a kapacitás kihasználtság pontos ismeretében lehet nyilatkozni.
Egyéb infrastruktúra esetében már általános az alternatív szolgáltatók jelenléte egy területen. A földgázellátásban még nem találkozhatunk ilyennel. Ekkor azt láthatjuk, hogy ugyanazon a területen több szolgáltató is megtalálható. Ez versenyt idézhet elő, mivel egy fogyasztónak lehet rálátása a másik szolgáltató tevékenységére is.
A jövőben a földgázszolgáltatás is a liberalizáció felé fejlődik, ennek törvényi háttere a közelmúltban már kialakult illetve kialakulóban van.

Biztonsági övezetek

	kisnyomású vezeték	**középnyomású vezeték**
Épülettől	2m	4m

Szénhidroqén szállító hálózat
Kántorjánosi község közigazgatási területén áthalad K - NY irányban egy DN 300-as földgázszállító vezeték. A vezeték kezelője a MOL Földgázszállító RT. A biztonsági övezet 23 - 23 m a vezeték tengelyétől mérve. A földgázszállító vezetékre és biztonsági övezetére vonatkozó előírásokat az üzemeltetői nyilatkozat tartalmazza.

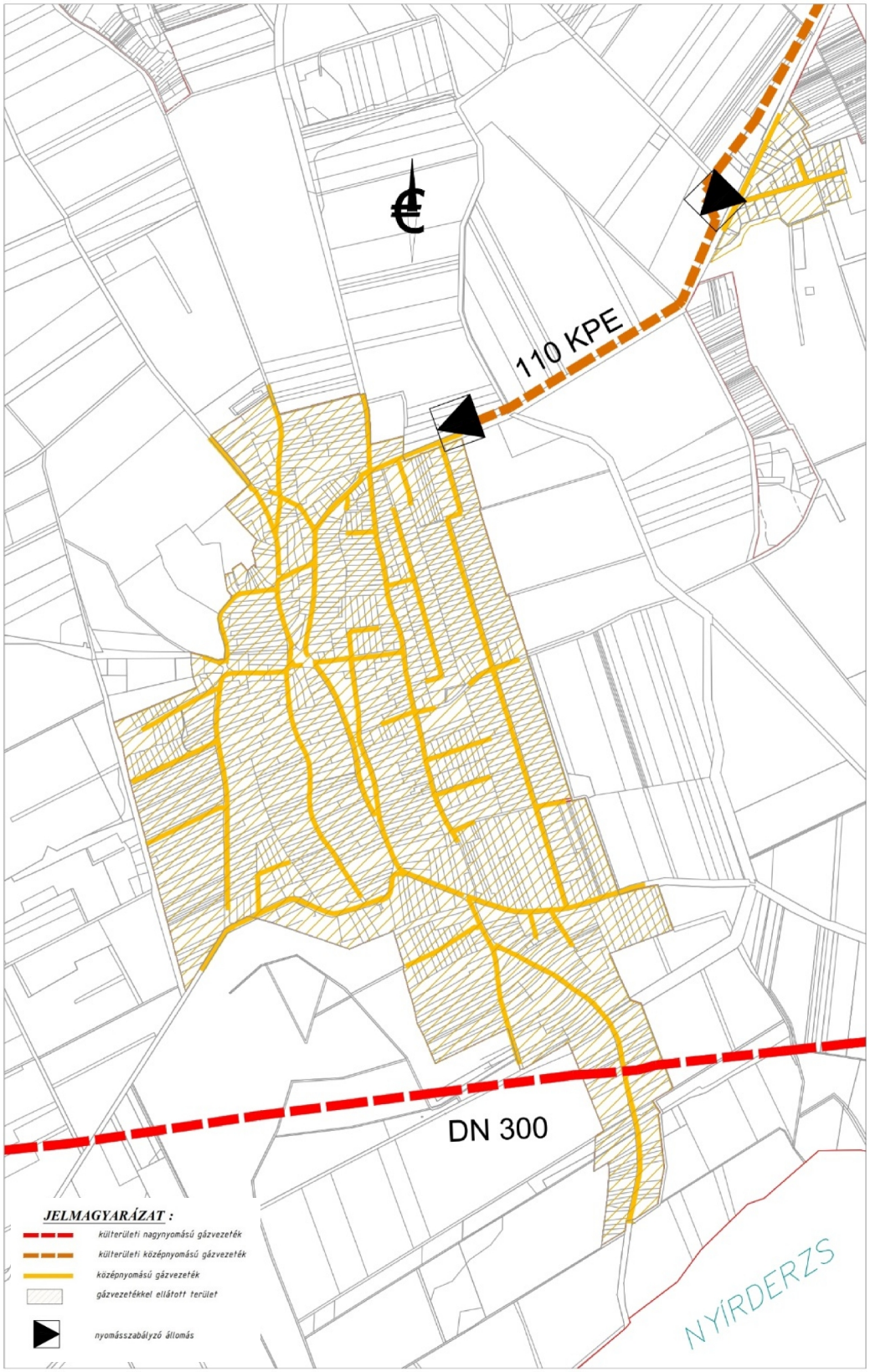

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megvalósítandó fejlesztések során elsősorban napenergiára kell gondolni megújuló energiaforrás alkalmazásával kapcsolatban, hisz a község fekvését és egyéb adottságait is figyelembe véve, szél erőművek telepítése és energiatermelés céljából történő üzemeltetése nem lenne gazdaságos.

1.16.2.3. Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A településen nincs olyan intézmény, amely megújuló energiaforrást alkalmazna.
Összesen 3 pályázat került benyújtásra, melynek része megújuló energiaforrás telepítése. A napelemes rendszerrel felszerelni kívánt intézmények:

- Polgármesteri Hivatal (Kossuth u. 14.)
- Könyvtár (Kossuth u. 17.)
- Irodaépület (Arany J. u. 28.)
- Gyermekjóléti szolgálat (Arany J. u. 22.)
- Sportöltöző (Őri u. 4.)
- Művelődési Ház (Arany J. u. 12.)

Az önkormányzati intézmények egy része új építésű, ezek nem igényelnek villamos korszerűsítést:

- Orvosi Rendelő + Védőnői szolgálat (Arany János u. 14.)
- Óvoda (Arany János u. 38.)
- Általános Iskola (Kossuth Lajos u. 6.)

A nem felújított önkormányzati intézmények többségében a világítótestek elavultak, üzemeltetésük nem gazdaságos. Ezért javasoljuk azokat lecserélni energiatakarékos izzóval ellátott elektronikus előtétű egyedi kompenzálású lámpatestekre. Javasoljuk ezen kívül az elektromos hálózat felújítását is.
Különös figyelmet kell fordítani a különböző intézmények térvilágításának gazdaságos működésére, tehát javasoljuk ezek alkonykapcsolóval történő működtetését, de kézi lekapcsolásra való lehetőséggel.

Az elektromos szempontból felújításra szoruló épületek a következők:

- Polgármesteri Hivatal (Kossuth u. 14.)
- Könyvtár (Kossuth u. 17.)
- Irodaépület (Arany J. u. 28.)
- Gyermekjóléti szolgálat (Arany J. u. 22.)
- Sportöltöző (Őri u. 4.)
- Művelődési Ház (Arany J. u. 12.)

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A mobil távközlési ellátás szempontjából a település lefedettnek tekinthető.

Kántorjánosiban a szélessávú kommunikációs és televíziós műsor terjesztés szolgáltatásokat az INVITEL Kft. biztosítja. Az internet és a kábeltévé légkábeles és földkábeles kialakítású. Kántorjánosi telefonhálózatát a Magyar Telekom Nyrt. üzemelteti, a TV és internethálózattal közel azonos nyomvonalon, azok hálózati jellemzőinek megfelelően.

A frekventált helyeken a légkábeles vezetékeket folyamatosan földkábelesre kell cserélni. A hálózatbővítő beruházásokat elsősorban a fogyasztói igények határozzák meg.

A távközlési ellátás vállalkozási alapon fog fejlődni. A hírközlés fejlődéséhez kapcsolódóan folytatni kell a csillagpontosítást, a kábelhálózat optikai kábelre való cseréjét. Elvárható igény, hogy minél előbb biztosítsák a rendszerek interaktivitását, az internet szolgáltatás és televíziós műsor szórás magasabb szintű, biztonságosabb üzemeltetését, az igények kielégítését.

1.17. KÖRNYEZTVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

1.17.1. Talaj

Domborzat és talajviszonyok

Kántorjánosi község a Nyírség É-i részén található. Talajtani szempontból a Nyírség jól elhatárolható tájegysége, helyenként barna erdőtalajokkal, kisebb mértékben futóhomokkal.
A Nyírségi tájegység, Magyarország második legnagyobb hordalékkúp-síksága, melyet az Északkeleti-Kárpátokból és az Észak-Erdélyi Rézhegységből érkező ősfolyók hordalékai halmozták fel a pleisztocén jégkorszakban.
A vizsgált terület az ország északkeleti részén a Tisza balparti vízgyűjtőjében terül el, környezetéből kiemelkedő pleisztocén korú homokdombok sorozata és a Nyíri tájegység szerves részét képezi.

A Nyírség az alföldi tájak közül – a geológiai formák sokszerűségéből következően – az egyik legváltozatosabb és ezáltal legszebb területnek tekinthető.
Homokvidéket dél-észak irányú ősfolyóvölgy maradványok, feltöltődött völgyrészek teszik változatossá, vízgazdálkodási szempontból érdekessé.
A Nyírség domborzati szigetei, hátságai 20-30, helyenként 50 méterre emelkednek ki a területet övező ártéri síkságok szintje fölé.
A hordalékkúpot felépítő geológiai képződmények közül a futóhomok a legelterjedtebb. A terület átlagos terepesése eléri az 1,0 m/km-t. A nyírségi futóhomok vastagsága néhány dm-től 32 m-ig (Nyíregyházán 22 m) terjed. A futóhomok szemszerkezetében az apró szemű (0,2-0,1 mm) homok az uralkodó, amelyre jellemző a gyors defláció kialakulása, negatív hatása gyakorlatunkban a bemosódásokon túl a belvízcsatornák szél hatására történő feltöltődésében jelentkezik.
A terület felszíni vízhálózatát természetes vízfolyások és mesterséges csatornák alkotják. A terepszint legmagasabb pontja a Nyírség centrumában Nyírbátor térségében található. Innen É-felé a Tisza folyó irányába haladva a terepszint fokozatos lejtéssel csökken.

Jellemző talajtípusok

A talaj igen változatos, egyaránt megtalálható a homok, vályog, agyag, valamint ezek keverékei. A magasabb helyeken laza, homokos, a mélyebb helyeken a kötöttebb talajok a jellemzőek.
A hordalékkúpot felépítő geológiai képződmények közül a futóhomok a legelterjedtebb. A futóhomok szemszerkezetében az apró szemű (0,2-0,1 mm) homok az uralkodó, amelyre jellemző a gyors defláció kialakulása, negatív hatása gyakorlatunkban, hogy a bemosódásokon túl jelentős a belvízcsatornák feltöltődése a szél hatására.
A laposabb területek kissé iszaposabb, agyagosabb homokján réti homoktalajok képződtek melyek vízgazdálkodási szempontból többnyire kedvezőtlenek.

Talajerózió

A talajvédelem szempontjából a talajerózió jelenti a legnagyobb veszélyt, mely a település igazgatási területének szinte egészét érinti. A község településszerkezeti tervében az érintett területek, tervezett fejlesztések esetében ezt kötelező figyelembe venni. A mezőgazdasági tevékenység eredményeként jelentős a település talajszennyezése. A település közigazgatási határában magas a talajerózió mértéke, amely jelentősen befolyásolja a hatékony mezőgazdasági tevékenységeket.

Környezetvédelmi előírásként a településen végzett tevékenységek során talajvédelmi intézkedések végrehajtására, illetve a talajvédelmi előírások figyelembevételére van szükség.

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1. Felszíni vizek

Belvízhelyzet szempontjából a terület korábban a veszélyeztetett régiók közé tartozott. A községet külterületről történő belvízbetörés nem fenyegeti. A csatornák az öblözetre jellemző 20 l/sec/km^2 fajlagos vízhozamra lettek kiépítve. A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer nincs kellő mértékben kiépítve, beépíteni csak vízrendezett területeket lehet.
Mindezek mellett önmagában a víz az élet elengedhetetlen feltételét jelenti a térségben, valamint fontos tájalkotó, tájformáló szerepe is van. Fentiek alapján elmondható, hogy a sajátos helyzetből fakadóan egy területen az év egy részében a víz kártételei ellen kell küzdeniük a vízügyi szakembereknek, másik szakában pedig a vízhiány ellen.

1.17.2.2. Felszín alatti vizek

Felszín alatti vizek ammónium, nitrát terhelése a felszín alatti vizek legszennyezettebb területei általánosságban a belterületek alatt húzódnak, amely a kommunális szennyvíz elszikkadásával és egyéb belterületi szennyező forrásokkal (ipar, belterületi állattartás, településii csapadékvíz, parkok és kertek, stb.) függ össze.
A diffúz terhelés szempontjából a mezőgazdasági területek a legelterjedtebb tápanyagforrások, mivel az ország döntő többsége termőterület. Az intenzív mezőgazdasági művelés jelentős mennyiségű szerves és műtrágya használattal jár együtt. A magas talajvízállás, illetve a területekre jellemző lazább szerkezet a talajok (homok) a tápanyagok (azon belül is a nitrát) felszín alatti vízbe való bejutását segíti elő. A településen a talajvíz állása a változó jellemezően 1,6-2,5 méter között húzódik. A mezőgazdasági művelés nagy területeken való kiterjedése következtében a nitrát többlet felszín alatti vízbe való jutása diffúz eredetű szennyezésnek minősül.
Az ammónium felszín alatti vizeinkben elsősorban természetes (földtani) eredetű. Az emberi tevékenységből (mezőgazdaság, műtrágyázás, szennyvízszikkasztás) származó megnövekedett ammónium tartalom a sekély és 15-45 m talpmélységű kutakban mutatható ki leginkább.

1.17.2.3. Belvíz

Kántorjánosi község az Észak-Alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye északkeleti részén, a Nyírségi belvízrendszer DK részén helyezkedik el.
A település domborzata tagolt, változatos terepviszonyok jellemzik. A jellemző terepmagasság 140,00 – 148,00 mBf között, belterületen 144,00 – 146,00 mBf között változik.

Kántorjánosi község a 07. 04. számú – Vajai-főfolyás völgye – belvízvédelmi szakasz területén található, melynek belvíz-veszélyeztetettsége:

- Pálfai-index: mérsékelten belvízveszélyes (2-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 16 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készültség gyakorisága: 3 elrendelt készültség / 10 év (I. és II. fok).

1.17.2.4. Belvízcsatornák

A község külterületén az alábbi FETIVIZIG kezelésű belvízcsatornák találhatóak:

Sorszám	Csatorna neve	Csatorna kezelője
1	Vajai-főfolyás	FETIVIZIG
2	Jóér-tói szivárgó	FETIVIZIG
3	Hodász- Veremtói szivárgó	FETIVIZIG
4	Hintófarki-szivárgó	FETIVIZIG
5	Baktatói-mellékág	FETIVIZIG
6	Pallavichini- szivárgó	FETIVIZIG
7	Kútlaposi- szivárgó	FETIVIZIG

Belvízbetörés: A községet külterületről történő belvízbetörés nem fenyegeti, azonban belterületről a csapadékvíz elvezetése a rendszer kiépítettsége miatt jelenlegi állapotuk nem megfelelő.

Belvíztározók: A község területére benyúlik a Vajai-tározó DNy-i része. A település DNy-i határában található a Pazarnyi-tározó, amely Ófehértó község területén található, de rendkívüli belvizek idején a duzzasztó zsilip segítségével a felsőbb vízgyűjtő területről érkező belvizek betározásával a Kántorjánosi területén lévő csatornaszakasz jelentősen tehermentesíthető.

1.17.2.5. Mélyfekvésű területek

A terület belvízvédelmi létesítményei a felsorolt csatornák és a Vajai tározó. Az időszakosan víz alá kerülő területek döntő részben lefolyással rendelkeznek, a csatornák idővel víztelenítik a területet, s tartósabban csak túlnedvesedés van. A külterületen található néhány zárvány jellegű lefolyástalan terület. A község területéről a belvizek a Nyírségi Vízgazdálkodási társulattól átvett csatornákon, valamint néhány önkormányzati kezelésű csatornán keresztül a Vajai-főfolyásba folynak, onnan a Lónyay főcsatornába, majd a Tiszába jutnak.

1.17.2.6. Vízbázis-védelem

A 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről rendelkezik. A település vízellátását a - Közép-Nyírség hidrogeológiai tájegységen belül elhelyezkedő - Hodász Térségi Vízmű biztosítja. A vízmű vízbázisa az üzemelő sérülékeny vízföldtani környezetű vízbázisok közé tartozik. A hidrogeológiai védőterület „B” zónája Kántorjánosi települést nem érinti, annak délkeleti részétől 3,0 km-re húzódik.

- A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében a település az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.
- A település a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet melléklete alapján nem tartozik a nitrát érzékeny területek közé.

<u>*Földtani, vízföldtani viszonyok*</u>

A térség földtani felépítését nagymélységű szerkezet és kőolaj-kutató fúrások, hévíz kutak és egyéb víztermelő fúrt kutak földtani dokumentációiból ismerjük. Főbb sajátosságai:

Kántorjánosi község földtanilag a Közép-Nyírség elnevezésű kistáj része. A Nyírség nemcsak földrajzilag, hanem földtanilag is jól elkülönül a szomszédos Hajdúsági és Szatmár-Beregi síkság területétől.

A térség földtani felépítését nagymélységű szerkezet- és kőolajkutató fúrások, hévízkutak és egyéb víztermelő fúrt kutak földtani dokumentációiból ismerjük.

A medence aljzatot felépítő egyenetlen felületű paleozoos-mezozoos alaphegység nagy mélységben található.

Az erre települő medenceüledékek vastagsága a több km-t is elérheti. Az alaphegységre kb. 1300 m kréta-paleogén flis, 2200 m miocén vulkanitokból álló összlet, 1200 m vastagságú pliocén (ebből 200 m levantei), végül 290 m pleisztocén összlet települ.

Magát az összletet négy részre osztjuk. Alsó-pannóniai félig tengeri – félig tavi, felső-pannóniai tavi, levantei átmeneti szárazföldi és negyedidőszaki folyóvízi üledékekre.

Az alsó-pannóniai üledékek főleg márgák és kemény homokkövek, bennük enyhén sós víz található. A felső-pannóniai rétegek lazábbak, homok és agyag rétegek váltakozásából állnak. A levantei (felső-pliocén) agyagrétegek vízben szegények, vastagságuk a területen 200 m. A negyedidőszaki rétegsor folyóvízi eredetű.

Víznyerési szempontból a legidősebb paleozoós és triász rétegeknek nincs gyakorlati jelentőségük. Bár a triász mészkövek egy része valószínűleg karsztosodott és nyomás alatti vizet tartalmaz, amelyet át tud adni a miocén tufákba, kitermelése még sem gazdaságos, mert a miocén rétegek vízvezetőképessége gyenge és csak nagyon mérsékelt utánpótlódásra számíthatunk. Magából a triász karsztból való víztermelés pedig a nagy mélység miatt nem gazdaságos.

A foltokban található eocén és oligocén képződmények vízzáróak. A miocén összletnek azonban a triászból átszivárgó víz mellett a magasabb szinteken saját készlete is van, de kitermelését ebben az esetben is valószínűleg gazdaságtalanná teszi az utánpótlódás hiánya.

Az előzőek alapján a felszín alatti vízbeszerzés szempontjából tehát a pliocén-pleisztocén korú törmelékes víztárolók jöhetnek számításba.

Az 1490 m fekümélységű alsó-pliocén víztartó képződmények vize a magas hőmérséklet, só- és gáztartalom miatt ivóvízként nem használható.

Az ivó-, ipari- és mezőgazdasági célú vízkivételek a hideg édesvizeket tároló 290 m fekümélységű pleisztocén alluviális összletből történik. A vízadó szintek apró és középszemű homok váltakozásából állnak.

A nyírségi kiemelt homokterületeken beszivárgó víz, a vízvezető rétegek segítségével a mélybe nyomul, ahonnan azután a nagy nyomás és a hőmérsékleti fajsúlycsökkenés hatására, a vízvezető és féligáteresztő (semipermeábilis) rétegeken át, lépcsőről lépcsőre haladva felfelé szivárog és a talajvizen át egy hosszú körforgás eredményeként visszajut az atmoszférába a peremi területeken. A felfelé mozgás vezérlője egyfelől a talajvíz evapotranspirációja, másfelől a mélység felé növekvő nyomás és a csökkenő fajsúly révén fellépő felhajtó erő. A víztartó

rétegben uralkodó természetes állapotbeli nyomásviszonyokat tekintve a terület a negatív nyomásgradiensű zónához tartozik. A rétegvizek áramlási iránya É-ÉNy-i.

Az egyes rétegek vízföldtani paramétereit tekintve az alsó-pleisztocén (160-290 m) rétegvíztartó képződmények vízszintes irányú transzmisszibilitása 1170 m^2/d. A kompresszibilitás 9000 m/d, a középső-pleisztocén rétegek (50-160 m) transzmisszibilitása 500 m^2/d a kompresszibilitás 4545 m^2/d, míg a felső-pleisztocén (0-50 m) esetében ezek a paraméterek 150 m^2/d illetve 3000 m^2/d körüli értékeket mutatnak.

1.17.2.7. Közművek kialakítása a településen

Az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik
(forrás: http://www.kantorjanosi.hu/onkormanyzat/helyi-rendeletek/)

- *4/2016. (IV.28.) önkormányzati rendelet a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatás helyi szabályairól*
- *13/2012. (XII.19.) önkormányzati rendelet a talajterhelési díjról*

Vízellátás

A település vízellátását a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. látja el. A község vízellátását a Hodászon megépült vízmű telep látja el, amely Kántorjánosi mellett Hodász, Nyírkáta, Nyírcsászári és Nyírderzs községek vízellátását is biztosítja. A Vízmű telepen 3 db kút üzemel.
Az agglomeráció vízkezelési technológia kapacitása: 2000 m^3/d A nyersvízben lévő vastartalom feloxidálása szabályozott levegő-beadagolással biztosított. Az oxidációs levegő beadagolása automatikus, a kútszivattyúkkal együtt indul és áll le. Az oxidációs kompresszor üzeme a légtartályról nyomásvezérelt. A levegőbeadagolás a vastartalom oxidálása és a határérték feletti metángáz kiszellőztetése mellett a mangántalanítási feltételekhez a megfelelő oldott oxigén szintet is biztosítja. A nyersvízbe történő légbekeverés után a víz légkiválasztó tartályba kerül, melynek légtelenítőjén a metán és egyéb fölös gázok a szabad térbe kerülnek kivezetésre.
Az arzenit-arzenát oxidációhoz kálium-permanganát ($KMnO_4$) oldatot adagolnak. A nyersvízben lévő vastartalomból keletkező vashidroxid nem elég a nyersvízben lévő arzénkoncentráció 10 μg/l-es határérték alá lecsökkentéséhez. A szükséges vashidroxid mennyiséget vasklorid ($FeCl_3$) oldat adagolással biztosítják.
A vegyszereket - a kristályos kálium-permanganát és vas-klorid oldatokat – oldó-adagoló tartályokból beszabályozott mennyiségben, automatikusan vezérelt adagoló szivattyúk juttatják a szűrők előtt a vízbe. Az adagolószivattyúk a kútszivattyúkkal együtt automatikusan indulnak és állnak le.
A vegyszer-beadagolással előkezelt víz egyrétegű, víz és levegőöblítéses arzén-vastalanító szűrőkre, majd mangántalanító szűrőkre kerül. A mangántalanítást aktivált (szűrőanyag szemcséken MnO_2 bevonat) töltetű szűrők biztosítják. A mangántalanító szűrőréteg időközönként regenerálásra, aktiválásra kerül.
A szűrök visszaöblítése a szűrtvíz tároló medencéből öblítő szivattyúval és levegővel történik.
A szűrtvízbe a tároló medencébe való bevezetés előtt a fertőtlenítéshez klórgázt adagolnak, a kútszivattyúkkal együtt indítva, leállítva. Annak érdekében, hogy a hálózati ivóvízben mindig megfelelő legyen a maradék klórtartalom, ezért a hálózatba kiadott ivóvízbe további klórgázt adagolnak ellenőrzött, szabályozott módon.

A szűrők öblítővizének kezelését, ülepítését vasiszap ülepítő medence biztosítja. Az ülepítő medencéből a dekantált víz túlfolyón át kerül a meglévő csapadékvíz árokba.
A vízellátó berendezés mértékadó kapacitása 2000 m^3/d.
Kántorjánosi község elosztóhálózata NA 200, 150 és 100 azbesztcement csövekből készült, hossza 24,26 km. 2015 évi adatok alapján Kántorjánosi vízigénye átlagosan: 123 m^3/d. *(forrás:Vízügyi szakvélemény)*

Szennyvíz
Kántorjánosi település szennyvízcsatorna hálózatának üzemeltetését szintén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt végzi. *(forrás:Vízügyi szakvélemény)*
A megépült szennyvízcsatorna hálózat gravitációs, elválasztó rendszerű, anyaga KG – PVC, mérete NA 200, a bekötővezetékek mérete NA 150. A nyomóvezetékek anyaga KM-PVC. A csatornahálózat hossza: 30,3 km, amelyből 6,1 km a bekötővezeték hossz. Az agglomerációban keletkező szennyvizek a Vaján épült tisztítótelepre kerülnek. A Kántorjánosi településen keletkező szennyvízmennyiség átlagosan 107 m^3/d a 2015. évi adatszolgáltatás alapján. A vajai tisztítótelepre érkező szennyvíz mennyisége átlagosan 563 m^3/d. A tisztítási technológia kapacitása 1000 m^3/d. A tisztított szennyvíz befogadója a Cinkó-réti szivárgó 1135 fkm szelvénye. A szennyvíziszap kezelése: Az utóülepítőből elvett fölösiszap a szalagprésen keresztül víztelenítve komposztálásra kerül.

Csapadékcsatorna rendszer elemei
A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A csapadékvíz elvezető-hálózattáról nem rendelkezünk információval, azonban a szennyvízcsatorna hálózatot üzemeltető társaság képviselője szerint csapadékos időben a településről érkező szennyvízmennyiség jelentősen, akár a szárazidei mennyiségnek a többszörösére nő, a település utcáiban felszínen áll a víz. Ebből arra következtetünk, hogy a település csapadékvíz hálózatának kialakítás nem tökéletes funkcióját ellátni nem képes teljes körűen.

A csapadékvíz elvezetésének megoldása jelenleg tervezés alatt áll. Településen számos problémát okoz az ingatlanokról közterületre kivezetett csapadékvíz, amely az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló 253/1997.(XII.20.) Korm. rendelet 47.§ (8) (9) és (10) bekezdései alapján TILOS.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízelvezető árkok kialakítása javasolt.

Gázellátás

A gázt a településen a FŐGÁZ Zrt. szolgáltatja. A település gázellátása ÉK-i irányból, Őr község felől, a 4917 sz. ök. út mellett jövő, 110 KPE nagy – középnyomású gázvezetékről biztosított. A település külterületén két helyen található gázfogadó – nyomásszabályzó állomás. A 0277/5 hrsz-ú területen lévő állomás az Emma tanyát látja el, a 0272/1 hrsz-ú külterületen lévő állomás pedig a község belterületét látja el.

Vezetékes és vezeték nélküli hírközlés

A szélessávú internet, és alternatív telefonhálózat, valamint mindhárom mobilszolgáltató jele fogható a településen. A település saját internetes weboldallal rendelkezik.

Villamos energia

Kántorjánosi község villamos energia ellátását az E.On Tiszántúli Áramhálózati Zrt., valamint a Magyar Villamos Művek Partner Zrt. látja el. A településen a villamos energia ellátottság 100 %-os.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelem

Az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik

- *7/2015. (IV.16.) önkormányzati rendelet az avar és kerti hulladék égetéséről szabadtéri tűzgyújtásra vonatkozó szabályokról*

Besorolás, pontforrások

A levegőkörnyezet állapotát is folyamatainak hatótényezőivel jellemezhetjük. A három paramétercsoport, a kibocsátás, az átalakulás, a légszennyezettség mérhető tényezői korlátozott állapotértékelést tesznek lehetővé: a statisztikai adatoknak célorientáltaknak kell lenni.
Végső cél az életminőséget biztosító levegőminőség tartós fenntartása, javítása. Az állapot jellemzésében és értékelésében meghatározó szerepe van a határértékeknek; melyek a mindenkori társadalmi-gazdasági elvárásokat is képviselik. A levegőkörnyezet terhelését légszennyező anyagok antropogén jellegű kibocsátásával, emissziójával jellemezhetjük.
A kibocsátás légszennyező forrásokon történik. Jelenleg a forrásokat általánosan értelmezzük: objektumok, tevékenységek, folyamatok.

A levegőtisztaság-védelem a környezetvédelem egyik legfontosabb feladata. A légszennyezés közvetlenül hat az emberi egészségre, egyben befolyásolja a környezet más elemeinek állapotát is. A levegőtisztaság-védelem felmérésénél figyelembe kell vennünk az országhatárokon kívülről jövő levegő állapotát, a termelési és fogyasztási tevékenységeket, valamint a közlekedés következtében a légtérbe kerülő szennyező anyagok mennyiségét, minőségét.

Kántorjánosi éghajlata mérsékelten meleg, közel a mérsékelten hűvöshöz. Az évi napsütéses órák száma 1930, a középhőmérséklet 9,3-9,4 Cº, a vegetációs időszaké 16,6- 16,8 Cº. A csapadék évi mennyisége 650-660 mm. Az uralkodó szélirány É-i, de jelentős a DNY-i és a DK-i irányú is. Az átlagos szélsebesség 2,5-3 m/s.

A lokális emissziókban az ipari jelenlét, valamint a közlekedés légszennyező hatása dominánsan jut érvényre a fő közlekedési nyomvonalak mentén.

A község területének levegőkörnyezeti állapota a többször módosított 4/2002.(X.7.)KvVM r. alapján „az ország többi területe" 10. zónán belül kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-dioxid és benzol vonatkozásában, valamint PM10 Arzén (As), PM10 Kadmium (Cd) PM10 Nikkel (Ni) PM10 Ólom
(Pb) esetében „F", szilárd (PM10) vonatkozásában „E", PM10benz(a)piren (BaP) vonatkozásában „D", talajközeli ózon tekintetében „O-I" zónacsoportba tartozik.
A vizsgált területek levegőkörnyezeti állapota a módosítás előtt érvényes (a korábbi településrendezési tervben megadott) minőségű és minősítésű.
A levegőminőségi állapotot alapvetően a lokális emissziók és a háttérszennyezés határozzák meg az éghajlati és meteorológiai állapotok alakulásától függően.

A településen az OTSZ 225. § (1) értelmében a lábon álló növényzet, tarló, növénytermesztéssel összefüggésben és a belterületi ingatlanok használata során keletkezett hulladék szabadtéri égetése tilos.

Légszennyező pontforrások a település területén OKIR alapján
A község területén és közigazgatási határain belül a környezetvédelmi felügyelőségnél nyilvántartott pontforrás telephely nem található (forrás: OKIR 2015).
A településen levegőtisztaság-védelmi szempontból ipari üzem, illetve szolgáltatás nem található.

A fentiek alapján a légszennyezés időben és térben csak esetileg fordul elő a szennyező anyag nem veszélyes, a szennyezés kicsi, jellemzően közlekedési eredetű.

A település levegőminőségi állapotát jellemzően ipari kibocsátó hiányában, a közlekedés, valamint a téli időszakban a fűtés okozta kibocsátások határozzák meg.
A mezőgazdasági tevékenységek porral, a gépek kipufogó gázával, a parlagon hagyott területeken a gyomnövények pollenjeivel, valamint az alkalomszerűen végzett légi permetezések által növényvédő szerek terhelhetik a levegőt.

Közlekedési zajforrásként az alábbi útvonalak keresztezik a települést:
- 4917-es sz. közlekedési út Őr és Hodász felé
- Nyírderzs felé 49128-as sz. közlekedési út, valamint Nyírgyulaj, Ófehértó, Baktalórántháza és Vaja felé

A M3-as autópálya a településtől légvonalban 1 km távolságban található, azonban felhajtani legközelebb az Ófehértónál található csomópontnál (11km), illetve Őr irányában közelebb 8km távolságra lehetséges.
A közlekedés, a településen áthaladó közlekedési utakon áthaladó gépkocsik kibocsátásból, a kén-dioxid, a nitrogén-oxidok, a szén-monoxid, a szén-dioxid, poliaromás szénhidrogének (PAH-ok), illékony szerves vegyületek (VOC-k) és aeroszolok (szálló por) szintjének növekedéséhez járul hozzá, azonban az alacsony forgalomszám miatt ez nem jelentős.
A település kiépített gázvezetékkel rendelkezik, a település ingatlanjainak 65 %-a rendelkezésre áll vezetékes gáz, azonban fűtési időszakban ennek kb. fele veszi igénybe a jelentős költségek miatt. A lakossági fűtésből eredő légszennyezés a vezetékes gázhasználattal

jelentős mértékben csökkenhetne, azonban az utóbbi években egyre gyakrabban fordul elő az olcsóbb, leggyakrabban fatüzelésre történő áttérés miatt a tűzifa program támogat.

A település gazdasági térszerkezetét, falusias jellegét tekintve a levegőszennyezés mértéke alacsonynak mondható. A levegőszennyezés több pontforrásnak a következménye, amely manapság legjellemzőbben, a szabadtéri avar- és hulladékégetésből, kommunális energiafelhasználásból, így a fűtési időszakban a háztartások fűtésekor kibocsátott füstből és égéstermékekből, valamint a közlekedésből származik.

A fűtési célú energiatermelés területén továbbra is problémát okoz, hogy a lakosok a vegyes tüzelésű kazánokban hulladékot égetnek. Itt a legnagyobb problémát a műanyagok tökéletlen égése során keletkező káros anyagok, mint például a rendkívül mérgező dioxinok keletkezése okozza.

Pollen „szennyezés”
A korábbi területbejárások során tapasztaltuk, hogy a település belterületén és külterületén előfordul (jelentős) parlagfű borítottság. Ez nem csak a parlagon hagyott területekre jellemző, hanem a művelt táblákra és az összekötő és föld utak mentére is. A parlagfű és más gyomnövények (pl. fekete üröm) pollenjei erősen allergizáló hatásúak. Ellenük a legjobb védekezés a területek rendben tartása, kaszálása lenne. A parlagfű és az üröm pionír fajok, így legjobban a bolygatott talajokban érzik magukat jól. Ez azt jelenti, hogy a nagyszámú talajban lévő mag miatt azok az eljárások, amelyek a talajt is megbolygatják (pl. tárcsázás) nem vezetnek eredményre a parlagfű visszaszorításában. A parlagfű pionír faj lévén nem szereti a már beállt társulásokat, itt nem kap megfelelő teret a fejlődéséhez. Ezért ha egy terület parlagon van hosszabb ideig, akkor érdemes csak kaszálással gondozni, vagy teljesen békén hagyni, mert ez kedvez a gyeptársulás kialakulásának, és így néhány év alatt a parlagfű teljesen kiszorítható erről a területről.

A parlagfű visszaszorítására a települési önkormányzat korábban már adott ki helyi rendeletet, ezen kívül a központilag kiadott 221/2008. (VIII. 30.) Korm. rendeletet alkalmazzák, ami a parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásának, valamint az állami, illetve a közérdekű védekezés költségei megállapításának és igénylésének részletes szabályairól rendelkezik.

1.17.4. Zaj és rezgésterhelés

A település földrajzi fekvéséből, kistérségben betöltött mikro-térségi szerepköréből, továbbá a település központján jelentéktelen átmenő tranzitforgalomból, a külterületen található ipari parknak köszönhetően kevés nem jelentős a település zajterhelése.

1.17.4.1.Zajterhelés hatásai

A lakosság körében negatív hatással jelentkezik a zaj és a rezgés okozta hatás, mely nem feltétlenül egészségkárosító, határértéket nem meghaladó mértékben különböző pszichés zavarokhoz vezethet. Megállapítható, hogy sajnos elég kevés adat áll rendelkezésre, valamint azon rezgésekről, melyek a közlekedési utak mellett jelentenek problémát, egyáltalán nincs adat, pedig ezen tényező hatása sem hanyagolandó el.

A zaj- és rezgésvédelem szempontjait a területrendezés és fejlesztés, valamint a közlekedés tervezés alkalmával szem előtt kell tartani, a zajos és a zajérzékeny területeket lehetőleg egymástól elkülönítve kell kialakítani.
Az iparterületeknek a lakóterületektől való szétválasztásával az üzemek nagyobb zajt bocsáthatnak ki - megtakarítva ezzel berendezéseik zajcsökkentésének nem csekély költségét.

Az utak és a lakóépületek közötti szabad területek célszerűen felhasználhatóak olyan kereskedelmi-szolgáltató zónák kialakítására, abban olyan épületek létesítmények elhelyezésére, amelyek zajkibocsátása csekély, és zaj elleni védelmet nem igényelnek továbbá a mögöttük lévő, zajérzékeny épületeket árnyékolják.

A zajforrások és az épületek védendő homlokzatainak egymáshoz viszonyított helyzete meghatározó a helyiségek zajterhelése szempontjából. A zaj ellen védendő helyiségeknek (lakószobák pl.) a "csendes" oldalra nyitásával- amennyiben ezt a tájolás lehetővé teszi - többletköltségek nélkül 10-25 dB zaj csökkenés biztosítható. Az útra merőleges épületeknek mind a két oldala zajos, igaz kevésbé, mint az úttal párhuzamos házak utcai homlokzata. Ennél a változatnál vigyázni kell, hogy a csendes oldalra zajforrás (pl. autóparkoló, szolgáltató épületek) ne települjön.

Az immissziós pontba hangenergia a zajforrástól a direkt út mellett többszörösen reflektálódva is eljuthat. A zajterhelés a direkt és reflektált hangúton terjedő hangszint eredője lesz, tehát egy adott épületet érő zaj nagyságát a környező épületek elrendezése is befolyásolja. Az épületek elhelyezésévei, a szemben lévő homlokzatok kialakításával a visszaverődő hangenergia, ezzel az eredő zajterhelés is csökkenthető.

1.17.4.2. Zajforrások

A zajhatástól védendők az emberi tartózkodásra szolgáló épületek, közterületek.

Települési zajforrások:
Közlekedés, (közúti, vasúti); Ipar; Kereskedelem; Szórakozás; Építkezés; Háztartási tevékenység.

A rendezési terv alapján a településen található ipari területek nem találhatóak csupán kevés számú mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozás.
Ezek a vállalkozások légi felvételek alapján a lakott területektől megfelelő védőtávolsággal rendelkeznek.

1.17.4.3. Község zajhelyzete

A község bel-, és külterületi környezetének alapzaj-helyzetét jellemzően a településen áthaladó számozott utak határozzák meg. Kül-, és belterületen közlekedési zajforrásként jelentősebb a 4917. számú forgalmi út, amely Őrrel, Hodásszal valamint a megyeszékhellyel köti össze a települést.
A települést átmenő forgalma közepesnek mondható.

Az átmenő utak környezetében, a rendelkezésre álló védőtávolságok nem elegendőek, azonban az alacsony forgalomszám miatti kedvező a zajkibocsátás. A főútvonal leginkább a környékén élők számára jelent zavaró hatást, mivel a település központjában lévő intézmények megközelítéséhez naponta több alkalommal is keresztül haladnak rajta.
A településen működő gazdasági társaságokra nem jellemző a jelentősebb, esetlegesen zavaró hatású zajkibocsátással járó tevékenység. Az utóbbi években nem történt lakossági bejelentés vagy panasz zajkibocsátással kapcsolatban.

A zajvédelmi szabályozásban bekövetkezett módosítások alapján a környezeti zaj határértékeit a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet (a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról) tartalmazza, illetve a rendezési terv zajvédelmi megalapozásában a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet alkalmazandó. Az üzletek működésének rendjéről, valamint az egyes üzlet nélkül folytatható kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről a 133/2007. (VI. 17.) Kormányrendelet ad előírásokat.

1.17.5. Sugárzás védelem

Élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni a villamos és a mágneses terét. A villamos térerősség nagyságát a feszültségszinten kívül egyéb körülmények is befolyásolják:

- a vezetékek föld feletti magassága
- a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése
- magas objektumok pl.: fasor árnyékoló hatása jelentősen csökkenti a térerősséget
- épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják)

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültségszintű távvezetékektől:

750 kV 40 m
400 kV 20 m
220 kV 10 m
120 kV 5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni. Az alacsony frekvenciás mágneses tér áthatol az épületeken és szemben a villamos térrel kiterjedt objektumoknál nem, vagy csak nagyon költségesen árnyékolható. Az alacsony frekvenciás mágneses tér ellen a legjobb védekezés a megfelelően nagy védőtávolság tartása.

A sugárvédelmi szabályozásban úgynevezett alapkorlátokat és abból származtatott expozíciós határértékeket alkalmaznak. Az RF expozíció alapkorlátait mindig a fajlagosan elnyelt teljesítmény (Specific Absorptin Rate, SAR) határozza meg. Ebből származtatják az ajánlásban szereplő, és mérendő(illetve mérhető) megengedhető expozíciós határértékeket W/m2-ben, mW/cm2-ben, V/m-ben vagy A/m-ben (Duchene et al. 1991., WHO 1993., ICNIPR 1996.)
Bázisállomások esetén, Magyarországon érvényben lévő egészségügyi határértékek: 900 MHz 4.500.000 µW/m2, 1800 MHz 9.000.000 µW/m.2 A határértékek megállapításakor a

különböző kutatási eredményeket vették alapul. A frekvencia növekedésével a behatolási mélység csökken, ezért állapítottak meg két értéket.

Napjainkban a különböző sugárzások ipari alkalmazása (orvosi diagnosztika, ipari szerkezetvizsgálatok, élelmiszeripari tartósítások) is egyre inkább elterjedt, ezek esetleges káros hatása azonban lokális.

1.17.6.Hulladékkezelés

Az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik

- *7/2013.(III.19.) önkormányzati rendelet a köztisztaság fenntartásáról, a környezet megóvásáról a vízhasználat rendjéről*
- *6/2011. (IV.1.) önkormányzati rendelet települési szilárd hulladék közszolgáltatási díjára vonatkozó rendelkezéseinek hatályon kívül helyezéséről*

Települési hulladékok
A települési környezet számára az egyik legnagyobb terhelést a települési szilárd hulladékok jelentik. A települési hulladékok a lakosság köréből, a településen működő intézményekből, szolgáltatóktól, és a településeken működő kisvállalkozások tevékenységeiből származnak.
A hulladékok rendszeres eltávolítása és ártalommentes elhelyezése a települések üzemeltetésének egyik legfontosabb feladata. Települési szinten a feladatok szervezője, gondozója, szabályozója a helyi önkormányzat, aki gondoskodik a helyi közszolgáltatás szervezett kialakításáról és működtetéséről, a kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket pedig önkormányzati rendeletben szabályozza. A településen felhagyott rekultivált lerakó található (érintett ingatlanok helyrajzi száma: 0134/2., 0134/3., 0134/4.), a lerakó 1991-2009 között üzemelt, 2011-ben bezárták.
A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Települési Szilárdhullagék-gazdálkodási Társulás pályázatot nyújtott be a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által kiírt és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Igazgatósága által koordinált KEOP-7.2.3.0. keretében került megvalósításra. 2015. évben erről monitoring jelentés is készült, illetve összefoglaló kiértékelő jelentés.

A település rendelkezik érvényes elfogadott hulladékgazdálkodási tervvel (2004 Molnár Kft.). A községben jellemezően lakossági, kismértékben mezőgazdasági eredetű hulladékok keletkeznek, mennyiségükről nincs információnk.

Az intézményekben keletkező hulladékot a rendszeresített 5 m^3-es hulladékszállító konténerekbe gyűjtik, melyet tehergépjárművel szállítanak a regionális lerakóra. Az új területhasználatok következtében megjelenő többlet települési szilárd hulladék gyűjtése és kezelése a kialakult rendszer, illetve a terület-használók hulladékgazdálkodási kötelezettségei alapján biztosítható.

A település területén bevezetésre került a szelektív hulladékgyűjtés, melynek során a település meghatározott pontján szelektív konténerek kerültek kihelyezésre. A papír- és

műanyag hulladékok szelektív gyűjtése a közszolgáltató emblémájával ellátott 120 literes kék vagy sárga műanyag zsákban történik.

Hulladékok begyűjtése
A kommunális hulladékok begyűjtését a TÉRSÉGI HULLADÉK-GAZDÁLKODÁSI Nonprofit Kft. végzi, mint közszolgáltató. A begyűjtött hulladék regionális hulladéklerakó telepre kerül. Szilárd hulladéklerakót a község már nem működtet.
A településen előfordul, de nem igazán jellemző a házi komposztálás. Lomtalanítás rendszeresen, évi két alkalommal (tavasszal és ősszel) történik.

1.17.6.1. Az egyes hulladéktípusokra vonatkozó speciális intézkedések

A jogszabályokban meghatározott területi, helyi, speciális műszaki követelmények, valamint az általános kötelezettségektől eltérő, egyes hulladéktípusokra vonatkozó speciális intézkedéseket a településen nincsenek.

1.17.6.2.Egyéb kapcsolódó rendeletek

A felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos szennyeződésérzékenységi besorolására az érvényes szabályozás a 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet és a 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet. E rendelkezések alapján Kántorjánosi község és külterülete „Érzékeny „besorolást kapott; kivéve a vízbázis védőidomát, amely „Fokozottan érzékeny" terület.
A 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet alapján Nyírbátor közigazgatási területe nem nitrát érzékeny terület.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

1.17.7.1. A magasabb fekvő területek tájidegen beépítései, elhanyagolt, gazdátlan területek

A település területén kiemelkedő, illetve zavaró magasságú építményeket nem találtunk!

Belterületen a korábbi nem megfelelő utcai szabályozási vonal miatt, néhány esetben rendezetlen beépítéseket kialakításokat tapasztaltunk, melynek köszönhetően az utcák szélessége is változó. Az utcaképek alapján a belterületi ingatlanok között több esetben nagy területen fekvő mezőgazdasági tevékenységek folytatása látható, sok foghíjas telekkel tanyás hatást keltve. Ezzel együtt az utcák vonala nem egyenes vonalú, hanem kanyargós nyomvonalú. Településközpont néhány épület kivételével teljesen hiányzik. A központi szűk utcák, elnagyolt terek, a kiugró homlokzatokkal és a foghíjas, telkekkel sok esetben rendezetlen hatást kelt.
Összefoglalva magasabban fekvő területek tájidegen beépítésével nem találkoztunk. Néhány esetben találkoztunk településképbe nem illő épület együttesekkel.

1.17.7.2. A légkábelek kusza hálózata

A település belterületének utcaképét esztétikailag negatívan befolyásolja az elektromos légkábelek, telefonkábelek jelenlegi megjelenése. Javasoljuk, hogy a szolgáltatókkal a várható

hálózatfejlesztések eredményeként a jövőben légkábel hálózatot térszín alatt alakítsák ki. Ez egyrészt esztétikailag elfogadhatóbb állapotot eredményez, másrészt az átvonuló madarak védelmét szolgálhatja.

Petőfi téren található oszlopok és légkábelek

(Forrás: Google Street View)

1.17.8. Árvízvédelem

A település földrajzi fekvéséből árvízveszéllyel a térségben nem kell számolni.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Csapadékvíz elvezetése nem minden utcában megoldott, emiatt tartósan csapadékos időben több helyen alakulnak ki lefolyástalan útszakaszok.
Az egykori telekszerkezet felbomlóban van, zöld területekben igen szegény. A településközpont, az utóbbi évek lendületes fejlesztő munkája mellett is még további rehabilitációra szorul, közművesítése teljes. A település szerkezeti egysége működését egyetlen környezeti tényező sem veszélyezteti olyan mértékben, hogy az valamely funkcióját ne tudná ellátni.
Az utcák határolta tömbökben több foghíjtelek és funkcióját vesztett terület található, melyek új közösségi funkcióval való ellátására már megszülettek a tervek.
A központ forgalmi helyzetét a határát képező utcák szélesítése, és új parkolóhelyek létesítése javíthatja.
A szennyvízberuházás befejeztével néhány utca burkolat helyreállítása nem nyerte el a lakosság tetszését, ez konfliktust okoz az önkormányzattal.
A központi mag jelen állapotában is ellátja funkcióját, de modernizálása folytatandó, új funkciók befogadásával kevéssé terhelhető. A központ a főtértől és néhány épülettől eltekintve falusias megjelenésű, a településkép megjelenésében is megújulásra szorul, egyes részei a járdák burkolta több helyen balesetveszélyes, és leromlott, elhanyagolt állapotúak.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLET-FELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1.Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település közigazgatási területe nem érintett alábányászott területekkel, barlangok és pincék területeivel.

1.18.1.2. Csúszás-, és süllyedésveszélyes területek

A település közigazgatási területe nem érintett csúszás-, süllyedésveszélyes területekkel.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

A települést és környékét igen ritkán érik földrengések. Az ország szeizmikus veszélyeztetettségi zónáiból, a település közvetlen környezete a 2. zónához tartozik. *(PGA értéke: horizontális gyorsulás értéke 50 évre, 10% meghaladási valószínűség mellett (1/475 és gyakoriság) az alapkőzeten, „g" egységben)*

Magyarország szeizmikus zóna térképe

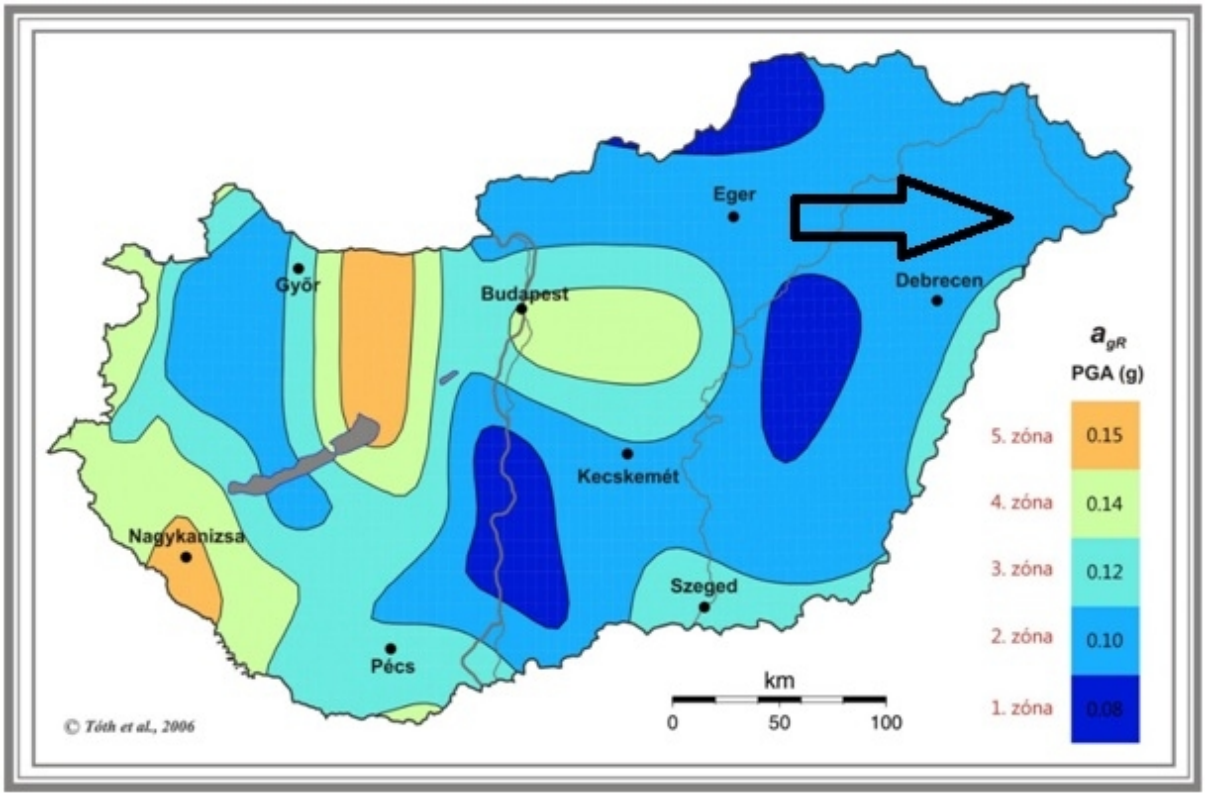

(Forrás: GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda)

A történelmi és a jelen korokban feljegyzett szeizmológiai események által nem, vagy szinte alig érintett területen fekszik Kántorjánosi községe.

Magyarország szeizmotektonikája

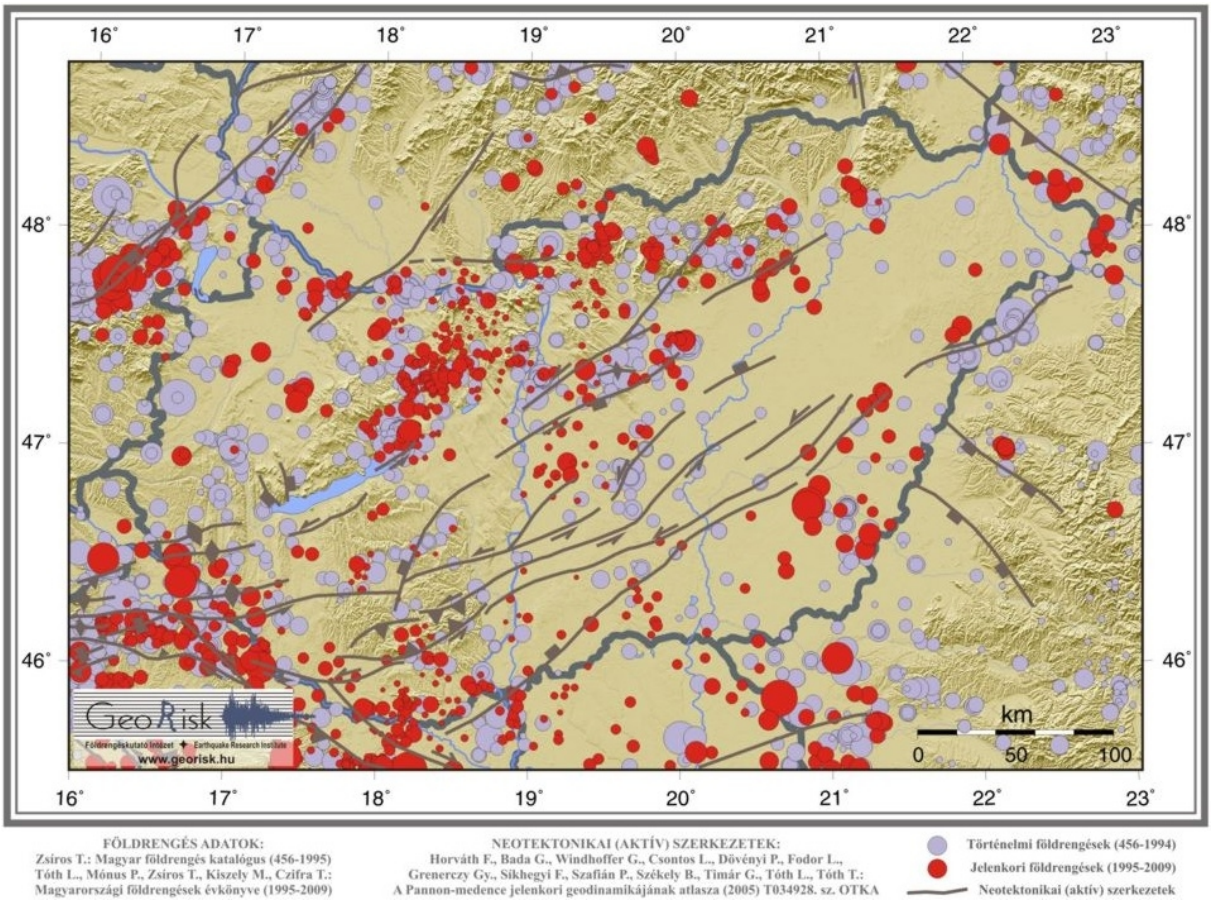

(Forrás: GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda)

A település közigazgatási területe nem érintett földrengés veszélyeztetett területekkel.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A település közigazgatási nem érintett árvízveszélyes területekkel.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Kántorjánosi község az Észak-Alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye északkeleti részén a Nyírségi belvízrendszer DK részén helyezkedik el.
A település domborzata tagolt, változatos terepviszonyok jellemzik. A jellemző terepmagasság 140,00-148,00 mBf között, belterületen 144,00-146,00 mBf között változik.

Kántorjánosi község a 07.04. számú – Vajai- főfolyás völgye – belvízvédelmi szakasz területén található, melynek belvíz-veszélyeztetettsége:

- Pálfai-index: mérsékelten belvízveszélyes (2-es)
- Évi átlagos belvíz napok száma: 16 nap/év (Az elmúlt 10 évre viszonyítva.)
- Belvízvédelmi készültség gyakorisága: 3 elrendelt készültség/10 év (I. és II. fok)

A községet külterületről történő belvízbetörés nem fenyegeti.
A csatornák az öblözetre jellemző 20l/sec/km^2 fajlagos vízhozamra lettek kiépítve. A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer nincs kellő mértékben kiépítve, beépíteni csak vízrendezett területeket lehet. Meg kell vizsgálni az eddigi megépült vízrendezési művek összhangját, valamint a magas vízállású területek talajvízszint süllyesztésének lehetőségét.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A területet belvízvédelmi létesítményei a felsorolt csatornák és a Vajai tározó. Az időszakosan víz alá kerülő területek döntő részben lefolyással rendelkeznek, a csatornák idővel víztelenítik a területet, s tartósabban csak túlnedvesedés van. A külterületen található néhány zárvány jellegű lefolyástalan terület.

A település területéről a belvizek a Nyírségi Vízgazdálkodási társulattól átvett csatornákon, valamint néhány önkormányzati kezelésű csatornán keresztül a Vajai-főfolyásba folynak, onnan a Lónyay főcsatornába, majd a Tiszába jutnak. A mellékelt helyszínrajzon a mélyebb fekvésű, időszakos vízborítású területek fel vannak tűntetve. Ezeken a területeken az 1999. évi rendkívüli belvízvédekezés idején elöntések keletkeztek, ezek az elöntések a belterületet nem érintették.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Kántorjánosi község a Nyíri belvízrendszer területén, a Nyíri és a Kraszna-balparti belvízrendszerek határán lévő vízválasztó vonaltól nyugatra fekszik. A Nyíri belvízrendszert nyugaton a Kótaj – Nyíregyháza – Újfehértó - Téglás községtől nyugatra vonuló vízválasztó, délen Hajdúhadház- Nyíradony- Nyírbátor vízválasztó, keleten a Hodász – Nyírmada- Anarcs vízválasztó, északon pedig a Tass-Pátrohai és a Lónyay-főcsatorna határolja. Az öblözet 1815 km^2 kiterjedésű, amiből 334 km^2 belvíz ártér. a megközelítően észak-dél irányában húzódó dombsorok közötti mélyebb fekvésű területeken települtek a főfolyások, melyek befogadója a Lónyay-főcsatorna. A belterületi belvizek fő befogadója a Vajai-főfolyás.

Belvízelvezető csatornák:
- Vajai- főfolyás
- Jóér-tói szivárgó
- Hodász-Veremtói szivárgó
- Hintófarki-szivárgó
- Baktatói-mellékág
- Pallavichini-szivárgó
- Kútlaposi-szivárgó

A Vajai-főfolyás a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában, és a FETIVIZISG kezelésében van, a többi csatorna kezelői joga a Nyírségi Vízgazdálkodási Társulattól került át a FETIVIZIG-hez.

Belvíztározók:
A község területére benyúlik a Vajai-tározó DNy-i része.

A tározó hasznosítási módja a védetté nyilvánítást követően megváltoztak, fontossági sorrendben az alábbiak: belvízhullám csökkentés; természetvédelmi ökológiai cél; halászati hasznosítás vízigényének biztosítása; jóléti hasznosítás.

A település DNy-i határában található a Pazarnyi-tározó, amely Ófehértó község területén található, de rendkívüli belvizek idején a duzzasztó zsilip segítségével a felsőbb vízgyűjtő területéről érkező belvizek betározásával a Kántorjánosi területén lévő csatornaszakasz jelentősen tehermentesíthető.

Vésztározók:
A településen vésztározók nem található, de a Pazarnyi- és Vajai-tározók alkalmasak vésztározásra.

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, felszakadás)

A település közigazgatási területén nincsenek kedvezőtlen morfológiai adottságok.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

A település közigazgatási területén nincsenek magassági és mélységi korlátozások.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

A település közigazgatási területén tevékenységből adódó korlátozásról nem beszélhetünk.

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Kántorjánosi község közigazgatási területe érinti az FGSZ Földgázszolgáltató Zrt. (8600 Siófok, Tanácsház utca 5.) üzemeltetésében lévő földgáz szállítóvezeték nyomvonalát.

A község területén az alábbi megkutatott, ipari készlettel rendelkező ásványi nyersanyag előfordulás szerepel az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásában:

- 160302101 kódszámon „Kántorjánosi I.- agyag és homok”végnevű bányatelek
- 160302102 kódszámon „Kántorjánosi II.- agyag és homok”végnevű bányatelek
- 160302103 kódszámon „Kántorjánosi III.- agyag és homok”végnevű bányatelek

Bányatelek

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.20. TELEPÜLÉSI KLÍMA

1.20.1. A települési klíma kialakulása

Az egyedi, városi klíma létrejöttének alapja az emberi tevékenység, melynek hatására a különböző éghajlati elemek jelentősen módosulhatnak a települést övező természetes övezethez képest. E változások nem függetlenek egymástól, hanem szoros ok-okozati összefüggésben állnak.

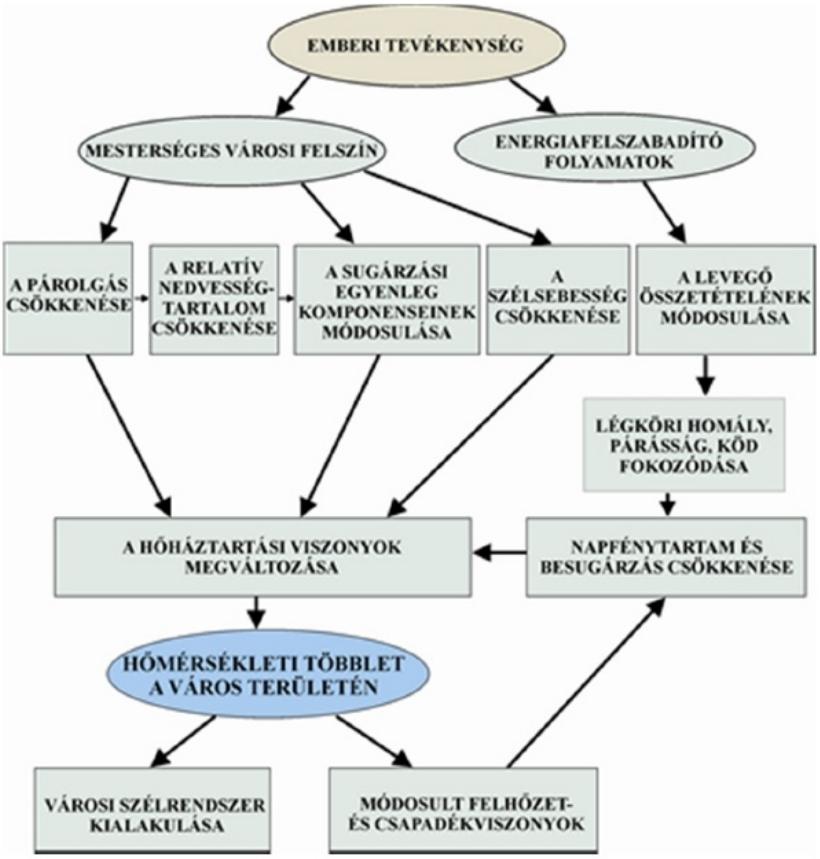

Az egész folyamat kiindulópontja az emberi tevékenység, melynek hatására sajátos, mesterséges felszín jön létre. Ennek jellemzője az, hogy igen változatos, kis területen belül hirtelen módosulhat, a különféle éghajlati paramétereket jelentősen befolyásolja. A városban lehulló csapadék mennyiség a mesterséges, nem vízáteresztő felszíneknek és a csapadékelvezető csatornahálózatnak köszönhetően nagyon gyorsan lefolyik, így a településen a párolgás rövidebb ideig tart és kisebb mértékű, mint a városkörnyéki területeken. Ezáltal a városban relatív páratartalom is kisebb lesz.

A felszín másik fontos hatása a sugárzási paraméterek módosulásában nyilvánul meg. Azt, hogy egy adott felszín a ráeső napsugárzást milyen mértékben nyeli el, illetve veri vissza, a felszín tulajdonságai döntően meghatározzák. A változatos felszín, a nagyobb érdesség miatt a város felett nagyobb a súrlódás, ami a szélsebesség csökkenéséhez és a turbulencia fokozódásához vezet.

Felszíntípus	Albedó (α)	Emisszivitás (ε)
Csupasz talaj (sötét, nedves)	0,05-	0,98-
(világos, száraz)	0,40	0,90
Sivatag	0,20-0,45	0,84-0,91
Fű hosszú (kb. 1 m magasságú)	0,16-	0,90-
rövid (kb. 0,02 m magasságú)	0,26	0,95
Mezőgazdasági földek, tundra	0,18-0,25	0,90-0,99
Gyümölcsös	0,15-0,20	
Erdő Lombhullató (lomb nélküli állapot)	0,15-	0,97-
Lombhullató (lombos állapot)	0,20	0,98
Örökzöld	0,05-0,15	0,97-0,99
Víz (kis zenitszög esetén)	0,03-0,10	0,92-0,97
(nagy zenitszög esetén)	0,10-1,00	0,92-0,97
Hó régi	0,40-	0,82-
friss	0,95	0,99
Jég tenger	0,30-0,45	0,92-0,97
gleccser	0,20-0,40	
Aszfalt	0,05-0,20	
Beton	0,10-0,35	
Fehér festett fal	0,50-0,90	
Színes festett fal	0,15-0,35	
Piros/barna tetőcserép	0,10-0,35	
Tégla és kő	0,20-0,40	
Kátrány és sóder	0,03-0,18	
Hullámlemezes tető	0,10-0,15	

Mindezek hatására megváltoznak a hőháztartási viszonyok: a város területén hőmérsékleti többlet alakul ki. Ezt kiegészíti az is, hogy a levegőszennyezés hatására fokozódik a különféle üvegházgázok koncentrációja a város fölött, ami erősíti az üvegházhatást.

1.20.2.Kántorjánosi települési klímáját befolyásoló tényezők

Kántorjánosihoz a legközelebbi léghőmérséklet-észlelő állomás, Császárszálláson az éves középhőmérséklet 10,5 °C. A település az Alföld viszonylag hűvösebb klímájú területén található, az éves középhőmérséklet az Alföld melegebb, déli területein eléri a 11-12 °C-ot is. Császárszálláson eddig mért legmagasabb hőmérséklet 40,1 °C, amelyet 2007-ben mértek. Az eddigi legalacsonyabb hőmérséklet, pedig -24 °C, melyet 1987-benészleltek. A fagyos napok száma Császárszálláson sokéves átlagban 87 nap, maximum és minimumértékei pedig 116 nap, illetve 55 nap.

A léghőmérséklet 2015. évi és sokéves jellemző értékei Császárszállás állomáson

Év	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Éves
2015	1,5	2,2	7,2	11,9	17,6	22,1	25	25,3	19,1	10,9	6,1	3,5	12,7
Sokéves átlag	-1,4	0,4	5,5	11,4	16,8	20,0	21,7	20,8	15,9	10,2	4,3	0,0	10,5

(Forrás: FETIVIZIG)

Kántorjánosihoz a legközelebbi csapadékmérő állomása Vaján található. A csapadékos napok száma Vaján sokéves átlagban 113 nap, szélső értékei 152 nap, melyet 2010-ben mértek, illetve 85 nap, amelyet 1975-ben észleltek. Az éves csapadékmennyiség sokéves átlaga 609 mm. A maximum értéke 1016 mm (2010) és a minimum értéke 377 mm (1973).
A hótakarós napok száma Vaja területén, a Nyírség öblözetben sokéves átlagban 38 nap, a szélső értékei 2 nap, illetve 79 nap. Az eddig mért legnagyobb hó vastagság 38 cm (1967).

Klimatikus viszonyok eloszlása Magyarországon

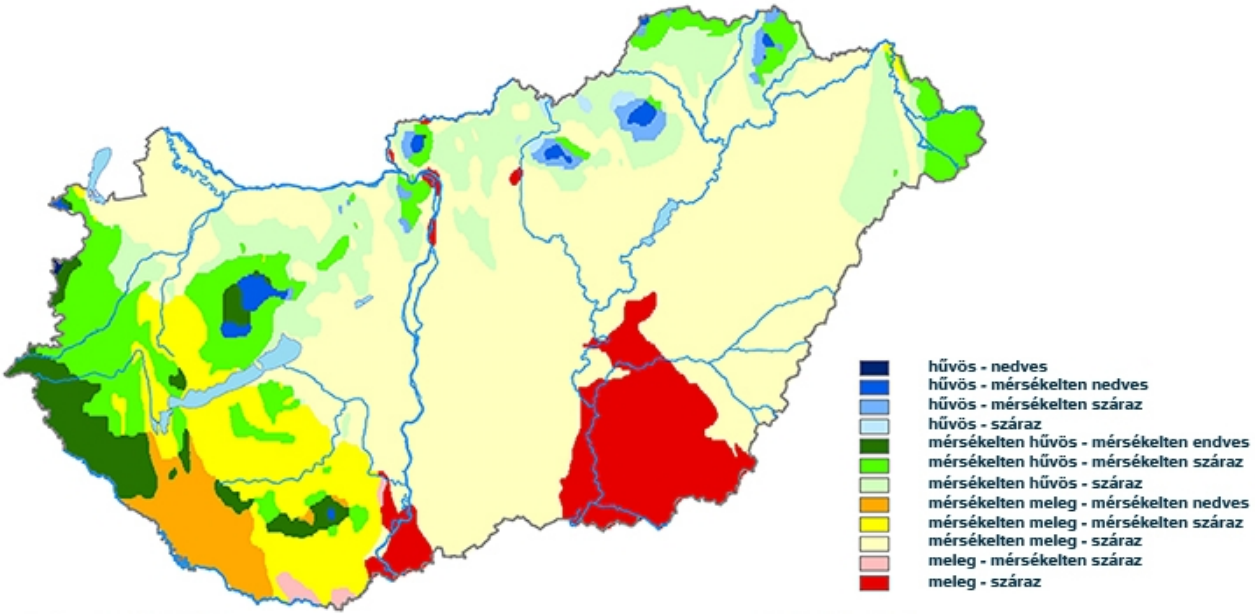

(Forrás: OMSZ)

Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet >25c°) az 1980-2009-es időszakban

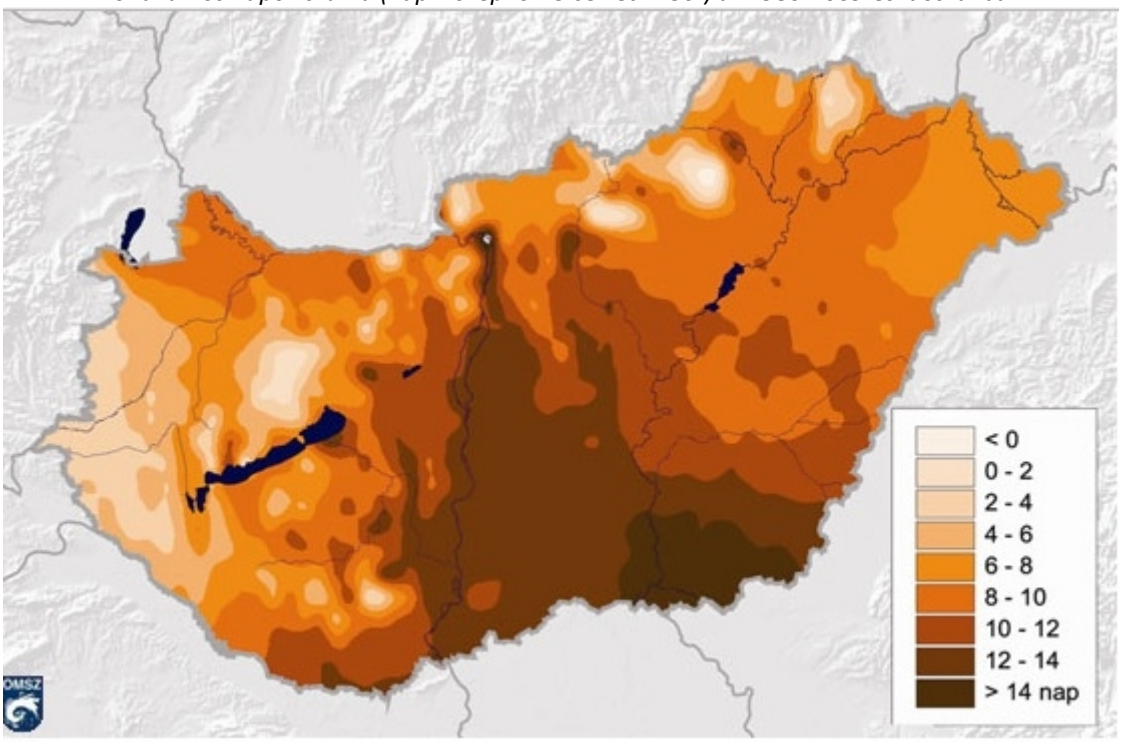

(Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

A település zöldfelületei klímahatás szempontból nem jelentősek. A fásított közterületek nem összefüggőek, rendszert nem alkotnak, kiterjedésük lokális, mikrokörnyezeti hatást sem tudnak kifejteni.

A község klimatikus viszonyainak alakulásában nagy szerepet játszik, hogy a közvetlen környezetben nagykiterjedésű erdősült területeket, vízfelületeket nem találunk. Továbbá jelentős geomorfológiai mozgás sem jellemzi a területet, amelyek önmagukban un. légcsatornák kialakulását eredményezhetnék.

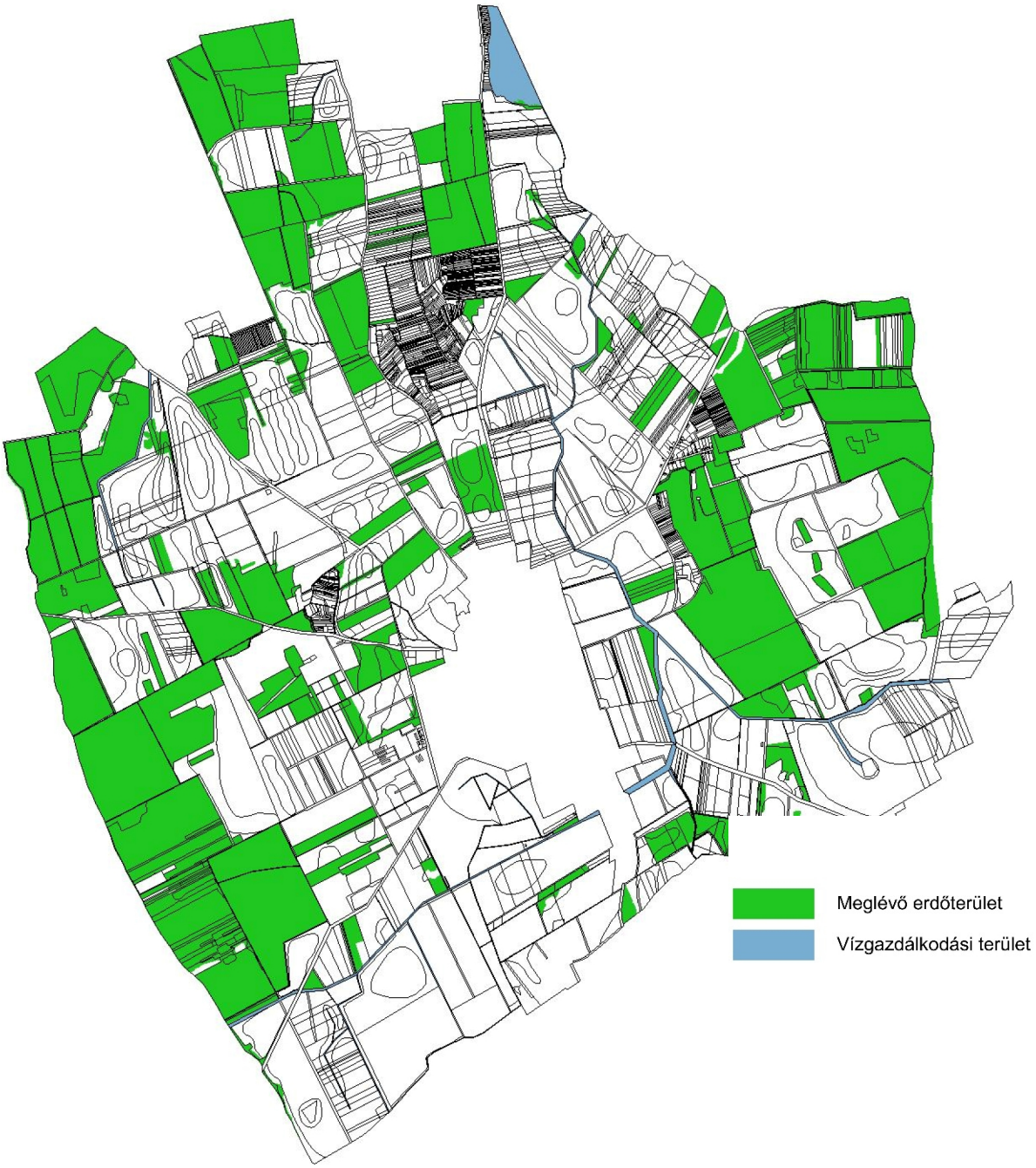

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.20.3. A klímabarát település kialakulásának alapvetései, ajánlása

1. Klímapartnerség és többszintű kormányzás a városokban

A városok számára széles körű és rendszeres, szervezett partnerség létrehozása ajánlatos, amely a következőket veszi figyelembe:

- Együttműködés a város működését érintő nemzeti, regionális hatóságok és önkormányzatok között, összhangban az ágazati politikákkal is.
- A városi klímapolitikát széles körre épülő, tartós és jól szervezett partnerség keretében kell kialakítani, mely mind a lakosságot, mind a civil és gazdasági szereplőket magába foglalja.
- Integrálni kell a klímabarát szempontokat a szabályozásoktól a lakosság és a gazdasági szereplők tájékoztatásán és ösztönzésén keresztül egészen a közszolgáltatások működtetéséig minden téren. A városi önkormányzat minél több szakterületre támaszkodhat, annál erősebb városi klímapolitikát tud megvalósítani.
- A városi klímapolitika kialakításának egyik legfontosabb eszköze lehet a város
- gazdaságpolitikája, amennyiben az képes a zöld gazdaság céljait és elveit követni, valamint erősíteni a helyi erőforrásokra épülő helyi gazdaságot.
- Európai és nemzeti szinten biztosítani kell a városi és városhálózati klímapolitikai kezdeményezések megismerését, és hasznosítani azok tapasztalatait, lehetőleg városi hálózatokon keresztül.

2. Klímatervezés az integrált stratégiákban

A városoknak az alábbi elvek szerint érdemes integrálniuk az éghajlati szempontokat saját stratégiáikba:

- A városi klímatervezést a város más fejlesztési és irányítási folyamataihoz kell kötni egy integrált, többszintű megközelítéssel, mind a kibocsátás-csökkentés és megelőzés, mind az alkalmazkodás lehetőségeit figyelembe véve.
- A klímaváltozást a városok stratégiai tervezési folyamatának minden egyes lépésénél figyelembe kell venni (helyzetfeltárás, célok és eszközök kijelölése, a nyomon követés és a végrehajtás megtervezése).

3. Klímabarát városszerkezet kialakítása a várostervezés és az övezeti tagolás révén

A városoknak törekedniük kell:

- a kompakt városszerkezet megteremtésére, amelyben intenzívek a kölcsönhatások és együttműködések, mérsékeltek az utazási távolságok, korlátozott az urbanizált területhasználat kiterjedése és hatékony az energiafelhasználás;
- a városszerkezet tagolására beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és szellőztetést biztosító zónákkal;
- a városon belüli és város körüli utazási, közlekedési szükséglet mérséklésére; optimalizálni kell a munkahelyek, lakóterületek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedését;
- a többközpontúság erősítésére nagytérségi, agglomerációs szinten, csakúgy, mint a városszerkezetben;
- a városi zöldterületek bővítésére és minőségi fejlesztésére, hálózatba kapcsolva őket;
- magánberuházások esetén a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) hasznosítására, és kerülni kell a zöldmezős beruházásokat.

4. Város és vidéke (város és környéke) együttműködései

A helyi önkormányzatoknak és az érintett társadalmi szereplőknek érdemes együttműködniük annak érdekében, hogy:

- Erősítsék a város és vidéke munkamegosztáson alapuló együttműködését, úgy, hogy az a város szétterülését megfékezze, megelőzve így a beépített területek összenövését, a fokozott energiafogyasztást és ökológiai funkciójú területek elvesztését.
- Korlátozzák a városok szétterülését, megakadályozva a városkörnyéki vidékies területek és természetes zöldterületek beépítését, a város elkerülhetetlen növekedése a közösségi közlekedési útvonalakat kövesse
- A városban élők élelmiszerszükségletét mind nagyobb arányban a környék mezőgazdasági termelői biztosítsák, az értékesítési lánc rövidüljön és lehetőleg maradjon a térségen belül.

5. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és társadalmi következmények

Annak érdekében, hogy a városok segítsenek a hátrányos helyzetű csoportokon, és hogy figyelembe vegyék a klímaváltozás társadalmi hatásait, az alábbiakat kell tenniük:

- Fokozottan figyelembe kell venni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekeit és kockázatait, hiszen nekik további erőfeszítésekre van szükségük, hogy alkalmazkodjanak a változó körülményekhez.
- A városok legyenek fokozott figyelemmel a megelőző és alkalmazkodási intézkedésekkel járó lehetséges negatív társadalmi hatásokra, és ilyen esetben tegyenek ellensúlyozó intézkedéseket, különösen azokban a térségekben, ahol sokan élnek hátrányos helyzetben.

6. Klímabarát építészeti megoldások

A helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a városoknak a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:

- Megelőzés – hatékony energetikai megoldások az építészetben, energiatudatos építészet (pl. passzívház, alacsony szén-dioxid-kibocsátású épületek).
- A háztartások energiafogyasztásának mérséklése (fűtés, hűtés, világítás), megújuló energiák felhasználása (pl. nap- és geotermális energiafelhasználás).
- Víztakarékosság és újrahasznosítási megoldások, újrahasznosítható, környezetbarát építőanyagok alkalmazása az építészetben.
- Az épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási helyzetekre.
- Holisztikus, mindenre kiterjedő (építőanyag-gyártás, építés, használat, bontás/újrahasznosítás) energia-, költség- és károsanyag-kibocsátás elemzés készítése az épületek teljes életciklus elemzése során.

7. Klímatudatos magatartás és életmód

A helyi hatóságok számára előnyös, ha növelik a lakosok környezeti felelősségét. A mindennapi életmód az oktatás, a kultúra, az ismeretterjesztő kampányok, események által is befolyásolható, annak érdekében, hogy megerősítsék:

- a közös felelősséget a városi környezet állapotáért és a közös társadalmi értékek kialakítását;
- klíma- és környezettudatos életmódot: például utazási szokások, fogyasztási szokások és piaci kereslet kialakítása;
- klímaváltozás következményeinek megismertetését, a tudásmegosztást;
- helyi erőforrások hasznosításának ösztönzését, a helyi termelők marketingjét;
- helyi közösségek kohézióját, összetartó erejét, ennek érdekében a társadalmi, kulturális és vallási intézmények lehetőségeinek bővítése szükséges.

8. A klímabarát városok további főbb szektorális pillérei

- A városok sokat tehetnek a klímaváltozás megelőzéséért önmagában már azzal is, hogy mint helyi piacok megerősítik a helyi, részben önellátó gazdaságot, amelynek célja a helyi igények kielégítése helyi erőforrások által mind a városokban, mind annak vidéki környezetében.
- Klímabarát, fenntartható, alacsony szén-dioxid-kibocsátású, de versenyképes és biztonságos városi tömegközlekedés kialakítása, előtérbe helyezve a gyalogos és a kerékpáros közlekedést, valamint a változó klimatikus viszonyokhoz való alkalmazkodást (pl. árnyékolás, légkondicionálás, infrastrukturális elemek).
- Biztosítani kell a hatékony és energiatakarékos energiagazdálkodást, kombinálva a zöld- és a helyi energia-előállítást a helyi gazdaság fejlesztésével, megújuló energiák felhasználásával és a városi hulladékból készült biogáz előállításával.
- Fenntartható, természetközeli városi vízgazdálkodási rendszer kialakítására van szükség, szoros együttműködésben a vízgyűjtő terület többi településével. A műszaki infrastrukturális szolgáltatásokat fel kell készíteni a változó környezeti feltételekre, különösen az árvízvédelem, közlekedésbiztonság szempontjából.
- Olyan katasztrófavédelmi intézkedéseket kell tenni és olyan egészségügyi szolgáltatásokat kell létrehozni, amelyek az egyre gyakoribb és jelentősebb környezeti kockázatokat sikeresen képesek kezelni (árvíz, hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, tengerszint-emelkedés, hőhullámok, vízhiány, ipari katasztrófák, havária helyzetek). Növelni kell az ezzel foglalkozó intézmények, szervezetek felkészültségét és a lakosság tudatosságát.

(Klímabarát városok, kézikönyv az európai városok klímaváltozással kapcsolatos feladatairól és lehetőségeiről – VÁTI 2011